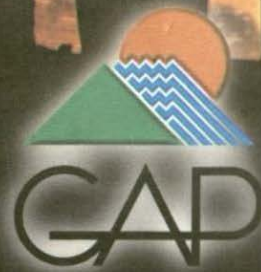

10.
Yıl

TC. BAŞBAKANLIK GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998 Yılı

FAALİYET RAPORU

Ankara 1999

T.C. BAŞBAKANLIK GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI DOKÜMANTASYON VE İZLENİ	
YER NO	16-B
DEMİRBAŞ NO	4925

b) İdari ve Mali İşler Müdürlüğü	55
c) Proje Hazırlama ve Koordinasyon Koordinatörlüğü	56
d) İktisadi Planlama Koordinatörlüğü	56
e) Basın-Yayın ve Koordinasyon Birimi	58
f) Halkla İlişkiler Tanıtım Koordinatörlüğü	58
g) Dokümantasyon Koordinatörlüğü	59
h) Dış Kaynaklı Projeler ve Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü	60
i) Tarım ve Orman Koordinatörlüğü	61
j) Sosyal Projeler Koordinatörlüğü	62
k) Fiziksel Planlama Koordinatörlüğü	63
l) İnşaat ve Altyapı Koordinatörlüğü	64
l) Harita Koordinatörlüğü	65
m) Çevre, Kültür Varlıkları ve Turizm Koordinatörlüğü	66
n) GAP-Girişimci Destekleme Merkezleri (GAP-GİDEM) Koordinatörlüğü	67
o) Bilgi İşlem Merkezi Koordinatörlüğü	68
ö) Coğrafi Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğü	68
II. GAP İDARESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	69
3) GAP Koordinasyon Kurulu	71
C. PERSONEL DURUMU	71
1. Genel Bilgiler	71
2. Memurlar	73
3. Sözleşmeli Personel	74
4. İşçiler	75
D. GAP İDARESİ'NİN EĞİTİM ÇALIŞMALARI	75
I. GAP İdaresi Personeline Yönelik Hizmetiçi Eğitim	76
1) Yütiçi Eğitim Programı	76
2) GAP İdaresi ile İsrail Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Merkez (MASHAV) tarafından Ortaklaşa Düzenlenen Kurslar	78
3) Yurtdışı Eğitim Programı	78
II. GAP İdaresi'nce Uygulanan Eğitim Programı	78
III. Toplantı, Seminer, Sempozyum, Konferans ve Teknik Geziler	81
E. GAP İDARESİ 1998 YILI MALİ DURUMU	82
F. GAP İDARESİ 1998 YILI BÜTÇESİ	82
G. GAP İDARESİ 1998 YILI BİLANÇOSU	83
H. GAP İDARESİ 1998 YILI GELİR TABLOSU	84

IV- GAP İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI	85
A. TAMAMLANAN PROJELER	85
B. DEVAM ETMEKTE OLAN PROJELER	88
I. TARIM, ORMANCILIK VE KIRSAL KALKINMA PRJ	88
1. GAP Bölgesi Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi İle Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri Projesi	88
2. GAP Bölgesi'ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM)	89
3. Tarımsal Araştırma Geliştirme Proje Paketi	90
4. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü (Uygulama, İzleme ve Değerlendirme)	91
5. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması	92
6. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü	94
II. SOSYAL EYLEM PLANI UYGULAMALARI	96
1. GAP Sosyal Eylem Planı Uygulamaları	96
III. ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE DIŞ KAYNAKLI PRJ	100
1. GAP-GİDEM	100
2. Halfeti İlçesi Kentsel Gelişme Projesi	104
3. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi'nin Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı	106
IV. ALTYAPI İŞLERİ	109
1. Acil Altyapı Proje Paketi	109
2. GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi	110
3. GAP Bölgesi'nde Köy İçmesularının Yaygınlaştırılması	111
V. FİZİKSEL VE MEKANSAL GELİŞME PROJELERİ	113
1. GAP Bölgesi Şanlıurfa İli Arazi Düzenlemesi	113
2. GAP Bölgesi Harita İşleri	113
3. İmar Planlama Çalışmaları	115
4. GAP Bölgesi'ndeki Kültür Varlıklarının Araştırılması, Korunması ve Tanıtılması	116
5. Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması	117
VI. BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİLERİ UYG	119
1. GAP Planlamalarında Coğrafi Bilgi Sistemi Uygulamaları	119
VII. GAP TANITIM UYGULAMALARI	120
1. GAP Tanıtım Faaliyetleri Proje Paketi	120

2. GAP Kültürel ve Sportif Faaliyetler Proje Paketi	120
3. GAP İle İlgili TV Programları Hazırlanması ve Yayınlanması	121
C. İHALEYE HAZIR PROJELER	122
I. TARIM, ORMANCILIK VE KIRSAL KALKINMA PR.....	122
1. Tarım Ana Planı, Hazırlama ve Pilot Uygulama Projesi	122
2. GAP Bölgesi Entegre Tarımsal Destek Hizmetleri Projesi	123
3. GAP Bölgesi Sözleşmeli Hayvancılık Projesi	124
4. Yeni Tarım Teknikleri Demonstrasyonları	125
5. Merkez Köylere Dayalı Entegre Kırsal Kalkınma Projesi.....	126
6. GAP Bölgesi Özel Tarımsal Danışmanlık Hizmetler	127
7. Hayvancılık Danışmanlık Hizmetleri Projesi	128
8. Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarla İçi ve Köy Geliştirme Projesi	128
9. GAP Bölgesi'nin Günümüzdeki ve Yakın Gelecekteki İklim Durumunun İncelenmesi	130
II. ALTYAPI İŞLERİ	131
1. GAP İdaresi Başkanlığı Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Satınalma veya İstiklak Proje ve İnşaatı	131
III. ÇEVRE PROJELERİ	131
1. GAP Kentsel Sanitasyon ve Planlama Projesi, Proje Uyg	131
2. Eysel Atıksuların Arazide Arıtımı ve Sulamada Kullanımı	135
3. Atatürk Baraj Gölü Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED).....	135
4. Atatürk Barajı Çevresi, Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Nazım İmar Planı.....	136
5. O.S.B.lerde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)	136
6. GAP Yöresi Halk Sağlığı Projesi	137
7. İçme ve Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu Projesi.....	137
8. GAP Bölgesi Çevre Araştırma Projesi	138
IV. FİZİKSEL VE MEKANSAL GELİŞME PROJELERİ	139
1. GAP Bölgesi Katı Atık Yönetimi Projesi	139
2. Şanlıurfa-Harran Ovaları Nazım İmar Planı	139
3. Hasankeyf Yerleşmesinin Yeni İskan Yerinin Harita-İmar Planı ve Altyapı Projelerinin Yapımı	140
4. Atatürk Baraj Gölü Köprü Geçişi Projesi	141
5. GAP Uluslararası Havaalanı.....	142
V. ARAŞTIRMA PROJELERİ	143
1. Optimum Su İşletimi ve Erken Uyarı Sistemi Kurulması	143
2. Diyarbakır Konvansiyonel Havaalanı Geliştirme Projesi.....	144

3. GAP Bölgesi'ndeki Göçer ve Yarı-Göçer Toplulukların Kalkınma Sürecine Entegre Edilmesi	144
4. Gecekondu Halkının Kentle Entegrasyonu Pilot Uygulama Prj.....	145
5. Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve Gelirin Artırılması Prj.....	145
6. GAP Bölgesi Kırsal Alan Etüdları	145
7. GAP Bölgesel Durum Tespit ve Bilgi Tabanı Kuruluş Çalışmaları.....	146
8. GAP Bölgesi'nde Güneş Enerjisinden Yararlanma Olanakları	146
9. GAP Bölgesi için Konut Teknolojisi Seçimi	147
10. Baraj Rezervuarlarında Ulaşım Sisteminin ve Bağlantıları Konusunda Araştırma	148
C. DİĞER PROJELER	149
1. 1999-2010 GAP Entegre Planı ve Uygulama Programı (GAP-2010 Planı)	149
2. GAP Master Planı'nın Güncelleştirilmesi ve Gözden Geçirilmesi	150
3. Diyarbakır'da Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Prj	150
4. Yeni Sulama Metod ve Teknolojilerinin Tanıtılması ve Demonstrasyonların Kurulması	151
D. DIŞ İLİŞKİLER VE GAP'A YABANCI İLGİSİ	151
1. GAP'a Uluslararası Katılım	151
1.1. Hibeler	151
1.2. Uluslararası Kuruluşlarla Ortaklaşa Yürütülen Prj	152
a) GAP İdaresi-BM Sürdürülebilir Kalkınma Programı	152
b) Dünya Bankası	152
c) Avrupa Birliği	153
d) FAO	154
e) Uluslararası Su Kuruluşları	154
f) İsrail	155
g) ICARDA	157
h) ABD ile İşbirliği Olanaklarının Araştırılması	158
i) Türk-Alman Mali ve Teknik İşbirliği	161
j) Makedonya	161
2. Uluslararası Platformlarda GAP	162
2.1. Dış Basında GAP	162
2.2. Uluslararası Platformlarda GAP	164
E. HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIMA İLİŞKİN ÇALIŞMA	167
1. Ziyaretler	168
2. Tanıtım Faaliyetleri	169
3. Yayın Faaliyetleri	170

20/6/1999

Süleyman DEMİREL
Cumhurbaşkanı

"GAP idaresi Başkan
lığının çalışmalarını
dikkatle ve takdirle
izliyorum.

Bir Topyekûn kalkınma
ve iyileştirme projesi
olan GAP başarı ile
yürüyor.

'Emeği geçen herkes
teşekkürler.' S. Demirel

Güneydoğu ve Doğu Anadolu Bölgesi illerinde gelişmeyi hızlandırabilmek, ekonomik ve sosyal sorunlara çözüm getirmek hükümetimizin öncelikli hedeflerindedir.

Bu çerçevede çeşitli projeler gerçekleştiren GAP İdaresi Başkanlığı'nın değerli personeline başarı dilekleriyle, sevgiler sunarım.

Bülent ECEVİT
Başbakan

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, 1989 yılında Güneydoğu Anadolu Projesi'ni planlamak, yönlendirmek ve koordine etmek üzere kurulmuş, Cumhuriyet tarihimizin bölge kalkınması amacı ile görevlendirilmiş ilk ve tek kuruluşudur.

GAP, insanı merkez alan bir bölgesel kalkınma projesidir. GAP, Bölge halkının daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşması için ekonomik ve sosyal sektörlerle entegre, sürdürülebilir insani kalkınma yaklaşımını dünyaya örnek olacak bir anlayışla tüm projelerinde devreye sokmuştur.

Sürdürülebilir kalkınmaya ilişkin, geçerli uluslararası tanımlamalar çerçevesinde, göz önüne alınması gereken birçok konu vardır. Toplum, ekonomi, kültür, kadın-erkek eşitliği, eğitim, sağlık, fiziksel planlama, tarım ve çevre ile ilgili konular bunlar arasındadır. Bütün bu konuların merkezinde ise, ister bir hedef, ister bir özne, ister her iki konuda birden olsun, insan yer almaktadır. Bu nedenle, insani kalkınma, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın özünü oluşturmaktadır.

Bu nedenledir ki; GAP dünya nezdinde kendine has bir kalkınma projesi olarak alkışlanmaktadır.

GAP İdaresi imar planı çalışmalarından, yeniden yerleşim uygulamalarına, bölgenin sanayi potansiyelinin geliştirilmesinden, kadınlara yönelik sağlık ve eğitim çalışmalarına kadar geniş bir yelpazede yürüttüğü tüm çalışmaları bu kaygılarla ele almaktadır.

GAP İdaresi ülkemizin gurur kaynağı olan Güneydoğu Anadolu Projesi'ni ulusal sınırlarımız dışında da temsil etmiştir ve Proje artık uluslararası ilgi ve desteğin odağı haline gelmiştir.

GAP yaşam bulmuş, yalnızca Ulu Önder Atatürk'ün hayallerini gerçekleştirmekle kalmamış aynı zamanda ülkemizi modern harikalar, insanlık şaheserleri yaratan ülkelerin arasına da katmıştır.

GAP İdaresi'nin 10. yıl dönümünü kutlarken, tüm çalışanlarının gösterdikleri kararlılık ve başarının devamını diliyorum.

Mustafa Yılmaz
Devlet Bakanı

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Önsöz

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, "Entegre Bölgesel Kalkınma"yı gerçekleştirmek üzere kurulmuş ülkemizin ilk ve tek kamu kuruluşudur.

GAP İdaresi Başkanlığı, 1999'da onuncu kuruluş yıldönümünü kutlayacaktır. İdare, 10 yıldır entegre bölgesel kalkınmaya farklı ve yenilikçi yaklaşımıyla öncü konumunda olmayı başarmış ve tüm dünyaya da özel bir projenin özel bir kurum tarafından yürütüldüğünü kanıtlamıştır.

GAP İdaresi, Proje'nin büyüklüğü, önemi ve kapsamının gerektirdiği sürdürülebilir insani kalkınma yaklaşımını, yürütülmekte olan tüm projelerinde ilke olarak benimsemiştir.

Güneydoğu Anadolu Projesi'nin en önemli hedefi GAP Bölgesi ile Türkiye'nin daha az gelişmiş bölgeleri arasındaki eşitsizliği gidermektir. Böylece, kalkınmada eşitliğin sağlanmasına katkıda bulunurken, Bölge'nin kalkınma potansiyelinin değerlendirilmesi, dengeli ekonomik büyüme, ihracatın gelişmesi ve toplumsal istikrar gibi ulusal hedeflere de ulaşılması yolunda önemli adımlar atılmış olacaktır.

GAP, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin su ve toprak kaynaklarından hareketle, çok sektörlü entegre bir kalkınmayı insan odaklı bir felsefeyle yürüterek, uluslararası platformlarda su ve suya dayalı kalkınma konularında örnek konumdadır. Bu yayının sayfalarında da bulacağınız gibi GAP İdaresi, felsefesi ve yenilikçi yaklaşımıyla her yıl pek çok uluslararası toplantının özel konuğudur.

Sizlere bu yayımla sunulan yalnız ülkemiz değil, tüm dünya nezdinde de kurumsal yapısı, çalışma yöntemleri ve felsefesi farklı, öncelikli misyonu insani gelişme olan GAP İdaresi'nin 1998 yılı kesitinde yaptığı faaliyetlerdir.

GAP İdaresi 10. yılındadır; kamu kesimi, özel sektör ve halk katılımına ilişkin ortam oluşturma ve koordinasyona dayalı kalkınma modelinin özgün ve başarılı örnekleriyle dolu pek çok projeyi geride bırakmıştır, pek çoğuna on yıl önceki heyecan ve azimle başlamak üzere.

Paylaşmak başarıyı çoğaltır, yeni ufuklar ve yeni işbirliklerinin önümü açar, bizler bu yayımla yaptıklarımızı paylaşmak istedik, yapamadığımız ve yapılması gereken pek çok yeni projeler olduğumu bilerek....

Saygılarımla

Dr. İ. H. Olcay ÜNVER
GAP İdaresi Başkanı

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998 YILI FAALİYET RAPORU

I. GENEL BAKIŞ

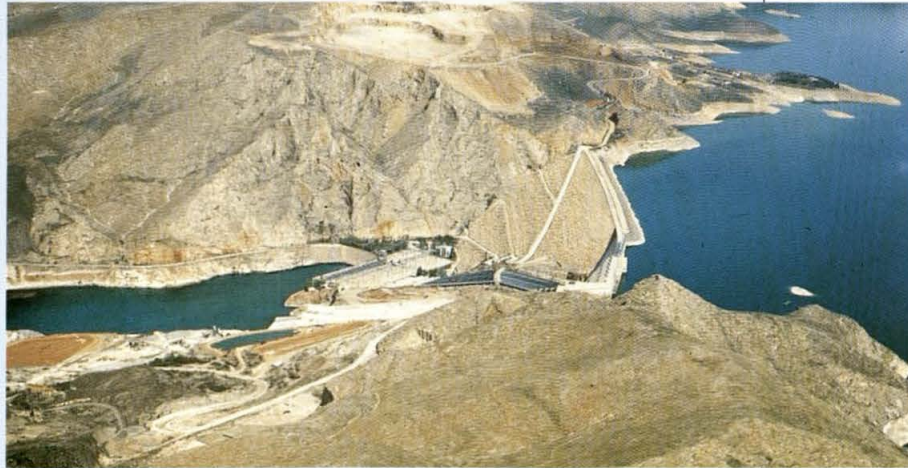
A. GAP NEDİR?

Güneydoğu Anadolu Projesi, Türkiye yüzölçümü ve nüfusunun yaklaşık % 10'unu oluşturan Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde; toprak, su ve insan kaynaklarını geliştirerek, topekün sosyo-ekonomik kalkınmaya yönelik entegre ve sürdürülebilir insani gelişme ilkesine dayalı bir girişimdir. *

Proje'nin temel hedefleri, Güneydoğu Anadolu Bölgesi halkının gelir düzeyi ve hayat standardını yükselterek, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki gelişmişlik farkını ortadan kaldırmak, kırsal alandaki verimliliği ve istihdam imkanlarını artırarak, sosyal istikrar, ekonomik büyüme gibi milli kalkınma hedeflerine katkıda bulunmaktır. GAP, çok sektörlü, entegre ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile ele alınan insan odaklı ve uluslararası platformlarda bu özellikleriyle örnek gösterilen, dünyada uygulanmakta olan kalkınma projelerinin en büyüklerinden birisidir.

Önceleri Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde sulama ve hidroelektrik enerji üretimine yönelik 13 proje demetinin toplamı olarak planlanan ve kapsamında 22 baraj ve 19 hidroelektrik santralının inşaatı öngörülen GAP, bugün GAP Bölgesi'nin topekün sosyo-ekonomik kalkınmasını hedefleyen, Fırat ve Dicle Nehirleri üzerinde yapımı öngörülen barajlar, hidroelektrik santraller ile sulama tesislerinin yanı sıra kentsel ve kırsal altyapı, tarımsal altyapı, ulaştırma, sanayi, eğitim, sağlık, konut, turizm ve diğer sektörlerdeki yatırımları da içine alan, tüm ülkemizi etkileyecek değişimleri beraberinde getirecek çok yönlü bir bölgesel kalkınma projesi olarak ele alınmaktadır.

GAP, çok sektörlü, entegre ve sürdürülebilir bir kalkınma anlayışı ile ele alınan, insan odaklı ve uluslararası platformlarda bu özellikleriyle örnek gösterilen, dünyada uygulanmakta olan kalkınma projelerinin en büyüklerinden birisidir.

Atatürk Barajı

*Sürdürülebilir İnsani Gelişme: Doğal ve insani kaynakların optimum kullanımı yoluyla, gelecek kuşakların olanakları tüketilmeden, halkın tercihlerini ve ekonomik potansiyellerini eksiksiz bir biçimde hayata geçirebilecekleri bir ortam yaratmayı hedefleyen, insan odaklı gelişmedir.

*Sürdürülebilir kalkınma,
Brundtland Komisyonu tarafından
"bugünkü kuşakların
gereksinimlerini, gelecek
kuşakların kendi gereksinimlerini
karşılatabilme yeterliliklerini
kısıtlamaksızın karşılayabilen
kalkınma" biçiminde
tanımlanmıştır.*

Bölge Kalkınma Politikası: Bölgelerarası eşitsizliklerin giderilmesine büyük önem veren Türkiye Cumhuriyeti Devleti, Bölge halkının ekonomik ve sosyal kalkınmasını amaçlayan, Bölge kaynaklarının etkili kullanımı yoluyla kararlı ve sürdürülebilir bir ekonomik kalkınmanın gerçekleşmesi, ihracat artışının teşviki ve toplumsal istikrarın sağlanması gibi ulusal kalkınma amaçlarına katkıda bulunmayı hedefleyen Güneydoğu Anadolu Projesi'ne öncelik vermekte ve projenin tamamlanması için gerekli kaynakların sağlanmasında kararlılık göstermektedir.

Entegre Proje Yaklaşımı: Güneydoğu Anadolu'da çok geniş alanların sulamaya açılmasıyla başlayacak olan büyük değişim Bölge'nin sosyal ve ekonomik bütün sektörlerini etkileyecektir. İlk aşamada Bölge ekonomisinin sanayi, ticaret, ulaştırma gibi tarım dışı sektörlerinin tarımsal üretimdeki artıştan doğrudan etkilenmesiyle başlayacak olan değişim, ikinci aşamada tarım dışı sektörlerin birbirinden etkilenmeleriyle de birçok boyut kazanacaktır. Tarımda sulamayla başlayıp, sanayi ve giderek hizmetlere yayılacak olan bu zincirleme reaksiyon bir yandan çok değişik konularda geniş yatırım ve gelişme olanakları yaratırken, diğer yandan da sosyal ve fiziki altyapıda önemli ihtiyaçlar doğuracaktır.

Yatırımlarda etkinliğin ve Bölge'nin ekonomik ve sosyal kalkınmasının hızla sağlanması, birbirlerini tamamlayıcı nitelikteki yatırımların zaman ve mekan itibarıyla koordineli bir şekilde ele alınmasını gerektirdiğinden, çalışmalar çok sektörlü bir entegre bölge kalkınma planı ve hamlesine dönüştürülmüştür. GAP, bu topyekün hamleyi ifade etmektedir. Bu doğrultuda Nisan 1989'da GAP Master Planı tamamlanmıştır.

GAP'ın Sürdürülebilir Kalkınma Felsefesi: GAP, insanı merkez alan bir bölgesel kalkınma projesidir. GAP, Bölge halkının daha iyi bir yaşam kalitesine ulaşması için ekonomik ve sosyal tüm sektörlerde entegre, sürdürülebilir bir kalkınma yaklaşımına sahip bulunmaktadır.

Entegre, sürdürülebilir bir kalkınma projesinin başarısı, uygulandığı alandaki toplumun iyi tanınması ve Proje'ye, kamu ve özel sektör yatırımlarının yanısıra halkın katılımına ve desteğine bağlıdır.

GAP kalkınması, insanı merkez alan bir kalkınmadır. Proje, bölge halkı için tercihlerini ve ekonomik potansiyellerini eksiksiz biçimde hayata geçirme olanakları yaratmayı amaçlamaktadır. Proje bölgesi ile Türkiye'nin daha gelişmiş bölgeleri arasındaki farkı ortadan kaldırmayı ve eşitlikçi bir gelişmeye katkıda bulunmayı hedefleyen GAP'ta, sosyal araştırmalar ve bunlara dayalı uygulamalar da bu anlamda en önemli bileşenlerdir.

Sürdürülebilir kalkınma, Brundtland Komisyonu tarafından "bugünkü kuşakla-

GAP Kalkınması, insani merkez alan bir kalkınmadır.

rın gereksinimlerini, gelecek kuşakların kendi gereksinimlerini karşılayabilme yeterliliklerini kısıtlamaksızın karşılayabilen kalkınma" biçiminde tanımlanmıştır. Bu geniş tanımlama çerçevesinde, göz önüne alınması gereken birçok konu vardır. Toplum, ekonomi, kültür, kadın-erkek eşitliği, eğitim, sağlık, fiziksel planlama, tarım ve çevre ile ilgili konular bunlar arasındadır. Bütün bu konuların merkezinde ise, ister bir hedef, ister bir özne, ister her iki konumda birden olsun, "insan" yer almaktadır. Bu nedenle, insani kalkınma, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın özünü oluşturmaktadır. GAP, bunun bir sonucu olarak iki ana yaklaşımı benimsemiştir:

- 1) Proje özelinde kalkınma ve sektörel planlama yerine entegre bölgesel kalkınma,
- 2) Sürdürülebilir kalkınma.

Sürdürülebilirlik, uluslararası kalkınma konularının gündemine nisbeten yeni giren bir kavramdır. Her ülke, özel koşullarından hareketle, kendi sürdürülebilir kalkınma ölçütlerini belirlemek durumundadır. Bu gerçekten, hareketle, Türkiye'nin bu alandaki gereksinimlerini belirlemek amacıyla 1995 yılı Mart ayında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve GAP İdaresi'nin ortak sponsorluğunda bir Seminer gerçekleştirilmiştir. GAP Bölgesi'nin kalkınma süreciyle ilgili her kesimin katıldığı bu Seminer'de aşağıdaki konularda görüş birliğine varılmıştır:

1. Proje tasarım ve uygulamasındaki karar alma sürecine halk katılımı; değişik nüfus kesimlerine eşit ve adil yaklaşım; sürdürülebilir bir nüfus yapısı oluşturulması, eğitim ve sağlık hizmetlerinde insan kaynaklarının geliştirilmesi,

İnsani kalkınma, GAP Bölgesi'nde sürdürülebilir kalkınmanın özünü oluşturmaktadır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Gerek "GAP ve Sürdürülebilir Kalkınma Semineri"nin sonuçlarına gerekse GAP Master Planı'nın amaç ve hedeflerine dayanarak, kalkınma süreci için, "sürdürülebilirlik" bağlamında hedefler benimsenmiştir.

2. Herkes için yeterli konut sağlanması; yerleşimlerin yönetiminin iyileştirilmesi; toprak kullanımının sürdürülebilirlik temelinde planlanması; temiz su, sanitasyon, katı atık boşaltımı gibi alanlarda entegre hizmet verilmesi,
3. Kalkınma hedef ve girişimlerine yönelik insan etkinliklerinin yönlendirilmesi; insan etkinliklerinin çevre üzerindeki olumsuz etkilerinin denetlenmesi,
4. Toprak ve su kaynakları, birbirleriyle etkileşim içinde, hatta birbirleriyle rekabet durumunda olabilen çeşitli amaçlar için kullanılır. Dolayısıyla, bütün kullanım biçimlerinin entegre bir tarzda planlanması ve yönetilmesi tercih edilir. Entegrasyon iki düzeyde gerçekleşmelidir: Birinci düzey toplumsal ve ekonomik etmenleri göz önüne alırken, ikinci düzey çevre ve kaynak bileşenlerini (su ve toprak kaynaklarının korunması) kapsar,

5. Sürdürülebilir tarımsal kalkınma yalnızca korumayı, kullanılmış maddelerin yeniden kullanımını ve çevre üzerindeki zararın asgariye indirilmesini değil, uygun üretim metodlarını ve teknolojiyi, karlılığı, teşvik sistemini ve ilgili yasalarla yönetmeliklerin yaşama geçirilmesini gerektirir,

6. Küçük ölçekli teşebbüsleri ve sanayii teşvik için ekonomik araçlardan yararlanılması ve buna yönelik kurumsal mekanizmalarla teşviklerin geliştirilmesi.

Gerek bu Seminer'in sonuçlarına gerekse GAP Master Planı'nın amaç ve hedeflerine dayanarak, kalkınma süreci için, "sürdürülebilirlik" bağlamında aşağıdaki hedefler benimsenmiştir:

1. Bölge'deki ekonomik koşulları mümkün olan en ileri düzeyde geliştirecek şekilde yatırımların artırılması;
2. Sağlık ve eğitim hizmetlerinin, ülke düzeyine ulaşılacak biçimde, geliştirilmesi;
3. Yeni istihdam olanakları yaratılması;
4. Kentlerdeki yaşam kalitesi ile kentsel ve toplumsal altyapının, daha sağlıklı kentsel çevreler yaratılmasına olanak tanıyacak biçimde iyileştirilmesi;
5. Kırsal altyapının, sulamada optimal gelişmeye olanak tanıyacak biçimde tamamlanması;
6. Bölge içi ve bölgelerarası ulaşılabilirliğin artırılması;
7. Mevcut ve yeni kurulacak sanayilerin altyapı gereksinimlerinin karşılanması;
8. Suyun, toprağın, havanın ve bunlarla ilintili eko-sistemlerin öncelikli olarak korunması;
9. Karar almada ve proje uygulamasında halk katılımının geliştirilmesi.

B. GAP'IN TARİHÇESİ

Sularımızdan yararlanma düşünceleri 1930'lu yıllara dayanmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunun onuncu yıldönümünde, ülkenin maddi-manevi her alanda değişim ve gelişim çabası içinde bulunduğu sıralarda, özellikle elektrik enerjisi en belirgin ve öncelikli ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Böylece, yurdun boşa akıp giden su servetinden elektrik enerjisi elde edilmesi için, büyük Atatürk'ün emri ile 1936 yılında Elektrik İşleri Etüt İdaresi (EİEİ) kurulmuştur.

İdare, Türkiye'nin bol ve ucuz elektrik enerjisine kavuşturulması hedefine paralel olarak "Keban Projesi" ile ilgili keşif etüdlarına başlamış ve Fırat Nehri'nin her açıdan tetkiki ve sonuçlarının tespiti için; Palu, Pertek, Keban Boğazı, Kömürhan, Karakaya ile Kemaliye'de birer rasat istasyonu kurmuştur. İdarece 1938 yılında Keban Boğazı'nda jeolojik ve topografik etüdlar gırışlmıştır. 1950-1960 yılları arasında gerek Fırat ve gerekse Dicle üzerinde EİEİ tarafından sondaj çalışmalarına ağırlık verilmiştir.

İkinci Dünya Savaşı ve savaş sonrası ekonomik güçlükler, çalışmalarını uzun süre aksatmış, bilahare yeni ihtiyaçların ortaya çıkması üzerine 1954 yılında Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü (DSİ) kurulmuştur. Böylece, Türkiye'de havza çalışmaları yapılması fikri oluşmuş ve DSİ çalışmaları çerçevesinde, Türkiye 26 havza

Şanlıurfa Tüneli

Atatürk Barajı

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1977 yılında Aşağı Fırat Havzası ile Dicle Havzası projelerinin “Güneydoğu Anadolu Projesi” olarak adlandırılması benimsenmiştir.

ayrılarak, etüd ve planlama çalışmalarına başlanmıştır. Çalışmaların verimli olabilmesi için yerel organizasyonlara gidilmesi benimsenmiştir. Fırat Havzası'nda su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesiyle ilgili ilk çalışmalara 1961 yılında Diyarbakır'da kurulan Fırat Planlama Amirliği'nce başlanmıştır. Bu çalışmalar sonucunda 1964 yılında Fırat Havzası'nın sulama ve enerji potansiyelini belirleyen “Fırat Havzası İstikşaf Raporu” geliştirilmiştir.

1968 yılında Aşağı Fırat Projelerinde önerilen depolama tesisleri ve hidroelektrik santraller fizibilite, sulama tesisleri de Master Plan aşamasında olmak üzere bir yerli-yabancı firmalar grubuna ihale edilmiş ve bu çalışmalar 1970 yılında tamamlanmıştır. Diğer yandan Dicle Havzası için de aynı paralelde çalışmalar DSİ Diyarbakır Bölge Müdürlüğü'nce sürdürülmüştür.

Böylece, Aşağı Fırat Havzası ile Dicle Havzası'ndan ne şekilde faydalanılacağı açıklık kazanmış ve 1977 yılında bu iki havza projesinin “Güneydoğu Anadolu Projesi” olarak adlandırılması benimsenmiştir.

Bölge'nin su kaynaklarının geliştirilmesi ile sulamaların sağlayacağı sosyo-ekonomik değişimin büyüklüğü, bu değişimi bir bölgesel kalkınma projesi kapsamında

ve entegre bir yaklaşımla yönlendirmek gereğini ortaya çıkarmıştır. Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin entegre bölgesel planlama çerçevesinde ele alınması, yürütül-
mekte olan faaliyetlerin koordinasyonunun sağlanması ve yönlendirilmesi görevi
1986 yılında Devlet Planlama Teşkilatı'na verilmiştir.

DPT Müsteşarlığı 1988 yılında, GAP'ı entegre ve çok sektörlü bir sosyo-eko-
nomik kalkınma projesi olarak ele almak amacı ile GAP Master Plan çalışmasını
başlatmıştır. Bu çalışma kapsamında, Proje için muhtemel yönetim sistemleri ve al-
ternatifleri de ele alınmıştır.

Bölge'de yapılacak uygulamaların çok kapsamlı olması ve bölgesel kalkınmanın
hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, 6 Kasım 1989 tarih ve 20334 sayılı Resmi Ga-
zete'de yayınlanan 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile GAP Böl-
ge Kalkınma İdaresi Teşkilatı kurulmuştur.

C. GAP MASTER PLANI

Bölge kalkınmasının çerçevesini çizen GAP Master Planı, özellikle su ve top-
rak kaynaklarının geliştirilmesini mali ve teknik kapasiteleri de dikkate alarak bir
takovime bağlamış, bu değişimin ekonomik ve sosyal sektörlerde uyaracağı gelişme-
yi, yaratacağı istihdamı, bunun getireceği nüfus büyüklüğü ile bu nüfusun kentler
ve kırsal alanlarla muhtemel dağılımını saptamış, eğitim ve sağlık hizmetleriyle konut ve kentsel altyapı ihtiya-
çlarını makro düzeyde belirlemiş ve yıllara göre finans ihtiyacını ortaya koymuştur. GAP Master Planı,
çeşitli devlet kuruluşları-
nın kalkınma çabalarının bütünlendirilmesi ve eşgüdüm-
lendirilmesini kolaylaştıran bir rehber olarak GAP'ın yürütülmesine destek
olmakta, ayrıca Bölge gelişmesinin alması gereken seyir ve alt ölçeklerde
üretilecek plan, program ve projeler için de bir rehber niteliği taşımaktadır.

Bölge kalkınmasının çerçevesini çizen GAP Master Planı, özellikle su ve toprak kaynaklarının geliştirilmesini mali ve teknik kapasiteleri de dikkate alarak bir takvime bağlamış, bu değişimin ekonomik ve sosyal sektörlerde uyaracağı gelişmeyi, yaratacağı istihdamı, bunun getireceği nüfus büyüklüğü ile bu nüfusun kentler ve kırsal alanlarla muhtemel dağılımını saptamış, eğitim ve sağlık hizmetleriyle konut ve kentsel altyapı ihtiyaçlarını makro düzeyde belirlemiş ve yıllara göre finans ihtiyacını ortaya koymuştur.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Master Planı'nın temel kalkınma senaryosu, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni, Tarıma Dayalı İhracat Bölgesi" haline getirmektedir.

Birbirlerini tamamlayıcı nitelikte olan ve bir bütünlük teşkil eden hedeflere ulaşmak için GAP Master Planı 2005 yılına uzanan zaman perspektifi içinde dört temel strateji belirlemiştir:

- Su ve arazi kaynaklarını gerek sulama, gerekse kentsel ve endüstriyel kullanım amaçları için geliştirmek ve yönetmek,
- Daha iyi tarımsal işletme yönetimi, tarımsal pratikler ve bitki desenleri uygulayarak arazi kullanımını geliştirmek,
- Tarımla ilişkili ve yerel kaynaklara dayalı üretime özel ağırlık vererek imalat sanayilerini teşvik etmek,
- Yöre halkının ihtiyaçlarını daha iyi karşılamak, nitelikli personeli Bölge'ye cezbetmek ve Bölge'de kalmasını temin etmek için sosyal hizmetleri ve kentsel yapıyı iyileştirmek.

GAP Master Planı'nın temel kalkınma senaryosu, "Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ni, Tarıma Dayalı İhracat Bölgesi" haline getirmektedir.

D. GAP BÖLGESİ'NİN SOSYO-EKONOMİK ÖZELLİKLERİ

1. Yüzölçümü

Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Kilis, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerini içine alan GAP Bölgesi, toplam ülke yüzölçümünün % 9.7'sine tekabül eden 75 358 km²'lik bir alana sahiptir.

2. Nüfusu

GAP Bölgesi'nin nüfusu, 1997 nüfus tespit sonuçlarına göre yaklaşık 6.1 milyon olup, Türkiye toplam nüfusunun % 9.7'sini oluşturmaktadır. Bu nüfusun % 64'ü kentlerde, % 36'sı kırsal alanda yaşamaktadır. Aşağıda GAP Bölgesi'nin iller itibarıyla kırsal ve kentsel nüfus oranlarının 1985 - 1997 yıllarındaki durumu verilmektedir (Tablo 1). Ortalama nüfus yoğunluğu Bölge'de 81.3 kişi/km², ülke düzeyinde ise 80.5 kişi/km²'dir. GAP Bölgesi, öteki bölge ve illere göç yoluyla nüfus veren bir bölge olmasına karşın yıllık nüfus artış hızı ülke ortalamasının üzerinde olup, yaklaşık % 2.5'tir. (Ülke ortalaması yaklaşık % 1.5)

GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI
 GAP REGIONAL DEVELOPMENT ADMINISTRATION
 1/2.250.000

ha (brüt) 25 0 25 50 75

1998 YILLI FAALİYET RAPORU

GAP Bölgesi'nde kentsel nüfus, kırsal nüfusa oranla daha hızlı artmakta, kentsel altyapı hizmetlerinin gelişme hızını aşmakta ve kentte yaşayanlar açısından olumsuz yaşam koşullarını daha da artırmaktadır.

Tablo 1: GAP Bölgesi'nde Kentsel ve Kırsal Nüfusun Toplam İçindeki Yeri

İller	1985			1997		
	Nüfus	İl ve İlçe Merk. (%)	Bucak-Köy (%)	Nüfus	İl ve İlçe Merk. (%)	Bucak-Köy (%)
Adıyaman	430 728	36.7	63.3	679 067	58.1	41.9
Batman	—	51.3	48.7	400 380	68.2	31.8
Diyarbakır	934 505	51.5	48.5	1 282 678	64.9	35.1
Gaziantep	966 490	67.4	32.6	1 127 686	76.8	23.2
Mardin	652 069	41.1	58.9	646 826	56.1	43.9
Siirt	524 741	39.7	60.3	262 371	60.5	39.5
Şanlıurfa	795 034	51.2	48.8	1 303 589	60.2	39.8
Şırnak (•)	—	34.0	66.0	316 536	59.1	40.2
GAP	4 303 567	47.6	52.4	6 129 041	64.1	35.9
TÜRKİYE	50 664 458	55.5	44.5	62 865 574	65.1	34.9

Kaynak: DİE, GAP II İstatistikleri 1950-1994, 1995 ve 1997 Nüfus Tespit Kesin Sonuçları

(•) 1997 yılı nüfus tespitinde, Güçlükönak İlçesi nüfus tespiti, yargıya intikal eden bir konu olduğundan toplama dahil edilmemiştir.

Tablodan da izlendiği gibi GAP Bölgesi'nde kentsel nüfus, kırsal nüfusa oranla daha hızlı artmakta, kentsel altyapı hizmetlerinin gelişme hızını aşmakta ve kentte yaşayanlar açısından olumsuz yaşam koşullarını daha da artırmaktadır.

Tablo 2: GAP İlleri Kent-Kır Yıllık Nüfus Artış Hızları (%0)

	1985		1997	
	İl ve İlçe Merkezleri	Bucak-Köy	İl ve İlçe Merkezleri	Bucak-Köy
GAP	51.3	24.6	44.6	- 5.4
TÜRKİYE	62.6	-10.6	28.8	- 6.8

Kaynak: DİE, GAP II İstatistikleri 1950-1994, 1995 ve 1997 Nüfus Tespit Kesin Sonuçları

3. GAP'ta Temel Büyüklükler

Proje tamamlandığında, beraberce yılda toplam 50 milyar metreküpten fazla su akıtan Fırat ve Dicle Nehirleri üzerindeki tesislerle, Türkiye toplam su potansiyelinin % 28'i kontrol altına alınacak, Çukurova'nın 4.5 katı olan 1.7 milyon hektarın üzerinde arazinin sulanması ve 7 460 megavatın üzerinde bir kurulu güç kapasitesiyle yılda 27 milyar kilovatsaatlik hidroelektrik enerjiyi üretilmesi sağlanacaktır. Planlanan toplam sulama alanı, Türkiye'de ekonomik olarak sulanabilir toplam alanın (8.5 milyon hektar) % 20'sine ve toplam yıllık elektrik üretimi, Türkiye'de ekonomik olarak gerçekleştirilebilir hidroelektrik enerjiyi potansiyelinin (118 milyar kilovatsaat) % 22'sine eşdeğerdedir. GAP enerji programının tamamıyla uygulanması sonucunda üretilen enerji yaklaşık 1992 yılında Türkiye'de

GAP'ta 1998'de üretilen enerjinin karşılığı yaklaşık, 1 milyar 203 milyon ABD dolardır.

elde edilen toplam hidroelektrik enerjisine eşit olacaktır. Parasal olarak ifade edilmek istenirse, GAP'ta 1998'de üretilen enerjinin karşılığı yaklaşık, 1 milyar 203 milyon ABD dolardır. Halihazırda, Türkiye'nin 1998 yılı itibarıyla ürettiği yaklaşık olarak 42.2 milyar kilovatsaatlik hidrolik enerji içinde, GAP, yaklaşık 20 milyar kilovatsaatlik hidroelektrik üretimi ile % 47.4'lük bir paya sahiptir (GAP enerji hedefi: yılda 27 milyar kWh). Aynı dönemde Türkiye'nin 68.7 milyar kWh'lik toplam enerji üretimi (termik ve hidrolik) içinde GAP'ın payı ise % 18 olmuştur. Atatürk ve Karakaya Barajlarının 1998 yılı sonuna kadar ürettiği yaklaşık 8.7 milyar ABD doları değerindeki toplam 145.6 milyar kilovatsaat enerjiyi üretebilmek için 28.1 milyar metreküp doğalgaz veya 36.4 milyon ton fuel oil ithal etmek gerektiği gözönünde tutulursa, GAP Bölgesi'nde üretilen enerjinin ülke ekonomisine katkısının önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Türkiye'nin bölgesel kalkınmaya yönelik en büyük yatırımı olan GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında ise, Türkiye'de şimdiye kadar devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılmış olacaktır. Böylece GAP'ın meydana getireceği yüksek tarım ve sanayi potansiyeli Bölge'de ekonomik hasılayı 4.5 misli artıracak, nüfusu 9-10 milyona ulaşacak Bölge halkının yaklaşık 3.8 milyonuna iş imkanı yaratacaktır. Halihazırda, tüm GAP Bölgesi'nde DSİ Genel Müdürlüğü'nce inşa edilen sulama şebekeleri vasıtasıyla 183 080 hektar alan sulanmakta ve Türkiye pamuk üretiminin (saf) 1/3'ü (DSİ, KHGM ve Halk Sulamaları) buradan sağlanmaktadır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Master Planı Hedefleri

* 1.7 milyon ha alanda
sulama

* 27 milyar kWh

hidroelektrik enerji üretiminin
sağlanması

* Kişi başına gelirin %209
oranında artması

* 3.8 milyon kişiye istihdam
olanağı sağlanması

* GSMH'da % 445 artış
sağlanması

* Tarımsal Üretim Değeri
(kişi başına) 4350\$/yıl

GAP Master Planı'nda plan dönemi başlangıcı olarak kabul edilen 1985 yılında, GAP'ta kişi başına düşen Gayrisafi Bölgesel Hasıla (GSBH)'nin, Türkiye için hesaplanan kişi başına düşen Gayrisafi Yurtiçi Hasılası'nın (GSYİH) % 47'si düzeyinde olduğu tahmin edilmiştir. GAP Master Planı'nda maksimum gelişme senaryosuna göre, GSBH'nın yılda % 7.7 oranında artması tahmin edilmektedir. Sektörler itibarıyla bu artışın aşağıdaki oranlarda gerçekleşmesi öngörülmektedir:

- Gayrisafi Bölgesel Hasılanın yılda % 7.7
- Tarım sektörünün yılda % 4.9
- Sanayi sektörünün yılda % 10.0
- İnşaat sektörünün yılda % 6.6
- Hizmetler sektörünün ise yılda % 9.0

Bölge ekonomik yapısındaki değişimle, tarımın payı % 40'dan % 25'e gerilerken, sanayi % 16'dan % 24'e, hizmetler % 37'den % 47'ye yükselecektir.

II. GAP YATIRIMLARI

1998 YILI DURUMU

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Master Planı; 1990-2005 dönemi ve bazı sosyo-ekonomik göstergeler itibariyle GAP'ta ulaşılabilecek temel büyüklükleri, tespit edilmiş bu hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için dönem boyunca gerekli kaynak talebinin boyutunu sektörel bazda ve proje öncelikleri ile vermiştir.

A. GAP YATIRIMLARI

1. GAP Su Kaynakları Geliştirme Projeleri

Fırat Havzası ve Dicle Havzası Projeleri olmak üzere iki gruptan oluşan GAP su kaynakları geliştirme programı kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.7 milyon hektarın sulanmasını sağlayacak sulama kanalları inşaatı öngörülmektedir (Tablo 3).

GAP su kaynakları geliştirme programı kapsamında 22 baraj, 19 hidroelektrik santrali ve 1.7 milyon hektarın sulanmasını sağlayacak sulama kanalları inşaatı öngörülmektedir

Tablo 3: GAP Bölgesi'nde Toprak ve Su Kaynaklarını Geliştirme Projeleri

Proje ve Üniteleri	Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh)	Sulama Alanı (Ha)	Proje Durumu
A. FIRAT HAVZASI PROJELERİ				
I. KARAKAYA PROJESİ	1 800	7 354		
Karakaya Barajı & HES	1 800	7 354		İşletme
II. AŞAĞI FIRAT PROJESİ	2 450	9 024	706 281	
Atatürk Barajı ve HES	2 400	8 900		İşletme
Şanlıurfa HES	50	124		İnşa Halinde
Şanlıurfa Tüneli ve Sul.			470 135	İnşa Hal.+İşletme
a) Ş.Urfa-Harran Sulaması			152 353	İnşa Hal.+İşletme
b) Mardin-Ceylanpınar			94 929	Planlama
Cazibe Sulaması			(15 376)	İnşa Halinde
c) Mardin-Ceylanpınar				
Pompaj Sulaması			118 264	Planlama
d) YAS Sulamaları			104 589	Planlama
Siverek-Hilvan Pomj.Sul.			188 778	Ön İnceleme
Bozova Pomj.Sulaması			47 368	Planlama+Kati Prj.
III. SINIR FIRAT PROJESİ	852	3 168		
Birecik Barajı ve HES	672	2 516		İnşa Halinde
Karkamış Barajı ve HES	180	652		İnşa Halinde
IV. SURIÇ-YAYLAK PROJESİ			146 500	
Yaylak Ovası Sulaması			18 322	Programda
Suriç Ovası Sulaması			128 178	Ön İnceleme
V. ADIYAMAN-KAHTA PROJESİ	195	509	77 824	
Çamgazi Barajı ve Sul.			7 430	İnşa Halinde
Gömikan Barajı ve Sul.			6 868	Master Plan
Koçali Barajı, HES ve Sul.	40	120	21 605	Master Plan
Sırmış Barajı ve HES	28	87		Master Plan
Fatopaşa HES	22	47		Master Plan
Büyükçay Barajı, HES ve Sul.	30	84	12 322	Master Plan
Kahta Barajı ve HES	75	171		Master Plan
Atatürk Barajı			26 793	Planlama
Göliinden Pompaj Sul.			2 806	İnşa Halinde
VI. ADIYAMAN-GÖKSU-ARABAN	7	43	71 598	
Çataltepe Barajı				Planlama
Gölbaşı, Abbasiye, Araban, Besni-Keysun, Kızılın,Yavuzeli, İncesu, Pazarcık Sul.			71 598	Ön İnceleme
Erkenek HES	7	43		Ön İnceleme
VII. GAZİANTEP PROJESİ			89 000	
Hancağız Barajı ve Sulaması			7 330	İşletme
Kayaçık Barajı ve Sulaması			14 746	İnşa Halinde
Kemlin Barajı ve Sul.			1 969	Planlama
Belkıs-Nızip Pom.Sul.			11 925	İnşa Halinde
Birecik B.Göl.Pom.Sul.			53 030	Planlama
MÜNFERİT PROJELER*			75 965	
- İşletme	14.4	42	60 440	
- Planlama			15 525	
Çağcağ HES	14.4	42		İşletme
Nusaybin Sulaması			7 500	İşletme
Akçakale YAS Sul.			15 000	İşletme
Ceylanpınar YAS Sul.			27 000	İşletme
Hacıhüdr Projesi			2 080	İşletme
Dumluca Projesi			1 860	İşletme
Suriç YAS Sul.			7 000	İşletme
Besni Barajı ve Sul.			2 820	Planlama
Ardıl Barajı ve Sul.			3 535	Planlama
Nusaybin II. Mer.Pro.			9 170	Planlama

Tablo 3: Devam

Proje ve Üniteleri	Kurulu Güç (MW)	Enerji Üretimi (GWh)	Sulama Alanı (Ha)	Proje Durumu
B. DICLE HAVZASI PROJELERİ				
VIII. DICLE-KRALKIZI PROJESİ				
. Kralkızı Barajı ve HES	204	444	130 159	
. Dicle Barajı ve HES	94	146		İşletme
. Dicle Sağ Sahil	110	298		İşletme
. Cazibe Sulaması			52 943	Programda
. Dicle Sağ Sahil			1 336	İnşa Halinde
. Pompaj Sulaması (P2, P5)			23 085	İnşa Halinde
. Dicle Sağ Sahil				
. Pompaj Sulaması (P6)			7 845	Programda
. Dicle Sağ Sahil				
. Pompaj Sulaması (P3, P4)			44 950	Programda
IX. BATMAN PROJESİ				
. Batman Barajı ve HES	198	483	37 351	
. Batman Sol Sahil Sul.	198	483		İnşa Hal.+İşletme
. Batman Sağ Sahil			18 758	İnşa Halinde
. Cazibe Sulaması			18 593	İnşa Halinde
X. BATMAN-SILVAN PROJESİ				
. Silvan Barajı ve HES	240	964	257 000	
. Kayser Barajı ve HES	150	623		Ön İnceleme
. Dicle Sol Sahil	90	341		Ön İnceleme
. Cazibe Sulaması			200 000	Ön İnceleme
. Dicle Sol Sahil				
. Pompaj Sulaması			57 000	Ön İnceleme
XI. GARZAN PROJESİ				
. Garzan Barajı ve HES	90	315	60 000	
. Garzan Sulaması	90	315		Ön İnceleme
. Garzan Sulaması			60 000	Ön İnceleme
XII. İLİSU PROJESİ				
. İlsu Barajı ve HES	1 200	3 833		
. İlsu Barajı ve HES	1 200	3 833		Programda
XIII. CİZRE PROJESİ				
. Cizre Barajı ve HES	240	1 208	121 000	
. Nusaybin-Cizre-İdil Sul.	240	1 208		Programda
. Silopi Ovası Sulaması			89 000	Ön İnceleme
. Silopi Ovası Sulaması			32 000	Ön İnceleme
MÜNFERİT PROJELER*				
. İşletme			29 887	
. İşletme			26 312	
. Planlama			3 575	
. Devegeçidi Projesi			7 500	İşletme
. Silvan I ve II Ks. Sul.			8 790	İşletme
. Nerdüş Sulaması			2 740	İşletme
. Çınar-Göksu Projesi			3 582	İşletme
. Garzan-Kozluk Sul.			3 700	İşletme
. Çınar-Dilaver Projesi			3 575	Planlama

* Münferit Projeler toplamı 105852 ha olup, GAP kapsamında incelenmediğinden toplamalarda dikkate alınmamıştır.

2. Tarım

Bölge'de 1998 yılı sonu itibarıyla Fırat ve Dicle havzalarında toplam 183 080 hektar (ha) alan sulamaya açılmış olup, 178 149 ha'lık alanın da, halen sulama şebeke inşaatı devam etmektedir. GAP'ın sulama projeleri tamamlandığında, şimdiye kadar Türkiye'de devlet eliyle gerçekleştirilen sulama alanına eşit bir alan daha sulu tarıma açılacaktır. Böylece sulu tarım alanlarındaki artışa bağlı olarak ürün miktarı ve deseninde önemli değişiklikler olacağı hesaplanmıştır. Buna göre buğ-

Bölge'de 1998 yılı sonu itibarıyla Fırat ve Dicle havzalarında toplam 183 080 hektar (ha) alan sulamaya açılmış olup, 178 149 hektarlık alanın da, halen sulama şebeke inşaatı devam etmektedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Harran Ovası örnek alan olarak ele alındığında, kişi başına tarımsal katma değer 1995 yılında 1 350 ABD doları iken 1997'de 2 418 ABD dolarına yükselmiştir.

Optimum ürün deseni uygulamaları, mikro bazda bu rakamı 4 350 ABD dolarına kadar çıkarmaktadır.

dayda % 90, arpada % 43, pamukta % 600, domateste % 700, mercimekte % 250, sebze % 167 oranında üretim artışı olacaktır. Sulama öncesinde Bölge'de üretilmeyen soya, yarfıstığı, mısır, ayçiçeği ve fasulye gibi sulamanın getirdiği ikinci ürünler, yağlı tohumlar ve yem bitkileri olarak tarıma dayalı sanayiinin gelişmesinin bazını oluşturacaktır.

Harran Ovası örnek alan olarak ele alındığında, kişi başına tarımsal katma değer 1995 yılında 1 350 ABD doları iken 1997'de 2 418 ABD dolarına yükselmiştir. Optimum ürün deseni uygulamaları, mikro bazda bu rakamı 4 350 ABD dolarına kadar çıkarmaktadır.

GAP genelinde hedeflenen toplam sulama faydası 3 milyar ABD doları öngörülmekteyken, 1997 yılı sonu itibarıyla HARRAN Ovası'ndaki 60 000 ha alanda sulam faydası 107 milyon ABD dolarına ulaşmıştır.

Örnek alan Harran Ovası'nda sulama sonucu çıkan Gayrisafi Tarımsal Üretim Değeri ile Toplam Tarımsal Katma Değer ise yıllar itibarıyla aşağıda verilmiştir:

Yıl	Alan(ha)	Gayrisafi Tarımsal Üretim Değeri	Toplam Tarımsal Katma Değer
		(milyon \$/yıl)	(milyon \$/yıl)
1995	30 000	65.4 (sulama öncesi 31.5)	46.3
1996	40 000	87.5	71.84
1997	60 000	170.3	145.1
1998	90 000	184.7	144.45

GAP Bölgesi'nde 1997 yılı tarım ürünleri üretimleri ve tam gelişme Tablo 4'de gösterilmiştir:

Tablo 4: GAP Bölgesi'nde 1997 Yılı Tarım Ürünleri Üretimleri ve Tam Gelişme

Birinci Ürünler	(bin ton)	
	1997 Yılı•	Tam Gelişme•• (2005)
Buğday	1 800	4 000
Mercimek	403	1 000
Arpa	1 014	2 000
Pamuk	800	1 200
Sebzeler Toplamı	1 828	2 000

Kaynak: •DİE, Tarımsal Yapı, 1997

•• GAP Master Planı

(bin ton)

İkinci Ürünler	1997 Yılı•	Tam Gelişme•• (2005)
Mısır	29	281
K.Fasulye	3.6	95
Soya	0.3	316
Yer Fıstığı	0	156
Ayçiçeği	7.6	160
Susam	9.5	107
Pirinç	4.4	108

Kaynak: •DİE, Tarımsal Yapı, 1997

•• GAP Master Planı

Ayrıca, Master Plan'a göre; Bölge'de, önümüzdeki yıllar içinde kalkınma çalışmalarının yoğunlaştırılacağı altı gelişme alanı saptanmıştır. Buna göre, Siirt'te hayvancılık sanayiini desteklemek, Mardin'de hayvancılık faaliyetlerini özendirmek ve çevresindeki alanlarla karşılıklı bağlantılarını güçlendirmek, temel stratejiyi oluşturmaktadır.

Toprağa daha az bağımlı faaliyetlerden olan hayvancılığın yaygınlaştırılması ile topraksız, az topraklı ve çeşitli nedenlerle göç etmek zorunda kalmış ailelerin yerleşimleri sağlanacak ve gelir düzeyleri artırılmış olacaktır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

*GAP'ta tarımsal üretim artışı,
Bölge sanayiinde büyük bir
canlanmaya yol açmış
bulunmaktadır.*

*Bölge'de Mardin, Gaziantep I,
Gaziantep II ve Şanlıurfa I
organize sanayi bölgeleri bitmiştir.*

Tablo 5'de 1997 yılı sonu itibarıyla GAP Bölgesi'ndeki hayvan varlığı ile et ve süt üretimi görülmektedir.

Tablo 5: GAP Bölgesi'nde 1997 Yılı Hayvan Varlığı ve Et ve Süt Üretimi

GAP Toplamı	Adet	Et (Ton)	Süt (Ton)
Koyun	3 909 220	18 947	128 557
Kıl Keçisi	1 339 940	2 761	45 525
Tiftik Keçisi	58 160	27	547
Sığır	590 090	20 997	395 830

Kaynak: DİE, Tarımsal Yapı, 1997

3. Sanayi

Bölge'nin sulu tarıma açılması ile un ve un mamülleri sanayii, yağ sanayii, pamuk ipliği ve dokuma sanayii, yün ipliği sanayii, et-süt-deri sanayii, gıda sanayilerinin gelişmesi öngörülmüştür. 2005 yılı hedeflerine göre tarıma dayalı sanayilerde üretimin 13.5 milyon tona ulaşacağı beklenmektedir. Bu üretim, 528 trilyon TL katma değer ve 120 000 kişiye yeni istihdam imkanları yaratacaktır.

GAP'ta tarımsal üretim artışı, Bölge sanayiinde büyük bir canlanmaya yol açmış bulunaktadır. Tarıma dayalı sanayiler ve gelişecek diğer sanayilerin altyapıları şimdiden hazırlanmaktadır.

a) Organize Sanayi Bölgesi (OSB)

Bölge'de Mardin, Gaziantep I, Gaziantep II ve Şanlıurfa I organize sanayi bölgeleri bitmiştir. GAP Bölgesi'nde tamamlanan OSB'lerin Türkiye toplamı içinde-

Gaziantep OSB

ki payı, alan büyüklüğü bakımından % 11'dir. Mevcut OSB'lerde 342 fabrika üretime geçmiş ve 34 400 kişiye iş imkanı sağlamıştır.

Tablo 6: GAP Bölgesi'ndeki OSB Durumu

Organize Sanayi Bölgeleri	Yatırım Prog. Alınma Tarihi	Tamamlanma Tarihi	Alan (ha)
Gaziantep	1971	1983	260
Mardin	1976	1992	300
Gaziantep II	1987	1997	500
Gaziantep I (Aritma)	1996	1997	—
Şanlıurfa I	1991	1998	286
Kilis	1991	1999	90
Nizip	1991	2000	100
Gaziantep II (Noksan Kalan işler)1997		1998	—
Gaziantep III	1994	1998	540
Gaziantep II (Aritma)	1998	2001	—
Gaziantep IV	1997	2000	1 170
Mardin Aritma	1998	2001	—
Şanlıurfa I (Aritma)	1998	2001	—
Şanlıurfa II	1997	2002	1 134
Siirt	1991	2000	100
Batman	1991	2000	100
Adıyaman	1991	2000	150
Diyarbakır	1991	2002	758 (130)
Şırnak	1998	1999	Etüt
Cizre	1998	1999	Etüt

Kaynak: Sanayi ve Ticaret Bakanlığı, 1998 Yılı Yatırım Programı.

Gaziantep I OSB alanında 200 sanayi parseli vardır. Tamamının tahsisi yapılmış olup, 136 tesis üretime geçmiştir. Bu tesislerde toplam 13 600 kişiye iş imkanı sağlanmıştır.

Gaziantep II OSB alanında 290 sanayi parseli vardır. 289 sanayi parselinin tahsisi yapılmış olup, 107 tesis üretime geçmiştir. Üretime geçen tesislerde 10 700 kişi çalışmaktadır.

Mardin OSB alanında 146 sanayi parseli vardır. 119 sanayi parselinin tahsisi yapılmış olup, 38 tesis üretime geçmiştir. Üretime geçen tesislerde 3 800 kişi çalışmaktadır.

Şanlıurfa I OSB alanında 243 sanayi parseli vardır. 237 sanayi parselinin tahsisi

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Bölgesi'nde 18 adet Küçük Sanayi Sitesi tamamlanmış olup, 2 adet de serbest bölge mevcuttur.

si yapılmış olup, 61 tesis üretime geçmiştir. Üretime geçen tesislerde 6 100 kişi çalışmaktadır.

Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Kilis, Siirt, Nizip, Gaziantep II ve Gaziantep III organize sanayi bölgeleri inşa halinde olup, 1607 sanayi parseli tesis edilecektir. Planlanan organize sanayi bölgeleri tamamlandığında 156 000 kişiye istihdam sağlanacaktır.

1998 Yılı Yatırım Programı'nda GAP Bölgesi'nde 13 adet OSB ve 3 adet arıtma projesi yer almaktadır.

b) Küçük Sanayi Siteleri (KSS)

GAP Bölgesi'nde 18 adet Küçük Sanayi Sitesi tamamlanmıştır. Bunlardan 6'sı Diyarbakır, 6'sı Gaziantep, 3'ü Şanlıurfa, 1'i Batman, 1'i Siirt ve 1'i Mardin'dedir. GAP Bölgesi KSS'lerinin Türkiye toplamı içindeki payı % 8'dir. Bu sitelerde mevcut 5 514 işyerinde yaklaşık 33 000 kişi çalışmaktadır.

1998 Yılı Yatırım Programı'na göre, GAP Bölgesi'nde 21 adet KSS inşaat halindedir ve bu KSS'lerde 4 497 işyeri bulunmaktadır. Programda olan işler tamamlandığında KSS'lerin Türkiye toplamı içindeki payı % 9'a yükselecek ve istihdam 60 000'e ulaşacaktır.

c) Serbest Bölgeler

GAP Bölgesi'nde iki serbest bölge mevcut olup, bunlardan Mardin Serbest Bölgesi, 21 Kasım 1995 tarihinde faaliyete geçmiştir. Gaziantep Serbest Bölgesi ise; 14 Temmuz 1998 tarihli ve 23402 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Bakanlar Kurulu'nun 98/11368 sayılı Kararı ile açılmış bulunmaktadır.

Mardin Serbest Bölgesi

d) Teşvikler

d.1. Genel Teşvikler

Türkiye genelinde uygulanmakta olan teşvik sisteminde “kalkınmada öncelikli yöreler” statüsü önemli bir teşvik türü niteliğindedir. Gaziantep ve Kilis hariç GAP İlleri'nin hepsi “kalkınmada birinci derecede öncelikli yöre” statüsünde bulunmaktadır. Gaziantep ve Kilis'in “normal yöre” statüsüne sahip oluşu, GAP Master Planı'nda öngörülen “Kırık Gelişme Aksı”nın batı ucundaki bu illerin yeterli düzeyde teşvik edilmediği anlayışına yol açmıştır. Bu anlayışın giderilmesi ve Kırık Gelişme aksı boyunca gözetilmesi öngörülen mekansal dengenin sağlanması için GAP İdaresi tarafından önerilen “cazibe merkezi” teşvikleri yerine, sözkonusu iki ilin de içinde bulunduğu “sanayi kuşağı” teşvik türü 1995 yılı başında uygulamaya konmuştur.

Öte yandan, 1994 yılından beri uygulanmakta olan ACİL DESTEK PROGRAMI kapsamına bu üç önemli gelişme merkezinden sadece Diyarbakır İli girmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine özel sektör yatırımlarını daha fazla çekmek için, Genel Teşvik Tedbirleri ile Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) desteklenmesine ilişkin mevzuata, ek yatırım teşvik tedbirleri sistemi de getirilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

d.2. Olağanüstü Hal Bölgesi'nde (OHAL) ve Kalkınmada Öncelikli Yörelerde (KÖY) İstihdam Yaratılması ve Yatırımların Teşvik Edilmesiyle 193 Sayılı Gelir Vergisi Kanunu'nda Değişiklik Yapılması Hakkındaki 4325 Sayılı Kanun'la Sağlanan Teşvikler

- *Kanundan Yararlanan İller*

- OHAL içerisinde bulunan Diyarbakır, Siirt ve Şırnak

- Mücavir alana giren Batman ve Mardin

- Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanlığı (DİE) tarafından hesaplanan, kişi başına gayrisafi yurtiçi hasıla miktarı 1 500 ABD Dolarının altında olan ve/veya Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) tarafından hesaplanan sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyi, -0,5'in altında kalan illerden Bakanlar Kurulu'nca tespit edilen iller kapsamına, GAP Bölgesi'nden Adıyaman ve Şanlıurfa girmektedir.

- 4325 sayılı Kanun'la sağlanan teşvik unsurları;

- Gelir ve Kurumlar Vergisi istisnası (Kanun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren beş vergilendirme dönemi),

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerine özel sektör yatırımlarını daha fazla çekmek için, Genel Teşvik Tedbirleri ile Küçük ve Orta Boy İşletmelerin (KOBİ) desteklenmesine ilişkin mevzuata, ek yatırım teşvik tedbirleri sistemi de getirilmiş ve uygulamaya konulmuştur.

- Çalışanlardan kesilen vergilerin ertelenerek ödenmesi (Ücretler üzerinden kesilen vergilerin iki yıl gecikme ile ödenmesi),

- Vergi, resim ve harç istisnası (Yatırım ile ilgili olarak kullanılacak kredilere ilişkin her türlü vergi ve harçların alınmaması)

- Sigorta-işveren paylarının karşılanması,

- Kalkınmada öncelikli yörelerdeki yatırımlara Hazine arazilerinin tahsis edilmesi.

d.3. OHAL'deki Yatırımlara Enerji Desteği Teşviki

24 Ekim 1997 tarihinde yürürlüğe giren 16 Eylül 1997 tarih ve 97/9955 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile OHAL'de (Diyarbakır, Siirt ve Şırnak) faaliyet gösteren yatırım teşvik belgeli işletmelere yüzde 50 indirimli enerji verilmesi sağlanmaktadır.

4. Altyapı Çalışmaları

GAP Bölgesi'nin ekonomisini geliştirmek için, su ve toprak kaynaklarının harekete geçirilmesinin yanında entegre planlamanın gereği olarak, kalkınma ile ilgili enerji, ulaşım, haberleşme, sağlık, eğitim, kentsel ve kırsal altyapı sektörleri de ele alınmaktadır. Bölgesel kalkınmayı sağlamak için belirlenen zamanlamada öncelikle hedeflenen, büyük şehirlerin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının teminine yönelik acil tedbirlerin alınması ve Bölge'de haberleşme altyapısının geliştirilmesidir. Bunu takip eden dönemde Bölge'nin ekonomik olarak yeniden yapılanmasının tamamlanması ve gelişmeye hız verilebilmesi için kentsel altyapı ihtiyacının karşılanması ve ana karayolları,

Altyapı Çalışması (kanalizasyon)

GAP Bölgesi'nin ekonomisini geliştirmek için, su ve toprak kaynaklarının harekete geçirilmesinin yanında entegre planlamanın gereği olarak, kalkınma ile ilgili enerji, ulaşım, haberleşme, sağlık, eğitim, kentsel ve kırsal altyapı sektörleri de ele alınmaktadır. Bölgesel kalkınmayı sağlamak için belirlenen zamanlamada öncelikle hedeflenen, büyük şehirlerin içme ve kullanma suyu ihtiyaçlarının teminine yönelik acil tedbirlerin alınması ve Bölge'de haberleşme altyapısının geliştirilmesidir.

endüstriyel altyapı, seçilmiş demiryollarının güçlendirilmesi, GAP Uluslararası Havalimanı, konteyner depoları ve hububat depolama tesisleri gibi stratejik öne-
me haiz temel altyapı gelişmesinin tamamlanması ana hedeftir.

GAP İdaresi'nce 1992-1994 yılları arasında yaptırılan "GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Geliştirme Çalışması" kapsamında, artan yük ve yolcu talebini karşıla-
yacak en uygun ulaşım sistemi tespit edilmiştir. Buna göre önce karayolu ağırlıklı ve 2005 yılı sonrasında ise demiryolu taşımacılığına önem veren bir ulaşım ağı ön-
görülmiştir.

Bölge karayolu ağı 36 107 km'dir. Bunun 5 437 km'si devlet ve il yolu, 30 670 km'si ise köy yoludur. Halen inşa halinde olan Adana-Gaziantep Otoyolu-
nun yaklaşık 80 km'lik bölümü de Bölge içerisinde bulunmaktadır. Türkiye devlet ve il yolu şebekesinin % 9'u, köy yolları şebekesinin % 9.5'i Bölge'dedir ve Böl-
ge'deki bütün köylerin % 98'i, anayol ağına bağlanmış durumdadır.

• 313 km uzunluğundaki Tarsus-Adana-Gaziantep otoyolu ve bağlantı yolları-
nın 268 km'lik kesimi trafiğe açılmış olup, geriye kalan kesimlerde çalışmalar de-
vam etmektedir.

• Toplam 161 km uzunluğundaki Şanlıurfa-Gaziantep Otoyolu GAP'ın ulaşım
ana arterini oluşturmaktadır. Otoyolun ön projeleri tamamlanmış olup, yaklaşık 27

*Türkiye devlet ve il yolu
şebekesinin % 9'u, köy yolları
şebekesinin % 9.5'i Bölge'dedir ve
Bölge'deki bütün köylerin % 98'i,
anayol ağına bağlanmış
durumdadır.*

*Toplam 161 km
uzunluğundaki Şanlıurfa-
Gaziantep Otoyolu GAP'ın
ulaşım ana arterini
oluşturmaktadır.*

GAP İdaresi, GAP Uluslararası Havalimanı, GAP Dış Limanlar ve Atatürk Baraj Gölü Geçişi gibi özel ulaşım etüdlerini 1992 ve 1994 yıllarında tamamlamıştır. GAP Uluslararası Havalimanı inşaatına, 9 Mayıs 1998 tarihinde başlanmıştır.

km uzunluktaki Gaziantep Çevre Yolu da dahil olmak üzere, söz konusu otoyolun yapım işlerinin ihale çalışmaları tamamlanmıştır. Bunlardan Gaziantep-Birecik (53.4 km) ihalesini TUBİN İnşaat, Birecik-Suruç (41.1 km) ihalesini KOLİN İnşaat, Suruç-Şanlıurfa (37 km) ihalesini Makyol-Yüksel İnşaat ve Gaziantep Çevre Yolu ihalesini ise METİŞ İnşaat kazanmıştır.

• Adana-Gaziantep-Şanlıurfa-Mardin-Habur güzergahında, TETEK (Türkiye Transit Karayolu) Projesi kapsamında ve Dünya Bankası kredisi kullanılarak, yolun üst yapısı asfalt betona dönüştürülmüştür.

• Toplam uzunluğu 202 km olan Diyarbakır-Siverek-Şanlıurfa yolunun, 117 km'lik Diyarbakır-Hilvan arası, Diyarbakır ve Siverek şehir geçişleri ile birlikte tamamlanarak, asfalt olarak hizmete açılmıştır.

• Diyarbakır-Ergani yolunda, yol genişletme çalışmalarına başlanmıştır.

• Mevcut Siirt-Eruh yolunun Ilısu Barajı'nın altında kalacak olması nedeniyle, farklı bir güzergahtan etüt-proje çalışmaları tamamlanmıştır.

• 46 km uzunluğundaki Cizre-Şırnak yolunun Şırnak şehir geçişi ile birlikte proje çalışmaları bitirilmiş olup, 1998 yılında yol yapım çalışmalarına başlanmıştır.

• Diyarbakır-Silvan yolunda Sadi II Köprüsü'nde yapım çalışmaları sürmektedir.

• Diyarbakır-Bismil yolunda Bismil Köprüsü 1997 Ekim ayında ihale edilmiş, henüz işe başlanmamıştır.

• Şanlıurfa-Viranşehir yolunda Sesig Köprüsü, 1998 yılında programa alınmış olup, proje çalışmaları devam etmektedir.

• Kahta-Sincik yolunda Cendere Köprüsü'nde, köprünün restorasyon ve onarım çalışmalarına devam edilmektedir.

• Nemrut Dağı turistik yoluna ise 1998 yılında ayrılan ödenekle, yolun bakım ve onarım çalışmaları yapılacaktır.

Gelecekte ulaşım sisteminde demiryolu taşımacılığının da aktif olabilmesi için Çobanbey-Şanlıurfa-Habur, Güney Demiryolu Projesi tamamlanmıştır. GAP İdaresi, GAP Uluslararası Havalimanı, GAP Dış Limanlar ve Atatürk Baraj Gölü Geçişi gibi özel ulaşım etüdlerini 1992 ve 1994 yıllarında tamamlamıştır.

Halen Bölge'de bulunan 6 adet (Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Gaziantep, Siirt ve Şanlıurfa) havaalanından başka, Şanlıurfa'nın kuzeyindeki Taşdağı mevkiinde yapılacak olan ve GAP İdaresi tarafından ABD Ticaret ve Kalkınma Ajansı (TDA) hibesi ile yer seçimi, ön projeleri ve fizibiliteyi tamamlanan GAP Uluslararası Havalimanı inşaatına, 9 Mayıs 1998 tarihinde başlanmıştır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998 yılı sonu itibariyle Bölge'deki hava ulaşımı Tablo 7'de görülmektedir:

Tablo 7: GAP Bölgesi Hava Ulaşımı

İlin Adı	Proje	İnşaat	Tipi
Adıyaman	V	D	Stol RC 100
Batman		Büyütülecek	Askeri
Diyarbakır	V	Büyütülecek	
Gaziantep		Terminal Binası Yapılacak	
Kilis			
Mardin	V	D	Stol RC 100
Siirt	V	Büyütülecek	
Şanlıurfa	V	D	Stol Uluslararası
Şırnak			

V: Var

D: Devam Ediyor

Doğu Akdeniz limanları, Mersin ve İskenderun, Bölge'nin ana ithal ve ihrac kapılarını oluşturacaktır. GAP İdaresi'nce yapılan çalışmalarla, mevcut limanların kapasiteleri ve gerekli yan tesis ihtiyaçları incelenmiştir.

GAP İdaresi'nce yaptırılan ulaşım ve altyapı planı ile ulaşım sistemi içerisinde, konteyner taşımacılığı ve Şanlıurfa, Gaziantep, Diyarbakır, Kızıltepe, Viranşehir, Batman, Adıyaman ve Cizre merkezlerinde konteyner terminalleri programlanmıştır.

GAP Bölgesi belediyelerinde imar planı ve harita konusunda büyük ölçüde bir sorun bulunmamaktadır. GAP Bölgesi'nde 1998 yılı sonu itibariyle 184 adet Belediye bulunmaktadır ve bu belediyelerin % 90'ının imar planı bulunmaktadır. GAP İdaresi'nce onaylanan toplam imar planı sayısı 38, devam eden ise 5 adettir. Ayrıca, 15 adet imar planının da ihale öncesi hazırlıkları devam etmektedir.

1998 yılı sonu itibariyle, GAP Bölgesi belediyelerinin 161 adedinin (% 89.7) halihazır haritası alınmış durumdadır. (Ülke genelinde ise belediyelerin % 92.8'inin halihazır haritası alınmıştır). GAP İdaresi'nce 58 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi kampus alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı sahası olmak üzere toplam 34 bin hektarın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

Öte yandan GAP Bölgesi belediyeleri içmesuyu ve kanalizasyon şebekesi bakımından yetersiz durumdadır. 1985-1997 dönemi arasında içmesuyu tesisi tamamlanan belediye sayısı 85'dir. Bu rakam, 184 belediyenin % 40'ına tekabül etmektedir.

GAP Bölgesi belediyelerinde imar planı ve harita konusunda büyük ölçüde bir sorun bulunmamaktadır.

GAP İdaresi'nce onaylanan toplam imar planı sayısı 38, devam eden ise 5 adettir.

GAP İdaresi'nce 58 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi kampus alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı sahası olmak üzere toplam 34 bin hektarın üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır.

1998 yılı sonu itibariyle köylerin yaklaşık % 100'ünde elektrik vardır. Yine, bütün köylerin % 97.6'sı telefon bağlantısına kavuşturulmuştur. Televizyon ve radyo yayımları kırsal kesimlere yaygın biçimde ulaşmaktadır.

Belediyelerin % 29'unda içmesuyu şebekesi bulunmamaktadır. Halen inşaat halindeki tesisler ise % 31 civarındadır. Durum kanalizasyon açısından daha olumsuzdur. Belediyelerin % 84'ünde kanalizasyon tesisi yoktur. Belediyelerin % 7'sinin kanalizasyon tesisi varken, inşaatı devam eden ve projesi bitmiş olanlar % 9 civarındadır.

1998 yılı sonu itibariyle köylerin yaklaşık % 100'ünde elektrik vardır. Yine, bütün köylerin % 97.6'sı telefon bağlantısına kavuşturulmuştur. Televizyon ve radyo yayımları kırsal kesimlere yaygın biçimde ulaşmaktadır.

"GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Geliştirme Çalışması" ile ayrıca; gelişme potansiyeli yüksek 45 yerleşmeden başlayarak, kent merkezlerinin karşılama çok yetersiz kaldığı içmesuyu, kanalizasyon, arıtma, katı atık toplama, elektrik ve tele-iletişim ihtiyaçları dikkate alınarak 134 proje hazırlanmıştır. Bunlardan 30'u içmesuyu projesi, 29'u kanalizasyon, 9'u atıksu arıtma projesi, 4'ü katı atık projesi, 17'si orta gerilim elektrik projesi ve 45'i tele-iletişim projesidir.

GAP İdaresi'nce yaptırılan Gaziantep Katı Atık Kavramsal Projesi kapsamındaki Katı Atık Düzenli Depolama Sahası Proje ve İnşaatı 1995 yılında tamamlanarak, saha özel bir firma tarafından işletmeye açılmıştır.

5. Sağlık

Proje'nin başlatılmasından bu yana GAP Bölgesi'nde, sağlık hizmetleri önemli ölçüde yaygınlaşmış olmasına rağmen, sağlık sektörü göstergeleri ülke ortalamasının hemen hemen yarısı seviyesindedir. Bebek ve anne ölüm oranları, bazı hastalıkların sıklığı, sağlık tesislerinin durumu, sağlık personeline düşen nüfus, sağlık hizmetlerine ulaşılabilirlik gibi verilere bakıldığında Bölge'deki göstergelerin, ülke ortalamasından farklılıklar gösterdiği gözlenmektedir.

1998 yılı itibariyle Bölge'de 69 adet yataklı tedavi kurumu, 398 adet sağlık ocağı (311'i kendi binasında), 703 adet sağlık evi, 23 adet verem savaş dispenseri, 25 adet Ana Çocuk Sağlığı ve Aile Planlaması (AÇSAP) Merkezi, 5 adet halk sağlığı laboratuvarı ve 15 adet sağlık meslek lisesi bulunmaktadır. Çeşitli yıllarda Yatırım Programı'na alınmış olan 45 adet sağlık ocağı ile 95 adet sağlık evinin inşaatları ise devam etmektedir.

Mevcut yataklı tedavi kurumlarındaki toplam hasta yatağı sayısı 8 058'dir. Bir yatağa düşen nüfus Bölge'de 760 iken, ülke genelinde 433'tür. Diğer bir ifadeyle on bin nüfusa düşen hasta yatağı sayısı yaklaşık 13.1'dir. Bu oran Türkiye geneli için 23.0'dır (MSB'ye ait 15 900 yatak hariç). 1998 Yılı Yatırım Programı'nda yer alan hastane projelerinin terminlerine uygun olarak iki-üç yıl içinde tamamlanmaları durumunda Bölge'deki mevcut yatak kapasitesine 3705 adet yatak ilave edilmiş olacaktır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Sağlık Bakanlığı, Bölge insanının sağlık düzeyini yükseltmek ve halkın sağlık hizmetleri konusunda bilinçlenmesini sağlamak amacıyla bir dizi program yürütmektedir. Bunlar; İshalli Hastalıkların Kontrolü Programı, Akut Solunum Yolu Enfeksiyonlarının Kontrolü Programı, GAP İlleri Sıtma Kontrol Projesi, Anne Sütünün Teşviki/Bebek Dostu Hastaneler Programı, Fenilketonüri Taraması, İyot Yetersizliği Hastalıkları ve Tuzun İyotlanması Programı sayılabilir. Ayrıca, Birleşmiş Milletler Nüfus Fonu (UNPF) ve Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF) desteğinde Güvenli Annelik Programı ve Bilgilendirme-Eğitim-İletişim Projesi'ni, Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ) desteğinde Aile Sağlığı Hizmetlerinin Geliştirilmesi Projeleridir.

Diğer yandan, Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sağlık düzeyini yükseltmenin yanı sıra sağlık alanında kurumsal gelişmeyi de desteklemek amacıyla uygulanmakta olan Birinci ve İkinci Sağlık Projeleri, Dünya Bankası tarafından finanse edilmektedir. Bu projeler çerçevesinde yeni sağlık evleri ve sağlık ocakları yapılmakta, mevcut ve yeni inşa edilen sağlık kuruluşlarının donanım ve araçları sağlanmakta, sağlık personelinin bilgi ve becerilerini geliştirmeye yönelik başlangıç ve hizmet içi eğitim programları uygulanmaktadır.

Diyarbakır ve Mardin'in de dahil olduğu Birinci Sağlık Projesi tamamlanmıştır. Doğu Anadolu'daki illerle birlikte Adıyaman, Batman, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinin de yer aldığı İkinci Sağlık Projesi ise devam etmektedir.

Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde sağlık düzeyini yükseltmenin yanı sıra sağlık alanında kurumsal gelişmeyi de desteklemek amacıyla uygulanmakta olan Birinci ve İkinci Sağlık Projeleri, Dünya Bankası tarafından finanse edilmektedir.

Diyarbakır ve Mardin'in de dahil olduğu Birinci Sağlık Projesi tamamlanmıştır. Doğu Anadolu'daki illerle birlikte Adıyaman, Batman, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak illerinin de yer aldığı İkinci Sağlık Projesi ise devam etmektedir.

GAP Bölgesi'nde okuma yazma bilenlerin oranı % 55.8'den (1985), % 60.4'e (1990) doğru 4.6 puanlık bir artış göstermiştir.

Tablo 8: GAP Bölgesi Sağlık Kurumları (1998 Yılı)

İller	Nüfus	Hastane Sayısı	Yatak Sayısı	Sağlık Ocağı	Sağlık Evi	AÇSAP Merkezi	Verem Savaş Dispan.	Halk Sağlığı Lab.	Sağl Mesl Lise
Adıyaman	678 999	8	585	56	100	4	4	-	2
Batman	400 380	4	234	22	37	1	1	-	1
Diyarbakır	1 282 678	16	2 870	74	105	4	4	1	4
Gaziantep	1 127 686	12	2 120	68	110	4	4	1	2
Kilis	109 908	1	190	10	25	1	1	-	1
Mardin	646 826	5	475	57	110	2	2	1	1
Siirt	262 371	3	255	25	58	1	1	1	1
Şanlıurfa	1 303 589	14	1 114	63	123	7	4	1	3
Şırnak	316 536	6	215	23	35	1	1	-	-
GAP	6 128 973	69	8 058	398	703	25	22	5	15
TÜRKİYE	62 865 574	1 078	144 984	5 366	11 905	280	267		321

NOT: MSB kurumları hariçtir.

• Bölge'de yataklı tedavi kurumu sayısı 69'a, hasta yatağı sayısı ise 8 058'ye yükselmiştir. Bir yatağa düşen nüfus, ülke genelinde 433 iken, Bölge'de 760'dır. Diğer bir ifade ile onbin nüfusa düşen yatak sayısı Türkiye geneli için 23, GAP Bölgesi'nde ise 13.1'dir.

• Bölge'de planlanan sağlık ocağı sayısı 467'dir. 1998 sonu itibarıyla mevcut olan 398 sağlık ocağının 311 adedi kendi binasında, diğerleri ise sağlık merkezi, belediye, hastane ve kiralık binalarda hizmet vermektedir.

• Bölge'de planlanan sağlık evi sayısı 1086'dır.

6. Eğitim

Ülkemizde eğitim düzeyi, genelde düşük olmakla birlikte, çeşitli nedenlere bağlı olarak özellikle GAP Bölgesi göstergeleri daha da düşüktür. Ülke genelinde 1985 yılı itibarıyla % 77.2 olan okuma-yazma bilenlerin oranı 3.3 puanlık bir artışla 1990 yılında % 80.5'e yükselmiştir. GAP Bölgesi'nde ise, aynı yıllarda okuma-yazma bilenlerin oranı % 55.8'den % 60.4'e doğru 4.6 puanlık bir artış göstermiştir.

Okur yazarlığın cinsiyete göre önemli değişimler gösterdiği ve il bazında okur-yazar olanlar arasında erkek nüfusun kadın nüfusa oranla çok daha yüksek olduğu görülmektedir. 1990 yılı itibarıyla ülke genelinde erkek nüfusun % 84'in okur-yazar olmasına karşılık, kadın nüfus içinde bu oran % 72'dir. Bölge'de ise bu ayrım büyüyerek yinelenmektedir. Erkek nüfusun % 75.5'i okur-yazarken, kadın nüfus arasında bu oran % 44.7'ye düşmektedir.

1998-1999 öğretim yılı itibariyle Bölge'de 5 705 adet ilköğretim okulu, 36 adet yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO), 162 adet genel lise, 140 adet mesleki teknik lise, 31 adet imam hatip lisesi, 8 adet özel eğitim kurumu ve 358 adet yaygın eğitim kurumu bulunmaktadır.

Tablo 9: GAP İlleri itibariyle Okullaşma Oranları (%)

(1998-1999 Öğretim Yılı)

	Okul Öncesi	İlköğretim	Ortaöğretim
Adıyaman	2.1	63	32
Batman	1.2	75	27
Diyarbakır	1.4	65	25
Gaziantep	3.0	87	34
Kilis	6.0	77	35
Mardin	1.1	68	21
Siirt	2.2	62	25
Şanlıurfa	0.8	64	17
Şırnak	0.7	66	12
GAP Bölgesi	2.0	69	25

B. GAP'IN FİNANSMAN BOYUTU

1. Kümülatif Yatırımlar

GAP Master Planı'nın (1989) 1990-2005 dönemi sonu itibariyle belirlediği hedef ve büyüklüklere ulaşabilmek için yapılması öngörülen kamu yatırımları finansman ihtiyacı 1998 yılı sabit fiyatlarıyla toplam 7 katrilyon 224 trilyon 452 milyar TL'dir.

Proje için 1998 sonuna kadar yaklaşık 3 katrilyon 095 trilyon 074 milyar TL harcama yapılmış* ve nakdi gerçekleşme % 42.8 oranına ulaşmış bulunmaktadır. Diğer bir ifade ile, GAP'ın 32 milyar ABD doları eşdeğerinde ifade edilen toplam proje yatırım maliyetinin oransal olarak 13.7 milyar ABD dolarlık bölümü gerçekleştirilmiş bulunmaktadır.

GAP'ın toplam proje maliyeti ve 1998 yıl sonu itibariyle yatırım gerçekleşmeleri Tablo 10'da gösterilmiştir.

1998-1999 öğretim yılı itibariyle Bölge'de 5 705 adet ilköğretim okulu, 36 adet yatılı ilköğretim bölge okulu (YİBO), 162 adet genel lise, 140 adet mesleki teknik lise, 31 adet imam hatip lisesi, 8 adet özel eğitim kurumu ve 358 adet yaygın eğitim kurumu bulunmaktadır.

GAP'ta nakdi gerçekleşme, 1998 sonuna kadar % 42.8 oranına ulaşmış bulunmaktadır.

* GAP kapsamında yatırım faaliyeti olan kamu kuruluşlarından alınan ilk değerlendirme sonuçlarına göre.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998 Yılı Yatırım Programı'nda GAP'a; toplam 169 trilyon TL'lik yatırım ödeneği tahsis edilmiştir.

Tablo 10: GAP Proje Maliyeti ve Sektörel Nakdi Gerçekleşme

1998 Yılı Sabit Fiyatlarıyla (Milyar TL)

Sektörler	Toplam Maliyet (İhtiyaç)	1998 Yılı Sonuna Kadar Harcama (Kümülatif Yatırım)	Nakdi Gerçekleşme (%)
Ekonomik Sektörler			
Tarım	2 186 582	260 512	11.9
Enerji	2 323 059	1 720 774	74.1
Madencilik	167 690	163 556	97.5
İmalat	322 824	130 467	40.4
Ulaştırma ve Haberleşme	1 599 313	476 525	29.8
Turizm	12 141	2 952	24.3
Toplam	6 611 609	2 754 786	41.6
Sosyal Sektörler			
Konut	69 883	23 932	34.2
Eğitim	143 979	89 072	61.9
Sağlık	47 661	45 935	96.4
Diğer Kamu Hizmetleri	351 320	180 370	51.3
Toplam	612 843	339 309	55.3
Toplam	7 224 452	3 094 095	42.8

2. 1998 Yılı Yatırımları

1998 Yılı Yatırım Programı'nda GAP'a; ekonomik sektörlerde (tarım-madencilik, enerji-ulaştırma-turizm) yaklaşık 125 trilyon TL ve sosyal sektörlerde de (konut, eğitim, sağlık, belediye altyapıları ve diğer kamu hizmetleri) yaklaşık 44 trilyon TL olmak üzere toplam 169 trilyon TL'lik yatırım ödeneği tahsis edilmiştir.

1990-1998 dönemi boyunca GAP'a ayrılan kamu yatırım tahsislerindeki yıllık gelişme eğilimi incelendiğinde, bu ödeneklerin 1990 yılından başlayarak 1995 yılına kadar devamlı bir düşüş trendi gösterdiği ve 1996 yılından itibaren hızla artarak 1998 yılında 168.6 trilyon TL'ye çıktığı görülmektedir. 1999 yılı yatırım programı uygulamasının boyutu "Geçici Bütçe" uygulaması nedeniyle belirsizliğini sürdürdüğünden, mevcut yıla ilişkin bir değerlendirme yapılması mümkün olamamaktadır.

III- GAP

BÖLGE KALKINMA İDARESİ TEŞKİLATI

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Bölge'de yapılacak uygulamaların çok kapsamlı olması ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) (6 Kasım 1989) ile kurulmuştur.

Devlet Planlama Teşkilatı bünyesinde sırasıyla "Az Gelişmiş Bölgeler Daire Başkanlığı" (1971), "Müşteşarlık Araştırma Grubu" (1986) ve "GAP Grup Başkanlığı"nın sorumluluğunda yürütülen Güneydoğu Anadolu Projesi, daha sonra "Genel Müşavirlik Hizmetleri" çerçevesinde Türk Mühendislik, Müşavirlik ve Müteahhitlik A.Ş. (TÜMAS) tarafından ihale yoluyla yürütülmüştür.

Ancak, Bölge'de yapılacak uygulamaların çok kapsamlı olması ve bölgesel kalkınmanın hızlandırılmasını sağlamak amacıyla, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kurulması; 12 Mart 1986 tarihli ve 3268 sayılı, 9 Nisan 1987 tarihli ve 3479 sayılı, 1 Haziran 1989 tarihli ve 3569 sayılı kanunların verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulu'na 27 Ekim 1989 tari-

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı, GAP Master Planı'nın bir sonucu olarak, GAP kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması, yatırımların gerçekleştirilmesi için; plan, altyapı, ruhsat, konut, sanayi, maden, tarım, enerji, ulaştırma ve diğer hizmetleri yapmak veya yaptırmak, yöre halkının eğitim düzeyini yükseltmek için gerekli tedbirleri almak veya aldırarak, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere kurulmuştur.

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın Kurulması ve Görevleri Hakkında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı; Başbakanlığa bağlı hükmi şahsiyeti haiz ve onbeş yıl süreli GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kuruluş ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

hinde kararlaştırılmış ve 6 Kasım 1989 tarih ve 20334 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK) ile kurulmuştur.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı, GAP Master Planı'nın bir sonucu olarak, GAP kapsamına giren yörelerin süratle kalkındırılması, yatırımların gerçekleştirilmesi için; plan, altyapı, ruhsat, konut, sanayi, maden, tarım, enerji, ulaştırma ve diğer hizmetleri yapmak veya yaptırmak, yöre halkının eğitim düzeyini yükseltmek için gerekli tedbirleri almak veya aldırarak, kurum ve kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak üzere kurulmuştur.

Buna göre teşkilatın yapısı aşağıdaki gibidir:

A. MEVZUAT

1. 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname

Güneydoğu Anadolu Projesi Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın Kurulması ve Görevleri Hakkında 388 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin amacı; Başbakanlığa bağlı hükmi şahsiyeti haiz ve onbeş yıl süreli GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın kuruluş ve görevlerine ilişkin esasları düzenlemektir.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı'nın görevleri 2.maddede aşağıdaki şekilde belirlenmiştir:

a) Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin, Siirt ve Şanlıurfa illerini içine alan GAP Bölgesi (Batman, Kilis ve Şırnak da il statüsünü kazandıktan sonra buraya dahil olmuştur) için gerekli araştırma ve uygulama projelerini yapmak ve yaptırmak,

b) Bölge içindeki faaliyetleri yönlendirmek, uygulamasını değerlendirmek ve takip etmek,

1998 YILI FAALİYET RAPORU

c) Bölge'de uzun vadeli planlar ve programlar muvacesinde sıratle kalkınmayı sağlamak için tarım madencilik, imalat sanayi, enerji, ulaştırma, haberleşme, inşaat, turizm gibi kamu hizmetleri, beşeri kaynaklar, sosyal ekonomi, bilim araştırma, geliştirme ve teknoloji, çevre ve şehircilik, bölge geliştirme ve kültür sektörlerinde yapılacak yatırımlar konusunda çalışmalarda bulunmak, çalışmalarını yönlendirmek, koordinasyonu ve uygulamaların gerçekleşmesini sağlamak,

d) Bölge'de sektörlerarası entegrasyonu sağlayacak şekilde bölge planlamasını gerçekleştirmek,

e) Bölge'de kaynakların kullanılması, dış ekonomik ilişkiler, finansman dengesi, krediler, bankalar, fiyatlar ve sermaye piyasası konularında gerekli çalışmalar yapmak,

f) Nazım ve uygulama imar planları ile revizyonların tamamını veya bir kısmını plan değişikliği dahil ada ve parsel bazına kadar yapmak veya yaptırmak,

g) Yol, su, elektrik, kanalizasyon ile konut, sanayi ve ulaştırma hizmetlerini yürütmek,

h) Kamu kurum ve kuruluşlarına ait her türlü bina ve tesislerin yapılmasında koordinasyonu sağlamak,

ı) Milli Eğitim Bakanlığı ve ilgili diğer kamu kurum ve kuruluşları ile koordine edilerek, halkın tarımsal alan dahil her konuda eğitim düzeyinin yükseltilmesini ve her derecedeki eğitim kurumlarının açılmasını sağlamak,

i) Başbakanlıkça bu konuda verilecek diğer görevleri yapmaktır.

2. 4314 Sayılı Kanun

Güneydoğu Anadolu Bölgesi Bölge kalkınma İdaresi Teşkilatının Kuruluş ve Görevleri hakkındaki 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin 9. maddesi değiştirilerek İdare'nin gelirleri kanunla yeniden belirlenmiştir. TBMM'de 11 Aralık 1997 tarihinde kabul edilen 4314 no.lu kanuna göre İdare'nin gelirleri:

a) Başbakanlık bütçesine konulacak ödenekler,

b) Her türlü yardım, kredi, hibe ve bağışlar,

c) Faiz, hizmet, kira gelirleri ile sair gelirler şeklinde belirtilmiştir.

B. ORGANLAR

1) GAP Yüksek Kurulu

GAP Yüksek Kurulu, Teşkilat'ın en yüksek karar organı olup, GAP İdaresi tarafından hazırlanacak her türlü plan, proje ve programları inceleyerek karara bağlar.

388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname (KHK)'nin 9. maddesi değiştirilerek İdare'nin gelirleri kanunla yeniden belirlenmiştir.

4314 no.lu kanuna göre

İdare'nin gelirleri:

a) Başbakanlık bütçesine

konulacak ödenekler,

b) Her türlü yardım, kredi,

hibe ve bağışlar,

c) Faiz, hizmet, kira gelirleri ile sair gelirler şeklinde belirtilmiştir.

GAP Yüksek Kurulu, Teşkilat'ın en yüksek karar organı olup,

GAP İdaresi tarafından

hazırlanacak her türlü plan,

proje ve programları inceleyerek

karara bağlar.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, ilgili Devlet Bakanı'nın sorumluluğunda, GAP Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde, Bölge kalkınmasına dair planlama, araştırma ve uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

GAP Yüksek Kurulu 18 Ağustos 1998

GAP Yüksek Kurulu, Başbakan başkanlığında GAP'tan sorumlu Devlet Bakanı, Devlet Planlama Teşkilatı (DPT) Müsteşarlığı'nın bağlı olduğu Devlet Bakanı ile Bayındırlık ve İskan Bakanı'ndan oluşmuştur.

GAP Yüksek Kurulu'nun çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar, 26 Aralık 1989 tarihli ve 20384 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe konulan GAP Yüksek Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esaslarına Dair Yönetmelikle belirlenmiştir.

Gerektiğinde GAP Yüksek Kurulu'na, konuları ile ilgili olarak diğer Bakanlar da davet edilebilir.

Yüksek Kurul, sözkonusu yönetmeliğin 5.maddesi uyarınca, gündemindeki konuları görüşmek üzere iki ayda bir toplanır. Kurul Başkanı, gerekli gördüğü hallerde, GAP Yüksek Kurulu'nu her zaman toplantıya çağırabilir.

2) GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı (GAP İdaresi)

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, ilgili Devlet Bakanı'nın sorumluluğunda, GAP Yüksek Kurulu kararları çerçevesinde, Bölge kalkınmasına dair planlama, araştırma ve uygulama çalışmalarını yürütmekle görevlidir.

388 sayılı KHK'nın 3.maddesinin 3.fıkrası uyarınca, GAP İdaresi'nin görev alanına giren konularda 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 3194 sayılı İmar Kanunu ile diğer kanunların ilgili idarelere verdikleri imar ve altyapıya dair hak ve yetkiler bu İdare'ye devredilmiş sayılır. GAP İdaresi, GAP Yüksek Kurulu'nun sekreteryası hizmetlerini de yürütmektedir.

GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK'nin yürürlüğe girdiği 6 Kasım 1989 tarihinden itibaren, fiilen kuruluş çalışmalarına 1990 yılında başlanmış GAP İdaresi'nin Personel Sicil Amirleri Yönetmeliği, Disiplin Amirleri Yönetmeliği, Satınalma Esasları ile İhale Yönetmelikleri hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Ancak, ihtiyaca cevap vermemesi nedeniyle Satınalma Esasları ile İhale Yönetmelikleri gözden geçirilerek Satınalma ve İhale Yönetmeliği adı altında yeniden düzenlenerek 14 Ocak 1996 tarih ve 12523 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve yürürlüğe girmiştir.

Kuruluş çalışmalarına esas teşkil edecek, idari ve mali konuları düzenleyen personel, muhasebe, avans gibi hususları kurala bağlayan yönetmelikler henüz düzenlenmemiştir. Eylül 1997'de yayınlanan bir iç genelge ile merkez teşkilatı organizasyon şeması yeniden düzenlenmiş ve yürürlüğe girmiş olup, muhtelif genelgelerle de

*GAP İdaresi Başkanlığı,
Haziran 1998'den itibaren
Cinnah Caddesi Willy Brandt
Sokak No:5 Çankaya adresindeki
Teşkilatı yeni binasında hizmet
vermektedir.*

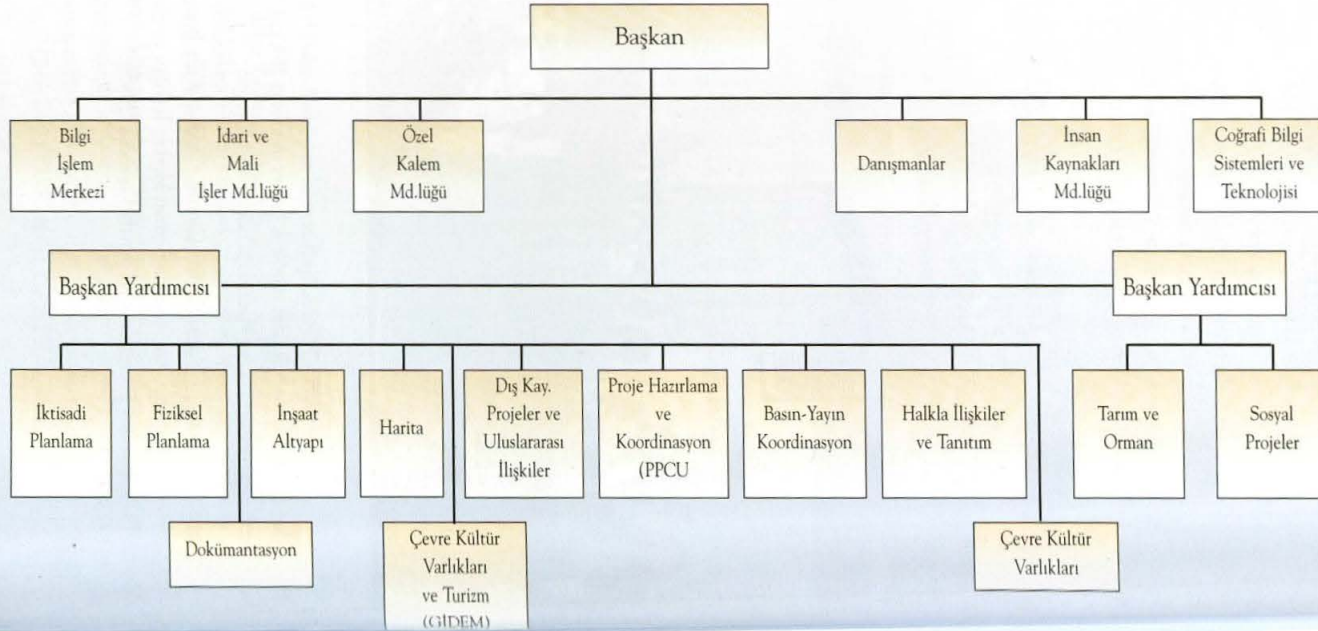

ihtiyaç duyulan gerekli değişiklikler yapılarak benzer uygulama 28 Ocak 1999 tarihinden itibaren Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde de başlatılmıştır.

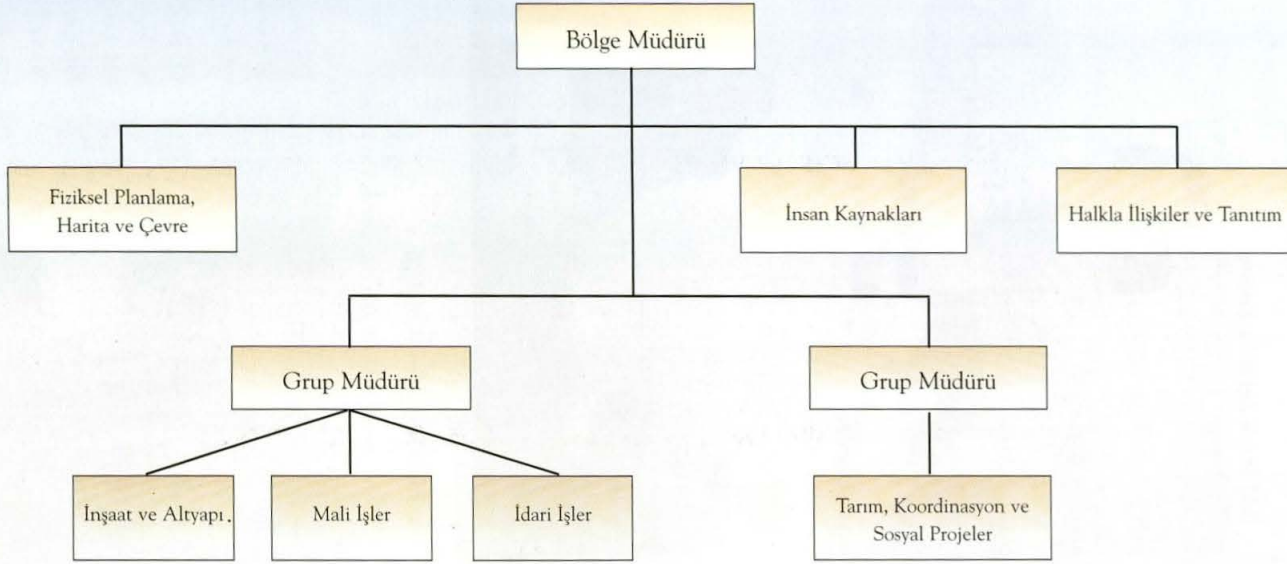
Buna göre Haziran 1998'den itibaren Cinnah Caddesi Willy Brandt Sokak No:5 Çankaya adresindeki yeni binasına taşınan Merkez Teşkilatı ve Şanlıurfa'da bulunan Bölge Müdürlüğü organizasyon şemaları aşağıdaki gibidir:

GAP İDARESİ BAŞKANLIĞI
MERKEZ TEŞKİLATI ORGANİZASYON ŞEMASI

GAP İDARESİ BAŞKANLIĞI
BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ ORGANİZASYON ŞEMASI

I. GAP İDARESİ MERKEZ TEŞKİLATI BİRİMLERİ

GAP İdaresi Başkan Yardımcıları

M. Kaya YAŞINOK

Şerafettin HAMIDI

a) İnsan Kaynakları Müdürlüğü

İnsan Kaynakları Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdadır:

- GAP İdaresi'nin insan gücü planlaması ve personel politikasıyla ilgili çalışmalarını yapmak;
- Personel sisteminin geliştirilmesiyle ilgili tekliflerde bulunmak, personel ihtiyaçlarını belirlemek ve sınavla açıktan atama yapmak,

İnsan Kaynakları Müdürlüğü

- Kamu kuruluşlarından nakil veya geçici görevlendirme ve kurum içi personel atama işlemlerini yapmak,
- Personelin her türlü özlük, mali, sosyal hak işlemlerini yürütmek, tahakkuk iş ve işlemlerini yapmak,
- Eğitim planını hazırlamak, hizmet öncesi ve hizmetiçi eğitim programlarını düzenlemek ve uygulamak,
- Yazı işlerini yürütmek,
- GAP İdaresi'nin Disiplin Kurulları'nın çalışmalarında sekreteryaya hizmetlerini yürütmek.

b) İdari ve Mali İşler Müdürlüğü

İdari ve Mali İşler Müdürlüğü'nün görevleri aşağıdadır:

- GAP İdaresi bütçesinin yapılması,
- GAP İdaresi'nin ihtiyacı olan mal ve hizmetlerin satın alınması ve bunlarla ilgili yasal kayıtların tutulması,
- GAP İdaresi personelinin ücret, ikramiye, yolluk, tedavi yardımı gibi hakedişlerin ödenmesi ve Emekli Sandığı ve Sosyal Sigortalar Kurumu ile her türlü işlemin yürütülmesi,
- GAP tarafından ihale edilmesine karar verilen plan, proje, harita, imar planı gibi işlere ait ihalelerin GAP İdaresi "Satınalma ve ihale yönetmeliği" çerçevesinde yürütülmesi, sözleşmelerinin yapılması,
- Damga vergisi beyannameleri, Muhtasar ve KDV beyannamelerinin hazırlanması ve Vergi Dairesindeki her türlü işlemin yürütülmesi,
- GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma Proje Paketi çerçevesinde Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nca, GAP adına açılmış hesabın takibi,
- Başkanlık ihtiyacı için satın alınan, mal ve hizmetlere ait ayniyat, ambar giriş ve çıkış kayıtlarının tutulması,

*İdari ve Mali İşler
Müdürlüğü*

- GAP İdaresi'nin İdari İşleri ve destek hizmetleri ile ilgili organizasyonların yapılması,
- GAP arşivinin tanzimi, takibi ve kayıtlarının tutulması,
- Misafirhane, lokal işlerinin yürütülmesi,
- Toplantı brifing ve görüşmelerin yapılacağı salon, amfi ve benzeri yerlerin hazırlık ve düzenlemelerinin yapılması,
- GAP İdaresi'nin iç ve dış yazışmalarının kayıtlarının tutulması, arşivlenmesi.

c) Proje Hazırlama ve Koordinasyon Koordinatörlüğü (PPCU)

Proje Hazırlama ve Koordinasyon Biriminin görevleri aşağıdadır:

- "GAP Bölgesi'nde Entegre Bölgesel Kalkınmanın Güçlendirilmesi ve Sosyo-Ekonomik Farklılıkların Giderilmesi" Programının Planlanması ve Yapılandırılması,

- Alt-projelerin proje dokümanlarının hazırlanması, koordinasyonu ve izlenmesi,
- Alt-projelerin eşgüdümü çalışmalarının sağlanması,
- İlgili uygulayıcı kurum ve kuruluşlarla bağlantısının sağlanması,

- Projelerle ilgili gerekli seminer, toplantı ve ortak çalışma gruplarının düzenlenmesi,
- Başkanlık tarafından verilecek diğer görevlerin yerine getirilmesidir.

d) İktisadi Planlama Koordinatörlüğü (IPK)

İktisadi Planlama Koordinatörlüğü aşağıdaki faaliyetleri yürütmektedir:

Planlama Çalışmaları

IPK, GAP Bölgesi'nin kalkınmasına yönelik uzun vadeli plan hazırlıklarında, sosyal ve fiziksel planlama birimleriyle işbirliği halinde, Bölge'nin sosyo-ekonomik makro büyüklüklerinin belirlenmesi çalışmalarına katkıda bulunmaktadır. Uzun vadeli planlama çalışmaları kapsamında "GAP 2010 Entegre Planı ve Uygulama

Proje Hazırlama ve
Koordinasyon Koordinatörlüğü
(PPCU)

Programı”nın hazırlanması görevinin GAP İdaresi’ne verilmiş olması dolayısıyla İPK, Program’ın nihai şeklini alması için yapılması gereken GAP Master Planı’nın Revizyonu ve Güncelleştirilmesi doğrultusunda çalışmaktadır. Bu arada, uzun vadeli planların yıllık programlara dönüştürülmesi ve tasarlanmış olan münferit projelerin yıllık yatırım programlarına intikali Birim’in tamamlayıcı diğer çalışmalarını oluşturmaktadır.

İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

İPK, DPT’nin getirdiği esas ve usullere göre GAP kapsamında yer alan kamu yatırım uygulamalarını kuruluşlar, ekonomik ve sosyal sektörler itibariyle yıllık ve dönemsel olarak izlemekte ve yatırımların nakdi gerçekleşme sonuçlarının sistematik ve düzenli bir şekilde değerlendirmesini yapmaktadır.

Ayrıca; 4314 sayılı Kanun ile İdare’nin genel bütçe ve yatırım programı disiplinini içine alınmasıyla birlikte önümüzdeki mali yıldan itibaren tabi olunacak yeni usul ve esaslar çerçevesinde ortaya çıkacak proje değerlendirmesi ve yıllık yatırım tekliflerinin DPT’ye intikaline ilişkin işlemleri yerine getirmektedir.

Eğitim ve sağlık sektörleri kapsamındaki yatırımların izlenmesi, eğitim ve sağlık göstergeleri ile ilgili verilerin derlenmesi, analizi ve sonuçlarının yorumlanması da İPK’nın faaliyetleri arasındadır.

İPK’nın çalışmaları içinde GAP yatırım teşviklerine ilişkin; mevzuat ve teşvikli yatırım uygulamalarının izlenmesi ve değerlendirilmesi konuları da yer almaktadır.

Gayri Safi Bölgesel Hasıla Çalışmaları (GSBH)

İPK, GAP Bölgesi’ne yönelik olarak iller itibariyle Gayri Safi Yurtiçi Hasıla gelişiminin Bölge’nin tümü ve ülke toplamı ile karşılaştırmalı bir şekilde analizi ve değerlendirilmesine ilişkin çalışmalar yapmaktadır

İstatistiksel Çalışmalar

Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) ile koordinasyonun ve veri temininin sağlan-

İktisadi Planlama Koordinatörlüğü

(İPK)

- * Planlama Çalışmaları
- * İzleme ve Değerlendirme
- * GSBH Çalışmaları
- * İstatistiksel Çalışmalar

*Basın-Yayın ve Koordinasyon
Koordinatörlüğü (BAK)*

* *Basın Yayın Kapsamındaki
Görevleri*

* *Koordinasyon Kapsamındaki
Görevleri*

ması yoluyla GAP'taki Nüfus, İşgücü ve İstihdam durumuna ilişkin çalışmaların gerçekleştirilmesi konularında çalışmalar yapmaktadır.

e) Basın-Yayın ve Koordinasyon Koordinatörlüğü (BAK)

BAK Birimi aşağıdaki çalışmaları yürütmektedir.

Basın Yayın Kapsamındaki Görevleri

- Basın ile ilişkilerin yürütülmesi (Basın açıklamaları ve Basın toplantıları), bu çerçevede bilgi taleplerin karşılanması,
- Yabancı yayınlarda "GAP ilanları"nın hazırlanması,

- GAP Dergisi'nin yayına hazırlanması (GAP Review),
- Diğer süreli yayınların çıkarılması (Son Durum, ÇATOM Bülteni v.s.)
- Başkanlığın yayınladığı tüm dokümanların redaksiyonunun yapılması,
- TRT ile ilişkilerin yürütülmesi.

Koordinasyon Kapsamındaki Görevleri

- GAP Yüksek Kurulu sekreteryasının yürütülmesi,
- GAP Koordinasyon Kurulu toplantısı ile ilgili tüm çalışmalar,
- GAP Radyo-TV Üst Kurulu ile ilgili işlerin yürütülmesi,
- GAP Brifinglerinin güncelleştirilmesi ve hazırlanması,
- GAP İdaresi Faaliyet Raporu'nun hazırlanması,
- Bilgi Notları ve Bilgi Dosyalarının hazırlanması,
- Sempozyum ve seminer gibi toplantıların koordine edilmesi.

f) Halkla İlişkiler ve Tanıtım Koordinatörlüğü (HİT)

Halkla İlişkiler Tanıtım Biriminin görevleri aşağıdadır:

- GAP'ın ve GAP'ta meydana gelen gelişmelerin çeşitli kanallardan, değişik hedef gruplarına yurtiçinde ve yurtdışında tanıtımının sağlanması,

- GAP'la ilgili yerli ve yabancı tanıtım projelerinin hazırlanıp uygulanması, brifing ve toplantılar düzenlenmesi veya düzenlenen toplantılarda GAP'ın tanıtılması.
- GAP'la ilgili yapılan çalışmalar ve projelerle ilgili tanıtım materyallerinin hazırlanması ve dağıtımının yapılması.
- Proje Bölgesi'ni görmek isteyen yerli ve yabancı devlet adamı, üniversiteler, basın-yayın kuruluşları ile kurum ve kuruluşların bölge gezilerinin organize edilmesi.
- GAP'a ilişkin açılış törenleri, konferans, sempozyum, seminer, sergi, fuar, sportif ve kültürel faaliyetlerin düzenlenmesi.

Halkla İlişkiler ve Tanıtım Koordinatörlüğü (HİT)

- GAP'taki sosyo-ekonomik gelişmelerin halk tarafından benimsenmesi amacıyla ilgili birimlerle ortaklaşa projeler hazırlanması ve uygulamaya geçirilmesi

g) Dokümantasyon Koordinatörlüğü

Dokümantasyon Biriminin görevleri aşağıdadır:

- Kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve yurtdışı kuruluşlarla yazışarak devamı olan yayınların ve süreli yayınların (dergi, broşür, vs.) aboneliği, devamlılığının takibi,

- Satınalma yolu ile İdare'nin Dokümantasyon Merkezi'nde faydalı olacağı düşünülen yayınların temini,
- GAP İdaresi Dokümantasyon Merkezi'ne sözlü ya da yazılı başvuranlara bilgi verilmesi,
- Çeşitli yollarla İdare'ye gelen doküman, belge, yayın, süreli yayın vs.'nin kayıt-

Dokümantasyon Koordinatörlüğü

Dış Kaynaklı Projeler ve Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü (DKP)

larının tutulması, düzenlenmesi ve aylık listesinin İdare elemanlarına duyurulması,

- Kitap dışı materyallerin (slayt, bant, fotoğraf vs.) tasnifi, arşivlenmesi.
- Yerli-yabancı gazete ve dergilerin basın taramalarının yapılıp, arşivlenmesi.
- GAP İdaresi'nce bastırılan çeşitli araştırma raporlarının arşivlenmesi, tespit edilen ücretle isteyenlere satılması, satış işlemlerinin kaydı.
- Kurum içi toplantılar ile Başkanlık Makamı toplantılarının organizasyonunda, yurtiçi ve yurtdışı ziyaretlerinde doküman, materyal temini ve gerekli lojistiğin sağlanması.
- Kurum dışı toplantı, seminer ve brifinglerde stand kurulması, stand malzemesinin temini, tespiti.

h) Dış Kaynaklı Projeler ve Uluslararası İlişkiler Koordinatörlüğü (DKP)

Birimin görev ve sorumlulukları arasında öncelikle uluslararası kurum ve kuruluşlarla işbirliği imkanlarının araştırılması yer almaktadır.

Bu kapsamda;

- Faaliyet alanları paralellik gösteren kuruluşlarla karşılıklı bilgi ve deneyim aktarımının sağlanması ve işbirliğine uygun alanların belirlenmesi, ilişkilerin hukuki çerçevesini oluşturacak anlaşma ve protokollerin hazırlanması;
- Uluslararası kuruluşlara sunulmak üzere proje önerilerinin hazırlanmasında GAP İdaresi birimleri ile koordinasyon sağlanması;
- Su Kaynakları Yönetimi ile ilgili uluslararası kuruluşlarla ilişkilerin yürütülmesi;
- Karma Ekonomik Kurul çalışmaları kapsamında Hazine Müsteşarlığı tarafından yapılan hazırlık çalışmalarına, GAP İdaresi'nin görev ve ilgi alanına giren konularda bilgi ve belge hazırlanması;
- Uluslararası tanıtıma ilişkin doküman, yayın hazırlıkları yapılması birimin görevleri arasındadır.

GAP İdaresi'ni ziyaret eden yabancı konuk ve heyetlerle yapılan toplantılarda ve Bölge'ye düzenlenen inceleme gezilerinde raportör olarak Birim elemanları görev yapmaktadırlar.

1) Tarım Orman Koordinatörlüğü (TOK)

GAP kapsamındaki yatırımların ülke ekonomisine katkısı, aşağıda belirtilen faaliyet ve çalışmaların gerçekleştirilmesi ile mümkün olabilecektir. Bu çerçevede Tarım Koordinatörlüğü aşağıdaki faaliyetleri koordine etmekle görevlidir.

- Doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımının sağlanması,
- Bölge'de etkin bir çiftçi eğitimi ve yayım hizmetlerinin verilmesi ve Bölge bazında yapılacak tarımsal araştırmalar ile gelişen tür ve çeşitlere ilişkin yayım paketlerinin hazırlanması,
- Çiftçilerin örgütlenmesini (sulama birliği, üretim kooperatifi, dernek, vakıf vb.) girdi temininden üretime, üretimden satışa ve kırsal sanayilerin oluşturulmasına kadar uzanan bir süreçte değerlendirilmesi,
- Tarla içi geliştirme hizmetlerinin sulama yatırımları ile uyumlu şekilde tamamlanması,
- Tarımsal alanda yapılacak olan sağlık ve eğitim gibi sosyal altyapı ve köy yolları, içme suyu ve elektrifikasyon gibi fiziksel altyapı yatırımlarının en iyi şekilde planlanması ve yapılmasının sağlanması,
- Sulanacak alanlarda suyun etkin kullanılması,
- Toprak verimliliğinin muhafazası için mutlaka ekim nöbeti sistemine uyulması,
- İşletmelerin toprak büyüklüklerinin daha da küçülerek ekonomik olmayan boyutlara gelmelerinin önüne geçilmesi,
- Bitkisel ve hayvansal üretimde ortaya çıkabilecek hastalık ve zararlılara ilişkin erken uyarı istasyonlarının ve sistemlerinin oluşturulması,

Tarım Orman Koordinatörlüğü (TOK)

- Bölge üreticilerinin sadece birer üretici olarak kalması değil, tarımdan sanayiye kaynak aktarabilecek (finans, iş gücü, hammadde, vb.) hale getirilmesi,
- Kırsal alanda yaşayan nüfusun temel ve mesleki eğitimlerden geçirilerek tarım dışı alanlarda istihdamlarına olanak sağlayıcı programların geliştirilmesi,
- Bölgedeki kırsal alana yönelik finans kaynaklarının (tarımsal kooperatifler, birlikler, T.C. Ziraat Bankası, vakıflar, vb.) rasyonel kullanılması,
- Bitkisel üretim ve hayvancılığın yanında ormancılık, balıkçılık ve el sanatları gibi ek gelir getirici faaliyetlerin yaygınlaştırılması,
- Gerçek çiftçi ihtiyacına dönük tarımsal araştırma-geliştirme projelerinin uygulanması ve tarımsal yayım faaliyetleri ile ilişkilendirilmesini sağlayacak, Bölgedeki araştırma merkezleri arasında koordinasyonu sağlayacak 'Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi'nin kurulması,
- Bölgeye uygun yayım modelinin belirlenmesi ve yayım faaliyetlerinin etkinleştirilmesi,
- Alt bölgelerdeki potansiyellerin belirlenerek, aktivite kazanmalarının temin edilmesi.

i) Sosyal Projeler Koordinatörlüğü (SPK)

Sosyal Projeler birimi aşağıdaki görevleri yerine getirmektedir.

Sosyal Projeler Koordinatörlüğü
(SPK)

- GAP Bölgesi'nde yaşayan nüfusun sosyo-ekonomik ve kültürel yapısını anlamaya, halkın sorunlarını, ihtiyaçlarını, önceliklerini, tutumlarını ve kalkınmanın özel hedef grupların nitelikleriyle birlikte belirlemeye yönelik araştırmalar planlamak, yapmak veya yaptırmak,

- Projenin tüm bileşen-

leri ve aşamalarında sosyal ve insani boyutun gözönünde bulundurulmasına yönelik çalışmalar yapmak,

- Fiziksel yatırımları ve ekonomik büyümeyi içeren projeler de dahil olmak üzere

tüm projelerde başlangıçta sosyal fizibilite ve ara dönemlerde sosyal etki değerlendirme çalışmalarını tasarlamak, yapmak veya yaptırmak,

- Toplumun gelir kaynaklarına, girdiye temel sosyal hizmetlere ve bilgiye ulaşmakta ve karar alma süreçlerine katılmakta güçlük çeken dezavantajlı konumda bulunan kesimlerin (kadınlar, topraksız ve küçük topraklı çiftçiler, kent yoksulları, sokak çocukları vs.) kalkınma ile entegrasyonunun ve kalkınmanın getirilerinden daha fazla yararlanmalarının sağlanmasına yönelik projeler geliştirmek, uygulamak veya uygulatmak,
- Eğitim ve sağlık gibi sosyal hizmetlerin etkinliğinin artırılması ve bu hizmetlerin tüm toplum kesimlerine ulaştırılması yönünde çalışmalar yapmak,
- Kalkınmaya yönelik bir takım uygulamalardan olumsuz etkilenen toplum kesimlerinin (baraj ve büyük altyapı inşaatları nedeni ile yerleşim yerleri ve geçim kaynaklarını kaybedenler, göçerler, teknolojik gelişmeler sonucu işlerini kaybedenler vs.) zararlarının telafi edilmesine yönelik projeler geliştirmek, uygulamak veya uygulatmak,
- Bölge'de sürdürülebilir bir nüfus yapısının oluşturulmasına yönelik önlemlerin geliştirilmesi ve bu önlemlerin hayata geçirilmesi yolunda çalışmalar yapmak,
- Kırsal kalkınma projelerinin (yayım, kırsal altyapı, yerleşim düzeni, örgütlenme vs.) hazırlanması ve uygulanmasına katkı sağlamak,
- Toplumun yoksul kesimleri için küçük ölçekli gelir getirici projeler geliştirmek ve uygulamak,
- Başta gençler olmak üzere işsizlere yönelik meslek kazandırıcı eğitim programlarının hazırlanması ve uygulanmasına katkı vermek,
- Toplumsal katılımı ve örgütlenmeyi geliştirme yönünde çalışmalar yapmak,
- GAP bölgesi genelinde sosyal gelişme göstergelerini izlemek ve değerlendirmek,
- Tüm bu çalışmaların değerlendirilmesinde GAP İdaresi içindeki diğer birimlerle, diğer kamu ve kuruluşları, üniversiteler, özel ve sivil toplum kuruluşları ile işbirliği yapmak,

j) Fiziksel Planlama Koordinatörlüğü (FPK)

GAP İdaresi'ne teklif edilen imar planlarının ve değişikliklerinin, 3194 sayılı İmar Kanunu ve ilgili diğer kanun ve yönetmeliklere göre tamamlanması sağlanarak, 388 sayılı Kanun Hükmünde Kararname'nin B maddesi uyarınca incelenmesi ve onanması FPK'nın görevlerindedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Fiziksel Planlama Koordinatörlüğü (FPK)

Fiziksel Planlama Birimi'nde çalışmalar, planlama işlerinin geniş kapsamı ve disiplinler arası yaklaşımlar gerektirmesi nedeniyle diğer birimlerle eşgüdüm içinde gerçekleştirilmektedir. Çalışmaların yerel koşullara uygunluğunu sağ-

lamak üzere, çalışmalara Bölge Müdürlüğü elemanlarının da yoğun şekilde katılımları sağlanmaktadır. Bölge Müdürlüğü'nde uzman plancı sayısındaki artışlara paralel olarak mevcut işlerin giderek daha büyük bölümünün bölgede gerçekleştirilmesi hedeflenmektedir.

Çalışmalar, gerek imar planlama gerekse de özel projelerde GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin benimsemiş olduğu sürdürülebilir insani kalkınma ve katılımcı planlama ilkeleri çerçevesinde yürütülmektedir.

k) İnşaat ve Altyapı Koordinatörlüğü (İAK)

İAK'nın görevleri aşağıdadır:

- Gap İdaresi adına her türlü inşaat ve altyapı proje ve yapım işini programlamak, konuyla ilgili keşif hazırlamak, ihale hazırlıklarını yapmak, bütçesini hazırlamak ve izlemek, kontrollüğünü yapmak veya yaptırmak, hakediş kontrolünü yapmak,
- Dünya Bankası ve diğer dış kuruluşlarla inşaat ve altyapı işleri için proje geliştirilmesi, uluslararası ihaleye çıkılması ve yürütülmesi.

İnşaat ve Altyapı Koordinatörlüğü

Bu kapsamda müşavirlik işleri Posch & Partners liderliğindeki firmalar konsorsiyumu tarafından yürütülmekte olan Kentel Sanitasyon ve Planlama Projesi'nin yürütülmesi ve İdare bünyesinde koordinasyonunun sağlanması.

- GAP bünyesindeki belediyelere aynı yardım yapılması.
- GAP İdaresi yönetim binası ile ilgili olabilecek her türlü tadilatın ihale veya emanet yöntemi ile gerçekleştirilmesi.

1) Harita Koordinatörlüğü (HRT)

Harita Koordinatörlüğünün amacı; GAP Bölgesi'nin harita gereksinimlerini en kısa zamanda, en ekonomik ve en doğru biçimde karşılamaktır.

Harita ihtiyacı olan yerler;

- Yeni belediye olmuş yerleşim yerleri,
  - Gelişimi hızlanarak geçmişte yapılmış haritasının ihtiyaca karşılık vermediği yerleşim yeri,
  - Haritası güncelliğini yitirmiş yerleşim yeri,
- olarak belirlenmektedir.

Söz konusu yerleşim yerlerinin haritaları ihale yolu ile özel sektöre yaptırılmakta ve yapım süreci içerisinde arazi ve büro kontrolleri yapılarak sonuç paftaları, ölçü ve hesap ciltleri onaylanmaktadır.

Harita Koordinatörlüğü, GAP Bölgesi Belediyelerinden gereksinimi olanların "yörsel" ya da "fotogrametrik" yöntemlerle haritalarını yaptırmak dışında;

- GAP Bölgesi Şanlıurfa İli Arazi Düzenlemesi Projesi'nin koordinasyonunu sağlamak,
- GAP İdaresi'nin her türlü harita gereksinimini ilgili kuruluşlardan (Harita Genel Komutanlığı, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü, İller Bankası vb.) sağlamak,
- GIS Birimine gereken desteği sağlamak,
- GAP İdaresi'nce yaptırılan inşaat işlerinde gerekli ölçüm ve hesaplamaları yapmak,

ile görevlidir.

Harita Koordinatörlüğü (HRT)

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Çevre, Kültür Varlıkları ve Turizm Koordinatörlüğü (ÇKT)

*Kültür Varlıkları ve Turizm Kapsamındaki Görevler

*Çevre Kapsamındaki Görevler

m) Çevre, Kültür Varlıkları ve Turizm Koordinatörlüğü (ÇKT)

ÇKT Koordinatörlüğü aşağıdaki görevlerin yerine getirilmesinden sorumludur:

Kültür Varlıkları ve Turizm Kapsamındaki Görevler

- Bölge'de var olan doğal ve kültürel varlıkların araştırılması, kurtarılması, korunması ve yeni fonksiyonlarla kullanılması amacıyla araştırma, etüd ve projeler yapmak, yaptırmak,

- Baraj gölleri altında kalacak olan yerleşmelerdeki kültür varlıklarının saptanması ve kurtarıl-

ması için ilgili kurum ve kuruluşlarla işbirliğini gerçekleştirmek,

- GAP Bölgesi'ni kapsayan 9 ilin kültür varlıklarını belgelemek ve yayınlamak, GAP Bölgesi'ndeki kentlerin kimliklerini oluşturan mimari değerleri belgelemek, restorasyonunu sağlamak, farklı işlevlerle değerlendirmek,
- Bölge'de kültür varlıklarının korunması, kurtarılması ve gelecek kuşaklara aktarılması konularında ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmalar yapmak,
- Bölgede'ki kültür ve çevresel değerlerin özgün oluşumlarını koruma amaçlı çevre düzenleme projelerini yapmak, yaptırmak,
- Bölge halk kültürünü araştırmak, belgelemek ve yayınlamak; kültür varlıkları ve turizm potansiyelini uluslararası düzeyde tanıtmak, Bölge'nin inanç turizmi açısından değerlendirilebilmesi için ilgili kuruluşlarla işbirliği içinde çalışmak,
- Bölge halkının kültür varlıklarına karşı duyarlılığını arttırmak için eğitim materyallerini hazırlamak,

Çevre Kapsamındaki Görevler

Koordinatörlüğün görevleri şunlardır:

- Gerek GAP İdaresi'nce, gerek diğer kuruluşlarca yürütülen projelerin tanıtımı, sergilenmesi vb. faaliyetlerde bulunmak,
- Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) çalışmasını GAP Bölgesi için yaygınlaştırmak,

- Koruma-kullanma ilkesini fiziksel planlama ve altyapı projelerinin her ölçeğinde uygulamak,
- Bölge ve eko-havza ölçeğinde stratejiler geliştirmek,
- Çevre veri bankasını oluşturmak,
- GAP Master planı'nın tespit ettiği proje ve makro seviyedeki çevre problemlerine yönelik çalışmalar yapmak, planlamanın her seviyesinde çevre boyutunun entegrasyonunu sağlamak,
- Çevre sorunları açısından özel önemi olan öncelikli alanları belirlemek ve bu alanlarda uygulanacak eylem planlarını hazırlamak,
- Ulusal çevre stratejisi ve Eylem Planı (UÇEP) çerçevesinde çalışmalar yapmak,
- Özel sektör ve sivil toplum örgütlerinin çevre konusunda etkin katılımlarını sağlayıcı tedbirler almak,
- Çevre dostu teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması ve çevre ile ilgili konularda seminer, konferans vb. düzenlemeler yapmak,
- Halk katılımı ve çevre bilincini geliştirici faaliyetlerde bulunmak veya devam eden çalışmalara destek vermek,
- "Gündem 21" Dokümanında belirtilen hususların bölge şartlarında irdelenmesi yönünde yenilikçi çalışmalarda bulunmak,
- GAP Bölgesi'ndeki çevre sorunlarının çözümünde özel sektör ve uluslararası finansman kaynaklarının kullanımı yönünde çalışmalarda bulunmak,
- Çevre konusunda uluslararası işbirliğini geliştirmek.

n) GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM)

Koordinatörlüğü

Danışmanlık ve bilgi merkezleri şeklinde organize edilen GAP-GİDEM'lerin görevleri aşağıdadır:

- Uygun yatırım alanlarının araştırılması
- Yatırım için; pazar,

GAP-Girişimci Destekleme ve
Yönlendirme Merkezleri
(GAP-GİDEM) Koordinatörlüğü

Bilgi İşlem Koordinatörlüğü

finansman ve teknik konularda danışmanlık hizmeti verilmesi

- Fizibilite etüdü hazırlattırılması ve bu konuda danışmanlık hizmeti sunulması
- Yatırım kaynaklarına ulaşmada girişimciye yol gösterilmesi
- Şirket kurulması, stratejik ve finansal ortak bulunması
- Yerli ve yabancı yatırımcıların ortak arayışlarında danışmanlık hizmeti verilmesi
- Yatırımcılar için eğitim programları, seminerler ve teknik geziler düzenlenmesi

o) Bilgi İşlem Koordinatörlüğü (BİM)

Birimin görevleri aşağıdadır:

- GAP İdaresi'nde mevcut olan tüm bilgisayar, yazıcı, diğer donanım birimleri ve yazılımların doğru ve düzenli çalışabilmelerini sağlamak,

- GAP İdaresi'nde bulunan bilgisayar, yazıcı, diğer donanım birimleri ve yazılımların sorunsuz çalışmasını sağlamak için gerekli önlemleri almak, sorunlar çıktığında giderilmesi yoluna gitmek,

- GAP İdaresi personelinin ihtiyacı olan yazılımlar ve donanım birimlerinden İdari ve Mali İşler Müdürlüğü'nü haberdar etmek, teknik yönden bilgilendirmek, satın alınması durumu söz konusu olduğunda araştırma yapmak, firmalarla bağlantı kurmak, tekliflerin toplanmasına ve değerlendirilmesine yardımcı olmak,

- Mevcut yazılım ve donanım imkanlarının kullanıcılar tarafından doğru bir şekilde kullanılabilmesine yardımcı olmak,

- GAP ve GAP İdaresi'nin tanıtımı amacıyla Halkla İlişkiler ve Tanıtım Birimi ile ortak çalışma yaparak İnternet'teki Web sayfalarımızı hazırlamak ve bu sayfaların düzenli çalışmasını sağlamak.

ö) Coğrafi Bilgi Sistemleri Koordinatörlüğü (CBS)

En son tekniklerden yararlanmak üzere mekansal verinin, amaca ve zamana

bağlı sürekli değişen ihtiyaçlara, güvenilir ve hızlı bir biçimde cevap verebilmesi amacıyla kurulan Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri Birimi'nin görevleri şunlardır:

- Coğrafi Bilgi Sistemi çalışmasını GAP Bölgesi için yaygınlaştırmak,
- Sunuşların teknik hazırlıklarını yapmak,
- Sinevizyon, Multi-vizyon Gösterileri,
- Toplantı Salonu Teknik Yönetimi,
- Kamera, Fotoğraf, Film Sorumluluğu,
- Çekim ve Arşivleme yapmak.

Coğrafi Bilgi Sistemleri
Koordinatörlüğü

II. GAP İDARESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü, faaliyetlerini GAP İdaresi Başkanlığı'nın faaliyetleri paralelinde sürdürmektedir. Bölge Müdürlüğü'nün faaliyetleri ise aşağıda sıralanmıştır:

Erkan Alemdaroglu
GAP İdaresi Bölge Müdürü

- Müşavirlerce gerçekleştirilmekte olan harita alımları,
- İmar planları ve projelerin izlenmesi ve kontrolü,
- Yerel kurum ve kuruluşlarla ilişkiler,
- Yerel uygulamaların izlenmesi ve kuruluşlararası koordinasyonun sağlanması,
- Yerel ihtiyaçların belirlenmesi ve bunlara ait proje tanımlarının oluşturulması,
- Çeşitli etkinlikler ve kültürel faaliyetler düzenlemek,

Halkla İlişkiler ve Tanıtım

- Yerli ve yabancı heyetlere projeyi tanıtıcı bilgiler vermek,
- Bölge Müdürlüğü ile Başkanlık arasındaki her türlü bilgi akışının sağlanması ile ilgili görevler.

GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü, Şanlıurfa Tünel Çıkış Ağızı, P.K. 155 63000 Şanlıurfa adresindeki kampüste yerleşik olup grup

müdürlükleri halinde çalışmalarını sürdürmektedir.

Tamir, Koordinasyon ve Sosyal Projeler

Fiziksel Planlama, Harita ve Çevre

İnşaat ve Altyapı

İdari ve Mali İşler

İnsan Kaynakları

Sosyal Tesis

3) GAP Koordinasyon Kurulu

GAP'ın büyüklüğü ve çok yönlü entegre bir kalkınma projesi olarak ele alınıp gerçekleştirilmesi, işletilmesi ve yönetimi, birçok kamu kurum ve kuruluşunun bir-likte ve birbirleri ile koordineli bir biçimde hizmet götürmelerini gerektirmektedir. Bu koordinasyon ihtiyacının, ilgili Bakanlık ve kuruluş yetkililerinin oluşturacağı bir kurul ile karşılanacağını düşünen GAP'tan sorumlu Devlet Bakanlığı, 1988 yılında ilgili kuruluş yetkililerine çağrıda bulunarak, GAP Koordinasyon Kurulu'nu oluşturmuştur.

GAP İdaresi'ne Kuruluş Kanunu ile tevdi edilen, Proje ile ilgili koordinasyon ve izleme görevinin yerine getirilmesi ve Proje'nin ilgili tüm kuruluşlarca senkronize bir şekilde ele alınıp idaresi için böyle bir kurula ihtiyaç büyüktür.

Kurul, ilgili kuruluşların Proje'ye önem ve öncelikle ve aynı anlayışla bakmaları ve Proje bütünlüğünü gözden uzak tutmamaları için önemli bir eksikliği gidermektedir. Öte yandan Bölge illeri mülki ve mahalli idareleri ile hükümet dışı ve gönüllü kuruluşların da GAP Koordinasyon Kurulu'nda temsil edilmeleri, Proje'ye ilişkin görüş ve önerilere gayri resmi katılımı sağlayan bir mekanizma oluşturmaktadır.

GAP Koordinasyon Kurulu, GAP İdaresi'nin yürüttüğü çalışmalar ve GAP'ın gelişmesine ilişkin bilgileri bir bütünlük içinde ve devamlılığını koruyarak ilgililere ileten bir araç olduğu kadar, Proje konusunda merkezi ve mahalli kuruluşlar ile hükümet dışı kuruluşları biraraya getiren tek platform olarak da önemli bir fonksiyonu yerine getirmektedir.

GAP Koordinasyon Kurulu, 1988'den itibaren, periyodik olarak 27 kez toplanmıştır. Ancak, Koordinasyon Kurulu'nun Çalışma Usul ve Esasları ile ilgili yönetmelik çıkarılamamış ve bugüne kadar kurul "Ad-Hoc" olarak çalışmıştır.

İki ayda bir periyodik olarak Ankara'da toplanan GAP Koordinasyon Kurullarının üç toplantısından birinin Bölge illerinden birinde yapılması ve Kurul'a Bölge illeri valileri, belediye başkanları ile ticaret ve sanayi odaları temsilcilerinin de katılımı ilk toplantıdan itibaren teamül haline gelmiştir. GAP Koordinasyon Kurulu'na temsilci gönderen kuruluş sayısı da 170 civarındadır. 27. GAP Koordinasyon Kurulu 13 Mart 1998 tarihinde Batman'da toplanmıştır.

C. PERSONEL DURUMU

1. Genel Bilgiler

GAP İdaresi Başkanlığı'nda istihdam edilen personele ilişkin hususlar 388 sayılı KHK'nın 5., 6., 7. ve 8.maddelerinde belirtilmiştir.

*GAP Koordinasyon Kurulu,
GAP İdaresi'nin yürüttüğü
çalışmalar ve GAP'ın gelişmesine
ilişkin bilgileri bir bütünlük içinde
ve devamlılığını koruyarak ilgililere
ileten bir araç olduğu kadar, Proje
konusunda merkezi ve mahalli
kuruluşları ile hükümet dışı
kuruluşları biraraya getiren tek
platform olarak da önemli bir
fonksiyonu yerine getirmektedir.*

GAP İdaresi Başkanlığı'nda istihdam edilen personele ilişkin hususlar 388 sayılı KHK'nın 5., 6., 7. ve 8.maddelerinde belirtilmiştir.

5.maddenin 2.fıkrası gereği; Başbakan tarafından atanan Başkan ve Başkan Yardımcıları hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 59.maddesi hükümleri uygulanır.

6.maddeye göre ise; GAP İdaresi Başkanı'na bakanlık müsteşarları, Başkan Yardımcıları'na genel müdürler için öngörülen ek göstergeler uygulanır ve bunlara verilen zam ve tazminatlar uygulanır.

Başkan ve Başkan Yardımcısı kadroları karşılık gösterilmek kaydıyla, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmaksızın sözleşmeli personel çalıştırılabilir.

Ayrıca, özel bilgi ve ihtisası gerektiren konularda kadro aranmaksızın ve diğer kanunların sözleşmeli personel çalıştırılması hakkındaki hükümlerine bağlı olmak-sızın yerli ve yabancı elemanlar sözleşmeli olarak çalıştırılabilir.

Bu suretle çalıştırılacakların sözleşme usul ve esasları ile ücret miktarı ve her çeşit ödeme Bakanlar Kurulu'nca tespit edilir. Sözleşme ile çalıştırılacak personel, isteği halinde T.C.Emekli Sandığı ile ilgilendirilir.

Genel ve katma bütçeli daireler, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu iktisadi kuruluşları ile bunlara bağlı kuruluşlar ve müesseselerde çalışanlar, GAP İdaresi Başkanlığı'nda sözleşmeli olarak istihdam edilebilirler. Başkanlığın bu konudaki talepleri, ilgili kurum ve kuruluşlarca öncelikle sonuçlandırılır. Bu personel, ilgili kurumlarından aylıksız izinli sayılırlar. İzinli oldukları sürece memuriyetleri ile ilgili özlük hakları devam ettiği gibi, bu süreler terfi ve emekliliklerinde hesaba katılır. Terfileri başkaca bir işleme gerek kalmaksızın süresinde yapılır.

Ayrıca yukarıda belirtilen kurumlarda görevli personel; aylık, ödenek, her türlü zam ve tazminatlar ile diğer mali, sosyal hak ve yardımları kurumlarınca ödenmek kaydıyla geçici olarak GAP İdaresi Başkanlığı'nda görevlendirilebilirler.

7.maddede GAP İdaresi'nin, planların yapılması, tatbikatı ve koordinasyonu-yla ilgili olarak araştırma, etüt ve proje tetkiki gibi işleri, üniversite öğretim üye ve yardımcıları ile yerli ve yabancı gerçek ve tüzel kişilere, sözleşme ile yaptırabileceği ve bu hususta Devlet İhale Kanunu hükümlerinin uygulanmayacağı belirtilmiştir.

GAP İdaresi'nde istihdam edilen personel kadroları da, 8.madde ile 190 sayılı KHK'nın eki cetvellerle GAP İdaresi bölümü eklenmek suretiyle ihdas edilmiş, sözleşmeli personel kadrolarının ise aynı KHK'nın 6.maddesinde Bakanlar Kurulu Kararıyla belirlenmesi öngörülmüştür.

1998 yılında GAP İdaresi Başkanlığı'nda çalışan memur, sözleşmeli personel ve

1998 YILI FAALİYET RAPORU

geçici işçi kadroları, ortalama yıl sonu kişi sayısı, bir önceki yıl ile birlikte Tablo 11'de gösterilmiştir:

Tablo 11: 1998 Personel Durumu

Personel	1997		1998	
	Çalışan	Personel	Çalışan	Personel
	Ortalama Kişi	Yılsonu Kişi	Ortalama Kişi	Yılsonu Kişi
A- MEMURLAR				
1- Genel İdare Hizmetleri	6	5	6	6
2- Teknik Hizmetler	5	7	9	10
3- Sağlık Hizmetleri				
4- Eğitim ve Öğretim Hizm.				
5- Avukatlık Hizmetleri				
6- Yardımcı Hizmetler	2	2	2	1
TOPLAM (A)	13	14	17	17
B- SÖZLEŞMELİLER				
1- 399 s. KHK'ya Göre Çalış.				
2- 657 s. Kanun'a Göre Çalış.				
3- Diğer Sözleşmeliler	62	66	75	82
TOPLAM (B)	62	66	75	82
TOPLAM (A+B)	75	80	92	99
C- İŞÇİLER				
1- Sürekli İşçiler				
a) Aylıklar				
b) Gündelikçiler (saat ücr.)				
2- Geçici İşçiler	85	113	125	134
TOPLAM (C)	85	113	125	134
GENEL TOPLAM (A+B+C)	160	193	217	233

1998 yıl sonu itibarıyla 17 memur, 82 sözleşmeli personel ve 134 adet de geçici işçi olmak üzere toplam 233 kişi çalışmıştır. Çalışan tüm personelin toplam 83'ü Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde görev yapmaktadır.

2. Memurlar

Memurlara özlük ve mali konular yönünden 657, 5434 ve 6245 sayılı kanunlar ile ek ve değişikliklerine ilişkin kanun ve KHK hükümleri uygulanmaktadır.

1998 yıl sonu itibarıyla 17 memur, 82 sözleşmeli personel ve 134 adet de geçici işçi olmak üzere toplam 233 kişi çalışmıştır. Çalışan tüm personelin toplam 83'ü Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde görev yapmaktadır.

3. Sözleşmeli Personel

Sözleşmeli personele, GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK hükümleri ile, "GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nda Çalıştırılacak Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları'nı belirleyen 9 Mart 1990 tarih ve 90/229 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'na göre işlem yapılmaktadır.

Öte yandan, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nda Çalıştırılacak Sözleşmeli Personel Hakkında Hizmet Sözleşmesi Esasları çerçevesinde, sözleşmeli personele 4 maaş tutarında ikramiye ile devlet memurlarına ödenen diğer sosyal yardımlarla birlikte, Olağanüstü Hal Bölgesi'ndeki personele % 15, dışında görev yapanlara ise % 10 oranında ücret artırımını konusundaki Başkan yetkisine göre, Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'nde görevli personele ayrıca % 10 oranında ücret artışı verilmektedir.

GAP İdaresi bünyesinde istihdam edilen memur ve sözleşmeli personelin öğrenim durumları Tablo 12'de gösterilmiştir:

Tablo 12: Memur ve Sözleşmeli Personelin Öğrenim Durumları

(Kişi)

ÖĞRENİM DURUMLARI	1997	1998
1- YÜKSEK		
Mimarlık	2	2
Şehir ve Bölge Plancısı	10	10
Jeoloji Mühendisi	3	3
Sosyoloji	3	3
İktisat	4	4
Ziraat Mühendisi	8	14
İşletmecilik	3	5
Kimya Mühendisi	1	1
İnşaat Mühendisi	4	5
Harita Mühendisi	3	4
Açıköğretim Fakültesi	2	3
Açıköğretim Fakültesi (2 yıllık)	2	6
Diğer	18	22
2- LİSE vb.	19	17
TOPLAM	80	99

GAP İdaresi'nin kuruluşuna ait 388 sayılı KHK ile merkez için 43, taşra için ise 45 adet kadro ihdas edilmiş, bilahare 527 sayılı KHK'nın 1.maddesi uyarınca, hizmetli, dağıtıcı ve bahçıvan kadrolarından 14'ü iptal edilmiş, merkez ve taşra teşkilatı olmak üzere personel kadrosu toplam 74 adede düşmüştür.

Söz konusu kadrolardan başkan ve başkan yardımcılarının 388 sayılı KHK'nın 6.maddesi gereği kadro karşılık gösterilmek suretiyle sözleşmeli olarak çalıştırılması öngörüldüğünden, bu kadrolar, memurlar ve sözleşmeli personel kadroları arasında yer almakla birlikte, yıl sonu ve ortalama personel sayısı yönünden, sözleşmeli personel bölümünde gösterilmiştir.

4. İşçiler

Yardımcı hizmetleri yürütmek amacıyla, Maliye Bakanlığı'ndan alınan yıllık vizelerle geçici işçi istihdam edilmektedir. İşçilerin özlük hakları konusunda GAP İdaresi ile personel arasında yapılan hizmet sözleşmesi ile 1475 sayılı İş Kanunu ve 506 sayılı Kanun ve ilgili ek ve değişikliklerine göre işlem yapılmaktadır. İşçi almaları, İş ve İşçi Bulma Kurumu'na gönderilen adaylar arasından yapılmaktadır.

D. GAP İDARESİ'NİN EĞİTİM ÇALIŞMALARI

GAP İdaresi GAP'in, eğitim boyutu ile, ulusal ve uluslararası çevrelere açılmasının hem Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin hem de Türkiye'nin Bölge'de bir cazibe merkezi olması yönündeki çabaları güçlendireceğini ve Bölge'nin stratejik önemini artıracığını da öngörmektedir.

GAP İdaresi, uluslararası platformda kurduğu (İsrail'in Dışişleri ve Tarım Bakanlıkları, ICARDA vb.) ve kurma aşamasına geldiği stratejik ortaklıklarla, (Arizona State University, San Diego State University, Tennessee Valley Authority, vb.) uluslararası işbirliğini eğitim alanında uygulama potansiyeli kazanmıştır.

GAP İdaresi , GAP'm, eğitim boyutu ile, ulusal ve uluslararası camiaya açılmasının hem Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin hem de Türkiye'nin Bölge'de bir cazibe merkezi olması yönündeki çabaları güçlendireceğini ve Bölge'nin stratejik önemini artıracığını öngörmektedir.

Mevcut işbirliği potansiyelini değerlendirmek amacıyla GAP İdaresi bünyesinde, GAP BKİ Uluslararası Eğitim Programı oluşturulmuştur

GAP-BKİ UEP konu ile ilgili yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde, GAP İdaresi'nin ve bölgede görev yapan diğer kamu/özel kuruluşların (DSİ, GAP Sulama Birlikleri, Türkiye Kalkınma Vakfı, vb) deneyim ve bilgi birikiminin, kalkınma yaklaşımlarının, insan kaynakları kapasitesinin uluslararası ve ulusal boyutta aktarımını olanaklı kılacak ve teknik kapasitelerini geliştirecek bir yapılanma oluşturmayı ve GAP Bölgesi kalkınma programının sürdürülebilirliğini sağlama hedefine, eğitim bileşeniyle hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

Mevcut işbirliği potansiyelini değerlendirmek ve uygulamak amacıyla GAP İdaresi bünyesinde GAP-BKİ Uluslararası Eğitim Programı (GAP-BKİ UEP) oluşturulmuştur

GAP-BKİ UEP konu ile ilgili yerli ve yabancı kurum ve kuruluşlarla işbirliği içinde, GAP İdaresi'nin ve bölgede görev yapan diğer kamu/özel kuruluşların (DSİ, GAP Sulama Birlikleri, Türkiye Kalkınma Vakfı, vb) deneyim ve bilgi birikiminin, kalkınma yaklaşımlarının, insan kaynakları kapasitesinin uluslararası ve ulusal boyutta aktarımını olanaklı kılacak ve teknik kapasitelerini geliştirecek bir yapılanma oluşturmayı ve GAP Bölgesi kalkınma programının sürdürülebilirliğini sağlama hedefine, eğitim bileşeniyle hizmet etmeyi amaçlamaktadır.

"Entegre bölgesel kalkınma"yı gerçekleştirmek üzere kurulmuş, ülkemizin ilk ve tek kamu kuruluşu olan GAP İdaresi, bu kalkınmaya etkinlik sağlamak amacıyla çok farklı meslek gruplarından oluşan personelinin eğitimine son yıllarda giderek artan bir önem ve öncelik vermiştir. Bu çerçevede GAP İdaresi İnsan Kaynakları Müdürlüğü'nce yoğun bir eğitim programı uygulanmaktadır. GAP İdaresi personelinin, 1998 yılında katıldığı yurtiçi ve yurtdışı eğitim programları ile GAP İdaresi'nin hedef kitleye yönelik olarak uyguladığı eğitim programları aşağıda sunulmuştur:

I. GAP İDARESİ PERSONELİNE YÖNELİK HİZMETİÇİ EĞİTİM

GAP İdaresi personeline yönelik hizmetçi eğitimi; 1- yurtiçi, 2- yurtdışı ve 3- GAP İdaresi ile İsrail Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Merkezi (MASHAV) tarafından ortaklaşa düzenlenen kurslar olmak üzere üç kategoride ele almak mümkündür.

1. Yurtiçi Eğitim Programı

Tablo 13: GAP İdaresi Personeli İçin Hizmetiçi Eğitim Programı

Eğitim Veren Kurum	Konu	Tarih	Katılan Sayısı
TODAE (Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü)	LSPR-Halkla İlişkiler İleri Düzey Ser.Prog.	30 Kasım-22 Aralık 1998	9
Anadolu Üniv. ESBAB (Eğitim, Sağlık Bilimsel Araştırmalar Çalışmaları Vakfı)	Uzaktan Algılama ve Coğrafi Bilgi Sistemleri	14-25 Eylül 1998	14
ATAUM (Avrupa Topluluğu Uygulama Araştırma Merkezi)	Temel Eğitim	05 Ekim 98-07 Ocak 1999	2
Hazine Müsteşarlığı	Bilgisayar Kursu (Windows 95)	12-14 Ekim 1998	5
Hazine Müsteşarlığı	Bilgisayar Kursu (Word)	02-06 Kasım 1998	5
Hazine Müsteşarlığı	Bilgisayar Kursu (Excel)	30 Kasım-04 Aralık 1998	5
Marketweb (Fidan A.Ş.)	İnternet Kullanım Kursu	30 Kasım 1998	18
Marketweb (Fidan A.Ş.)	İnternet Kullanım Kursu	01 Aralık 1998	18
Marketweb (Fidan A.Ş.)	İnternet Kullanım Kursu	02 Aralık 1998	16
Marketweb (Fidan A.Ş.)	İnternet Kullanım Kursu	03 Aralık 1998	13
ODTÜ	İngilizce Rapor Yazma Teknikleri I	14 Kasım 98-24 Ocak 1999	13
ODTÜ	Temel İngilizce Eğitimi	10 Ekim 98-24 Ocak 1999	42
ODTÜ	Temel İngilizce Eğitimi	1997-1998 Dönemi	53
ODTÜ	Bilgisayar Kursu (Windows, Word, Excel, Power Point)	12-27 Ekim 1998	18
ODTÜ	Bilgisayar Kursu (Windows, Word, Excel, Power Point)	02-17 Ekim 1998	20
ODTÜ	Bilgisayar Kursu (Windows, Word, Excel, Power Point)	30 Kasım-15 Aralık 1998	20
TMMOB Çevre Müh.Od.	Katı Atık Yönetim	22-24 Ekim 1998	1

Tablo 14 : GAP-GIDEM Uzmanları İçin Hizmetiçi Eğitim Çalışmaları

Eğitim Veren	Konu	Tarih	Yer
Türkiye Kalkınma Bankası	Proje Değerlendirme	Ağustos 1997	Ankara
Sanayi Yatırım Bankası	Proje Değerlendirme	13 Şubat 1998	Şanlıurfa
Türkiye Kalkınma Bankası	Proje Değerlendirme	Mayıs 1998	Şanlıurfa
İsrail'li Uzmanlar	Yerel Ekonomik Gelişme	Haz.-Tem 1998	İsrail
Ziraat Leasing	Finansal Kiralama	Eylül 1998	İstanbul
Hazine Müsteşarlığı	Yabancı Sermaye ve Teşvikler	Ekim 1998	Mardin
İsrail'li Uzmanlar	Kırsal Gelişiminin Yönetimsel ve Ekonomik Boyutu	Aralık 1998	İsrail

2. GAP İdaresi ile İsrail Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Merkezi (MASHAV) Tarafından Ortaklaşa Düzenlenen Kurslar

Tablo 15: GAP İdaresi Personelinin Katıldığı Eğitim Programı

Eğitim Veren	Konu	Tarih	Katılan Sayısı
İsrail	Entegre Kırsal Bölgesel Kalkınma Planlaması (A)	24 Ağustos 98-18 Ocak 1999	7
Şanlıurfa	Entegre Kırsal Bölgesel Kalkınma Planlaması (B)	26 Ocak-17 Mart 1999	7
Şanlıurfa	Sulama ve Gübreleme (MASHAV)	04-14 Ağustos 1998	17
Şanlıurfa	Tarımsal Yayım Eğitim (MASHAV)	14-24 Aralık 1998	11

3. Yurtdışı Eğitim Programı

Tablo 16: GAP İdaresi Personelinin Katıldığı Yurtdışı Eğitim Programı

Ülke / Eğitim Veren Kurum	Konu	Tarih	Katılan Sayısı
İsrail Hükümeti (CINADCO/MASHAV)	Entegre Kırsal Bölgesel Kalkınma Planlaması	18-28 Ekim 1998	11
İsrail Hükümeti (CINADCO/MASHAV)	Kırsal Alanda Turizm Projeleri	24 Haziran-24 Temmuz 1998	5
İsrail Hükümeti	Entegre Kırsal Bölgesel Kalkınma Planlaması	18 Aralık 98-06 Ocak 1999	22
İsrail Hükümeti	Kırsal Ekonomik Kalkınma	01 Haziran-25 Temmuz 1998	1
İsrail Hükümeti	GALILLEE College Çevre Yönetimi Eğitim Kursu	16 Kasım-05 Aralık 1998	1
İtalya	Tedarik Yönetimi ve Eğitim Kursu	05-30 Ekim 1998	2

Ingersoll Rand T4W sondaj makinası ve ekipmanının eğitimi, ABD

II. GAP İDARESİ'NCE UYGULANAN EĞİTİM PROGRAMI

Eğiticilerin eğitiminin öneminden hareketle, özellikle 1998 yılı, eğitim etkinlikleri ve çalışma grubu toplantıları açısından oldukça hareketli geçmiştir. Bu çerçevede, muhtelif tarihlerde çeşitli eğitim etkinlikleri ve çalışma grubu toplantıları gerçekleştirilmiştir.

Tarım Projeleri kapsamında; GAP Bölgesi'nde "Sulama Sistemlerinin İşletme,

Bakım ve Yönetimi Projesi"nde, Sulama Birliği bünyesinde çalışan teknik personelin eğitim ihtiyaçları, düzenlenen kısa kurslar ve işbaşı eğitimleri ile giderilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Bölge'de faaliyet gösteren diğer Sulama Birliklerinin teknik elemanları ile ilde görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarındaki ziraat mühendislerinin katılımının sağlandığı "Çiftlik Sulama Sistemleri Dizaynı ve Gübreleme" eğitim kursu, Eylül 1998'de gerçekleştirilmiştir.

GAP Bölgesi'nde "Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tassarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri Projesi"nde, Sulama Birliği personelinin eğitimi sağlanmaktadır.

GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon Gereksinimleri Etüdü Projesi" çerçevesinde eğitimcilerin ve çiftçilerin eğitim çalışmaları, pilot saha olarak seçilmiş olan Mardin-Derik'te Dumlucu Sulama Birliği ile Şanlıurfa-Harran'da Kısa Sulama Birliği'nde devam etmektedir.

Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü kapsamında ise, Adıyaman Diran Çayı'nda yer alan 6 köyde, proje faaliyetleri ile ilgili iki haftalık bir eğitim sürdürülmüştür.

Sosyal Projeler kapsamında da; 1998 yılı, eğitim faaliyetleri ve çalışma grubu toplantıları bakımından hareketli bir yıl olmuştur. Bu kapsamda Türkiye Kalkınma Vakfı (TKV) ile birlikte eğitim faaliyetleri yapılmıştır. ÇATOM'larda özellikle sağlık ve eğitime yönelik uygulamalar artarak devam etmektedir. Yine bu çerçevede, elde edilen niteliksel kazanımları tespit etmek amacı ile 1998 yılı Ağustos-Eylül aylarında, kuruluşunun üzerinden en az bir yıl geçmiş olan 9 ÇATOM'da, GAP İdaresi ve TKV uzmanlarınca, sosyal etki değerlendirme çalışması yapılmıştır.

3 yıl sürmesi öngörülen "Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları İçin Planlama ve Uygulama Projesi" kapsamında, Birecik Barajı'ndan etkilenecek nüfusa yönelik olarak başlatılan ehliyet, fotoğrafçılık, satranç, saz ve resim kursları ile, arıcılık, entegre hayvancılık, balıkçılık, konservecilik, mantar üretimi, kapari üretimi, fayans ustalığı kursları gibi etkinlikler devam etmektedir.

"Türkiye'de Sıtma Birimlerinin Güçlendirilmesi Projesi" kapsamında bugüne kadar, lavra kontrol konusunda 20, kalıcı ev içi ilaçlama konusunda 20, yüzey ilaçlama konusunda 20, sıtma konusunda 20, temel sıtma konusunda 13, entomoloji konusunda 17 kişi eğitilmiş, il yöneticileri ile bilgilendirme toplantısı yapılmıştır.

Çeşitli seminer ve eğitim programları organize eden GAP-GİDEM'ler, kendi persoleninin yanısıra, sanayici ve yatırımcıları ortak hedef etrafında geleceğe hazırlamaktadır. Bu çerçevede yürütülen çalışmalar aşağıdadır:

Tablo 17: GAP-GİDEM'lerce Yürütülen Bölge Çiftçi ve Sanayicileri İçin Eğitim ve Seminer Çalışmaları

Tarih	Yer	Katkıları ile	Konu
18-20 Kasım 1997	Adıyaman, Mardin, Diyarbakır, Ş.Urfa	TKB, TOBB, GAP-GİDEM ve Yatırımcı	Girişimci Bilgilendirme Sem.
27 Kasım 1997	Gaziantep	Haz.Müsteşarlığı ve Dış Ticaret Müsteş.	İhracat Teşvikleri ve Devlet Yardımları
14 Şubat 1998	Şanlıurfa	Sinai Yatırım Bank.	Sanayii Bilgilendirm. Toplan.
15 Şubat 1998	Mardin	Sinai Yatırım Bank	Sanayii Bilgilendirm. Toplan.
16 Şubat 1998	Gaziantep	Sinai Yatırım Bank.	Sanayii Bilgilendirm. Toplan.
28 Nisan 1998	Gaziantep	GAP-GİDEM	G.Antep ve Bölge'de Uygun Yatırım Alan. ve GAP'ın Tanıtımı
28 Mayıs 1998	Adıyaman	Garanti Leasing	Finansal Kiralama Sem.
04 Haziran 1998	Adıyaman	İGEME	İhracata Yönelendirme Sem.
07 Ağustos 1998	Diyarbakır	GAP-GİDEM	İsrail'deki Eğitim Çalışması
08 Eylül 1998	Şanlıurfa	Türkiye Şişe Cam Fab. A.Ş	Cam Dayalı Ambalajlama
5-12 Aralık 1998	Ankara	UNIDO	COMFAR Eğitimi

III. TOPLANTI, SEMİNER, SEMPOZYUM, KONFERAS VE TEKNİK GEZİLER

Güneydoğu Anadolu Projesi'ni ve GAP İdaresi'nin gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri tanıtmak, kamuoyuna en doğru şekilde aktarmak, değişme ve gelişmeleri yakından takip etmek ve bilgi alışverişinde bulunmak amacıyla çeşitli toplantı, seminer, sempozyum, konferans ve teknik amaçlı gezilere de katılım sağlanmaktadır. Bu amaçla direkt katılımcı olunan ya da organizasyonunda bulunulan etkinlikler aşağıda sunulmuştur:

- * Mal ve Hizmet Alımı Semineri, Torino
- * "GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi" kapsamında, düzenlenen "Katı Atık ve Su Yönetimi" konulu seminer, Şanlıurfa
- * "Gübre" Konulu Panel, Şanlıurfa
- * Gıda Mühendisliği Kongresi, Gaziantep
- * GAP ve İhracatımız Paneli, Diyarbakır
- * II. GAP/Urfa-Harran Kalkınma Sempozyumu, Şanlıurfa
- * I. Enerji Şurası, İstanbul
- * Ürün Deseni Çeşitlendirilmesi Toplantısı, Şanlıurfa
- * 22.Dünya Şehircilik Günü Kolokyumu, Ankara
- * Özürlü Sorunları ve Sakatlık Tazminatı Paneli, Şanlıurfa
- * GÜNSIAD Başkanlığında, SIAD'larla toplantı, Diyarbakır
- * Tarla İçi Geliştirme Hizmetleri Koordinasyon Toplantısı, Şanlıurfa
- * ICARDA inceleme gezisi, 19-22 Nisan 1998, Suriye
- * ICARDA inceleme gezisi, 24-26 Nisan 1998, Suriye
- * Schleswig Holstein ve Sachsen Anhalt Eyaletlerine inceleme gezisi, 2-7 Eylül 1998, Almanya

E. GAP İDARESİ 1998 YILI MALİ DURUMU

GAP İdaresi'nin 1998 yılı mali durumu önceki dönem değerleriyle karşılaştırılarak Tablo 18'de gösterilmiştir:

Tablo 18: 1998 Yılı Mali Durumu

(Milyon TL)

MALİ DURUM	1997	%	1998	%	Fark
KAYNAKLAR (PASİF) :					
1- Öz Kaynaklar	655 340	89.3	364 499	75	-139 228
2- Yabancı Kaynaklar					
a) Uzun süreli	-	-	-	-	-
b) Kısa süreli	78 278	10.7	121 449	25	43 171
Toplam (2)	78 278	10.7	121 449	25	43 171
3- Yabancı Kaynaklara Sirayet Eden Zarar (-)	-	-	-	-	-
Kaynaklar Toplamı	733 618	100	485 948	100	96 057
VARLIKLAR (AKTİF) :					
1- Duran Varlıklar					
a) Bağlı Değerler	12 051	1.6	159 476	34	147 425
b) Uzun Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler	12 051	1.6	159 476	34	147 425
Toplam (1)	-	-	-	-	-
2- Dönen Varlıklar					
a) Kısa Sürede Paraya Çevrilebilir Değerler	-	-	-	-	-
b) Hazır Değerler	721 567	98.4	310 526	66	-411 041
Toplam (2)	721 567	98.4	310 526	66	-411 041
Varlıklar Toplamı	733 618	100	470 002	100	-263 616

E. GAP İDARESİ 1998 YILI BÜTÇESİ

GAP İdaresi'nin 1998 yılı gelir ve giderleri, ilk ve son duruma göre bütçe ödenekleri, ödeneklere göre sapmaları, geçen yıl gider ve gelir harcamalarıyla karşılaştırılarak Tablo 19'da gösterilmiştir:

Tablo 19: Bütçeye İlişkin Toplu Bilgiler

(Milyon TL)

BÜTÇEYE İLİŞKİN TOPLU BİLGİLER	1997		1998			
		Bütçey göre sapma ilk (%)	BÜTÇE		Gerçekleşen	Bütçey göre sapma ilk (%)
			İlk durum	Son durum		
Fonlardan Alınan Gelirler	2 385 000	-44.1	8 200 000	4 400 000	2 385 000	-46.3
Diğer Gelirler	29 480	1.63	803	578 727	87 267	108
Gelirler Toplamı	2 414 480	-435	8 200 803	4 978 727	4 487 267	-45.2
Personel Giderleri	235 286	-19	683 000	553 505	553 505	-18.9
Malzeme Alım Giderleri	60 343	4	83 000	180 000	169 365	104
Dışarıdan sağ. fayda ve hizm.	114 033	57	146 000	530 000	520 491	256
Yolluk Giderleri	21 053	50.4	20 000	45 000	40 593	102
Demirbaş,mak. tech.taşıt alım.	-	-	35 000	145 000	147 425	321
Proje ve Yatırım Giderleri	1 477 400	-39.2	7 227 803	3 510 000	3 486 681	-51.7
Diğer Giderler	2 638	-48	6 000	10 000	7 471	24.5
Giderler Toplamı	1 910 753	-55	8 200 803	4 978 727	4 925 532	

Tabloda da görüldüğü gibi, GAP İdaresi tarafından 1998 yılında 1 trilyon 910 milyar 752 milyon TL'lik gider harcamalarında bulunulmuş, tüm giderlerde büyük artışlar olmuştur.

G. GAP İDARESİ 1998 YILI BİLANÇOSU

Muhasebe kayıt ve işlemleri GAP İdaresi Başkanlığı'nda bilgisayar ile yürütülmektedir. Bölge Müdürlüğü'nde, 388 sayılı KHK'de ita amiri olarak belirlenen Başkan'ın yetkisini Bölge Müdürü'ne devredebileceği konusunda bir hüküm bulunmadığından, bağımsız bir muhasebe ünitesi oluşturulamamıştır. Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü'ndeki tüm gider harcamaları, bir mutemete verilen iş avansı ile yürütülmekte, sarf belgeleri ise merkezde muhasebeleştirilmektedir.

GAP İdaresi tarafından 1998 yılında 1 trilyon 910 milyar 752 milyon TL'lik gider harcamalarında bulunulmuştur.

GAP İdaresi, kar amacı olmayan
bir hizmet kuruluşudur.

H. GAP İDARESİ 1998 YILI GELİR TABLOSU

(Kar ve Zarar Hesabı)

GAP İdaresi, kar amacı olmayan bir hizmet kuruluşu olduğundan, maliyet ve satış unsurları bulunmamakla birlikte gelir tablosuna uygun olması yönünden, çizelgede tüm bölümlere yer verilmiştir. GAP İdaresi'nin 1998 yılı faaliyet dönemi-ne ait gelir ve giderleri önceki dönem değerleriyle karşılaştırmalı olarak Tablo 20'de gösterilmiştir:

Tablo 20: GAP İdaresi'nin 1998 Yılı Gelir-Gider Hesabı

GELİR VE GİDERLER	1997	1998	Fark
A- Brüt Satışlar	2 385 000 000	4 400 000 000	2 015 000 000
B- Satış indirimleri (-)	-	-	-
C- Net Satışlar	2 385 000 000	4 400 000 000	2 015 000 000
D- Satışların Maliyeti (-) Brüt satış Karı veya Zararı	-	-	-
E- Faaliyet Giderleri (-) Faaliyet Karı veya Zararı	1 910 752 796	4 925 532 372	3 014 779 576
F- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gelir ve Karlar	28 699 043	12 970 156	- 15 728 887
G- Diğer Faaliyetlerden Olağan Gider ve Zarar.	-	-	-
H- Finansman Giderleri (-) Olağan Zarar (-)	503 246 247	368 247 023	-134 999 224
İ- Olağandışı Gelir ve Karlar	480 881	70 018 596	69 537 715
J- Olağandışı Gider ve Zararlar (-)	-	-	-
Dönem Gider Fazlası (-)	503 727 128	- 438 265 619	- 941 992 747

GAP İdaresi'nce yapılan faaliyetlerle ilgili harcamalar, uygulamaya konulan ye-ni Tek Düzen Hesap Planı'na uygun olması açısından, genel yönetim giderleri gibi düşünülerek bu hesapta muhasebeleştirilmiştir.

IV. GAP BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI'NIN ÇALIŞMALARI

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı, görevi gereği bazı projeleri doğrudan kendisi yaptığı ve uyguladığı gibi, bazı projeleri de ilgili kuruluşlara kaynak aktarmak suretiyle yaptırmaktadır. Kaynak aktarılan kuruluşlar, DSI Genel Müdürlüğü ve İller Bankası'dır. İller Bankası'na aktarılan kaynaktan Bölge'deki belediyeler öncelikli acil altyapı ihtiyaçları için faydalanmaktadır.

Uygulanmakta olan projelerin kontrol hizmetleri İdare tarafından yaptırılmaktadır. 1994 yılı Mart ayında tamamlanan ve İdare bünyesinde kurulan "Elektronik Bilgi Bankası" sayesinde projelerin takip ve kontrolü, izleme ve değerlendirilmesi kolaylıkla yapılabilir. Sözkonusu Bilgi Bankası'nda "Proje Takip Sistemi" adı altında bir veri tabanı yapısı kurulmuştur. Bu yapı, Devlet Yatırım Programı temel alınarak tasarlanmış olup, programda bulunan projelere ait bütün bilgilerin bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır.

Tablo 21'de görüldüğü gibi, GAP İdaresi Başkanlığı, 1998 yılı sonuna kadar 30 adet projenin tamamlanmasını sağlamıştır.

GAP İdaresi'nce, Tablo 22'de de görüldüğü gibi, 1998 yıl sonu itibarıyla 34 adet projenin uygulama çalışmaları sürdürülmektedir.

Sözkonusu proje uygulamaları için, başlangıçtan 1998 yılı sonuna kadar 5 trilyon 510 milyar 886 milyon TL harcama yapılmış olup, aynı süre içinde fiziki yatırım tutarı 2 trilyon 532 milyar 666 milyon TL olmuştur.

1998 yılı içinde ise, bütün proje uygulamaları için 3 trilyon 435 milyar 700 milyon TL nakdi ödeme yapılmış, aynı yıl içinde fiziki yatırım tutarı ise, 1 trilyon 576 milyar 845 milyon TL olmuştur.

A. TAMAMLANAN PROJELER

Tablo 21'de görüldüğü gibi 30 adet proje tamamlanmış ve tamamlanan projeler için toplam olarak 819 milyar 870 milyon TL harcama yapılmıştır.

GAP İdaresi Başkanlığı, 1998 yılı sonuna kadar 30 adet projenin tamamlanmasını sağlamıştır.

1998 yıl sonu itibarıyla 34 adet projenin uygulama çalışmaları sürdürülmektedir.

Sözkonusu proje uygulamaları için, başlangıçtan 1998 yılı sonuna kadar 5 trilyon 510 milyar 886 milyon TL harcama yapılmış olup, aynı süre içinde fiziki yatırım tutarı 2 trilyon 532 milyar 666 milyon TL olmuştur.

1998 yılı içinde ise, bütün proje uygulamaları için 3 trilyon 435 milyar 700 milyon TL nakdi ödeme yapılmış, aynı yıl içinde fiziki yatırım tutarı ise, 1 trilyon 576 milyar 845 milyon TL olmuştur.

Tablo 21: Tamamlanan Projeler

Projenin Adı	Projenin		Sonuç
	Başlangıç- Bitiş Tarihi	Tutarı	
1.Şanlıurfa Gecekon.İslahı, Yas ve Altyapı Prj.	1990-1993	3 805	İller Bankasına kaynak aktarımı
2.Mardin-Ceylanpınar Bölgesi Yeraltı Suyu Fizibilite Çalışması	1987-1991	1 235	Tamamlandı. Önemli potansiyel belirlendi. huna göre DSI projeleri revize edildi.
3.Ekonomik Kalkınma Ajansı Model Etüdü	1991	895	Yasa bekleniyor.
4.GAP Tanıtım Materyali Hazırlanması	1990	575	Uygulamada.
5.GAP Ulaşım ve Altyapı Çalışması (BUA)	1991-1993	29 632	Uygulamada
6.Tarımsal Pazarlama Ürün Deseni	1991-1992	9 325	Tamamlandı. Sonuçlar Tarım Bak. ve Ziraat Bankasına aktarıldı.
7.GAP Bölgesi'nde Toplumsal Değişme Eğilimleri Araştırması	1992-1993	640	Tamamlandı.
8.GAP Bölgesi Nüfus Hareketleri Araştırması	1992-1993	1 997	Tamamlandı.
9.GAP Bölgesi'nde Kadının Statüsü ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırma.	1992-1993	1 749	Tamamlandı, uygulamaya konuldu.
10.GAP Bölgesi Baraj Göl Aynası Altında kalacak yörelerde istihdam ve yeniden yerleş.	1992-1993	1 662	Tamamlandı, uygulamaya konuldu.
11.Şanlıurfa Havaalanı terminal binası inş.	1992-1995	12 803	Çalışıyor.
12.İlülh Deresi Projesi (Kamulaştırması)	1991	195	Kamulaştırma yapıldı.
13.Hizmet türlerine göre yat.ih.t. belirlenmesi	1992	161	Harran Üniversitesi için yapıldı.
14.Harran Ünivesi.İdare Binası mimari proj.	1992-1993	217	Uygulaması bitti.
15. Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorun. Çöz.	1992-1998	474 090	Belediyelere ayrı yardım
16.Karakoyun Deresi İslah Çalışması	1992-1993	5 040	DSİ Gen.Müd.ne kaynak aktarımı
17.Harita ve İmar Planı Çalışması	1992-1998	200 392	Belediyelere teslim edildi.
18.Elektronik Bilgi Bankası	1993-1994	10 487	Uygulamada.
19.Dicle Havzası Araştırması	1992-1994	509	2. aşamasının ihalesi yapılacak.
20.Şanlıurfa Stol Tipi Havaalanı	1991-1995	12 666	Çalışıyor.
21.Harran Üniversitesi İdare Binası İnşaatı	1992-1994	16 559	Harran Üniversitesine teslim edildi.
22.GAP Tanıtım Programı	1994-1996	3 217	Uygulandı.
23.Bölge Müdürlüğü Onarım işi	1993-1995	1 264	Uygulandı.
24.Gaziantep katıtk düzenli depolama saha.	1992-1995	30 529	Çalışılıyor.
25. Harran Üniversitesi Mimari Prj. Yarışma.	1995	11 325	Uygulamaya konuldu.
26.Kültürel Sportif Faaliyetler	1995-1997	62 681	Uygulandı.
27.GAP Orman Kaynaklarının Geliştirilmesi	1996	2 757	Uygulandı.
28.GAP Coğrafi Bilgi Sistemi	1996	508	Uygulandı..
29.Kültür Varlıklarının Kor.ve Restorasyonu	1998	10 987	Uygulandı.
30-Acil Altyapı Proje Paketi	1998	18 556	Uygulandı.
GENEL TOPLAM		819 870	

Tablo 15: GAP İdaresi'nin Halen Yürütmekte Olduğu Projeler

(Milyon TL)

Projeler	Projenin		Başlangıçtan 1998 yılı		1998 yılı ödenenin son tutarı	1998 yılında		Gerçekleşme		%
	Yıllar itibarıyla süresi	Son Tutarı	Sonuna kadar			Nakit ödeme	Finans yatırım	Nakdi		
			Nakit Ödene	Finans yatırım	Tümü			1998 Yılı	Tümü	1999 Yılı
A.Devam Eden Projeler										
(a) 1998 yılında bitenler										
1.GAP harita ve imar işleri	1996-98	73 781	73 781	-	45 392	45 392	-	100	100	-
2.Kanalizasyon Arıtma Prj.	-1998	15 657	15 657	-	9 321	9 321	-	100	100	100
3.Acil altyapı sorun çözümleri	1997-98	182 364	182 364	-	180 965	182 364	-	100	100	100
4.Kült. ve Sportif Faal.	1997-98	41 775	41 775	-	41 775	41 775	-	100	100	100
5.Kültür Varlık Korun.Rest.	-1998	10 988	10 988	-	6 717	6 717	-	100	100	100
Toplam (a)		324 565	324 565		284 170	285 569		100	100	-
(b) 1998'den sonraya kalanlar										
1.Şanlıurfa ili arazi düzenle.	1989-99	115 309	20 323	-	-	-	-	18	-	-
2.Hasankefif kurtar. kazı çal.	1991-99	5 000	4 652	-	2 890	2 890	-	93	100	-
3.Sülama kanal.suy. regulasy.	1991-99	50 905	16 294	-	-	-	-	32	-	-
4.Tanın. mekaniz.ih.tetüdü	1992-99	28 577	9 746	-	1 525	1 525	-	34	100	-
5.Tanıtım projesi	-1998	5 117	5 117	-	5 117	5 117	-	100	100	-
6.Sosyal eylem planı	1995-	-	516 402	-	332 327	293 204	-	-	88	-
7.Sulast. işlr.bakım ve yönet.	1993-99	638 899	524 634	-	371 910	371 828	-	82	100	-
8.Tarımsal araşt. Ve gelişt.prj.	1993-97	-	131 076	-	15 008	15 008	-	-	100	-
9.Çeylanpınar kanalizasy. inş.	1992-98	785 790	678 014	678 014	401 839	401 839	401 839	86	100	86
10.Kahta kanalizasyon inş.	1992-99	1 289 545	1 138 973	1 138 973	655 021	652 978	652 978	88	99	88
11.Akçakale kanalizasy. inş.	1994-99	383 117	690 715	690 715	402 069	402 069	402 069	100	100	100
12.Sarıç. içmesuyu inş.	1995-	48 000	24 964	24 964	-	-	-	52	-	52
13.Harita ve imar işleri	1996-98	31 391	207 959	-	141 371	116 131	-	-	-	-
14.GAP ile ilgili TV program	1996-98	26 276	23 337	-	8 492	8 492	-	88	100	-
15.Südümlülebilir Kalk. prj.	1996-99	198 691	364 383	-	252 110	252 108	-	100	-	-
16.GAP coğrafi bilgi sistemi	1996-98	2 379	12 123	-	10 779	10 779	-	100	-	-
17.Kanaliz.ve Arıtma Prj.	1997-	-	193 054	-	79 934	78 497	78 497	-	100	-
18.Gelir Düzeyinin artırılması	1997-	94 682	94 682	-	45 119	43 272	-	100	95	-
19.GAP-GİDEM Prj.	1997-	7 484	7 484	-	136	136	-	100	100	-
20.Köy İçme Suları	1997-	307 127	307 127	-	306 075	306 075	-	-	-	-
Toplam (b)		4 018 289	4 971 059	2 532 666	3 031 722	2 961 948		1 535 383		
TOPLAM A(a+b)		4 342 854	5 295 624	2 532 666	3 315 892	3 247 517		1 535 383		
B. Yeni Projeler										
(a) 1998 yılında bitenler										
1. Harita ve imar işleri	1998-	32 806	32 806	-	32 806	32 806	-	100	100	-
Toplam (a)		32 806	32 806		32 806	32 806		100	100	-
(b) 1998'den sonraya kalanlar										
1. Harita ve imar işleri	1998-	43 304	43 304	-	43 304	43 304	-	100	100	-
2.Kanalizasyon ve arıtma prj.	1998-	30 646	30 646	-	30 646	30 646	-	100	100	-
3. Ömürlük prj.paketi	1998-	25 000	25 000	-	25 000	25 000	-	100	100	-
4. Sulast.demonstrasyonu	1998-	-	177	-	177	177	-	-	100	-
5. Kentsel Pln.ve çevre sağl.*	1998-	-	47 805	-	9 650	47 805	-	-	100	-
6. Tarlaç. Geliştirme Prj.**	1998-	-	19 426	-	4 750	19 426	-	-	100	-
7.Halen Kentsel Geliş.Prj.	1998-	40 000	40 000	-	40 000	40 000	-	100	100	-
Toplam (b)		138 950	206 358		153 527	206 358				
TOPLAM B(a+b)		171 756	239 164		186 333	239 164				
GENEL TOPLAM		4 514 610	5 534 788	2 532 666	3 502 225	3 486 681		1 535 383		

*Dünya Bankası Hibesi : 38 155

**Dünya Bankası Hibesi :14 676

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Ülkemizde bugüne kadar yapılan regülasyon uygulamaları memba kontrollüdür. Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri projesiyle, Türkiye'de ilk defa ve en büyük sulama kanalında mansab kontrollü regülasyon yöntemine geçilmiştir. Kanalda arz-talep dengesi esasma dayalı otomatik açılıp kapanabilen radyal kapaklar kullanılarak suyun dağıtımı sağlanmıştır.

B. DEVAM ETMEKTE OLAN PROJELER

I. TARIM, ORMANCILIK VE KIRSAL KALKINMA PROJELERİ

1. GAP Bölgesi Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri Projesi

Harran Ana Kanalı ile Şanlıurfa Ovası'nda yer alan 3 000 hektarlık pilot sahayı kapsayan Proje ile; (a) ana kanal üzerindeki suyun hidrolik esaslara göre çalışan otomatik kapaklar ile mansap kontrollü olarak regüle edilmesi, (b) su tasarrufu sağlamak amacıyla değişik sulama sistemlerinin birbiriyle mukayese edilmesi amaçlanmıştır.

GERSAR-BRL tarafından yürütülen ve maliyeti 6 046 020 FF. (sözleşme bedeli) olan projenin başlangıç ve bitiş tarihi Temmuz 1989-Haziran 1991 (fizibilite ve öndizayn), Haziran 1991-Ekim 1993 (projelendirme), 1994-1996 (uygulama), 1997-2000 (pilot saha izleme ve değerlendirme) olarak belirlenmiştir.

1989 yılında Fransız Hükümeti'nin mali desteği ile başlayan projede, pilot saha uygulamaları için çalışmalara 1995 yılında başlanmıştır. Pilot sahada kanaletli bölgenin inşaatı bitirilmiş ve 1997 sulama sezonunda tesisler devreye girmiştir.

Projenin İzleme ve Değerlendirme safhası için, ilgili kamu kuruluşlarının temsilcilerinden oluşan bir ekip oluşturulmuştur. Ekip, 3 000 ha'da gerekli çalışmalara başlamıştır. Çalışmaların sağlıklı yürütülebilmesi için gerekli teknik donanımların alınması ve Sulama Birliği personeli eğitimi sağlanacaktır.

Ülkemizde bugüne kadar yapılan regülasyon uygulamaları memba kontrollüdür.

Sulama Kanallarındaki Suyun Regülasyonu ve İşletilmesi ile Su Tasarrufu Sağlayan Sulama Metod ve Teknolojileri projesiyle, Türkiye’de ilk defa ve en büyük sulama kanalında mansab kontrollü regülasyon yöntemine geçilmiştir. Kanalda arz-talep dengesi esasına dayalı otomatik açılıp kapanabilen radyal kapaklar kullanılarak suyun dağıtımı sağlanmıştır.

Çalışma kapsamında; dünyada ve Türkiye’de kullanılan bütün su dağıtım sistemleri incelenmiş ve bunlar arasından dört adedi belirlenmiştir. Belirlenen bu sistemler, Harran Ovası’nda 3 000 ha’lık bir pilot sahada uygulanmaya alınmıştır.

Denemeye alınmış sistemler; basınçlı sistem, alçak basınçlı sistem, birim alan birim su kanalet şebekesi ve klasik DSI kanalet şebekesidir.

2. GAP Bölgesi’ndeki Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM)

Sulama projelerinin temel amacı, ekonomik ve sosyal boyutta çiftçi refah düzeyinin yükseltilmesidir. Bunun için, iyi bir işletme, bakım ve yönetim düzenlemesinin yanı sıra etkin bir eğitim ve yayım sistemi ile yine etkin bir girdi sağlama ve pazarlama sisteminin kurulması gerekir. Bu noktadan hareketle GAP İdaresi, ilgili kuruluşlarla eşgüdüm içinde sulamaların işletme, bakım ve yönetim modeli ile ilgili olarak GAP Sulama Sistemlerinin İşletme Bakım ve Yönetimi Projesi (MOM) başlatmıştır.

Proje ile; suyun üretim değerini maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye yönelik olum-

MOM projesi ile, suyun üretim değerini maksimize eden iletim, dağıtım ve uygulama yöntemlerinin belirlenmesi; sulama ve drenaj faaliyetlerinin çevreye yönelik olumsuz etkilerinin minimize edilmesi amaçlanmıştır. I. pilot alan Şanlıurfa-Harran Ovası’nda kurulmuş olan Fırat Sulama Birliği, II. Pilot alan olarak da Gaziantep Kayacık Sulama Birliği seçilmiştir.

Koruklu Araştırma İstasyonu'nda yürütülen çalışmaların sürekliliğini ve gelecekte bu istasyonun GAP İdaresi'ne bağlı olarak bir Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi haline dönüştürülmesi ve bir dizi projenin yürütülmesi amacıyla, GAP İdaresi ve ICARDA arasında 26 Haziran 1998 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

suz etkilerinin minimize edilmesi amaçlanmıştır. Ayrıca, sulama sistemini oluşturan fiziksel altyapının, zaman içinde değişim gösterecek üç faktöre (su varlığı, iklim koşulları, bitki deseni) adaptasyonunu sağlayacak uygun yönetimin belirlenmesi; yönetim kurallarının hem normal rejimde, hem de beklenmedik olaylarda sistemin bütün elemanlarına uygulanması; fiziksel alt yapının devamlı ve tam randımanlı çalışabilmesi için işletmenin performansının düzenli kılınması amaçlanmaktadır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1993-2000 olarak belirlenen, Proje ikiye ayrılmıştır. Mevcut Sulama Birliklerinin organizasyonel yapısında iyileştirme ve etkin su kullanımına dönük programların hazırlanması ile henüz sulamaya açılmamış sahada örgütlenmenin de içinde bulunacağı çalışmalar yürütülmektedir.

Proje kapsamında iki adet pilot alan belirlenmiştir. I. pilot alan olarak Şanlıurfa-Harran Ovası'nda kurulmuş olan Fırat Sulama Birliği seçilmiş ve bu sahada çalışmalara başlanmıştır. Gerek Sulama Birliği ve gerekse çiftçilerin taleplerine cevap verebilmek için sekiz kişilik Ziraat Mühendisi grubu oluşturulmuştur. Ayrıca bu grubun örgütlenme çalışmalarında aktif rol oynaması öngörülmüştür.

Birlik bünyesinde etkin su kullanımı ve ürün deseninin çeşitlendirilmesi amacıyla, çiftçi şartlarında 28 demonstrasyon kurulmuştur. Günlük ziyaret programları ile bütün çiftçiler ziyaret edilmiş ve düzenli olarak kayıtları tutulmuştur. Ayrıca, Sulama Birliği içinde "Yönetim Bilgi Sistemi" kurulabilmesi için örgüt yönetici ve teknik elemanları ile ortak çalışmalar yapılmış ve çalışmanın son aşamasına gelmiştir.

Sulama Birliği bünyesinde çalışan teknik personelin, eğitim ihtiyaçları düzenlenen kısa kurslar ve işbaşı eğitimleri ile giderilmeye çalışılmaktadır. Ayrıca Bölge'de faaliyet gösteren diğer Sulama Birliklerinin teknik elemanları ile ilde görev yapan kamu kurum ve kuruluşlarındaki ziraat mühendislerinin katılımının sağlandığı çiftlik sulama sistemleri dizaynı ve gübreleme konularını içeren eğitim kursu, Eylül 1998'de gerçekleştirilmiştir.

II. Pilot alan olarak Gaziantep Kayacık Sulama Birliği seçilmiştir. 2000 yılında devreye girecek saha ile ilgili ön etüdler tamamlanmıştır.

3. Tarımsal Araştırma Geliştirme Proje Paketi

1987 yılından beri araştırmaların sürdürüldüğü Harran-Koruklu Araştırma İstasyonu'nda yürütülen çalışmaların sürekliliğini ve gelecekte bu istasyonun GAP İdaresi'ne bağlı olarak bir Uluslararası Tarımsal Araştırma ve Eğitim Merkezi haline dönüştürülmesi ve bir dizi projenin yürütülmesi amacıyla, GAP İdaresi ve ICARDA arasında 26 Haziran 1998 tarihinde bir işbirliği protokolü imzalanmıştır.

ICARDA ile GAP İdaresi, Şanlıurfa'da ortaklaşa bir uluslararası workshop düzenlenmiş ve GAP Bölgesi'nde tarımsal araştırma yayım stratejilerine yönelik öneriler ortaya çıkmıştır.

Ayrıca, Dünya Bankası'nca ülkemize verilen 4 milyon ABD dolarlık tarımsal araştırma kredisinin 1 milyon ABD dolarlık kısmının GAP Bölgesi'nde kullanılabilmesi amacıyla, GAP İdaresi, TÜBİTAK ile bir işbirliğine girmiştir. 25 Aralık 1997 tarihinde imzalanan bu işbirliği protokolü, sözkonusu tarımsal araştırma kredisinin Koruklu Mevkii'ndeki Araştırma İstasyonu'nda kullanılmasını kapsamaktadır. İki yıl süre ile yürütülecek olan projenin ilk etabı başlatılmıştır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1994-2010 olarak belirlenen bu proje kapsamında, Harran Üniversitesi Ziraat Fakültesi kampüsünde oluşturulan Araştırma İstasyonu'nda çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca Fakülte bünyesinde inşaatı tamamlanan kümeste hayvancılık projeleri yürütülmektedir.

4. GAP Bölgesi'nde Tarımsal Mekanizasyon İhtiyaçları Etüdü (Uygulama, İzleme ve Değerlendirme)

Bu proje ile, GAP Bölgesi için alternatif mekanizasyon sistemlerinin ve bunlara uygun makinelerin saptanması; edinim ve kullanım modellerinin geliştirilmesi, Bölge'de mekanizasyon araçları üretiminin planlanması, ihtiyaç duyulacak bakım onarım istasyonlarının belirlenmesi ve GAP Bölgesi'nde yer alan Sulama Birlikleri içinde ortak makina kullanım modelinin uygulanması ve yaygınlaştırılması amaçlanmıştır.

Maliyeti 25 010 246 000.-TL olan Proje, Harran Ovası'nda bir sulama birliği ve Marşın Derik-Dumluca Sulama Birliği'nde pilot olarak uygulanacaktır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Tarım sektöründe gelişmiş ileri ülkelerde kullanılmakta olan ortak makina kullanım modelinin GAP Bölgesi'nde de uygulanması, tarım alet ve makinaların optimum kullanımının sağlanması amacıyla, "Ortak Makina Kullanım Pilot Uygulama" Projesi'ne 1997 yılında başlanmıştır.

Proje'de pilot alan olarak, Mardin Derik-Dımluca Sulama Birliği ve Şanlıurfa-Harran'da Kısa Sulama Birliği seçilmiştir.

Tarım sektöründe gelişmiş ileri ülkelerde kullanılmakta olan ortak makina kullanım modelinin GAP Bölgesi'nde de uygulanması, tarım alet ve makinaların optimum kullanımının sağlanması amacıyla, "Ortak Makina Kullanım Pilot Uygulama" Projesi'ne 1997 yılında başlanmıştır.

Şanlıurfa-Harran Ovalarında yer alan 11 Sulama Birliğinden, proje kapsamında çalışılacak olan birliğin tespit edilmesi amacıyla anket çalışmaları yapılmıştır. Toplanan bilgiler çerçevesinde Şanlıurfa-Harran'da Kısa Sulama Birliği seçilmiştir. Proje sahasında seçilen Sulama Birliklerinde, Bilgi Birlik Formu anket çalışmaları tamamlanmıştır.

Başlangıç ve bitiş tarihi, 1997-2000 olarak tespit edilen Proje kapsamında statü ve mevzuatın belirlenmesi, banka ile ilgili mevzuat işlemleri ve tarımsal eğitimi için gerekli materyal hazırlıkları tamamlanmıştır. Eğitimcilerin ve çiftçilerin eğitim çalışmaları her iki pilot sahada devam etmektedir.

5. Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Çalışmaları (I. Aşama)

GAP'ın tamamlanması ile birlikte, GAP Bölgesi'ndeki toplam 3.1 milyon ha'lık tarım arazisinin 1.7 milyon ha'lık kısmı sulamaya açılacaktır. Geriye kalan 1.4 milyon ha alanda ise kuru tarım yapılacaktır.

GAP Bölgesi'nin sulamaya açılacak alanlarında önemli bir gelir artışı gerçekleşeceği açıktır. Bu durum sulama dışı kalan alanlarda yaşayanlarla sulamadan yararlananlar arasında birinci grup aleyhine bir gelir düzeyi farklılaşmasının ortaya çıkmasına neden olacaktır. Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımı doğrultusunda, GAP

Bölgesi'nde her grubun kalkınma süreciyle bütünleştirilmesi, böylece eşitlikçi bir kalkınmanın gerçekleştirilmesi gerekmektedir.

Sulama alanları dışında kalan nüfusun potansiyellerinin, mevcut sosyo-ekonomik durumlarının, doğal ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin saptanarak gelir getirici yeni faaliyet alanlarının ve bunların geliştirilmesi yollarının belirlenmesi amacıyla, GAP İdaresi'nce Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projesi geliştirilmiştir.

Sözkonusu Proje ile, bölge illeri genelinde seçilen örnek çiftçilerle pilot çalışmalar yapılması ve bu çalışmaların Tarım İl Müdürlükleri ile işbirliği içerisinde yürütülmesi öngörülmüştür.

Balıkçılık

Sulama alanları dışında kalan nüfusun potansiyellerinin, mevcut sosyo-ekonomik durumlarının, doğal ve toplumsal çevre ile ilişkilerinin saptanarak gelir getirici yeni faaliyet alanlarının ve bunların geliştirilmesi yollarının belirlenmesi amacıyla, GAP İdaresi'nce Sulama Dışı Alanlarda Halkın Gelir Düzeyinin Artırılması Projesi geliştirilmiştir.

Erozyonun önlenmesi, barajların dolarak ekonomik ömürlerinin kısılmaması ve toprak, su ve bitki arasında bozulan doğal dengenin yeniden kurulabilmesi için, Atatürk Barajı'nın etrafında ağaçlandırmalar sonucu bir koruma kuşağının yaratılması ağaçlandırma ve erozyon kontrolü projelerinin amaçları arasındadır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1997-2000 olarak belirlenen Proje kapsamında, Bölge illeri genelinde seçilen örnek çiftçilerle pilot çalışmalar yapılmaktadır. Bu kapsamda;

- Adıyaman, Batman, Diyarbakır, Mardin, Kilis, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'ta, örnek çiftçilere badem, antepfıstığı, zeytin, kiraz, kapari, incir ve nar fidanı dağıtılarak örnek bahçe tesis edilmiştir.

- Mardin genelinde tespit edilen 151 bin adet abani ağaç (bittim ağacı) aşılanmıştır.

- Mardin genelinde başlatılan arıcılık faaliyetleri kapsamında, Merkez, Savur, Derik, Yeşilli, Dargeçit, Kızıltepe, Midyat ve Ömerli ilçelerinde 100 önder çiftçiye toplam 1000 kovan dağıtılmıştır.

- DSİ ile işbirliği halinde, Mardin Savur Çayı üzerinde Kültür Balıkçılığı Tesisi (sazan ve deneme amaçlı alabalık üretme tesisi), gerçekleştirilmiştir.

- Örtü altı yetiştiriciliğini yaygınlaştırmak amacıyla, seçilen çiftçilere, damla sulama ekipmanı dahil olmak üzere 210 m²'lik yüksek tünel dağıtılmıştır. Adıyaman, Batman, Mardin, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'ta dağıtılan yüksek tünellerde salatalık, domates, patlıcan ve biber üretimi yapılmaktadır.

- 12 adet Adıyaman ve 12 adet Mardin'de olmak üzere toplam 24 çiftçiye toplam 20 ton kompost dağıtılarak başlanan mantar üretiminde, üretilen mantarlar pazarda satışa sunulmuştur.

- Hayvancılığı desteklemek amacıyla yem bitkilerini özendirilmeye yönelik çalışmalar ağırlık verilmiştir. Bu amaçla Siirt Uluköy mevkiinde korunga, fiğ ve yonca ekimi yapılmıştır.

- Sebzeçiliği desteklemek amacıyla Adıyaman, Şanlıurfa ve Batman'da belirlenen önder çiftçilere toplam 22 500 adet domates ve salatalık fidesi dağıtılmıştır.

6. Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü

GAP Ormancılık Proje paketi ile, GAP Bölgesi'nde orman kaynaklarının korunması, iyileştirilmesi, genişletilmesi, verimli ve sürekli olarak çok yönlü işletilmesi, baraj gölleri altında kalacak endemik bitkilerin şimdiden toplanarak belirli merkezlerde üretimlerinin sürdürülmesi, hayvancılık için oldukça büyük öneme sahip mer'aların korunması ve ıslah edilmesi amaçlanmıştır.

GAP Bölgesi topraklarının bir kısmı erozyon ile taşınmaktadır. Erozyonun önlenmesi, barajların dolarak ekonomik ömürlerinin kısılmaması ve toprak, su ve bitki arasında bozulan doğal dengenin yeniden kurulabilmesi için Türkiye'nin en

büyük baraj göl aynasına sahip Atatürk Barajı'nın etrafında ağaçlandırmalar sonucu bir koruma kuşağının yaratılması da bu projenin amaçları arasındadır. Başlangıç ve bitiş tarihi 1998-2002 olarak belirlenmiştir.

Proje paketi, aşağıdaki alt proje demetlerinden oluşmaktadır.

1. Adıyaman-Gerger İlçesi "Diran Çayı Mikro Havza Islah Projesi",
2. Adıyaman-Merkez İlçesi "Erozyon Önleme Amaçlı Turuş Köyü Erozyon Kontrol Uygulama Projesi",
3. Tuzlanan Alanlarda Bitkilendirme Araştırma Projesi,
4. Drenaj ve Sulama Kanalları Boyunca "Galeri Kavak Ağaçlandırma Projesi",
5. Ağaç Tarımı "Endüstriyel Plantasyon" Projesi,
6. Şahıs Arazilerinde Ortaklık Anlaşması İle "Ağaçlandırma projesi",
7. Atatürk Barajı Çevresinde Ağaçlandırma Projesi,
8. Tarım Dışı V. VI. ve VII. Sınıf Arazilerde "Ağaçlandırma Projesi"

Orman Bakanlığı, TEMA Vakfı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı arasında imzalanan 4 Mart 1998 tarihli işbirliği protokolünde yer alan sekiz alt projeden oluşan proje paketinden ilk iki proje ile ilgili çalışmalara başlanılmıştır. Bunlar; "Adıyaman-Gerger İlçesi Diran Çayı Mikro Havza Islah Projesi" ve "Adıyaman-Merkez İlçe Kuyulu Köyü Mer'a Islah Amaçlı Erozyon Önleme Projesi"dir.

Bu çerçevede, Adıyaman Kuyulu Köyü'nde mer'a islah çalışması kapsamında islah edilecek alandan yararlanacak köylülere, proje tanıtımı ile köy toplantıları düzenlenmiş ve islahı yapılacak alanı korumak amacıyla ihata hattının çekilmesi için çalışmalara başlanmıştır.

Adıyaman Diran Çayı'nda yer alan 6 köyde de, proje faaliyetleri ile ilgili iki haftalık eğitim çalışmaları yapılmıştır.

Orman Bakanlığı, TEMA Vakfı ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı arasında 4 Mart 1998 tarihli işbirliği protokolü imzalanmıştır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Sosyal Eylem Planı'nda hedef gruplar tanımlanmış, GAP'ta sürdürülebilir insani kalkınma için politikalar, hedef ve stratejiler ile uygulama önerileri geliştirilmiştir.

GAP Sosyal Eylem Planı Uygulamaları çerçevesinde mevcut 21 ÇATOM'un işletilmesi ve 2005 yılı sonuna kadar 62 ÇATOM'a ulaşılması hedeflenmiştir.

II. SOSYAL EYLEM PLANI UYGULAMALARI

1. GAP Sosyal Eylem Planı Uygulamaları

Fiziksel altyapı yatırımları ve ekonomik büyüme, sosyal amaçlı yatırımlarla desteklenmedikleri sürece insanların yaşam kalitelerinin yükseltilmesi yönünde yeterli etkili olamamaktadır. Bundan dolayı fiziksel ve ekonomik yatırımlarla paralel olarak, planlı bir biçimde insana ve sosyal yapıya da yatırım yapmak gerekmektedir. İşte bu amaçla, GAP İdaresi tarafından 1992-1994 yılları arasında, GAP Bölgesi'nin sosyal yapısına ve sorunlarına ilişkin bir dizi araştırma yaptırılmıştır.

GAP'ta sürdürülebilir sosyal ve insani gelişme çabalarına çerçeve oluşturmak üzere hazırlanan GAP Sosyal Eylem Planı'nın amaçları şunlardır:

GAP Sosyal Araştırma ve Eylem Kurulu'nun, GAP İdaresi'nce Bölge üzerine yaptırılmış olan sosyal içerikli araştırmaların sonuçlarına dayanarak hazırlanmış olduğu GAP Sosyal Eylem Planı'nı uygulamaya geçirecek, GAP Bölgesi'nde;

- ekonomik büyüme sürecini sosyal gelişme ile destekleyerek kalkınma sürecini hızlandırmak ve dengeli bir kalkınmayı sağlamak,
- sosyal hizmetlerin etkinliğini ve yayınlığını artırarak, bu bölge ile diğer bölgeler arasındaki sosyal gelişmişlik farkını orta vadede en aza indirmek, uzun vadede ise ortadan kaldırmak,
- teknolojik gelişmelerin toplumsal olarak benimsenebilirliğini sağlayacak yol ve yöntemleri tanımlamak,

- farklı sosyal grup ve katmanların, özellikle dezavantajlı konumda bulunanların kalkınma süreci ile bütünleşmelerini sağlamak,
- kalkınma sürecinde ortaya çıkabilecek olumsuz etkileri en aza indirmek,
- kalkınma çabalarında, planlama aşamasından uygulama ve uygulamaların izleme ve değerlendirme aşamalarına kadar halkın etkin katkı ve katılımını sağlama yolunda uygun yöntemleri belirlemek ve hayata geçirerek sürdürülebilir bir kalkınmanın koşullarını yaratmak,
- planıcı ve uygulayıcılara ışık tutacak strateji ve politika seçenekleri üretmektir.

GAP sosyal Eylem Planı uygulamaları projesi, GAP Sosyal Eylem Planı'nda ortaya konan konularda proje üretilmesini ve uygulanmasını içermektedir. Bu çerçevede 1998 yılında başlatılması veya sürdürülmesi önerilen uygulamalar şunlardır:

- Mevcut 21 ÇATOM'un işletilmesi ve 2005 yılı sonuna kadar 62 ÇATOM'a ulaşılması hedeflenmiştir. Bunların yıllara göre dağılımı aşağıdaki gibi olacaktır.

1999: 27, 2000: 34, 2001: 41, 2002: 48, 2003: 55, 2004: 60, 2005: 62

- Küçük ölçekli gelir getirici program uygulamaları,
- Sağlık ve eğitime yönelik uygulamalar,
- Sosyal gelişmeye yönelik proje geliştirme ve uygulama faaliyetleridir.

Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM)

ÇATOM uygulamaları temel olarak GAP Sosyal Eylem Planı'nın öngördüğü projelerden biri olarak ortaya çıkmıştır. Kadın odaklı ÇATOM'lar, "GAP Bölgesi'nde Kadının Statüsünün Yükseltilmesi ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırması" sonucunda ortaya çıkan cinsiyet dengeli kalkınma ve toplumsal-kültürel değişme yönünde tasarlanmış alternatif arayışlardan, katılımcı ve entegre uygulamalardan biridir.

ÇATOM'larda programların doğrudan hedef grupları, GAP Bölgesi kentlerinin gecekondu mahallelerinde ve merkezi nitelikteki kırsal alanlarında yaşayan 14-50 yaş arasındaki kadın ve genç kızlardır. Ayrıca kadına yönelik bakış ve hizmetlerin sunulmasında katılımcı ve entegre bir yaklaşımın benimsenmesi açısından kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve bu alanlarda yaşayanlar da dolaylı hedef grupları oluşturmaktadır.

ÇATOM'lar, GAP Bölgesi'ndeki kentlerin daha çok kırdan göç etmiş yoksul hanelerin oluşturduğu gecekondu mahallelerinde ve kadınların marjinalleştiği merkezi nitelikli köy yerleşimlerinde kurulan topluma dayalı merkezlerdir.

Kadın odaklı ÇATOM'lar, "GAP Bölgesi'nde Kadının Statüsünün Yükseltilmesi ve Kalkınma Sürecine Entegrasyonu Araştırması" sonucunda ortaya çıkan cinsiyet dengeli kalkınma ve toplumsal-kültürel değişme yönünde tasarlanmış alternatif arayışlardan, katılımcı ve entegre uygulamalardan biridir.

ÇATOM'larda programların doğrudan hedef grupları, GAP Bölgesi kentlerinin gecekondu mahallelerinde ve merkezi nitelikteki kırsal alanlarında yaşayan 14-50 yaş arasındaki kadın ve genç kızlardır. Ayrıca kadına yönelik bakış ve hizmetlerin sunulmasında katılımcı ve entegre bir yaklaşımın benimsenmesi açısından kamu kuruluşları, sivil toplum kuruluşları ve bu alanlarda yaşayanlar da dolaylı hedef grupları oluşturmaktadır.

Temel ilke kadınlara ne yapacaklarını değil, hangi koşullarda neler yapılabileceğini göstermektir. Çeşitli alternatifler içinde seçimi yapacak olan veya yeni seçenekleri ortaya koyacak olan kadınların kendisidir.

Esnek modüler bir programın uygulandığı ÇATOM'un genel amaçları, eğitim ve sosyal-kültürel etkileşim yoluyla; kadının statüsünü yükseltme, cinsiyet dengeli kalkınma, sürdürülebilir insani gelişmeye katkıdır.

Projenin kısa ve orta vadeli hedefleri ise;

- Kadınlar arasında okuma-yazma oranını yükseltmek,
- sağlık bilincini ve bilgisini geliştirmek,
- sağlıklı beslenme,
- çocuk bakımı ve eğitimi,
- gelir getirici alanlarda beceri geliştirmek,
- kendini ifade gücünü artırmak,
- birlikte iş yapma (örgütlenme) bilincini geliştirmek,
- Toplumun ve bizzat kendilerinin ortak sorunlarının farkına varmalarını sağlamak,
- Özgüven duygusunu geliştirmek,
- Kamu hizmetlerine ulaşılabilirliği artırmaktır.

ÇATOM'lar bu süreç için sadece zemin hazırlamakta ve süreci hızlandırmaktadır. Temel ilke kadınlara ne yapacaklarını değil, hangi koşullarda neler yapılabileceğini göstermektir. Çeşitli alternatifler içinde seçimi yapacak olan veya yeni seçenekleri ortaya koyacak olan kadınların kendisidir.

ÇATOM'un projelendirilmesi ve uygulamaya geçirilmesi için 1994 yılının ikinci yarısında UNICEF ile bağlantıya geçilmiş ve ortak bir proje olarak hazırlanmıştır. Projenin hazırlanması ve uygulamaya hazır hale getirilmesi 1995 yılının başlarında tamamlanmış ve pilot uygulama alanı olarak Şanlıurfa ili seçilmiştir. Pilot uygulamanın yapılacağı köy ve mahallenin seçimi işlemleri sahada yapılan çalışmalar sonucunda 1995 yılının ortalarında tamamlanmış, pilot alanlarda durum tespiti araştırması ise GAP İdaresi uzmanları tarafından yapılmıştır. Sonuç olarak fiili uygulama Şanlıurfa Sağlık Köyü ve Yakubiye Mahallesinde UNICEF'in desteği ve GAP İdaresi-Şanlıurfa Valiliği işbirliği ile 1995 yılı kasım ayında başlatılmıştır. UNICEF'in projeye desteği 1996 yılında da sürmüştür, 1997 yılından itibaren ise proje, GAP İdaresi-Valilikler işbirliği ile genişleyerek sürdürülmüştür. Proje kalıcı bir yapıya kavuşmuştur. 1998 sonunda ÇATOM sayısı 21'e ulaşmıştır. Bunlar aşağıda sıralanmaktadır:

GAP BÖLGESİ'NDEKİ ÇATOM'LAR

1. Şanlıurfa

Yakubiye Mahallesi	(Kasım 1995)
Sağlık Köyü	(Kasım 1995)
Halfeti İlçesi	(Eylül 1997)

2. Mardin

Merkez	(Kasım 1996)
Evren Mahallesi	(Kasım 1996)
Ensar Mahallesi	(Aralık 1996)
Ömerli İlçesi	(Kasım 1996)
Dargeçit İlçesi	(Kasım 1996)

3. Batman

Seyitler Mahallesi	(Aralık 1997)
Çevrimova Köyü	(Aralık 1998)

4. Adıyaman

Varlık Mahallesi	(Aralık 1997)
------------------	---------------

5. Siirt

Evren Mahallesi	(Eylül 1997)
Kurtalan İlçesi Uluköy	(Eylül 1997)
Şirvan İlçesi	(Aralık 1998)
Kurtalan İlçesi	(Aralık 1998)

6. Kilis

Merkez	(Nisan 1998)
--------	--------------

7. Şırnak

Cizre İlçesi	(Eylül 1997)
Merkez	(Şubat 1998)
Uludere İlçesi	(Ekim 1998)
İdil İlçesi	(Ekim 1998)
Beytüşşebap İlçesi	(Ekim 1998)

ÇATOM'larda yürütülen programlarda 1995-1996 yılında (2 ÇATOM) ulaşılan kitle 422, 1996-1997 yılında (7 ÇATOM) 2 143 ve 1997-1998 yılında (14 ÇATOM) ise yaklaşık 15000 kişidir.

Bunlara ek olarak, Valilikler ve SHÇEK (Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu) tarafından da Bölge'de ÇATOM/Toplum merkezleri açılmaya ve kadınlara yönelik projeler uygulanmaya başlanmıştır. Bu çerçevede; Şanlıurfa Valiliği tarafından Mart 1998'de açılan Hamurkesen Köyü ÇATOM, SHÇEK tarafından Diyarbakır ve Batman'da açılan toplum merkezleri ve Siirt Valiliği tarafından 1998 yılı başlarında başlatılan toplum kalkınması programları örnek olarak sayılabilir.

ÇATOM'larda yürütülen programlarda 1995-1996 yılında (2 ÇATOM) ulaşılan kitle 422, 1996-1997 yılında (7 ÇATOM) 2 143 ve 1997-1998 yılında (14 ÇATOM) ise yaklaşık 15 000 kişidir.

Elde edilen niteliksel kazanımları tespit etmek amacı ile 1998 yılı Ağustos-Eylül aylarında, kuruluşunun üzerinden en az bir yıl geçmiş olan 9 ÇATOM'da, GAP İdaresi ve TKV (Türkiye Kalkınma Vakfı) uzmanlarınca, sosyal etki değerlendirme çalışması yapılmıştır. Bu çalışmanın sonucunda, ÇATOM'larla birlikte toplumda hizmetlere olan talebin arttığı görülmüştür. Ayrıca Bölge'deki 21 ÇATOM'da, toplumu tanıma çalışmaları çerçevesin-

1998 YILI FAALİYET RAPORU

ÇATOM'ların, 2005 yılına kadar özerk bir yapıya kavuşarak sivil toplum kuruluşu halinde bölge kadınına ve nihai hedef olarak topluma hizmet götürebilecek hale gelmeleri hedeflenmektedir.

Bölge'de özellikle kamulaştırma sonucu elde edilen sermaye birikiminin spekülatif harcamalar yerine üretime yönelik yatırımlara yönelmesini sağlamak, Bölge dışından ve yabancı ülkelerden sermaye ve teknoloji transferine yardımcı olmak amacıyla GAP-GİDEM'ler kurulmuştur

ve bilgisayar, Ayan Şirketler Grubu ise 10'ar adet stetoskop ve otoskop bağışıyla ÇATOM faaliyetlerinin güçlenmesinde büyük katkılar sağlamıştır.

ÇATOM Vizyon 2005

ÇATOM'ların, 2005 yılına kadar özerk bir yapıya kavuşarak sivil toplum kuruluşu halinde bölge kadınına ve nihai hedef olarak topluma hizmet götürebilecek hale gelmeleri hedeflenmektedir.

III. ULUSLARARASI İŞBİRLİĞİ VE DIŞ KAYNAKLI PROJELER

1. GAP-Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri (GAP-GİDEM)

Bölge'de özellikle kamulaştırma sonucu elde edilen sermaye birikiminin spekülatif harcamalar yerine üretime yönelik yatırımlara yönelmesini sağlamak, Bölge dışından ve yabancı ülkelerden sermaye ve teknoloji transferine yardımcı olmak amacıyla, GİDEM'lerin (Girişimci Destekleme ve Yönlendirme Merkezleri) kurulmasına karar verilmiştir.

Süresi iki yıl olarak belirlenen projenin sona erme tarihi, Temmuz 1999'dur. Proje, üç amaca yönelik olarak tasarlanmıştır.

- Bölge'deki sermaye birikiminin spekülatif harcamalar yerine verimli yatırımlara kanalize edilmesi
- Diğer bölgelerden ve yurt dışından GAP Bölgesi'ne yatırımcıların çekilmesi
- Bölge ve bölge dışı yatırımcılar arasında ortak girişimler kurulması

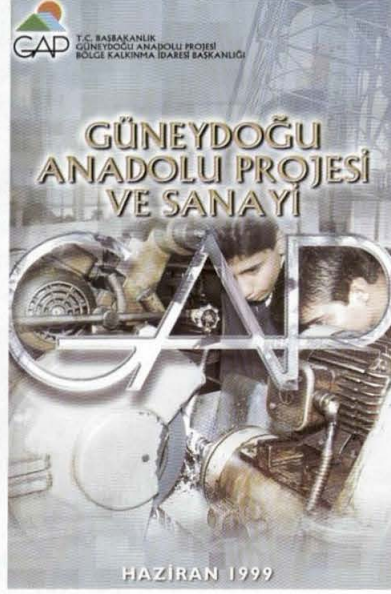
Danışmanlık ve bilgi merkezleri şeklinde organize edilen GAP-GİDEM'lerin faaliyetleri; GAP İdaresi, TOBB (Türkiye Ticaret, Sanayi, Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği) ve KOSGEB (Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı) Başkanları ile TKB (Türkiye Kalkınma Bankası) Genel Müdürü'nden oluşan bir Yönetim kurulu tarafından yönlendirilmektedir.

de, hane reislerine ve kadınlara yönelik anket çalışması yapılmıştır. Bu çalışma, saha elemanları ve ÇATOM katılımcılarıyla birlikte yürütülmüştür.

1998 yılı içinde Dışişleri Bakanlığı 30 bilgisayar, Pathfinder Şirketi ofis malzemesi

Eylül 1997'de; Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde GAP-GİDEM Büroları açılmış ve faaliyete başlamıştır. Bu il merkezlerinde yer alan büroların yanısıra Ankara'da GAP İdaresi bünyesinde, Proje Koordinasyon ve Yönetim Birimi (PKYB) ve Şanlıurfa Bölge Müdürlüğü bünyesinde Bölge Koordinatörlüğü oluşturulmuştur. Talep olduğunda diğer GAP illerinde de bu merkezlerin açılması öngörülmektedir. Diğer dört ile (Siirt, Batman, Şırnak ve Kilis) büroların açılması ve personel masrafları ile birlikte 50 milyar TL'ye ihtiyaç duyulmaktadır.

PKYB ve GİDEM'lerde, planlanandan fazla hizmet içi eğitim verilmiş ve tam kapasiteyle faaliyete geçilmiştir. (PKYB)ve GİDEM'lerde 23 eleman istihdam edilmektedir.

Eylül 1997'de; Adıyaman, Diyarbakır, Gaziantep, Mardin ve Şanlıurfa illerinde GAP-GİDEM Büroları açılmış ve faaliyete başlamıştır.

Tablo 23: GAP-GİDEM Hizmetleri (15 Eylül 1997-15 Eylül 1998)

	Uyg. Yat. Alanı	Mak. ve Ek.	Teşvik	Finans	Diğer
Adıyaman	103	70	74	49	70
Diyarbakır	42	24	39	53	111
Gaziantep	73	10	20	45	41
Mardin	22	61	47	44	120
Şanlıurfa	33	38	42	39	85
TOTAL	273	203	222	230	427

GAP-GİDEM'lerde, girişimcilerin bilgilendirilmesinin yanısıra, aşağıdaki faaliyetler gerçekleştirilmiştir:

- 6 İsrail firması, muhtemel yatırım ortakları ile temaslarda bulunmaktadır.
- GİDEM'lerin yurt içi tanıtımları yerel ve ulusal basın aracılığıyla birçok kez yapılmıştır. Bu amaçla Dünya gazetesinde, 6 ay süre ile 2 haftada bir, yarım sayfalık GAP Penceresi bölümü yayımlanmıştır. Türkçe ve İngilizce broşürler dağıtılmış, internet web sayfasının hazırlıkları tamamlanmıştır. Ticari heyetlere, uluslararası ziyaretçilere çeşitli ortamlarda GAP ve GİDEM tanıtımları yapılmıştır.

• Gaziantep-GİDEM tarafından “Gaziantep Metal Sanayi”, “Gaziantep Savunma Sanayi”, “Otomotiv Sektörü ve Gaziantep Oto Yan Sanayi”, “Gaziantep ve GAP Bölgesi’nde Dondurulmuş ve Kurutulmuş Gıda” raporları ile yabancı yatırımcılara ziyaretlerinden önce ön bilgi oluşturmaları için bilgilendirme disketi hazırlanmıştır.

• Balıkçılık ve Hindi Üretimi, GAP-TETİK (GAP İdaresi, TEMA ve TIK-VEŞLİ’nin birlikte yürüttüğü, Güneydoğu Ekonomik Hayvancılık Birimi Projesi), Damızlık Hayvan Çiftliği, Bozova Balıkçılık, Kaynak Suyu Şişeleme ve KOÇ-ATA Grubu Hayvancılık Projesi çalışmaları devam etmektedir.

• GAP-GİDEM’ler, Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa’da birebir ölçekte, Gaziantep’de ise Ticaret Odası kayıtlarından bir sanayi envanteri çalışması yapmışlardır.

• UNIDO (Birleşmiş Milletler Sanayi Geliştirme Organizasyonu)-COMFAR programı kullanılarak 10 adet projenin ön-fizibilite etüdü hazırlanmıştır. Bu projeler, bulgur (2), inşaat boyaları, tel-çivi, konfeksiyon (2), dokuma, tomografi merkezi, plastik ve mermer üretimi ile ilgili olup 4’ü Diyarbakır, 2’si Mardin, 2’si Adıyaman, 1’i Şanlıurfa ve 1’i Bingöl’de gerçekleştirilecektir. İnşaat boyası ve mermer tesislerinin inşaatları başlamıştır.

• 23-27 Eylül 1998’de İstanbul’da Tüyp Fuarçılık tarafından düzenlenen Tekstil ve Konfeksiyon Makinaları Fuarına Şanlıurfa’dan 5, Adıyaman’dan 4 firma (Yol masrafları fuarçılık şirketince karşılanarak) katılmıştır.

• 24 Ekim 1998’de yapılan Diyarbakır Uluslararası Sanayi ve Ticaret Fuarı’nda, Diyarbakır GAP-GİDEM düzenleme kurulunda yer almıştır.

• Bölge’de düzenlenen etkinliklere, Bölge işadamları ve çiftçilerinin katılımı için çalışmalar yapılmıştır. Güneydoğu ve Doğu Anadolu’da Hayvancılık Sektörünün Genel Yapısı ve Gelişmesine Yönelik Önlemler ve Politikalar Sempozyumu (20 Mart 1998), Gaziantep Yapı 98 Fuarı (25-29 Mart 1998), Şanlıurfa AGRO-GAP’98 Tarım Fuarı (17-21 Nisan 1998), GAP ve İhracatımız Paneli (8 Ekim 1998), Şanlıurfa Uluslararası GAP-98 Fuarı (5-11 Ekim 1998) vb.

• GAP-GİDEM’ler yukarıda belirtilen hizmetlerin dışında iki önemli projeyi de başlatmıştır. Bunlar “Güneydoğu’da Yeni Ufuklar Projesi” ve “GAP Uluslararası Yatırım Forumu Projesi”dir.

• Çeşitli seminer ve eğitim programları organize eden GAP-GİDEM’ler, hem personelini hem de sanayici ve yatırımcıları ortak hedef etrafında geleceğe hazırlamaktadır.

Güneydoğuda Yeni Ufuklar Projesi'ne katılan öğrenciler

GAP-GİDEM'lerin başlatmış olduğu iki önemli proje:

- * Güneydoğu'da Yeni Ufuklar Projesi;
- * GAP Uluslararası Yatırım Forumu Projesi

Güneydoğu'da Yeni Ufuklar Projesi; GAP İdaresi, UNDP, KOSGEB ve AIESEC (Uluslararası Üniversite Öğrencileri Staj Değişim Organizasyonu) işbirliği ile GAP Bölgesi'ndeki 3 üniversitede (Dicle, Harran ve Gaziantep) girişimci olabilecek son sınıf öğrencilerine yönelik olarak Mart 1998'de başlatılmıştır.

Eğitime katılan 114 öğrenciden ön-yapılabilirlik etütleri uygun bulunan 15'i, İngilizce ve yöneticilik eğitimi programına alınmışlardır. Ocak 1999 sonuna kadar bu öğrencilerin projelerine uygun işyerlerinde stajlarını sürdürmeleri, Şubat 1999'dan itibaren de AIESEC aracılığı ile staj görmek üzere yurt dışında benzer iş-kollarındaki tesislere yerleştirilmeleri programlanmıştır.

GAP Uluslararası Yatırım Forumu Projesi ile ise; GAP Bölgesi'ne yabancı yatırımcıların gelmesi ve tercihen yerel yatırımcılarla ortak girişimler kurarak yatırım yapmaları amaçlanmaktadır.

İzleme, GİDEM'lerin hazırladığı günlük ve aylık raporlar vastasıyla yapılmaktadır. Her ofis günlük faaliyetlerinden, GİDEM-NET adı altında, e-mail kanalıyla diğer ofisleri ve GAP İdaresini bilgilendirmektedir. Ayrıca, GAP İdaresi ve UNDP yetkilileri zaman zaman ziyaretlerde bulunarak durumu yerinde incelemektedirler. Tüm ödemeler, harcama belgeleri GAP İdaresi'nin kontrolundan geçtikten sonra UNDP (Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı) tarafından yapılmaktadır.

GAP-GİDEM kapsamında UNDP kuruluşu olan UNIDO'dan teknik destek almak amacıyla 18 Ocak 1998 tarihinde ek bir anlaşma yapılmıştır.

Baraj Gölü'nden etkilenecek olan diğer kırsal yerleşmelerle birlikte Halfeti'de yaşayan vatandaşların da yeniden yerleşimlerine yardımcı olmak ve yeni yaşamlarına sosyal, ekonomik ve kültürel uyumlarını kolaylaştırmak üzere başlatılan bir proje, UNDP'ce desteklenen "GAP Bölgesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Programı" kapsamında bulunan 29 projeden birisi olarak yürütülmektedir.

Halfeti'nin bir bölümü Karaotlak mevkiinde yeniden inşa edilirken diğer bölümü göl kenarında kalacaktır

2. Halfeti İlçesi Kentsel Gelişme Projesi

Şanlıurfa İli'ne bağlı Halfeti İlçe Merkezi'nin mevcut yerleşim alanının bir bölümü (yaklaşık 2/5'i) yap-işlet-devlet yöntemiyle inşa edilmekte olan Birecik Barajı'nın göl aynası altında kalmaktadır.

Baraj Gölü'nden etkilenecek olan diğer kırsal yerleşmelerle birlikte Halfeti'de yaşayan vatandaşların da yeniden yerleşimlerine yardımcı olmak ve yeni yaşamlarına sosyal, ekonomik ve kültürel uyumlarını kolaylaştırmak üzere başlatılan bir proje, UNDP'ce desteklenen "GAP Bölgesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Programı" kapsamında bulunan 29 projeden birisi olarak yürütülmektedir.

"Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları İçin Planlama ve Uygulama Projesi" başlıklı bu proje çerçevesinde, Halfeti'nin baraj suları altında kalacak bölümündeki konutlar ve konut dışı kentsel tesislerin (toplam 303 yapı) yeniden inşası için, kentin yaklaşık 8 km uzaklığında Karaotlak mevkii seçilmiş bulunmaktadır.

Halfeti'nin bir bölümü Karaotlak mevkiinde yeniden inşa edilirken diğer bölümü göl kenarında kalacaktır.

Yeni alanda inşa edilecek konutlar, kısmen kırsal alanda bir cazibe merkezi oluşturmak amacıyla Toplu Konut İdaresi tarafından, kısmen de baraj kamulaştırması nedeniyle devlet eliyle kentsel yerleşim için Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından temin edilecektir. Bu alanda yapılacak konut dışı kentsel tesisler, çeşitli kuruluşlar tarafından inşa olunacaktır. Kentin göl aynası kenarında kalan mevcut yapılar ise dondurulacak, kentin bu bölümüne etkin bir kanalizasyon sistemiyle arıtma tesisi ve katı atık bertarafı sistemi kazandırılacaktır.

Karaotlaktaki Mevki

Proje alanı, Halfeti İlçe merkezi (yaklaşık 50 ha) ile barajın göl aynası altında kalacak yapıların yeniden inşa edileceği Karaotlak mevki (yaklaşık 150 ha) olmak üzere, birbirinden 8 km uzaklıkta olan iki alanı ve aradaki yol ile mücavirdeki alanı kapsamaktadır. Bu alanda halihazır harita, imar planı, parselasyon planı hazırlanması ve aplikasyonu ile altyapı projeleri hazırlanması ve uygulanması dahil gerekli tüm çalışmalar proje kapsamında yapılacaktır. Bu çalışmaların büyük bir bölümü diğer kuruluşlarca gerçekleştirilecektir. Halfeti İlçesi Kentsel Gelişme Projesi kapsamında bu çalışmalar, bir bütünün parçaları olarak ele alınacak ve GAP İdaresi'nce farklı kurumlar tarafından yapılmak durumunda olan çalışmalar arasında eşgüdüm sağlanacaktır.

Projede gerek barajdan etkilenen halkın sosyo-ekonomik yapısının desteklenmesi gerek konutları ve iş alanları baraj gölü altında kalacak vatandaşların yeniden iskan çalışmaları, sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkeleri uyarınca ele alınmakta ve projenin her aşamasında halk ve ilgili diğer taraflar bilgilendirilerek karar alma sürecine katılmaları sağlanmaktadır. Projede uydu görüntülerinden de yararlanılmakta ve proje kapsamında toplanan veriler Coğrafi Bilgi Sistemine (CBS) girilerek bir veri tabanı oluşturulmaktadır.

Ağustos 1997'de başlayan proje kapsamında, 13-15 Temmuz 1998'de FAO (Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü) 'nun desteğiyle gerçekleştirilen Ekonomik Yatırım Seçenekleri konulu toplantıda, Proje bölgesi halkı bilgilendirilmiştir.

Eylül 1998 itibarıyla hazırlanan "Proje Tanıtımı ve 1. Yıl Durum Raporu" Aralık 1998'de yayınlanmıştır. Mekansal bileşende gerçekleştirilen çalışmalar ise, 1/25 000 ölçekli "Birecik Baraj Gölü Çevresi Alt-Bölge Gelişme Planı Taslağı" haline getirilmiş ve çalışma alanı içindeki tüm arazilere derlenen verilerden hareketle plan kararları üretilmiştir.

3 yıl sürmesi öngörülen Proje kapsamında, Birecik Barajı'ndan etkilenecek nüfusa yönelik olarak başlatılan ehliyet, fotoğrafçılık, satranç, saz ve resim kursları ile, arıcılık, entegre hayvancılık, balıkçılık, konservecilik, mantar üretimi, kapari üretimi, fayans ustalığı, giyim dağıtımı ve bülten yayımı gibi etkinlikler devam etmektedir.

Yeniden iskan çalışmaları, sürdürülebilirlik ve katılımcılık ilkeleri uyarınca ele alınmakta ve projenin her aşamasında halk ve ilgili diğer taraflar bilgilendirilerek karar alma sürecine katılmaları sağlanmaktadır.

1997 yılında başlayan BM Kalkınma Programı ile GAP İdaresi'nin ortaklaşa gerçekleştirdiği "Sürdürülebilir Kalkınma Programı" Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sosyo-ekonomik eşitsizlikleri azaltmayı amaçlayan projeleri kapsamaktadır.

3. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi'nin Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı

1997 yılında başlayan ve hızla gelişen bu programın temel amacı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde sosyo-ekonomik eşitsizliklerin azaltılmasıdır. Program, temel sosyal hizmetler (eğitim, sağlık, konut), cinsiyet grupları arasında eşitlik, kentsel yönetim, çevresel sürdürülebilirlik, kurumsal ve toplumsal düzeyde kapasite oluşturulması ve halk katılımı alanlarındaki pilot projeler aracılığıyla kalkınmanın insani boyutunu vurgulamaktır. 29 alt projeden oluşan Programın toplam bütçesi 5.2 milyon ABD dolarıdır.

UNDP-GAP proje paketi içerisinde yer alan alt-projelerdeki gelişmeler

• **GAP Bölgesi'nde Yatırımcılığın Güçlendirilmesi için GAP İdaresi'nin Desteklenmesi Projesi**, UNDP aracılığıyla Birleşmiş Milletler Sınai Gelişme Organizasyonu (UNIDO) ile birlikte gerçekleştirilmektedir. Proje uygulamasına UNIDO aracılığıyla başlanılmış olup, iş tanımı bu kuruluşça hazırlanmıştır. Proje Temmuz 1999 sonunda tamamlanacaktır.

• 26 Haziran 1997'de UNDP tarafından imzalanarak uygulamaya geçilen **Şanlıurfa-Halfeti'de Kırsal-Kentsel Entegrasyon ve Toplum Kalkınması Hizmetleri İçin Yardım Projesi**'nde uygulama, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) kanalıyla yapılmaktadır.

• **"Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları İçin Planlama ve Uygulama Projesi"** çalışmalarına devam edilerek, Bölge halkın ekonomik imkanlar konulu bilgi aktarma toplantıları düzenlenmiştir.

• **"Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları İçin Planlama ve Uygulama Projesi"** ile ilgili yer seçimi analizleri ile alternatif yeni yerleşim alanları tespiti çalışmaları tamamlanmış, köy nakil yerleri belirlenmiştir. Birecik Barajı çevresini içine alan Birecik Barajı Alt Bölge Planı ve Kavunlu Köyü İmar Planı tamamlanmıştır.

• **Türkiye'de Sıtma Birimlerinin Güçlendirilmesi Projesi** ile, GAP Bölgesi'nde sıtma savaş stratejilerinin belirlenmesi için Sağlık Bakanlığı'nın organizasyon, teknik ve insan kaynakları kapasitesinin geliştirilmesi ve sıtma vakalarının kontrol altına alınarak makul düzeye çekilmesi amaçlanmaktadır. Proje kapsamında bugüne kadar, lavra kontrol konusunda 20, kalıcı ev içi ilaçlama konusunda 20, yüzey ilaçlama konusunda 20, sıtma konusunda 20, temel sıtma konusunda 13, entomoloji konusunda 17 kişi eğitilmiş, il yöneticileri ile bilgilendirme toplantısı yapılmış, Adana Sıtma Enstitüsü'nün mevcut durumu ve ihtiyaçları değerlendirilmiş,

gereklî araç-gereç tesbiti yapılmış ve alım çalışmalarına başlanmıştır, Şanlıurfa'da yerinde incelemeler yapılmıştır.

• **Kırsal Alanlarda Okul Servis Otobüsü Hizmetleriyle ilgili Pilot Uygulama Projesi** tamamlanmış ve uygulamaya aktarılmıştır. Proje, Silopi ilçesinin kırsal alanlarında ilköğretime erişimin okul servis yoluyla iyileştirilmesi için planlanmıştır. Proje çerçevesinde okulu olmayan veya yetersiz olan köylerden öğrenciler otobüs ile Şırnak Merkez ilçedeki okullara taşınarak eğitim olanağına kavuşturulmuştur. Halen 12 köyden (Aktepe, Kapılı, Özgen, Çardaklı, Yamaç, Ova, Orta, Kavalı, Çukurca, Kavaközü, Bostancı ve Yankale) 78 öğrenci taşınmaktadır. Projede taşıma giderleri GAP İdaresi tarafından karşılanmaktadır. Proje 1998 yılı başında başlatılmış olup, UNDP desteği ile 1998-1999 öğretim döneminde kapsamı genişletilmiştir.

• **Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve İş Potansiyelinin Artırılması Projesi'**nde, iş tanımı hazırlanmış, GAP İdaresi ve UNDP tarafından Ekim 1998 tarihinde imzalanmıştır. UNDP'nin desteğiyle yürütülecek olan projenin sahibi GAP İdaresi, uygulayıcısı ise TESK (Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu)'dir.

• **Adıyaman ve Yerel Gündem 21 için Eko-Kent Planlama Yaklaşımı Projesi** hazırlanmış ve ihale aşamasına gelmiştir.

Rio Bildirgesi ve Gündem 21 adlı doküman, 1992 Rio Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda görüşülmüş ve ekonomik ve toplumsal politikaların yanında, çevresiyle ilgili stratejinin geliştirilmesi, çevreye yönelik yatırım kararlarında önceliklerin belirlenmesi, ilgili kuruluşlarla işbirliği temellerinin oluşturulması ve uluslararası kuruluşlarca desteklenmek üzere çevreye ilgili verilerin sağlanması amacıyla, her sektörde çalışmaların yapılması gereği vurgulanmıştır.

Bu bağlamda uluslararası yükümlülüklerin yerine getirilmesi ve kalkınma çabalarının engellenmemesine yönelik politikaların, her ülkenin kendi özgün şartlarında yaratılması ilkesi kabul edilmiştir.

Fiziksel planlama ve insan yerleşmesi konularında yukarıda ifade edilen sürdürülebilir kalkınma anlayışını geliştirmek ve yeni stratejiler belirlemek amacıyla, GAP İdaresi tarafından Adıyaman Eko-Kent Planlama Çalışması başlatılmıştır.

Bu çalışmanın amacı, Gündem 21 adlı dokümanın 7. ve 10. bölümlerinde ortaya konulan insan yerleşmesinin geliştirilmesi ve doğal kaynak yönetimi stratejilerinin Adıyaman kenti özelinde irdelenerek, taşıma kapasitesi ve koruma-kullanma dengesi çerçevesinde sürdürülebilir kentsel gelişme stratejilerini belirlemektir.

Kırsal Alanlarda Okul Servis Otobüsü Hizmetleriyle ilgili Pilot Uygulama Projesi çerçevesinde okulu olmayan veya yetersiz olan köylerden öğrenciler otobüs ile Şırnak Merkez ilçedeki okullara taşınarak eğitim olanağına kavuşturulmuştur.

Fiziksel planlama ve insan yerleşmesi konularında sürdürülebilir kalkınma anlayışını geliştirmek ve yeni stratejiler belirlemek amacıyla, GAP İdaresi tarafından Adıyaman Eko-Kent Planlama Çalışması başlatılmıştır.

Belirtilen amaca varmak için çalışma kapsamında aşağıdaki konulara ağırlık verilmesi öngörülmektedir.

- Doğal değerler ve kalkınma hedefleri arasındaki dengeyi korumaya yönelik taşıma kapasitesi kavramını gözönüne alan, fiziksel planlama altlık oluşturacak bir teorik ve teknik çerçeveyi geliştirmek,
- Alt-bölgedeki her türlü gelişmeye açık dinamik ve esnek ekolojik bir planlama altlığını geliştirmek,
- Gündem 21'in getirdiği katılımcılık, sürdürülebilirlik, kaynakların korunması ve yönetim ilkeleri etrafında "Çevre Yönetim Modeli"ni oluşturmak,
- Eko-kent planlama politikalarının uygulanması için stratejiler geliştirmek,
- Eko-kent planlama sürecinde halk katılımını sağlayacak mekanizmaları geliştirmek,
- GAP İdaresi'nin kurumsal yapısını eko-kent planlama yaklaşımına uygun olarak geliştirmek ve desteklemek,
- Bütün bu yapılan çalışmalar doğrultusunda Adıyaman alt-bölgesi için Yerel Gündem 21'i oluşturmaktadır.

Çalışmada Adıyaman ve çevresi pilot alan olarak seçilmiştir. Adıyaman'ın seçilmesinin nedeni, orta büyüklükte bir kent merkezi olması, GAP'ın sulama projelerinden etkilenmesi nedeniyle gelişmesinin çevre konusuyla birlikte düşünülmesine ihtiyaç duyulması ve halen sanayinin kontrolsüz gelişme eğilimi göstermesidir. Ayrıca GAP İdaresi'nce kentin planlarının yapılmış olması da, Adıyaman'ın pilot olarak seçiminde etken olmuştur.

• GAP Master Planı'nın Güncelleştirilmesi ve Gözden Geçirilmesi Çalışması, Batman'da Sürdürülebilir Kentsel Yaşam ve Toplumsal Kalkınma Programı, Küçük Yerleşmelerde Kentsel Atıksuların Yeniden Kullanımı, GAP Bölgesi Çevre Yönetimi Çalışması ve GAP Bölgesi Sosyo-Ekonomik Durum Araştırması Projeleri ile ilgili çalışmalar, hazırlık aşamasında olup, çalışmalara 1999 yılı içerisinde başlanacaktır.

IV. ALTYAPI İŞLERİ

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1. Acil Altyapı Proje Paketi

Proje ile, GAP Yüksek Kurulu talimatları gereğince yapılan saha çalışmaları sonucunda, GAP Bölgesi yerleşmelerinde acil olarak yapımı gereken içmesuyu, kanalizasyon, arıtma tesisi, yağmursuyu drenajı, dere ıslahı proje ve inşaatları, trafik yolları gibi altyapı yatırımlarının tamamlanması amaçlanmıştır.

Proje, Master Plan'a göre belirlenen gelişme koridorları üzerinde yer alan yerleşmelerden harita, imar planı ve altyapı projeleri tamamlanan yerleşim birimlerinin altyapı inşaatlarının yaptırılması ve projesi olmayan yerleşimlerin altyapı projelerinin yaptırılmasını kapsamaktadır.

Ceylanpınar

GAP İdaresi'nce yürütülen Acil Altyapı Proje paketi çerçevesinde 35 yerleşim biriminin kanalizasyon şebeke ve arıtma tesisi projeleri ile, 5 beldenin kanalizasyon şebeke projeleri ve 8 yerleşiminin atıksu arıtma tesislerinin projelendirme çalışmaları devam etmektedir.

35 yerleşim biriminin kanalizasyon şebeke ve arıtma tesisi projeleri ile, 5 beldenin kanalizasyon şebeke projeleri ve 8 yerleşiminin atıksu arıtma tesislerinin projelendirme çalışmaları devam etmektedir.

Uygulama projeleri kapsamında Ceylanpınar, Akçakale ve Kahta kanalizasyon şebeke ve atıksu arıtma tesisi inşaatları yapımı ile İluh Deresi ıslahı inşaatı devam etmektedir. Ayrıca Diyarbakır-Silvan, Mardin-Midyat, Şırnak-Cizre, Siirt-Kurtalan kanalizasyon ve arıtma tesisi inşaatı ile Şırnak-Merkez pis su arıtma tesisi proje+in-

Kahta

GAP Bölgesi'nde nüfusu hızla artan il, ilçe ve beldelerde insan sağlığını tehdit eden unsurları ortadan kaldırarak hayati öneme haiz Acil Altyapı sorunlarını acilen çözmek amacıyla, 1992 yılında GAP Yüksek Kurulu'nun aldığı bir kararla Bölge Belediyelerine aynı yardım yapılmaktadır.

şaatı işlerine başlanacaktır.

Ceylanpınar Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatın tamamında nakdi gerçekleştirme % 57, fiziki gerçekleştirme kanalizasyon inşaatında % 95 olmuştur. Arıtma tesisi inşaatı ise henüz başlamamıştır.

Akçakale Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatın tamamında nakdi gerçekleştirme % 87, fiziki gerçekleştirme kanalizasyon inşaatında % 100, arıtma tesisi inşaatında % 52 olmuştur.

Kahta Kanalizasyon ve Pissu Arıtma Tesisi İnşaatı: İnşaatın tamamında nakdi gerçekleştirme % 45, fiziki gerçekleştirme kanalizasyon inşaatında % 76 olmuştur. Arıtma tesisi inşaatı ise henüz başlamamıştır.

1992'de başlayan proje, altyapı sorunları çözülmeye kadar devam edecektir.

2. GAP Bölgesi'ndeki Yerleşmelerde Ortaya Çıkacak Acil Altyapı Sorunlarının Çözülmesi

GAP Bölgesi'nde nüfusu hızla artan il, ilçe ve beldelerde insan sağlığını tehdit eden unsurları ortadan kaldırarak hayati öneme haiz Acil Altyapı sorunlarını çözmek amacıyla, 1992 yılında GAP Yüksek Kurulu'nun aldığı bir kararla Bölge Belediyelerine aynı yardım yapılmaktadır. Bu kapsamda, GAP İdaresi GAP Bölgesi'ndeki belediyelerin kanalizasyon, içmesuyu, yağmursuyu, dere ıslahı ve menfez gibi hayati öneme haiz altyapı sorunları ortaya çıktığında onarım ve ilave inşaat işlerinde kullanılmak üzere çimento, demir, büzboru ve içmesuyu borusu gibi malzeme yardımı yapmaktadır.

Belediyelerin, yapılan aynı yardımlardan faydalanabilmesi için, gerekçe raporu, Belediye Encümen Kararı ve il Bayındırlık ve İskan Müdürlüğü'nün tayin edeceği bir teknik heyet tarafından anılan talebin yerinde incelenmesi, keşif ve teknik raporun hazırlanması ve ilgili müdürlüğün onayından sonra Valilik aracılığı ile GAP İdaresi'ne gönderilmesiyle mümkün olmaktadır. Belediyeler tarafından yapılan talepler, GAP İdaresi tarafından değerlendirilerek şartları uygun olanlara Valilikler aracılığı ile yardım yapılmaktadır.

Valilikler tarafından satın alınan malzemelerin Belediyelere teslim edilmesinden sonra ilgili Belediye tarafından yapılan onarım, imalat vs.nin, Vilayetin tayin edeceği teknik elemanlarca yerinde kontrol edilerek yardımın amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı bir tutanağa bağlanmaktadır. Belediyelerin yapılan işle ilgili olarak 2. bir yardım ya da yeni bir iş için yardım talebinde bulunabilmesi Valilik elemanlarınca tutulan tutanağın GAP İdaresi'ne gönderilmesiyle mümkün olabilmektedir.

GAP İdaresi tarafından Bölge Belediyelerine yapılan aynı yardımlar 1992 yılında başlamış, 1993 yılında devam etmiştir. Ancak 1994 yılında alınan tasarruf tedbirleri nedeniyle 1994 ve 1995 yıllarında yardım yapılmasına ara verilmiştir. 1996 yılı içerisinde yardımlar tekrar başlatılarak 1994 ve 1995 yıllarında başvurusu olan Belediyelerin talepleri de değerlendirilerek güncelliğini koruyanlara ve uygun görülenlere yardım yapılmıştır. 1997 yılında da yardımlara devam edilmiş, 1998 yılında ise GAP İdaresi Bütçe imkanları ölçüsünde devam edilmektedir.

01 mart 1998 tarihine kadar, yardım talebinde bulunan ve şartları uygun olan bütün Belediyelere aynı yardım yapılmış olup, bu tarihten sonra yapılan talepler değerlendirilmek üzere bekletilmektedir.

Maliyeti, ortaya çıkacak sorunlara göre her yıl işbazında belirlenen proje, talep ve ödenek olduğu takdirde süreklidir.

Proje kapsamında, yıllar itibariyle belediyelere yapılan altyapı yardımları tablo-24'de görülmektedir.

Sıra No	İlin Adı	1997 Yılı Nüfusu	Aldığı Yardım				
			1992	1993	1996	1997	1998
Belediye Sayısı			10 adet	52 adet	134 adet	106 adet	126 adet
1	Adıyaman	678 999	-	30 997	52 235	22 845	20 600
2	Batman	400 308	-	30 573	32 015	20 267	12 000
3	Diyarbakır	1 282 678	116 456	24 419	78 858	25 950	11 500
4	Gaziantep	1 127 686	33 273	28 879	38 489	7 699	16 250
5	Kilis	109 908	-	-	4 213	5 337	5 100
6	Mardin	646 826	9 243	57 534	78 521	118 052	31 500
7	Siirt	262 371	-	18 063	42 799	28 009	16 800
8	Şanlıurfa	1 303 589	16 637	32 781	70 770	17 568	14 000
9	Şırnak	316 536	-	-	17 693	26 872	47 991
	Yıl Toplamı		175 608	223 245	415 597	272 598	175 741
	Genel Toplam						1 262 091

Tablo 24: Bölge İlleri Belediyelerine Yapılan Altyapı Yardımları

(1998 yılı birim fiyatlarıyla, Milyon TL)

3. GAP Bölgesi'nde Köy İçmesularının Yaygınlaştırılması

Yurdumuzun en fazla içme ve kullanma suyuna ihtiyaç duyulan yörelerinden birisi de Güneydoğu Anadolu Bölgesi'dir. 9 ili kapsayan GAP Bölgesi'nde mevcut içmesuyu % 56'dır ve % 70 olan Türkiye ortalamasının altındadır. KHGM 1993-

GAP Bölgesi'nde bulunan 9 ildeki 384 köye, içme suyu kaynağı temini için 1998'de başlatılan çalışmanın 2010 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

1998 projeksiyonu gerçekleştiğinde dahi, ancak % 60'lar civarında köy sağlıklı içmesuyuna kavuşacaktır.

GAP Bölgesi'nde mevcut 8 812 adet yerleşim ünitesinden, ancak 5 016 adedine içmesuyu sağlanmıştır. Ayrıca 1 155'inin ise içmesuyu yeterli değildir. Bölge'yi Türkiye ortalamasının üzerine çıkarmak için yerleşim durumları tespit edilerek GAP İdaresi'nce yapılan etüdler sonucu tespit edilenlere hizmet götürmek için çalışmalar yapılmaktadır.

GAP Bölgesi'nde kırsal yerleşimlerin sağlıklı içme suyu kaynaklarına kavuşturulmasına yönelik olarak Köy Hizmetleri Genel Müdürlüğü (KHGM) çalışmalarına destek olmak amacıyla, GAP İdaresi 1998 yılında satın aldığı sondaj makinesi ve ekipmanı ile, bu proje kapsamında katkıda bulunmaktadır. GAP Bölgesi'nde bulunan 9 ildeki 384 köye içme suyu kaynağı temini için 1998'de başlatılan çalışmanın 2010 yılında tamamlanması öngörülmektedir.

V. FİZİKSEL VE MEKANSAL GELİŞME PROJELERİ

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1. GAP Bölgesi Şanlıurfa İli Arazi Düzenlemesi

Arazi toplulaştırması; tarımsal üretim tekniğini ekonomik olarak uygulamak, toprak koruma ve tarımsal sulama işlemlerini güçleştirecek şekilde parçalı ve hisseli arazileri daha az sayıda veya tek parça olarak birleştirmek, mülkiyeti bireyselleştirmek, her parseli komşularından bağımsız yola kavuşturmak, şekillerini düzelterek parsellerdeki gerekli değişiklikleri yapmak olarak tanımlanmaktadır.

GAP Bölgesi'nde sulanacak alanlarda arazi toplulaştırmasının gerekliliği, ilk sulamaya açılacak alanlardan olan Şanlıurfa ve Harran Ovaları'nda, arazi düzenlemesi projesini zorunlu kılmıştır. Bu amaçla 6 Temmuz 1989 tarihinde DPT tarafından ilk uygulama başlatılmış ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı'nın kuruluşuyla bu İdare'ye devredilmiştir.

54 000 ha Şanlıurfa Ovası'nda, 22 234 ha Ceylanpınar İkirciçip'ta olmak üzere toplam 76 234 ha'lık alanı kapsayan projenin amacı; sulamadan beklenen yararların tam olarak sağlanabilmesi için, sulama alanlarında vazgeçilmez işlem olan arazi toplulaştırması (arazi düzenlemesi)'nin yapılmasıdır.

Şanlıurfa Ovası'nın 20 000 ha'lık kısmı ile İkirciçip bölümü bitirilmiştir. Şanlıurfa Ovası'nda kalan 34 000 ha'lık kısmın, mevcut sözleşme şartlarına göre bitirilemeyeceği anlaşılarak tasfiye edilmiştir. Bu kısım tasfiye sonrasında finansmanı GAP İdaresi'nce karşılanmak üzere Tarım Reformu Genel Müdürlüğü'nce ihale edilmiştir.

2. GAP Bölgesi Harita İşleri

Halen Bölge belediyelerinin 161 adedinin (% 89.7'sinin) halihazır haritası alınmış durumdadır. GAP İdaresi'nce 58 yerleşim yeri ve Harran Üniversitesi kampüsü alanı ile Şanlıurfa Uluslararası Havalimanı sahası olmak üzere toplam 34 bin ha üzerinde alan için halihazır harita alımı çalışması yapılmıştır. GAP İdaresi'nce yaptırılan harita alım işleri tablo 25'de verilmiştir:

54 000 ha Şanlıurfa Ovası'nda,
22 234 ha Ceylanpınar
İkirciçip'ta olmak üzere toplam 76
234 ha'lık alanı kapsayan GAP
Bölgesi Şanlıurfa ili Arazi
Düzenlemesi projesinin amacı;
sulamadan beklenen yararların
tam olarak sağlanabilmesi için,
sulama alanlarında vazgeçilmez
işlem olan arazi toplulaştırması
(arazi düzenlemesi)'nin
yapılmasıdır.

Bölge belediyelerinin 161 adedinin
(% 89.7'sinin) halihazır haritası
alınmış durumdadır.

Tablo 25: GAP İdaresi Tarafından Yaptırılmış olan Harita Alımı İşleri

	İl / Belde adı	İşin adı	Başlama-Bitiş tarihi	Alan (ha)
	Adıyaman			
1	Merkez	İlave+Revizyon	1993	712,0
2	Merkez	İlave+Revizyon	1994	301,0
3	Merkez	Revizyon	1993	271,5
4	Besni	İlave+Revizyon	1993	700,0
5	Çakırhöyük	Sıfır Harita	1994	750,0
6	Eskiköy	Sıfır Harita	1997	171,8
7	İnce	Sıfır Harita	1997	366,6
8	Kesmetepe	Sıfır Harita	1994	201,1
9	Sarıyaprak	Sıfır Harita	1998	424,0
10	Şambayat	Sıfır Harita	1994	542,2
11	Yaylakonak	Sıfır Harita	1998	498,0
	Toplam alan (ha)			4938,2
	Diyarbakır			
1	Merkez	Arıtma Tesisi	1993	435,0
2	Bismil	Sıfır Harita	1992	2 209,0
3	Bismil	İlave	1993	272,5
4	Çınar	İlave+Revizyon	1992	241,0
	Toplam alan (ha)			3 157,5
	Gaziantep			
1	Araban	İlave	1993	214,0
2	Araban	İlave	1994	115,0
3	Boğaziçi	Sıfır Harita	1997	818,5
4	İslahiye	İlave	1997	420,0
5	Nizip	İlave	1992	28,0
6	Nurdağ	İlave+Revizyon	1993	488,0
7	Salkım	Sıfır Harita	1997	49,0
8	Yeşildere	New Map	1997	1113,0
	Toplam alan (ha)			3 695,59
	Mardin			
1	Merkez	İlave	1998	290,0
2	Acırlı	Sıfır Harita	1997	110,0
3	Dikmen	Sıfır Harita	1997	357,8
4	Gelinkaya	Sıfır Harita	1997	378,5
5	Girmeli	Sıfır Harita	1997	487,6
6	Kabala	Sıfır Harita	1998	755,0
7	Kılavuz	Sıfır Harita	1996	170,0
8	Midyat	Arıtma Tesisi	1993	40,0
9	Nusaybin	İlave	1992	660,0
10	Savur	Sıfır Harita	1994	572,0
11	Söğürlü	Sıfır Harita	1994	379,1
12	Süngücü	Sıfır Harita	1998	300,0
13	Şenköy	Sıfır Harita	1994	450,0
	Toplam alan (ha)			4 949,4
	Siirt			
1	Atabağı	Sıfır Harita	1994	780,0
2	Baykan	İlave+Revizyon	1992	184,0
3	Eruh	Sıfır Harita	1994	600,0
4	Gözpınar	Sıfır Harita	1994	394,0
5	Kayabağlar	Sıfır Harita	1997	109,6
	Toplam alan (ha)			2 067,6
	Şanlıurfa			
1	Akçakale	İlave	1992	100,0
2	Bozova	İlave+Revizyon	1993	280,0
3	Harran	İlave	1993	304,0
4	Harran Üniv. Kampüs Al.	Sıfır Harita	1993	660,0
5	Karaköprü	İlave+Revizyon	1994	2 544,0
6	Siverek	İlave	1992	1 658,0
7	Siverek	Arıtma Tesisi	1993	100,0
8	Uluslararası Havaalanı	Sıfır Harita	1994	2 274,1
9	Uluslararası Havaalanı	İlave	1995	2 059
10	Viranşehir	Sıfır Harita	1993	2 500,0
	Toplam alan (ha)			12 479,1
	Batman			
1	Merkez	İlave	1992	1 950,0
	Kilis			
1	Merkez	İlave+Revizyon	1993	269,0

GAP İdaresi'nce halen yaptırılmakta olan harita alım işleri ise tablo 26'da verilmiştir.

Tablo 26: GAP İdaresi Tarafından Yaptırılmakta Olan Harita Alımı İşleri

	İl / belde adı	İşin adı	Başlama-Bitiş tarihi	Alan (ha)
	Diyarbakır			
1	Merkez (Fotogrametrik)	Sıfır Harita	1997-1999	68 856
	Şırnak			
1	Merkez	Sıfır Harita	1997-1998	1 835.0
2	Beytüşşebap	Sıfır Harita	1997-1998	480.0
3	Cizre	Sıfır Harita	1997-1998	1 630.0
4	İdil	Sıfır Harita	1997-1998	750.0
5	Silopi	Sıfır Harita	1996-1998	473.0
6	Uludere	Sıfır Harita	1997-1998	615.0

Bu halihazır harita alımı işlerinden ayrı olarak GAP İdaresi tarafından, Diyarbakır metropolitan alanı ve yakın çevresi harita işi de sayısal fotogrametrik yöntemi ile gerçekleştirilmek üzere ihale edilmiş ve Mart 1997'de işe başlanmış bulunmaktadır. Çalışmalar kapsamındaki toplam fotoğraf alanı 78 204 ha olup, 1/1000 ve 1/5000 ölçekli sayısal fotogrametrik harita alanı 68 856 ha'dır. İş 22 ayda tamamlanacak, 13 pafta 1/5000, 1 812 pafta da 1/1000 ölçekli harita üretilecektir.

Bugüne kadar; 1/5000 ölçekli harita üretmek üzere 1/16000, 1/1000 ölçekli harita üretmek üzere 1/4000 ölçeğinde hava fotoğrafları çekilerek, banyo, kart ve dia baskıları yapılmıştır. Arzide tesis edilen nirengi ve poligon noktalarının, GPS ölçüleri ile hesap ve dengelemeleri yapılmıştır. Blok dengelemeleri ve fotogrametrik nirengi işlemleri bitmiştir. 1/5000 ölçekli harita üretimi devam etmektedir.

3. İmar Planlama Çalışmaları

GAP Bölgesi'nde 1998 yılı sonu itibariyle 184 adet Belediye bulunmaktadır ve bu belediyelerin % 90'ının imar planı mevcuttur.

Bölge kentlerinin imar planları GAP İdaresi, İller Bankası ya da çok az sayıda olmak üzere Belediyelerce yaptırılmaktadır. GAP İdaresi'nce, gelişme potansiyeli yüksek olan kentsel yerleşmeler ile yeni kurulan belediyelerin düzenli gelişmesini sağlamak amacıyla, 1 / 5000 ölçekli nazım ve 1 / 1000 ölçekli uygulama imar planları yaptırılmaktadır.

Onaylanan toplam imar planı sayısı 38, çalışmalarını devam edenlerin sayısı 5 dendir. Ayrıca, 15 adet imar planının da ihale öncesi hazırlıkları devam etmektedir.

GAP Bölgesi'nde 1998 yılı sonu itibariyle 184 adet Belediye bulunmaktadır ve bu belediyelerin % 90'ının imar planı mevcuttur.

GAP İdaresi'nce bugüne kadar yaptırılan imar planları tablo 27'dedir.

Tablo 27: GAP İdaresi'nce Yaptırılan İmar Planları

İl / Yıl	1993	1994	1995	1996	1997	1998	Devam Eden
Adıyaman		Besni Gölbaşı		Merkez Kesmettepe	Çakırhöyük Eskiköy	İnlice	
Batman		Merkez Kozluk, Sason					
Diyarbakır		Bismil, Çermik Çınar, Ergani Silvan					
Gaziantep	Nizip	Araban Nurdağı Oğuzeli Yavuzeli				Boğaziçi Salkım Yeşildere	İslahiye
Kilis			Merkez				
Mardin	Nusaybin	Mazıdağı Yeşilli			Savur, Dikmen Girmeli Kılavuz, Sümer		Gelinkaya
Siirt		Baykan			Eruh		Kayabağlar
Şanlıurfa	Akçakale Siverek		Bozova Viranşehir		Karaköprü		
Şırnak	Merkez						
TOPLAM	5	17	3	2	9	2	5

4. GAP Bölgesi'ndeki Kültür Varlıklarının Araştırılması, Korunması ve Tanıtılması

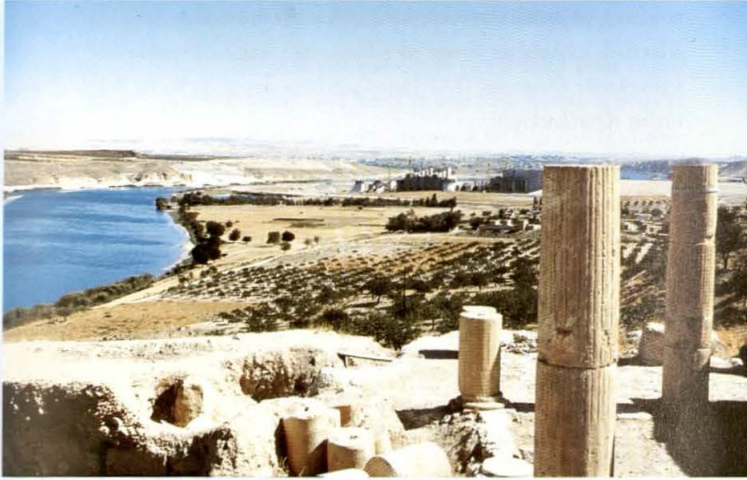
Proje ile, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde, kültürel mirasın korunması, araştırılması ve tanıtılması, taşınmaz kültür varlıklarının çağdaş ihtiyaca cevap verebilecek şekilde turizm odaklı işlevlendirilmesi, GAP'tan etkilenen alanlarda kazı, kurtarma, belgeleme ve yayın çalışmalarının yapılması amaçlanmaktadır.

GAP kapsamında yürütülen kültür ve turizme yönelik çalışmalar Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, ilgili üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yürütülmektedir. GAP İdaresi, kültür ve turizm projeleriyle ilgili yapılan çalışmalarda; kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamakta, kültür varlıklarının araştırılması, korunması ve tanıtılmasına yönelik hazırladığı projelerin uygulanmasında; ilgili Bakanlık, kamu kurum ve kuruluşları ve üniversitelerin uzman ekiplerinden yararlanmakta, ödenek yetersizliği nedeniyle Bakanlıklar tarafından faaliyete geçirilemeyen projeler için ödenek yardımını gerçekleştirerek sağlıklı bir biçimde uygulanmasını sağlamaktadır.

GAP İdaresi'nin Bölge kültür varlıklarına yönelik uyguladığı çalışmaların kapsamı aşağıda belirtilmektedir.

- GAP Bölgesi'nde taşınmaz kültür varlıklarının belgelenmesi ve yayınlanması

GAP kapsamında yürütülen kültür ve turizme yönelik çalışmalar Kültür Bakanlığı, Turizm Bakanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, ilgili üniversiteler ve diğer kamu kurum ve kuruluşlarıyla birlikte yürütülmektedir.

Belas Harabeleri

- Doğal ve kültürel değerlerin korunarak kullanım alanları oluşturulması,
- Koruma-restorasyon çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Eski kent dokularının korunarak turizm amaçlı kullanımının sağlanması,
- GAP'tan etkilenen alanlarda, kazı, kurtarma, belgeleme ve yayın çalışmalarının gerçekleştirilmesi,
- Yok olmaya başlayan bölge halk kültürünün araştırılarak yayınlanması,
- Yöre halkının kültür varlıklarına ilişkin bilinçlendirilmelerinin sağlanması amacıyla Bölge'de kültür eğitim programlarının başlatılması.

Birecik-Halfeti-Suruç Projesi tamamlanmış bulunmaktadır. Acırlı sit alanının çevre düzenleme projesi, Diyarbakır Bölge Koruma Kurulu'nca kabul edilmiştir. Mem-u Zin Türbesi'nde koruma ve onarım çalışmaları devam etmektedir. Birecik ve Karkamış Baraj Gölü aynası altında kalacak alanlarda, Belkis-Zeugma lejyon kampında ve Eski Tunç Nekropolü'nde çalışmalar devam etmektedir. Mardin ve kültürel değerlerle ilgili çalışmalar ise proje bazındadır.

5. Hasankeyf Tarihi ve Arkeolojik Sit Alanı Araştırma, Kazı ve Kurtarma Çalışması

İlisu Baraj Gölü altında kalacak olan Hasankeyf yerleşmesindeki kültür varlıklarının kurtarılması amacıyla 1991 yılında başlatılan çalışma, Hasankeyf sit alanındaki toprak üstünde görülebilen mimari veya küçük buluntu türündeki bütün kültür varlıklarının tespiti, rölelerinin yapılması, belgelenmesi, taşınabilir olanların

1998 YILI FAALİYET RAPORU

*“Hasankeyf Tarihi ve
Arkeolojik Sit Alanı
Araştırma, Kazı ve
Kurtarma Projesi”*

*kapsamındaki kazı çalışmaları,
1998 yılı Haziran ayında
Prof.Dr.Oluş Arık başkanlığında
bir ekip tarafından yeniden
başlatılmıştır.*

taşınması, yeraltında kalan ve farklı devirlere ait tabakalardaki kültür varlıklarının arkeolojik kazılarla yer üstüne çıkarılması, belgelenmesi, yayımlanması gibi işleri içermektedir. Çalışmalar, GAP İdaresi'nin bütçe desteği ile Kültür Bakanlığı tarafından yürütülmektedir.

1991 yılında kazı çalışmalarına başlanmak amacıyla şantiye kurulmuş, daha sonra Bölge'deki olağanüstü durum nedeniyle, sit alanında 1992-1997 yılları arasında çalışma yapılmamıştır. Son 5 yılda proje şantiyesinin korunması amacı ile harcama yapılmıştır. Kazı çalışmaları, 1998 yılı Haziran ayında Prof.Dr.Oluş Arık başkanlığında bir ekip tarafından yeniden başlatılmıştır.

VI. BİLGİ SİSTEMLERİ VE TEKNOLOJİ UYGULAMALARI

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1. GAP Planlamalarında Coğrafi Bilgi Sistemi Uygulamaları

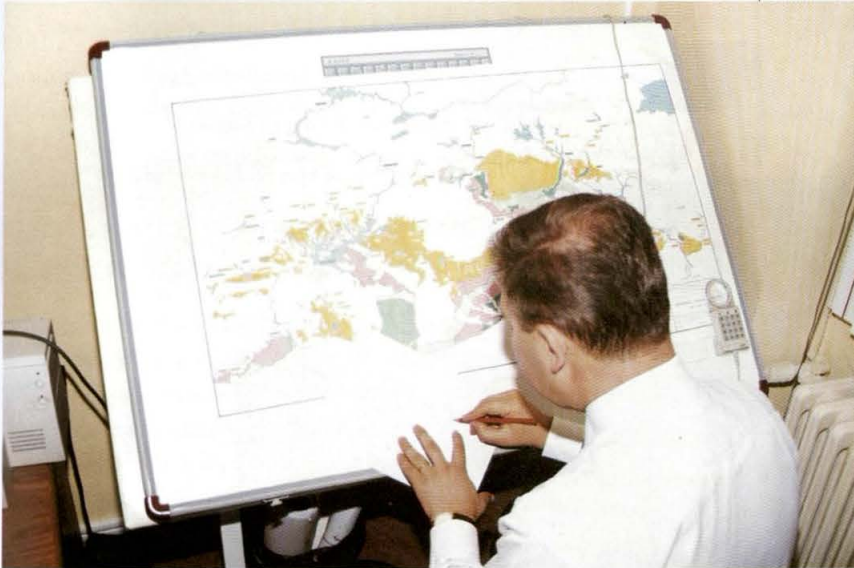
Günümüzde teknolojiye gelişmeler sonucunda yapılabiliği artan coğrafi bilgi ile öznelik bilgilerinin kullanılarak harita ve imar planı yapımında Bölge'ye ait planlamaya yönelik kararların verilmesini sağlayacak bir bilgi sistemi oluşturmak, yönetmek ve bu sistemi kullanarak kararlar vermek bu sistemin amaçlarını oluşturmaktadır.

GAP Bölgesi'nde toprak ve su kaynaklarının kullanılması, planlanması, geliştirilmesi, kentsel ve kırsal altyapı, tarım, ulaşım, sanayi, eğitim, sağlık, konut vb. amaçlı çalışmaları da yürütmekte olan GAP İdaresi, verimli bir çalışma sürdürülebilirlik amacıyla en son tekniklerden yararlanmak istemektedir. Bu kapsamda,

Bu amaçla Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Teknolojileri Birimi oluşturulmuştur.

GAP Coğrafi Bilgi Sistemi, GAP İdaresi'nin görev ve sorumluluklarının daha etkin bir şekilde yapılmasını sağlamak amacı ile çeşitli sektörler ve alanları kapsamaktadır.

GAP İdaresi, mekansal verinin, amaca ve zamana bağlı sürekli değişen ihtiyaçlara, güvenilir ve hızlı bir biçimde cevap vermeye yönelik olarak organizasyonu ve işlenmesi bilgisayar desteğini zorunlu kalmış ve Coğrafi Bilgi Sistemlerini gündeme getirmiştir.

VII. GAP TANITIM UYGULAMALARI

1. GAP Tanıtım Faaliyetleri Proje Paketi

GAP'ta meydana gelen gelişmelerin çeşitli kanallardan, değişik hedef gruplarına yurtiçi ve yurtdışında tanıtılması amacıyla hazırlanan bir pakettir.

Projenin kapsamında;

- GAP Tanıtım Materyalleri Hazırlanması
- GAP Bölgesi'nde Tekstil Gelişim Sempozyumu ve Tekstil Ürünleri Sergisi ve Defilesi
- Yurtdışında GAP'ın tanıtımı
- Televizyon Yayınlarıyla GAP'ın tanıtımı
- Sosyal Gelişme ve GAP: UNDP-GAP Şemsiye Projesi'nin tanıtımı
- Uluslararası GAP Yatırım Forumu
- GAP'ın İnternet Aracılığıyla Tanıtılması ve GAP İdaresi'nin İnternet Hizmetlerinden Yararlandırılması
- GAP Kadınlar Zirvesi
- GAP Bölgesi'nde Sulama ile Ortaya Çıkan Hastalıklar Sempozyumu
- Gönüllü Sempozyumlar (NGO) Zirvesi

- GAP Bölgesi'nde Hava Fotoğraflarının Çekilmesi
- GAP'ın Yabancı Basın İlanları Aracılığıyla Tanıtımı
- AFSAD-GAP Fotoğraf Sergisi
- GAP Kültür ve Spor Şenlikleri (Haftalar) gibi konular yer almaktadır.

2. GAP Kültürel ve Sportif Faaliyetler Proje Paketi

GAP Bölgesi'ndeki halkın kültür düzeyinin yükseltilmesi, özellikle etnografik ve folklorik nitelikte diğer dışındaki sanat ve kültür ürün ve faaliyetlerinin Bölge'ye tanıtılması ve yaygınlaştırılması, günümüzde toplumsal niteliği giderek artan sportif faaliyetlerle birlik ve beraberlik ruhunun canlı tutulması ve Bölge içi ve Bölge dışında bu faaliyetler aracılığıyla, GAP'ın kamuoyunun gündeminde tutulmasını amaçlayan proje süreklilik arz etmektedir.

Proje, GAP illerinde müzik, tiyatro ve sergi faaliyetlerini, müzik, resim, şiir, kompozisyon yarışmalarını ve her türlü özellikle de kitlesel seyircisi olan sportif faaliyetleri kapsamaktadır.

Maliyeti her yıl için ayrıca belirlenen proje, süreklilik arz etmektedir.

Milli Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa yapılan GAP Konulu Okullararası Resim, Şiir ve Kompozisyon Yarışması, Hasat Bayramları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Adıyaman Valiliği, Şanlıurfa Valiliği ve Gençlik ve Spor Genel

Müdürlüğü ile ortaklaşa düzenlenen Atatürk Barajı Su Sporları Şöleni, ÇATOM'larda üretilen ürünlerin Ankara'da Sergilenmesi ve ÇATOM'da eğitim gören kadınlarla workshop düzenlenmesi ve diğer projeler bu kapsamda yer almaktadır.

3. GAP İle İlgili TV Programları Hazırlanması ve Yayınlanması

GAP'ın Güneydoğu Anadolu Bölgesi özelinde, Türkiye genelinde ve uluslararası düzeyde tanıtılması amacıyla, TRT'ye bazı programlar hazırlanmış ve yayınlattırılmıştır. Önümüzdeki dönemde, Proje'yi tanıtmaya amacının da ötesinde, katılımcılığı sağlama, Bölge insanını, kendisini kalınmanın bir unsuru olarak görmesi için bilinçlendirme ve Böl-

GAP Kültürel ve Sportif Faaliyetler Proje paketi, GAP Bölgesi'ndeki halkın kültür düzeyinin yükseltilmesi, özellikle etnografik ve folklorik nitelikteki dışındaki sanat ve kültür ürün ve faaliyetlerinin Bölge'ye tanıtılması ve yaygınlaştırılması, günümüzde toplumsal niteliği giderek artan sportif faaliyetlerle birlik ve beraberlik ruhunun canlı tutulması ve Bölge içi ve Bölge dışında bu faaliyetler aracılığıyla, GAP'ın kamuoyunun gündeminde tutulmasını amaçlamaktadır.

GAP İdaresi'nin faaliyetlerini konu eden "Yolun Yarı" belgeseli Ocak 1998'de, "ÇATOM" ve "GAP-GİDEM" belgeselleri ise Mart 1998'de GAP-TV'de yayınlanmıştır.

GAP Bölgesi'nde Tarım Ana Planı Hazırlama ve Pilot Uygulama Projesi'nin amacı; GAP kapsamında "tarım sektörü"nü yıllar itibarıyla ve Bölge'de yer alan 9 il bazında gelişimini yakından izlemek ve ileriye dönük altyapı yatırımları, çiftçi eğitimleri ve yayım servisi ile girdilerin temininin yanısıra pazarlama konularındaki çalışmalarını bütünleştirmektir.

ge'de girişimciliği özendirme amaçlı programların üretilip yayınlanması öngörülmüştür.

Bu çerçevede GAP İdaresi'nin faaliyetlerini konu eden "Yolun Yarı" Ocak 1998'de, ÇATOM ve GAP-GİDEM belgeselleri ise Mart 1998'de GAP-TV'de yayınlanmıştır.

Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşim uygulaması çalışmalarını belirlemek amacıyla TRT'ye hazırlattırılan belgeselin çekimleri, Nisan 1998 yılı sonu itibarıyla tamamlanmış ve Ocak 1999'da yayınlanmıştır.

Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşim uygulaması çalışmalarını belirlemek amacıyla TRT'ye hazırlattırılan belgeselin bu yılki çekimleri bitmek üzeredir.

1999 yılı için de, farklı hedef kitleler gözetilerek 3 TV programı, bu proje kapsamına alınmıştır.

1- "Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı Projesi"ni belgelemek üzere başlayan ve Proje tamamlanana kadar sürecek olan TV belgeseli 1999 yılı çekimlerinin 45-50 dakikalık bir program olarak hazırlanması ve yayınlanması

2- GAP Bölgesi'nde yaşayan gençlerin gündelik yaşamlarında karar alma, katılım ve girişimcilik temalarının ağırlıklı işlendiği bir dizi TV programının (Mardin'de yürütülen Gençten Gence Sosyal Gelişim Projesi) çekim ve yayınlanmasının 1999 yılı içinde gerçekleştirilmesi

C. İHALEYE HAZIR PROJELER

I. TARIM, ORMANCILIK VE KIRSAL KALKINMA PROJELERİ

1. GAP Bölgesi'nde Tarım Ana Planı Hazırlama ve Pilot Uygulama Projesi

Başlama ve bitiş tarihi 1999-2003 olarak belirlenen Projenin amacı; GAP kapsamında "tarım sektörü"nü yıllar itibarıyla ve Bölge'de yer alan 9 il bazında gelişimini yakından izlemek ve ileriye dönük altyapı yatırımları, çiftçi eğitimleri ve yayım servisi ile girdilerin temininin yanısıra pazarlama konularındaki çalışmalarını bütünleştirmektir. Ayrıca, Bölge genelinde tarım sektörü ile ilgili olarak GAP İdaresi'nce uygulanmış ve uygulanmakta olan projelerden elde edilen sonuçlara bağlı olarak Bölge'de kısa, orta ve uzun vadeli planlama (Bölge ve il bazında) yapmaktır.

Çalışma ile, sulu ve kuru koşullarda çiftçi ailelerine, yayım elemanlarına, özel sektör yatırımcılarına ve kamuda karar vericilere rehberlik edebilecek, mekanla ve

yıllık ve orta vadeli zamanlamayla ilgili planlamalar gerçekleştirilecektir. Bu ise fiziksel ve parasal değerlerle yıllık hedefler ve sonuçlar ifade edebilecektir.

GAP Master Planı'nda da belirtildiği üzere, tarım sektörü ile tüm kurum ve kuruluşlar arasında çalışmaların istenen hedeflere ulaşması açısından belli bir koordinasyon ve entegrasyon sağlanmalıdır. Bölge ve il bazında hazırlanacak "Tarım Planları" ile bu amaca ulaşılması beklenmektedir. Bu bağlamda, sulama ile tarla içi hizmetleri, girdi temini ve Pazar ihtiyaçlarına yönelik üretimin planlanması gibi bir dizi faaliyet birlikte ve eşgüdüm içerisinde Bölge ve il bazında yürütülmelidir.

2. GAP Bölgesi Entegre Tarımsal Destek Hizmetleri Projesi

GAP Bölgesi'nde sulamaya açılacak alanlarda çiftçilere götürülecek hizmetlerin bir bütünlük içerisinde olmasını temin etmek; çiftçilerin faaliyetlere katılımını azami düzeye çıkarmak; konuyla ilgili çalışan kurum ve kuruluşlar arasında entegrasyonu sağlamak amacıyla bir Merkez kurulması; kurulacak Merkez'de araştırma sonuçlarının denenmesi ve yaygınlaştırılması, çiftçilerin bu Merkez'de teorik ve pratik eğitimden geçmesi amacıyla geliştirilen bir projedir.

Proje, sulamanın ilk başladığı Şanlıurfa-Harran Ovası'nda kurulacak "Entegre Ürün Yönetimi Merkezi"nde araştırma sonuçlarının denenmesi, çiftçilerin faaliyetlere katılımlarının sağlanması ve eğitimleri ile önder çiftçi uygulamalarını kapsayacaktır.

Geleneksel resmi danışmanlık hizmetlerinden farklı, yeni bir danışmanlık ve yayım servisinin kurulduğu ve başarı ile yürütüldüğü önder çiftçi projesinin, sulamaya açılan yeni alanlarda da hizmet vermesi için çiftçilerin eğitilmesi ve çalışmanın tümüne katılımının sağlanması gerekmektedir. Çalışmaya vilayetin de katkıları öngörülmüştür.

Başlama ve bitiş tarihi 1999-2003 olarak belirlenen Proje ile, sulu koşullarda yeni ürünlerin ve üretim teknolojilerinin de-

GAP Bölgesi Entegre Tarımsal Destek Hizmetleri Projesi , sulamanın ilk başladığı Şanlıurfa-Harran Ovası'nda kurulacak "Entegre Ürün Yönetimi Merkezi"nde araştırma sonuçlarının denenmesi, çiftçilerin faaliyetlere katılımlarının sağlanması ve eğitimleri ile önder çiftçi uygulamalarını kapsayacaktır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Bölgesi Sözleşmeli Hayvancılık Projesi ile hayvancılık işletmeleri bir yandan çiftçi ailelerinin işgücünü değerlendirirken, öte yandan işletme büyüklüğüne paralel olarak mekanizasyonu geliştirecek, bunun sonucu Bölge'ye teknoloji transferi hızlanacaktır.

nenmesi, tarımsal pratikler, sulama, mekanizasyon ve hayvancılık konularında yeni faaliyetlerin, Tarım İl Müdürlüğü, Tarımsal Araştırma Enstitüsü, Köy Hizmetleri, Tarım Reformu Bölge Müdürlüğü ile TZOB ve TEMAV ile birlikte planlanarak yürütülmesi öngörülmektedir. Bu amaçla aşağıdaki diyagramdaki ilişkilerin güçlendirilmesi sağlanmaya çalışılmakta ve projenin iş tanımı hazırlanmaktadır.

3. GAP Bölgesi Sözleşmeli Hayvancılık Projesi

Kuru tarımdan sulu tarıma geçiş ile çiftçinin gelir düzeyi artarken, topraksız ve az topraklı ailelerin gelir düzeylerinin de artması için toprağa daha az bağlı faaliyetlerden hayvancılığın yaygınlaştırılması projenin ana amacını oluşturmaktadır.

Tekniğine uygun olarak kurulacak işletmelerde yapılacak hayvancılık üretiminde et, süt ve ürünlerinin satımı, erkek hayvanların besiciliği ve koyunculuk gibi konularda çiftçilerin ekonomik güçleri artacak, ürün deseni içerisinde yer alacak olan yem bitkilerinin üretimi ile toprağın muhafaza edilmesi de kolaylaşacaktır.

Hayvancılık işletmeleri bir yandan çiftçi ailelerinin işgücünü değerlendirirken, öte yandan işletme büyüklüğüne paralel olarak mekanizasyonu geliştirecek, bunun sonucu Bölge'ye teknoloji transferi hızlanacaktır.

Başlama ve bitiş tarihi 1999-2004 olarak belirlenen Proje ile, büyükbaş hayvanların Bölge koşullarında verimleri ve hastalıklara karşı dirençlerinin incelenmesi, uygun koşulların yaratılması ile embriyo transferlerinin yapılacağı klinik zincirlerinin yaratılması ve "ivesi koyunların" süt ve döl verimleri ile besi performanslarının da belirlenmesi amaçlanmaktadır (TÜBİTAK-Veteriner ve Hayvancılık Grubu ile birlikte).

Proje alanında ilgili kamu kurumları ve kamu yararına çalışan kuruluşlar arasında oluşturulacak bir koordinasyon ile hayvancılık yapmaya hevesli ve elverişli çiftçilerin köy bazında belirlenmesi, pilot seçilen köylerden başlanarak teşkilatlanan çiftçilere süt ve/veya besi hayvanlarının, T.C.Ziraat Bankası kredileri ile temin edilmesi, köylerde kurulan birimlerin üst birliğinin ilçe ve il düzeyinde kurulması öngörülmektedir. Böylece girdi temininden ürünlerin işlenmesine kadar bir zincir

oluşturularak, çiftçilerin gelirlerinin artırılması için çalışmalar yürütülmesi hedeflenmektedir. Bu amaçla Tarım İl ve İlçe Müdürlükleri, T.C. Ziraat Bankası ve Ziraat Odaları çalışmalara bizzat katılacaktır.

Çalışmanın aşamaları; örgütlenme, eğitim, demonstrasyonlar ve uygulamalardır.

Çalışma kapsamında ayrıca; yapılacak taramalarla koşullara adapte olmuş yerli ırklarda üstün performans gösterenlerden elde edilecek embriyoların melez yaratılmasında kullanılması ve ivesi koyunlarda üstün performans gösterenlerin seleksiyonları ve bunların yaygınlaştırılması için örnek sürülerin kurulup çiftçilere ulaştırılması da öngörülmektedir.

4. Yeni Tarım Teknikleri Demonstrasyonları

Günümüz tarımının ekonomik koşulları karşısında, düşük girdili sürdürülebilir

tarım programları giderek öne çıkmaktadır. Bu programlarda başta su ve toprak olmak üzere doğal kaynakların gelecek kuşaklara, önceki kuşakların kendilerine bıraktığı koşullarda veya daha iyi koşullarda bırakması ana ilke olarak benimsenmiştir. Çünkü toplumların refahını doyurucu bir düzeyde tutmak doğal kaynaklara sahip olmayı ve bunları gerçekçi biçimde kullanmayı gerektirmektedir. Bunun için hızla artan dünya nüfusunun gıda ve lif gereksiniminin karşılanması yanında, doğal kaynakların ve çevrenin korunması ve geliştirilmesi de zorunlu olmaktadır.

GAP ile yaklaşık olarak sulu tarım yapılacak 1.7 milyon ha ve kuru şartlarda tarım yapılacak 1.5 milyon ha arazi bulunmaktadır. Bu sahalarda yeni teknolojilere

GAP ile yaklaşık olarak sulu tarım yapılacak 1.7 milyon ha ve kuru şartlarda tarım yapılacak 1.5 milyon ha alanda yeni teknolojilerin kullanılması ile verim ve ürün kalitesinde de artış sağlanabilecektir.

rin kullanılması ile verim ve ürün kalitesinde de artış sağlanabilecektir. Bu amaçla Bölge genelinde;

1. Su Tasarrufu sağlayan yeni sulama metodlarının,
2. Örtü altı yetiştiriciliğinin,
3. İlaçlanmış, sertifikalı tohumların,
4. Yeni bitki türlerinin,
5. Yeni tarım alet ve makinalarının,
6. Yeni hayvancılık mekanizasyonunun,
7. Yem bitkilerinin ekilmesi,
8. Bitki hastalık ve zararlılarının önceden tesbit edilmesi,
9. Kontrollü kimyasal gübre kullanımı,
10. Organik tarım,

gibi tekniklerin çiftçi şartlarında uygulamalı tanıtımlarının yapılması ve yaygınlaştırılması çalışmaları yapılacaktır. Projenin 1999'da başlaması ve 2009'da bitmesi öngörülmektedir.

5. Merkez Köylere Dayalı Entegre Kırsal Kalkınma Projesi

Projenin amacı, kırsal alanda gelişme potansiyeli bulunan köyleri belirleyerek yüksek kaliteli sosyal hizmet kurumlarının (sağlık, eğitim, yayım vb.) ve gelir getirci ekonomik faaliyetlerin bu köylerde yoğunlaştırılması ve köylerin çevresindeki küçük kırsal yerleşmeler için hizmet açısından merkez konuma getirilmesini sağlamaktır. Projenin nihai amacı, daha az maliyetle kırsal alanda insan kaynaklarının geliştirilmesi, hizmetlere ulaşılabilirliğin artırılması, kırsal topluluklar arasında örgütlenme ve entegrasyonun geliştirilmesi ve bu yolla kırdan kente göçün yavaşlatılarak merkez köylere yöneltilmesidir. Ayrıca köye yönelik yatırımların belirli kırsal merkezlerde yoğunlaştırılması, yatırımlarda tasarrufu da sağlayacaktır.

GAP Bölgesi'nde kırsal yerleşim dokusu, düşük nüfuslu ve aşırı dağınık bir yapı göstermektedir. Bu durum, her bir kırsal alana hizmet götürülmesini zorlaştırmakta, bunun yapılabilmesi durumunda ise maliyetler yükselmektedir. Bu durum kırsal yerleşim yerlerinde yaşam koşullarının kısıtlı olmasını ve buna dayalı olarak kırdan kente hızlı göçü getirmektedir. Sonuç olarak nüfusun dağılımı dengesizlik göstermektedir.

Araştırma ve planlama 1 yıl, pilot uygulama 4 yıl olmak üzere toplam 5 yıl sür-

Merkez Köylere Dayalı Entegre Kırsal Kalkınma Projesi belirli kriterlere göre merkezlik potansiyeli olan köylerin belirlenmesine yönelik bir ön araştırma, planlama ve planın öngördüğü uygulamaların yapılmasını içermektedir.

mesi öngörülen Proje, belirli kriterlere göre merkezlik potansiyeli olan köylerin belirlenmesine yönelik bir ön araştırma, planlama ve planın öngördüğü uygulamaların yapılmasını içermektedir. Bölge'de yaklaşık 300 merkez köyün belirlenmesi, bunların proje ve planlarının yapılması hedeflenmektedir.

6. GAP Bölgesi Özel Tarımsal Danışmanlık Hizmetleri

1999'da başlayıp 2004'de bitmesi öngörülen Proje ile, GAP sulama alanlarında etkin su kullanımının sağlanması, modern sulama ve tarım tekniklerinin uygulanması, tarımsal üretimin artırılması, sulu tarımın çevre üzerinde yaratacağı olumsuz etkilerin minimuma indirilmesi için çiftçilerin sulu tarım konusunda eğitilmesi ve örgütlenme bilincinin yerleştirilmesi amaçlanmıştır.

GAP ile, her yıl artan sulu tarım alanları ile çiftçilerin ihtiyaç duyduğu bilgi türleri değişmekte ve ihtiyaçları artmaktadır. Ancak çiftçi eğitim hizmetleri yeterli düzeyde gelişmemektedir. Bu sebepten dolayı seçilecek bir pilot sahada çeşitli konu uzmanlarından oluşan Ziraat Mühendisleri ekibi ile eğitim ve danışmanlık hizmetleri, örgütlü çiftçi gruplarına verilecektir. Çiftçilerin örgütlenme bilincinin geliştirilmesi için yapılacak çalışmalar proje bünyesinde önemli yer tutacaktır.

7. Hayvancılık Danışmanlık Hizmetleri Projesi

Proje ile; GAP Bölgesi'ndeki mevcut ırkların suni tohumlama ile iyileştirilmesi, hayvan hastalık ve zararlıları ile etkin mücadele edilmesi, hayvansal ürünlerin kalite ve kantite yönünden artırılması konularında sürdürülebilir hizmetin verilmesi amaçlanmıştır.

Pilot uygulamada, Karacadağ mevkiinde yürütülecek bu çalışma ile uğraşan çiftçilerimizin bütün ihtiyaçları karşılanacaktır. Proje;

- Bölge de mevcut hayvan envanteri çıkarılması,
- Suni tohumlama yöntemi ile mevcut ırkların ıslah yoluna gidilmesi,
- Hayvan bakımı konusunda çiftçilere teknik bilgi aktarılması,
- Mer'a ıslah yolu ile mevcut bitki türlerinin korunması ve yeni yem bitkilerinin ekilmesi,
- Sağım ve sağım sonrası hijyenin sağlanması,
- Hayvan hastalıklarına zamanında müdahale edilmesi,
- Çiftçi örgütlenmesi konularını kapsamaktadır.

Hizmeti sağlayacak danışmanlık ekibi, 18 ay zarfında GAP İdaresi'nce desteklenecektir. Sağlanacak mali destek projenin sürdürülebilir olması açısından gerek-

GAP Bölgesi Özel Tarımsal Danışmanlık hizmetleri kapsamında seçilecek bir pilot sahada çeşitli konu uzmanlarından oluşan Ziraat Mühendisleri ekibi ile eğitim ve danışmanlık hizmetleri, örgütlü çiftçi gruplarına verilecektir.

Hayvancılık Danışmanlık Hizmetleri Projesi'nin temel felsefesi, hizmetin sağlıklı ve ihtiyaç anında hızlı bir şekilde verilmesi yanında, yararlanılan üreticilerin hizmet maliyetine katılma bilincinin geliştirilmesidir. Çiftçi katılımı projenin sürdürülebilir olması açısından gereklidir.

Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarla İçi ve Köy Geliştirme Projesinin amacı, Şanlıurfa ve Harran Ovalarındaki sulamaya açılacak 150 000 ha alanda ileri tarım tekniklerinin uygulanması, çevreye duyarlı sürdürülebilir bir tarımsal üretimin yapılması, köy yolları ve içme suyunun temin edilmesi ve tarımın desteklenmesidir.

lidir. Bu süre zarfında hizmeti verecek ekip mobilize olacak ve hizmetten yararlanacak üreticiler örgütlenecektir.

Başlama ve bitiş tarihi 1999-2001 olarak belirlenen Projenin temel felsefesi, hizmetin sağlıklı ve ihtiyaç anında hızlı bir şekilde verilmesi yanında, yararlanan üreticilerin hizmet maliyetine katılma bilincinin geliştirilmesidir. Çiftçi katılımı projenin sürdürülebilir olması açısından gereklidir.

8. Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarla İçi ve Köy Geliştirme Projesi

Projenin amacı, Şanlıurfa ve Harran Ovalarındaki sulamaya açılacak 150 000 ha alanda ileri tarım tekniklerinin uygulanması, çevreye duyarlı sürdürülebilir bir tarımsal üretimin yapılması, köy yolları ve içme suyunun temin edilmesi ve tarımın desteklenmesidir.

Bu amaca ulaşmak için gereken çıktılar ve faaliyetler aşağıda gösterilmektedir:

1. Tarla içi geliştirme
  - a) Arazi toplulaştırma
  - b) Arazi tesviyesi
  - c) Tarla içi yolları
2. Tarımsal Yayım ve Eğitim
  - a) Çiftçi eğitimi ve yayım hizmetleri
  - b) İleri su yönetimi/ürün sistemlerinin demonstrasyonları
3. İleri toprak ve su yönetimi
  - a) Alkali toprakların ıslahı
  - b) Gelişmiş sulama yönetimi
  - c) Zararlılarla mücadele
  - d) Gelişmiş kadaastro veri yönetimi
4. Köy altyapısı
  - a) İçme suyu
  - b) Köy yolları
5. Yönetim ve izleme
  - a) Proje yönetimi desteği
  - b) İzleme ve değerlendirme

c) Yerel kurumların güçlendirilmesi

d) Fiziksel, bölümsel plan

Projenin alanı; toplam 152 353 ha olup, Şanlıurfa ve Harran Ovalarını kapsamaktadır. Şanlıurfa Ovası 55 029 ha toplam alanı ve Harran Ovası 97 324 ha toplam alanı kapsamaktadır.

Proje hedef grubu; yukarıda belirtilen alanlar içinde kalan köyler, yerleşimler ve kırsal alanlarda yaşayan yaklaşık 200 000 kişidir. Bu grubun yaklaşık % 45'i kırsal alanda yaşamakta ve % 70'i geçimini tarımdan kazanmaktadır.

Mali boyutu yaklaşık 100 milyon ABD doları olarak tahmin edilen bu projede, 60 milyon ABD dolarlık bölümünün finansmanı Dünya Bankası tarafından sağlanacaktır. Bu projenin Dünya Bankası tarafından finansmanı için Banka'nın standart, norm ve kriterlerine uygun bir proje teklifinin oluşturulmasına yönelik olarak; finansmana konu olan projenin teknik bileşenlerinin tanımlarını yapmak, uygulama usullerini belirlemek, planlamak ve takip edilecek izleme ve değerlendirme faaliyetlerini tespit etmek için gerekli "Proje Hazırlama Teknik Yardımı" sağlamak üzere 3 Ekim 1997'de Dünya Bankası tarafından 300 000 ABD dolarlık hibe finansmanı temin edilmiştir.

Söz konusu projeye ilişkin olarak "Proje Hazırlık Çalışmaları" konusunda Dünya Bankası koşulları ile, iki aşamalı uluslararası ihaleye çıkmıştır. İhale değerlendirmeleri sonucunda Oklahoma State University (ABD) / Su-Yapı Engineering & Consulting (Türkiye) ile müzakerelere başlamak üzere Dünya Bankası'ndan uygun görüş alınarak 25 Mayıs 1998 tarihinde müzakere süreci başlatılmıştır. Bu sürecin sonucuna dair Dünya Bankası'nın uygun görüşü alınmış ve ilgili firma ile 9 Temmuz 1998 tarihinde sözleşme imzalanmıştır. Böylece, proje süresi toplam 7 ay olarak belirlenen "Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi" ile ilgili proje hazırlık çalışmaları başlatılmıştır.

Proje hazırlama süresi 7 ay olarak belirlenen ve 1998'de başlayıp 1998'de bitmesi öngörülen Proje kapsamında bugüne kadar; a) ön rapor, b) aylık raporlar c) sosyal değerlendirme raporu hazırlanmıştır.

Konu ile ilgili olarak ön rapor, Şanlıurfa'da bulunan GAP İdaresi Bölge Müdürlüğü toplantı salonunda düzenlenen ve tüm ilgili kurum ve kuruluşların katılımı ile teknik tartışması yapılarak değerlendirilmiştir.

Yine Bölge Müdürlüğü'nde projenin "Tarımsal Yayım ve Eğitim" konusunda alternatif modellerin geliştirilmesi konusunda ilgili tüm kurum ve kuruluşların katılımı ile bir çalışma toplantısı gerçekleştirilmiştir.

Bölge'de büyük baraj göllerinin oluşumu ve sulamalı tarım alanlarının gerçekleştirilmesinin iklim üzerinde önemli etkilere yol açması beklenebilir.

GAP Bölgesi'nin Günümüzdeki ve Yakın Gelecekteki İklim Durumunun İncelenmesi Projesi'nin amacı su kaynakları geliştirme çalışmaları sonunda iklim ve hidrolojinin ne şekilde etkileneceğini fiziksel temelli bölgesel iklim modelleri ile incelemektir.

9. GAP Bölgesi'nin Günümüzdeki ve Yakın Gelecekteki İklim Durumunun İncelenmesi

GAP'ın etkisiyle Bölge'de iklim ve hidrolojinin nasıl değişeceğinin saptanması, bu Bölge'deki su kaynaklarını geliştirme ve gerçek-zaman işletme politikalarına karar verilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bölge'de büyük baraj göllerinin oluşumu ve sulamalı tarım alanlarının gerçekleştirilmesinin iklim üzerinde önemli etkilere yol açması beklenebilir. Buharlaşmadaki artışlar, Bölge'de yağışları etkileyen yöresel nem miktarlarında artışlar meydana getirebilecektir. Bu projenin amacı; su kaynakları geliştirme çalışmaları sonunda iklim ve hidrolojinin ne şekilde etkileneceğini fiziksel temelli bölgesel iklim modelleri ile incelemektir.

GAP Bölgesi için mezo ölçekli iklim modelleri, önce geniş bir bölge, sonra daha ayrıntılı olarak dar bölge için geliştirilecek ve tarihsel iklim verileri ile sinanacaktır. Bu modeller yardımıyla önce Bölge'de 1950-92 süresinde gözlenen en kurak devrenin iklimi detaylı olarak incelenecek ve iklim değişkenlerinin değerleri saptanacaktır. Daha sonra Bölge'nin gelecekte (2000-60 arasında) iklimi, Bölge'de ve yakınlarında 2020 yılına kadar gerçekleştirilmesi planlanan su kaynaklarını geliştirme projelerinin etkileri saptanacaktır. Hidroloji çalışmalarında, kar erimesi süreci incelenecek, fiziksel yağış-akış modelleriyle, eriyen karların nehirlerle ulaşımı belirlenecek, fiziksel yeraltı suyu modelleri ile de yeraltı suyunun davranışı saptanacaktır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2002 olarak öngörülen Projenin yürütülmesi için, İTÜ İnşaat Fakültesi Hidrolik Anabilim Dalı, İTÜ Uzay Bilimleri ve Uçak İnşaatı

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Fakültesi Meteoroloji Mühendisliği Bölümü ile, ABD University of California, Davis İnşaat Mühendisliği Bölümü birlikte öneride bulunmuşlardır. Proje, DSİ ve Devlet Meteoroloji İşleri (DMI) Genel Müdürlüklerinin olumlu görüşlerinin alınması ve iş tanımı hazırlıklarına katılımlarını takiben başlayacaktır.

II. ALTYAPI İŞLERİ

1. GAP İdaresi Başkanlığı Bölge Müdürlüğü Hizmet Binası Satınalma veya İstimlak Proje ve İnşaatı

GAP İdaresi'nin kurulmasını takiben, 05 Ocak 1990 tarihinde yapılan GAP Bölge Kalkınma İdaresi Teşkilatı Yüksek Kurulu toplantısında, 90/1 sayılı karar ile Taşra Teşkilatı'nın Şanlıurfa'da kurulmasına, hizmet binası yapılıncaya kadar Tünel Çıkış Ağzı'ndaki DSİ Genel Müdürlüğü'ne ait kampüsün, GAP İdaresi'ne tahsisine karar verilmiştir.

DSİ ile yapılan görüşmelerde, hizmet binasının bu kuruluş tarafından yaptırılmayacağı anlaşılmıştır. Ayrıca DSİ XV. Bölge Müdürlüğü zaman zaman kampüs ihtiyacı olduğunu, kampüsün boşaltılması gerektiğini bildirmektedir. Ayrıca, halen kullanılmakta olan İdare binası, mevcut personel için yeterli değildir.

Şu anda Bölge Müdürlüğü olarak kullanılan tesisler, Şanlıurfa Tünellerini inşa eden ilk firma olan, ancak daha sonra işi tasfiye eden Doğu İnşaatı ait şantiye binaları olması nedeniyle prefabrik binalardır ve prefabrik olması nedeni ile de tamir ve tadilat yapmak zor ve masraflıdır.

Bu proje ile, halen DSİ'ye ait olan SOŞ binasının GAP İdaresi'ne devir edilmesi durumunda kaba inşaatı bitmiş (1 kat eksik) yapının ikmal edilerek, Bölge Müdürlüğü İdare binası olarak kullanılması amaçlanmaktadır. Proje, İdare binasının 1 kat kaba inşaatı ve ince işlerinin yapılmasını kapsamaktadır.

III. ÇEVRE PROJELERİ

1. GAP Kentsel Sanitasyon ve Planlama Projesi, Proje Uygulaması

Başlangıç ve bitiş tarihi 1998-2000 olarak belirlenen Proje uygulamasıyla, GAP Bölgesi'nde proje kapsamındaki yerleşim birimlerindeki hızlı kentleşme süreci sonucunda yetersiz kalan kentsel altyapının yarattığı olumsuz etkileri azaltmak amaçlanmıştır.

Proje ile, GAP Bölgesi'nde kırsal ve kentsel alt yapının iyileştirilmesi yönünde temel çözümlerin geliştirilmesi ve kentsel altyapı hizmetlerinin daha iyi işletilmesi yönünde, proje kapsamındaki belediyelerin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır. Ayrıca, sürdürülebilir kalkınma için gerekli olan toplum sağlığı ve özellikle çevre için büyük öneme sahip olan kentsel altyapı projelendiril-

GAP Kentsel Sanitasyon ve Planlama Projesi ile GAP Bölgesi'nde kırsal ve kentsel alt yapının iyileştirilmesi yönünde temel çözümlerin geliştirilmesi ve kentsel altyapı hizmetlerinin daha iyi işletilmesi yönünde, proje kapsamındaki belediyelerin kurumsal kapasitelerinin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Katı atık yönetimiyle sözkonusu olumsuzlukları ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır; Diyarbakır (Sur ve Yenişehir) ve Şanlıurfa'da mevcut transfer istasyonlarının rehabilitasyonu ile yeni transfer istasyonları, Diyarbakır (Sur ve Yenişehir), Şanlıurfa, Mardin ve Siverek'te düzenli depolama alanlarının uygulama projelerinin yapım ve ihale dokümanlarının Dünya Bankası standartlarında hazırlanması.

mesini ve projede yer alan faaliyetlerin yapımı da Proje kapsamı içindedir.

Proje'de; Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin ve Siverek'te Katı Atık Yönetimi, 55 yerleşmede İçme suyu Dezenfeksiyonu ve Diyarbakır'da Kentsel Planlama ve Coğrafi Bilgi Sisteminin kurulması, Su Kaçaklarının Tespiti ve Rehabilitasyonu gibi kentsel altyapı faaliyetleri yer almaktadır.

Toplam maliyeti 28.5 milyon ABD doları olarak tahmin edilen bu faaliyetlerin 19.5 milyon ABD dolarlık bölümü Dünya Bankası tarafından finanse edilecektir. Dünya Bankası tarafından 150 000 ABD dolarlık Avusturya Hükümet Fonu, proje hazırlıklarının birinci aşaması için temin edilmiş ve çalışmalar Dünya Bankası tarafından görevlendirilen Avusturya müşavirlik firması (Posch & Partners GmbH) tarafından tamamlanmıştır.

Proje hazırlıklarının ikinci aşaması için, Dünya Bankası tarafından 391 500 ABD doları tutarında hibe sağlanmıştır. Proje hazırlık çalışmasının ikinci aşamasında, Posch & Partners / Su - Yapı / Kent - Kur / TBU ile 24 Haziran 1998 tarihinde sözleşme imzalanmış ve proje başlamıştır.

Proje süresi; sözleşme tarihinden itibaren 4 aydır. Ancak, Dünya Bankası'nın Proje kapsamında yer alan 9 yerleşim biriminin kanalizasyon ve atıksu arıtma tesisi projelerinin yapımı ile, 2 pilot arıtma tesisi projelerinin yapımı çıkarılmış ve yerine 1 yerleşim biriminde Su Kaçaklarının Tespiti ve Rehabilitasyonu çalışması ile toplam 5 yerleşim birimi için bu konuda ihale dokümanlarının hazırlanması konulmuştur. Bu işe, proje süresinin uzamasına neden olmuştur.

Müşavir firma ve ortaklarının işe başlangıç tarihi, sözleşme tarihi olarak kabul edilmiştir. Proje raporlarının hazırlanması sırasıyla; başlangıç tarihinden 2 hafta sonra Başlangıç Raporunun verilmesi, yine başlangıç tarihinden 10 hafta sonra Taslak Final Raporunun verilmesi ve başlangıç tarihinden itibaren 16 hafta sonra da Final Raporu vererek görevlerini tamamlamış olacaklardır. Şu anda Taslak Final Raporu hazırlanmaktadır.

GAP Kentsel Sanitasyon ve Planlama Projesi kapsamında yapılmakta olan çalışmalar şunlardır;

1) Katı Atık Yönetimi

Katı atık yönetimiyle sözkonusu olumsuzlukları ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır; Diyarbakır (Sur ve Yenişehir) ve Şanlıurfa'da mevcut transfer istasyonlarının rehabilitasyonu ile yeni transfer istasyonları, Diyarbakır (Sur ve Yenişehir), Şanlıurfa, Mardin ve Siverek'te düzenli depolama alanlarının uygulama projelerinin yapım ve ihale dokümanlarının Dünya Bankası standartlarında hazırlanması.

GAP Bölgesi'nde gelişmekte olan Diyarbakır, Şanlıurfa, Mardin ve Siverek'in katı atık yönetimi ihtiyacı hızla artmaktadır. Yerleşim birimlerinden toplanan katı atıklar açık alanlarda düzensiz olarak depolanmakta, endüstriyel ve hastane atıkları ile birlikte hiçbir işlem yapılmadan dökülmektedir. Bu durum halk ve çevre sağlığı açısından çok olumsuz etkiler yaratmaktadır. Katı atık yönetimi ile söz konusu olumsuzlukları ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır.

2) 56 Yerleşim Biriminde İçmesuyu Klorlaması

Proje kapsamında; GAP Bölgesi'ndeki 56 yerleşim biriminin içme suyu dezenfeksiyonu için gerekli olan klorlama cihaz sayısı ve kapasitesini belirleyerek cihaz, montaj, bakım, işletme ve personel eğitimi konularını kapsayan detaylı ihale dokümanlarının hazırlanması yer almaktadır.

Proje ile, en önemli insan ihtiyacı olan içme-kullanma suyunun, halk tarafından sağlıklı bir şekilde kullanılması için klorlama ihtiyaçlarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

3) Diyarbakır Şehir Planlaması ve Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)

Proje ile, Diyarbakır İli şehir planlaması için gerekli verileri bir yerde toplamak amaçlanmıştır. Bu amaca ulaşmak için yapılması gereken çalışmalar da aşağıda belirtilmiştir.

- Şehir Bilgi Sistemi; Bilgisayar sistemlerinin belirlenmesi ve ihale dokümanlarının hazırlanması, merkezi veri tabanı için detaylı özelliklerin belirlenmesi, girdi çıktı tanımlamaları, veri yapılandırmasıdır.

- Şehir Planlaması Bölümü; Bilgisayar sistemlerinin belirlenmesi ve ihale dokü-

56 Yerleşim Biriminde içmesuyu Klorlaması Projesi kapsamında GAP Bölgesi'ndeki 56 yerleşim biriminin içme suyu dezenfeksiyonu için gerekli olan klorlama cihaz sayısı ve kapasitesini belirleyerek cihaz, montaj, bakım, işletme ve personel eğitimi konularını kapsayan detaylı ihale dokümanlarının hazırlanması yer almaktadır.

Diyarbakır Şehir Planlaması ve Coğrafi Bilgi Sistemi Projesi ile, Diyarbakır İli şehir planlaması için gerekli verileri bir yerde toplamak amaçlanmıştır.

Su Kaçaklarının Tespiti ve Rehabilitasyonu Projesi'nde Viranşehir, Çınar, Ömerli, Kabala yerleşimlerinin içmesuyu altyapıları incelenip, eksiklikler tespit edilecek ve içmesuyu şebekelerinin, su depolarının, su pompalarının ve iletim hatlarının iyileştirilmesi yönünde yapılması gereken revizyon çalışmaları belirlenecektir.

Diyarbakır

manlarının hazırlanması, CBS uygulaması tanımı, zon ve uygulama planlarının hazırlanması için özelliklerin belirlenmesi, ilk zon ve uygulama planları hazırlığı için ihale dokümanlarının hazırlanmasıdır.

- Harita Bölümü; Bilgisayar sistemlerinin belirlenmesi ve ihale dokümanlarının hazırlanması, CBS Uygulaması tanımı, temel haritaların varolan kontratının kontrolü, bu kontrat ile CIS (Şehir Bilgi Sistemi) arasında eksik olan bağların tanımı, CBS formatında verilen yapı ve kod sistemlerinin detaylı verisi, merkezi ve bölgesel kadastro teşkilatı ile ortaklaşa kadastro bilgisinin transformasyonu ve detaylı veri yapısı, tanımlanan sayısal kadastro haritalarını hazırlamak için ihale dokümanlarının hazırlanmasıdır.

- Mevcut olan analog bilgilerin sayısal hale getirilmesi için ihale dokümanlarının hazırlanmasıdır.

- Kanalizasyon ve içme suyu şebekelerinin yerüstü ve yeraltındaki tesisatın kayda alınması işi için ihale dokümanının hazırlanmasıdır.

- DİSKİ (Diyarbakır Su ve Kanalizasyon İdaresi); Bilgisayar sistemlerinin belirlenmesi ve ihale dokümanlarının hazırlanması, CBS uygulaması tanımıdır.

4) Su Kaçaklarının Tespiti ve Rehabilitasyonu

Kentsel su yönetiminin temel çerçevesini içmesuyu altyapısını iyileştirmek oluşturmaktadır. Bu doğrultuda yapılan çalışmalarla şebekede yeterli ve sağlıklı suyun sağlanması, şebekeden 24 saat kesintisiz suyun akması ve şebekede yeterli su basıncının bulunması amaçlanmaktadır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Proje kapsamında yer alan Viranşehir, Çınar, Ömerli, Kabala yerleşimlerine içmesuyu şebekeleri eski ve yetersizdir. Şebekelerin eski olmasından dolayı su kaçakları meydana gelmektedir. İletim hatlarında ve şehir şebekelerinde meydana gelen çatlaklar ve kaçaklar içmesuyunun kirlenmesine sebep olmakta, dolayısıyla halk sağlığını tehdit etmektedir.

Bu proje ile seçilen yerleşimlerin içmesuyu altyapıları incelenip, eksiklikler tespit edilecek ve içmesuyu şebekelerinin, su depolarının, su pompalarının ve iletim hatlarının iyileştirilmesi yönünde yapılması gereken revizyon çalışmaları belirlenecektir.

Bu proje ile, Viranşehir'de uygulanacak ve Kabala, Ömerli, Çınar için de ihale dokümanları hazırlanacaktır.

2. Eysel Atıksuların Araziye Arıtımı ve Sulamada Kullanımı

GAP Bölgesi'nde sulamadaki kısıtları aşabilmek ve evsel atıksular ile yapılan sulama uygulamalarını iyileştirmek amacı ile Bölge'de tatbikata yönelik bir pilot proje hazırlanması ve uygulamaların yaygınlaştırılması planlanmıştır.

Proje üç aşamada gerçekleştirilecektir:

I. Aşama: Konu ile ilgili fizibilite çalışması yapılacak, uygulama alanlarının belirlenmesi çalışmaları gerçekleştirilecektir.

II. Aşama: Yer seçimi sonucu belirlenmiş olan uygulama alanının avan projeleri hazırlanacaktır.

III. Aşama: Uygulama alanının detay projeleri ve ihale dokümanları hazırlanacak ve inşaat gerçekleştirilecektir.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Proje ile ilgili olarak, UNDP'den 60 000 ABD doları temin edilmiştir.

3. Atatürk Baraj Gölü Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

Atatürk Baraj Gölü ve çevresindeki faaliyetlerin çevreye yaratabileceği olumlu ya da olumsuz çevresel etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi veya zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenerek gerekli izleme, değerlendirme sisteminin oluşturulması bu projenin amacıdır.

7 Şubat 1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi yönetmeliğinde belirlenen esaslar baz alınarak, Atatürk Baraj Gölü ve çevresinde yapılacaktır.

Atatürk Baraj Gölü ve çevresindeki faaliyetlerin çevreye yaratabileceği olumlu ya da olumsuz çevresel etkilerinin belirlenmesi, olumsuz yöndeki etkilerin önlenmesi veya zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin belirlenerek gerekli izleme, değerlendirme sisteminin oluşturulması Atatürk Barajı Gölü Çevresel Etki Değerlendirmesi Projesi'nin amacıdır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Atatürk Baraj Gölü çevresinin bir turizm kaynağı olarak değerlendirilmesi amacıyla, 1/25000 ölçekli çevre düzeni planının hazırlanması programa alınmıştır.

Organize Sanayi Bölgeleri'nde Çevresel Etki Değerlendirmesi Projesi kapsamında, GAP Bölgesi'nde kurulmuş, kurulmakta olan veya planlama safhasındaki organize sanayi bölgelerinin Çevresel Etki Değerlendirmelerinin (ÇED) yapılması planlanmıştır.

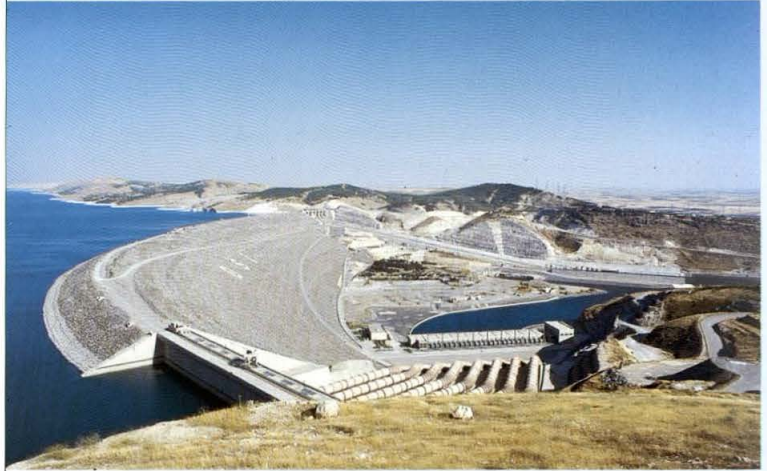
Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Projeye finans sağlamak için, uluslararası finans kuruluşları ile görüşmeler sürdürülmektedir.

4. Atatürk Barajı Çevresi, Turizm ve Rekreasyon Amaçlı Nazım İmar Planı

Atatürk Baraj Gölü çevresinin bir turizm kaynağı olarak değerlendirilmesi amacıyla, 1/25000 ölçekli çevre düzeni planının hazırlanması programa alınmıştır.

Atatürk Baraj Gölü çevresindeki potansiyeli yüksek alanların belirlenerek, kaynak koruma-kullanma dengesi içinde, önce 1/25000 ölçekli çevre düzeni planları, daha sonra da alt ölçeklerde planlama çalışması yapılacaktır.

Kanada Ekonomik Kalkınma Ajansı (CIDA) tarafından sağlanan hibe çerçevesinde ön proje hazırlıkları yapılan ve temel planlama politika ve stratejilerinin belirlendiği bu çalışma, proje için iyi bir başlangıç oluşturmaktadır. Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenmiştir.

Atatürk Barajı

5. Organize Sanayi Bölgelerinde Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED)

GAP Bölgesi'nde kurulmuş, kurulmakta olan veya planlama safhasındaki organize sanayi bölgelerinde planlanan faaliyetlerin çevreye yaratabilecekleri etkilerin belirlenmesi, olumsuz yönlerdeki etkilerin önlenmesi ya da zarar vermeyecek düzeye indirilmesi için alınması gerekli önlemlerin, seçilen yer veya teknoloji alternatiflerinin tespit edilerek değerlendirilmesi ve bu faaliyetlerin uygulamada izlenmesi-denetlenmesi amacı ile gerekli çalışmaların yapılması, projenin amacını oluşturmaktadır.

Projenin kapsamında, GAP Bölgesi'nde kurulmuş, kurulmakta olan veya planlama safhasındaki organize sanayi bölgelerinin Çevresel Etki Değerlendirmelerinin yapılması planlanmıştır. Çalışmalar, 7 Şubat 1993 tarihli ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi yönetmeliğinde belirlenen esaslar ve kapsam baz alınarak gerçekleştirilecektir.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Projeye, uluslararası teknik katkı ve hibe temin edilmesi amacıyla uluslararası finans kuruluşları ile görüşmeler sürdürülmektedir.

6. GAP Yöresi Halk Sağlığı Projesi

Gerekli tedbirler zamanında alınmaz ise, GAP'ın getirdiği nimetlerle beraber yörede sudan geçen birçok hastalığa da sebep olacağı bir gerçektir. Bölge'de artmasından korkulan hastalıkların başında sıtma, şark çıbanı ve shistosomiasis gelmektedir. Bunlar da ileride gerek halk sağlığı, gerekse de tarım ve hayvancılık alanlarında çeşitli problemler yaratabilecektir. Bu tür problemlerin ortaya çıkmasını engellemek amacıyla ve T.C.Hükümetlerinin halk sağlığı konusuna verdiği önem doğrultusunda, GAP gibi büyük bir proje kapsamında, konunun bilimsel kuruluşlar arası bir ortak çalışma ile ele alınması gerekmektedir.

GAP Bölgesi'nin sulamaya açılmasıyla yörede ortaya çıkabilecek hastalıkların prevelansının saptanması ve önlenmesi için gereken koruyucu sağlık hizmetlerinin ilk aşaması olacak bir bilimsel çalışmanın, yurtdışı ve yurtiçi bilimsel kuruluşların işbirliği ile yürütülmesi amacıyla bu projeye gereksinim duyulmuştur.

Proje, öncelikle yörede şimdi görülen hastalıkların, bu hastalıkları taşıyan böcek cinslerinin tespiti ve de hem yöre halkının hem de bilim adamlarının, doktorların bu konularda eğitilmesi, uyarılması şeklinde düşünülmektedir.

1995 yazında, Yale Üniversitesi'nden Prof. Dr. Serap AKSOY liderliğinde, Çukurova, Dicle, Gaziantep ve Ege Üniversitelerinden bir grup akademisyen tarafından Şanlıurfa'da şark çıbanı üzerine araştırmalar başlatılmıştır. Bu araştırmalar, sıtma üzerine kaydırılmış durumdadır. Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2001 olarak belirlenen Proje, Birleşmiş Milletlerle ortaklaşa yürütülen "GAP'ta Sürdürülebilir Kalkınma" programında yer almış olup, uluslararası bilimsel kuruluşların katılımını sağlayıcı programlamalar yapılmaktadır.

7. GAP Bölgesi'nde İçme ve Kullanma Suyu Dezenfeksiyonu Projesi

Proje ile, GAP Bölgesi'nde mevcut dezenfeksiyon imkanlarının iyileştirilmesi ni sağlamak amacı ile kentsel ve kırsal yerleşimlerde dezenfeksiyon cihazı, dezenfektant ve yedek parça, bakım ve onarım imkanlarının geliştirilmesi ve konu ile ilgili eğitim çalışmaları yapılması amaçlanmıştır.

GAP Yöresi Halk Sağlığı Projesi, öncelikle yörede şimdi görülen hastalıkların, bu hastalıkları taşıyan böcek cinslerinin tespiti ve de hem yöre halkının hem de bilim adamlarının, doktorların bu konularda eğitilmesi, uyarılması şeklinde düşünülmektedir.

GAP Bölgesi yerleşimlerinin içme ve kullanma suyu dezenfeksiyon ihtiyacının belirlenmesi amacıyla yapılan bir dizi araştırma ve çalışma, Bölge Belediyelerinin oldukça sınırlı imkanlara sahip olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

GAP Bölgesi yerleşimlerinin içme ve kullanma suyu dezenfeksiyon ihtiyacının belirlenmesi amacıyla yapılan bir dizi araştırma ve çalışma, Bölge Belediyelerinin oldukça sınırlı imkanlara sahip olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır.

1992 yılında başlatılan ve 1996 yılında revize edilen bu çalışmada Bölge'deki 174 kentsel ve kırsal yerleşim birimi taranmış, 165 yerleşim biriminden sonuç alınabilmiştir. Bu sonuçların değerlendirilmesiyle GAP Bölgesi'nde; 244 adet 2000 g/h kapasiteli ve 42 adet 4000 g/h kapasiteli dezenfeksiyon cihazına ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

Dezenfektan ihtiyacının giderilmesi için Dezenfeksiyon cihazının gerekli teknik ve idari şartnameleri hazırlanmış olup, ihale aşamasına gelinmiştir. Bu proje kapsamında Bölge yerleşimlerinden Batman'a 9 adet 2000 g/h kapasiteli ve 2 adet 4000 g/h kapasiteli, Mardin'e 21 adet 2000 g/h kapasiteli ve 2 adet 4000 g/h kapasiteli, Siirt'e 16 adet 2000 g/h kapasiteli dezenfeksiyon cihazı alım işi ile ilgili olarak 1996'da ihaleye çıkılmış ancak, ihaleye yeterli katılım olmadığı için rekabet koşulları oluşmadığından ihale edilememiştir. Diğer yerleşim merkezlerinin cihaz ihtiyacını temin etmek için proje, Dünya Bankası'na da sunulmuştur.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Projenin kapsamında belirtilen işlerin verimli bir şekilde yerine getirilmesi için Valiliklerle ve ilgili Belediyelerle gerekli temaslar sağlanmış olup, işletme ve kontrol hizmetlerini kapsayan işbirliği çalışmaları tamamlanarak protokol aşamasına gelinmiştir.

8. GAP Bölgesi Çevre Araştırma Projesi

Projenin amacı, GAP Bölgesi'nin mevcut flora ve fauna kaynaklarının envanterini çıkarmak, mevcut doğal kaynaklardaki kirlenmenin boyutlarını ve kirletici-

leri belirlemek, tedbirler önermek, kalite limitlerini tespit ederek çevre parametrelerini düzenli izlemektir.

Proje, Fırat ve Dicle havzalarını kapsayacak şekilde yürütülecektir. Çevre Bakanlığı ve GAP İdaresi'nin birlikte yaptıkları toplantılarda, Fırat Havzası'na yönelik çalışmaların Çevre Bakanlığı'nca, Dicle Havzası'na ait çalışmaların ise GAP İdaresi'nce yapılmasına karar verilmiştir.

GAP İdaresi, Dicle Havzası'na yönelik çalışmasını, Dicle Üniversitesi ile 1992 yılında "Dicle Nehir Kirliliğinin Biyolojik ve Tıbbi Yönden Araştırılması" adı altında Diyarbakır ve Yöresi için gerçekleştirmiştir.

Çalışmanın I. aşamasında, Diyarbakır ve yöresi için flora ve fauna envanteri çıkarılmış, doğal kaynaklardaki kirlilik belirlenmiştir. II. aşamaya finansman teminindeki güçlükler nedeni ile devam edilememiştir. Benzer sorun Çevre Bakanlığı'nca da yaşanmış ve Fırat Havzası'na yönelik bir çalışma yapılamamıştır.

Nisan 1997 tarihinde Çevre Bakanlığı ve GAP İdaresi'nden sorumlu Devlet Bakanlığı ile imzalanan Protokol ile çevre konusunda ortak çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir. Projenin başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenmiştir.

IV. FİZİKSEL VE MEKANSAL GELİŞME PROJELERİ

1. GAP Bölgesi Katı Atık Yönetimi Projesi

Proje, her türlü atık ve artığın çevreye ve insan sağlığına zarar vermeden depolanması, taşınması, geri kazanılması, değerlendirilmesi, bertaraf edilmesi ve zararsız hale getirilmesini amaçlamaktadır.

Proje kapsamında, GAP Bölgesi'ndeki katı atık sahalarının planlanması, yapımı ve işletmesinin sağlanması için belediyelere gerekli desteğin verilmesi yer almaktadır. Sürekli olan projenin maliyeti, her yıl için ayrıca belirlenecektir.

2. Şanlıurfa-Harran Ovaları Nazım İmar Planı

GAP'ın önemli bir bileşeni olan Şanlıurfa-Harran Ovaları Sulama Projesi ile ortaya çıkacak olan üretim biçimi ve buna bağlı olarak şekillenecek arazi kullanımını düzenlemek, olası gelişmeleri yönlendirmek ve kontrol etmek amacı ile ovalarda başta tarım olmak üzere tüm sektörlerle ilişkin arazi kullanımı ve ovada yer alan yerleşmelerin altyapı ihtiyaçları belirlenecek ve çözüm önerileri getirilecektir.

"Şanlıurfa-Harran Ovaları Nazım İmar Planı" Projesi kapsamında, Suriye sınırı, Tek Tek Dağları, Fatik Dağları ve E-24 karayolu arasında yer alan yaklaşık 150 000 ha alanda, GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması sonuçları doğrultusunda mekansal düzenleme ve altyapı projelendirmesi yapılacaktır.

Nisan 1997 tarihinde Çevre Bakanlığı ve GAP İdaresi'nden sorumlu Devlet Bakanlığı ile imzalanan Protokol ile çevre konusunda ortak çalışmalar yapılmasına karar verilmiştir.

GAP Bölgesi Katı Atık Yönetimi Projesi kapsamında GAP Bölgesi'ndeki katı atık sahalarının planlanması, yapımı ve işletmesinin sağlanması için belediyelere gerekli desteğin verilmesi yer almaktadır.

"Şanlıurfa-Harran Ovaları Nazım İmar Planı" Projesi kapsamında, Suriye sınırı, Tek Tek Dağları, Fatik Dağları ve E-24 karayolu arasında yer alan yaklaşık 150 000 ha alanda, GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması sonuçları doğrultusunda mekansal düzenleme ve altyapı projelendirmesi yapılacaktır.

Ilısu Barajı'ndan etkilenecek kırsal yerleşimler ile Hasankeyf ilçesi'nde yaşayanların yeniden yerleşimi, istihdamı ve yeni yaşamlarına sosyal, ekonomik ve kültürel uyumlarının kolaylaştırılması amacıyla yürütülecek çalışmalarından biri de "Hasankeyf Yerleşmesinin Yeni İskan Yerinin Harita-İmar Planı ve Altyapı Projelerinin Yapımı" projesidir. Hasankeyf İlçe merkezi için belirlenen yeni yerleşim yerine ait kentsel gelişme plan ve projelerinin hazırlanması amaçlanmıştır.

Buna göre, projenin kapsamında ele alınacak görevler;

1. Şanlıurfa-Harran Ovalarında doğal kaynakların sürekli bir ekonomik kalkınmaya imkan verecek şekilde yönetimini sağlayacak arazi koruma ve kullanma kararlarını saptamak,
2. Tarım dışı arazi kullanım gelişmelerini yönlendirmek ve sektörler arası dengeyi sağlayacak, yerleşme kademelenmesini belirleyecek kararları oluşturmak,
3. Bölge'nin ana faaliyet konusu olan tarımla ilgili olarak, tarım dışı kentsel ve kırsal faaliyetler için altyapı ihtiyaçlarını belirlemek ve bu ihtiyaçlara cevap verecek mekansal gelişme stratejisini saptamak,
4. Yörede öngörülen gelişmelerin yaratacağı çevresel etkileri değerlendirmek, gerekli önlemleri belirlemek,
5. Yöresel ulaşım ağı ve taşıma sistemini fiziki dokuya uygun şekilde düzenlemek, bölgesel ve bölgeler arası ulaşım sistemine bağlamak,
6. Öngörülen gelişme perspektifi içinde belirlenen sosyal ve teknik altyapı donanımı için gerekli proje ve programları hazırlamaktır.

Halen GAP İdaresi faaliyet programında yer alan bu proje için, iş tanımı hazırlanmış, ilgili kuruluşların görüşlerine sunulmuştur.

3. Hasankeyf Yerleşmesinin Yeni İskan Yerinin Harita-İmar Planı ve Altyapı Projelerinin Yapımı

Dicle Nehri üstünde, inşaatı programda olan Ilısu Barajı'ndan etkilenecek kırsal yerleşimler ve Hasankeyf İlçe Merkezi'nde yaşamakta olan vatandaşların yeniden yerleşimi ve istihdamı ile yeni yaşamlarına sosyal, ekonomik ve kültürel uyumlarının kolaylaştırılması için hazırlanan bu özel proje Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nca desteklenen 29 proje arasında bulunmaktadır. Projede devam etmekte olan "Birecik Barajı'ndan Etkilenecek Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları İçin Planlama ve Uygulama Projesi" kapsamında yapılan çalışmalar ile edinilen deneyimden büyük ölçüde yararlanılacak ve benzer çalışmalar gerçekleştirilecektir.

Batman İli Hasankeyf İlçesi ve çevre köyleri, Ilısu Baraj Gölü altında kalacağından, proje ile; ilçe merkezi için belirlenen yeni yerleşim yerine ait kentsel gelişme plan ve projelerinin hazırlanması amaçlanmıştır.

Buna göre, çalışma alanı içindeki tek kentsel yerleşme olan Hasankeyf'in yeni yerleşim alanının halihazır harita, imar planı, parsellasyon planı hazırlanması ve aplikasyonu ile altyapı projeleri hazırlanması ve uygulanması dahil gerekli tüm çalış-

malar yapılacaktır. Ancak bu çalışmaların büyük bir bölümü diğer kuruluşlarca gerçekleştirilecek olup, Proje kapsamında bu çalışmalar kapsamlı bir bütünün parçaları olarak ele alınacak ve farklı kurumlar tarafından yapılmak durumunda olan çalışmalar arasında eşgüdüm sağlanacaktır. Proje süresi 3 yıldır.

4. Atatürk Baraj Gölü Köprü Geçişi Projesi

Atatürk Baraj Gölü suları, Adıyaman-Diyarbakır arasındaki karayolu bağlantısını koparmıştır. Proje, GAP'ın Orta Anadolu'ya bağlantısını kurmayı hedeflemiştir. Proje ile; Adıyaman-Diyarbakır bağlantısının yeniden ve doğrudan tesisine yönelik karayolu köprüsüne ait projelerin hazırlanması, Atatürk Baraj Gölü geçişi karayolu köprüsü için Çevresel Etki Değerlendirmesinin yapılması ve uygulamaya yönelik maliyet ve finansman etüdlerinin yapılması amaçlanmıştır.

Başlama ve bitiş tarihi 1999-2001 olarak öngörülen Proje kapsamında ele alınacak görevler ise;

- GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması kapsamında tamamlanan Atatürk Baraj Gölü geçiş alternatifleri fizibilite etüdü sonuçlarının gözden geçirilmesi ve sonuçlarının köprü projesine entegrasyonu,
- Atatürk Barajı köprülül karayolu geçişi öngörüsü için belirlenen alternatiflere ait köprü tipinin ve yapısal özelliklerinin belirlenmesi,
- Köprü kesin yerinin tesbiti,

Atatürk Barajı

Atatürk Baraj Gölü Köprü Geçişi Projesi, GAP'ın Orta Anadolu'ya bağlantısını kurmayı hedeflemiştir.

GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması kapsamında tamamlanan Atatürk Baraj Gölü geçiş alternatifleri fizibilite etüdü sonucu, en ekonomik ve sağlıklı geçişin karayolu köprüsü geçişi olacağı hesaplanmış, yeri ve kapasitesi belirlenmiştir. Proje, stratejik özelliği ve önemi nedeniyle NATO tarafından da dikkate alınmaktadır. Bu konuda Milli Savunma Bakanlığı'nın da projeye katılımı sözkonusudur.

- Köprü uygulama projelerinin hazırlanması,
- Köprünün ve yaklaşım tesislerinin yaratacağı çevresel etkinin değerlendirilmesi,
- Köprünün projelendirmeye yönelik her türlü mühendislik hizmetleriyle jeolojik ve hidrolojik etütlerin yapılması,
- Maliyet hesaplarının yapılması, keşif özetinin hazırlanması, finansman imkanlarının araştırılması,
- Şartnamelerin hazırlanması,
- "İnşaat Yönetimi" ile ilgili çalışmaların yapılmasıdır.

Adıyaman-Diyarbakır karayolu bağlantısını sağlama çalışmaları, Karayolları Genel Müdürlüğü'nce (KGM) sürdürülmektedir. "Atatürk Barajı Gölü Altında Kalan Yollar Yerine Yapılacak Yollar" projesinde yer alan bu faaliyet kapsamında, bağlantının yeniden tesisini sağlayacak feribot geçişi için iskele çalışmaları KGM'nce yapılmaktadır.

GAP İdaresi'nce yaptırılan GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması kapsamında tamamlanan Atatürk Baraj Gölü geçiş alternatifleri fizibilite etüdü sonucu, en ekonomik ve sağlıklı geçişin karayolu köprüsü geçişi olacağı hesaplanmış, yeri ve kapasitesi belirlenmiştir. KGM, geçmişte benzer yapıların proje ve yapımlarının teknik ve finansman olarak dış yardım ile gerçekleştirilebildiğini, çalışma programlarında böyle bir proje bulunmadığı, projenin bu yolla yaptırılması hususunda uygun görüşünü bildirmiştir. Proje, stratejik özelliği ve önemi nedeniyle NATO tarafından da dikkate alınmaktadır. Bu konuda Milli Savunma Bakanlığı'nın da projeye katılımı sözkonusudur.

5. GAP Uluslararası Havaalanı

Sulamalarla birlikte başlayan tarımsal ürün artışının ve bunların işlenmesiyle elde edilecek sanayi ürünlerinin ihracında, önemli ölçüde artacak olan havayolu taşıma talebini karşılayacak uluslararası nitelikteki GAP Uluslararası Havalimanının Bölge'nin ticaretini önemli ölçüde harekete geçireceği düşünülmektedir.

Şanlıurfa'nın yaklaşık 30 km. kuzeyindeki Taşdağı mevkiinde yapılacak olan GAP Uluslararası Havalimanının, GAP İdaresi tarafından ABD Ticaret ve Kalkınma Ajansı (TDA) hibesi ile yer seçimi, önprojeleri ve fizibiliteeleri tamamlanmıştır.

Proje kapsamında pist, kargo ve yolcu terminali, hava trafik kontrol merkezi ile yangın, kaza ve bakım ünitesi yer almaktadır.

Ulaştırma Bakanlığı Devlet Hava Meydanları İşletmesi (DHMI) Genel Müdürlüğü'nce yapımı gerçekleştirilmekte olan GAP Uluslararası Havalimanı inşaatına 9 Mayıs 1998 tarihinde başlanmıştır.

V. ARAŞTIRMA PROJELERİ

1. GAP Bölgesi'nde Optimum Su İşletimi ve Erken Uyarı Sistemi Kurulması (fizibilite + dizayn)

Projenin başlıca amacı; radar-yağış ölçer-nehir su seviyesi ölçer ve uydu bileşik sistemi ile Bölge'de daha sağlıklı su işletimi sağlamak; kısa vadede tahminlere dayalı erken uyarı sistemi geliştirerek ekstrem yağış ve akış olaylarının verebileceği zararları en aza indirmek; tarımsal amaçlı çalışmalarda optimum su ihtiyacını zaman ve uzay boyutunda belirlemek sureti ile daha verimli bir sulama sistemi sağlamak üzere bir fizibilite çalışması yapılması şeklinde ifade edilebilir.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2003 olarak belirlenen Proje, GAP Bölgesi'nde ihtiyaç duyulacak yer alıcı sistemleri, hava radarları, otomatik kar kalınlığı ölçerleri ve karla kaplı alanların uydu ile izlenmesine dayalı yağış alanları ölçüm, tahmin ve erken uyarı sistemlerinin belirlenmesi ve bu sistem dahilinde ölçüm aletlerinin yer seçimlerinin yapılmasını kapsamaktadır.

Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü tarafından önerilmiş olan projenin taslak iş tanımı hazırlanmıştır.

Ulaştırma Bakanlığı Devlet Hava
Meydanları İşletmesi Genel
Müdürlüğü'nce yapımı
gerçekleştirilmekte olan GAP
Uluslararası Havalimanı inşaatına
9 Mayıs 1998
tarihinde başlanmıştır.

Diyarbakır'da sivil hava taşımacılığı hizmetleri için kullanılan havaalanı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bir askeri havaalanıdır.

Diyarbakır Konvansiyonel Havaalanı Geliştirme Projesi kapsamında Diyarbakır'da bir sivil havaalanı ihtiyacı incelenecektir.

GAP Bölgesi'ndeki Göçer ve Yarı-Göçer Toplulukların Kalkınma Sürecine Entegre Edilmesi Projesi, GAP Bölgesi'ndeki göçer ve yarı-göçer toplulukları ile bu toplulukları çevreleyen ilişki ağları üzerine yapılacak bir araştırma ve araştırma sonuçlarına dayalı eylem planı geliştirilmesini içermektedir.

2. Diyarbakır Konvansiyonel Havaalanı Geliştirme Projesi

Diyarbakır'da sivil hava taşımacılığı hizmetleri için kullanılan havaalanı, Hava Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı bir askeri havaalanıdır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Proje ile; sivil havacılık faaliyetlerinin artması nedeniyle, Diyarbakır'da yolcu ve yük taşıma hizmetlerini üstlenecek sivil amaçlı konvansiyonel bir havaalanının tesisi ve geliştirilmesi için gerekli çalışmaların yapılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada Diyarbakır'da bir sivil havaalanı ihtiyacı incelenecektir.

Proje kapsamında ele alınacak konular; uygun yer seçimi, talep tahminlerinin yapılması, havaalanı ve bileşenlerine ait ön proje tasarımlarının hazırlanması, mali ve ekonomik değerlendirme, muhtemel finans kaynaklarının ve finansman şeklinin belirlenmesi, çevresel etüdler, havaalanı işletme çalışması olarak sıralanabilir.

Proje tasarımları hazırlanacak bileşenler şunlardır:

- Genel Yerleşim Planı
- Pist ve taksitruklar
- Apronlar
- Hava ve yer seyrüsefer ve trafik kontrol araçları
- Yolcu binası
- Kargo tesisleri
- Meydan ulaşım ve havaalanı dahili araç dolaşım ve park
- Altyapı hizmetleri (elektrik, su, kanalizasyon vs.)
- Havaalanı destek tesisleri

3. GAP Bölgesi'ndeki Göçer ve Yarı-Göçer Toplulukların Kalkınma Sürecine Entegre Edilmesi

Proje ile, tarımın modernleşmesi sonucunda hareket alanları daralan ve GAP uygulamaları ile daha da daralacak olan, küçük baş hayvancılıkla geçinen göçer ve yarı-göçer topluluklara yönelik, bunların üretim biçimlerinin, hareket örüntülerinin, çevreleyen topluluk ve kurumlarla ilişki biçim ve düzeylerinin, farklı yerleşme ve istihdam biçimlerine karşı eğilim ve tutumlarının bilimsel yöntemlerle incelenerek, istihdam boyutunun da içerildiği ve bu topluluklar tarafından kabul edilebilir uygun yerleşme ve hizmet sunumu politikalarının belirlenmesi amaçlanmıştır.

2 yıl sürmesi öngörülen Proje, GAP Bölgesi'ndeki göçer ve yarı-göçer topluluk-

1998 YILI FAALİYET RAPORU

lar ile bu toplulukları çevreleyen ilişki ağları üzerine yapılacak bir araştırma ve araştırma sonuçlarına dayalı eylem planı geliştirilmesini içermektedir.

4. Gecekondu Halkının Kentle Entegrasyonu Pilot Uygulama Projesi

Proje'nin amacı katılımcı bir yaklaşımla, gecekondu mahallelerinde yaşayan halkın sağlıklı çevre koşullarına kavuşturulması, kendi sorunlarını tanımlama ve ortaklaşa davranma becerilerinin geliştirilerek örgütlenmesi ve gelir getirici alanlarda eğitilerek istihdam koşullarının iyileştirilmesi yoluyla kentsel yaşam standartlarına kavuşturulması ve kentle bütünlüklerinin sağlanmasıdır.

3 yıl sürmesi öngörülen Proje, pilot olarak seçilecek bir gecekondu mahallesinde yapılacak katılımcı araştırmaları, mahalle komitelerinin oluşturulmasını, mesleki eğitim programlarının hazırlanıp uygulanmasını, yerleşim planlarının yapılmasını ve kadın ve erkeklere yönelik sosyal içerikli eğitim programlarının verilmesini içerecektir.

5. Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve Gelirin Artırılması Projesi

Proje ile, GAP Bölgesi kentlerinin ekonomisinde ve toplumsal ilişkilerinde önemli bir ağırlığa sahip olup ekonomik gelişmeye koşul olarak önemi artacak olan enformal sektördeki gelişme potansiyellerini ve istihdamı artırma koşullarını belirlemek; bu belirlemeler sonucunda GAP'ın genel hedefleri doğrultusunda gelişme potansiyeli bulunan iş kollarını ve hedef grupları saptayarak, bunların geliştirilmesine ve istihdam kapasitelerinin artırılmasına yönelik pilot uygulama amaçlanmaktadır.

2 yıl sürmesi öngörülen Proje, nüfusu 50 binin üzerindeki GAP kentlerinde faaliyet gösteren ve 10 kişiden daha az kişinin çalıştığı küçük işletmeler üzerine yapılacak bir saha araştırmasını ve araştırma sonuçlarına dayalı bir eylem planı hazırlanmasını, buna göre de bir pilot uygulama yapılmasını içermektedir.

6. GAP Bölgesi Kırsal Alan Etüdlere

GAP Bölgesi'ndeki alt yerleşimlerin ve köylerin oluşturduğu kırsal alanda, mevcut altyapının detaylı olarak tanımlandığı ve planlama çalışmalarında kullanılabilen güncel verilere ihtiyaç duyulmaktadır.

Çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarınca kırsal alana götürülen hizmetlerle ilgili olarak çeşitli çalışmalar ve bilgiler mevcut olup, bunların bir bütünlük içinde ortaya konulması gerekmektedir. Bunların birleştirilmesi, eksik bilgilerin yeniden derlenmesi için çeşitli çalışmaların yapılması ve koordinasyonun sağlanması gerekmektedir.

Çalışma, GAP Bölgesi'ndeki 9 ili ve tüm kırsal yerleşmeleri içerecektir ve üç

Gecekondu Halkının Kentle Entegrasyonu Pilot Uygulama Projesi, pilot olarak seçilecek bir gecekondu mahallesinde yapılacak katılımcı araştırmaları, mahalle komitelerinin oluşturulmasını, mesleki eğitim programlarının hazırlanıp uygulanmasını, yerleşim planlarının yapılmasını ve kadın ve erkeklere yönelik sosyal içerikli eğitim programlarının verilmesini içerecektir.

Kentsel Enformal Sektörde İstihdam ve Gelirin Artırılması Projesi nüfusu 50 binin üzerindeki GAP kentlerinde faaliyet gösteren ve 10 kişiden daha az kişinin çalıştığı küçük işletmeler üzerine yapılacak bir saha araştırmasını ve araştırma sonuçlarına dayalı bir eylem planı hazırlanmasını, buna göre de bir pilot uygulama yapılmasını içermektedir.

Kamu kurum ve kuruluşlarınca GAP Bölgesi'nde kırsal alana götürülen hizmetlerin daha verimli olabilmesi için gerekli olan bütünselliği sağlamak amacıyla oluşturulan "GAP Bölgesi Kırsal Alan Etüdleri" Projesi'nin Mekansal, Sosyal ve Ekonomik hedef alanları mevcuttur.

30 ay sürmesi öngörülen GAP Bölgesel Durum Tespit ve Bilgi Tabanı Kuruluş Çalışması, GAP Bölgesi'ne dahil 9 il ile ilgili verileri ve GAP Master Planı kapsamında ele alınan bütün sektörleri içerecektir.

hedef alanı olacaktır. Bunlar;

- Mekana Ait Etüdler: Mülkiyet, arazi kullanımı, ulaşım, içme suyu, elektrik vb. temel altyapılar ile okul, sağlık ocağı, PTT vb. sosyal altyapı hizmetleri,
- Sosyal Yapıya Ait Etüdler: Yaş, aile yapısı, evlilik örüntüsü, doğurganlık özellikleri, etnik yapı, güç ve yetki yapılanması, göç olgusu, eğitim durumu, kültürel örüntüler gibi konular,
- Ekonomik Yapıya Ait Etüdler: Gelir kaynakları (bitkisel üretim, hayvancılık), sahip olunan üretim araçları (alet-ekipman), bina vb. işletme biçimleri, girdi temini ve pazarlama ile pazara ulaşma yolları.

1 yıl sürecek çalışma, GAP İdaresi'nin yönlendirmesi ve koordinasyonunda Köy Hizmetleri, Tarım Reformu, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlükleri ve konu ile ilgili Bakanlık birimlerinin yetkililerinin katılacağı "Yönlendirme Komitesi"nin desteğinde sürdürülecektir.

7. GAP Bölgesel Durum Tespit ve Bilgi Tabanı Kuruluş Çalışması

GAP Master Planı'nın devamı niteliğinde bir sosyo-ekonomik tarama olarak projenin amacı;

1- Hazırlanan GAP Master Plan çalışmasının güncelleştirilmesi ve GAP uygulamalarından doğacak sosyo-ekonomik değişikliklerin izlenebilmesi için elde mevcut her türlü bilgiyi tamamlayıcı temel bilgi ve envanteri toplamak,

2- İzleme ve değerlendirme faaliyetlerini yürütmek için proje verileri ve bölgesel sosyo-ekonomik verilere yönelik bilgisayara dayalı bir sistem kurularak GAP İdaresi veri tabanı oluşturmak,

3- Bilgi toplama ve değerlendirme konusunda, Bölge çerçevesinde kurumlararası işbirliğini organize etmektir.

30 ay sürmesi öngörülen Proje, GAP Bölgesi'ne dahil 9 il ile ilgili verileri ve GAP Master Planı kapsamında ele alınan bütün sektörleri içerecektir. Çalışma üç aşamalı olarak ele alınacaktır. Bunlar; etüdün tasarlanması ve testi, bilgi toplama ve toplanan bilginin değerlendirilmesidir.

GAP Master Planı'nın yeniden gözden geçirilmesi çalışmaları ile yakından ilişkili olan bu çalışma, Bölge'nin sosyo-ekonomik yapısına ait göstergeler ve planlama kriterleri çerçevesinde belirlenecek metodoloji ile ele alınmalıdır.

8. GAP Bölgesi'nde Güneş Enerjisinden Yararlanma Olanakları

Projenin amacı, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin konumu ve iklim durumu

sonucu büyük olanaklara sahip olduğu güneş enerjisinden, seralar ve kapalı alan ısıtması ve soğutması, tarımsal amaçlı kullanımı gibi alternatif kullanım alanları ile güneş enerjisi kullanımını destekleyecek politika ve teşviklerin belirlenmesidir.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2000 olarak belirlenen Projenin iş tanımı hazır olup, sözleşme hazırlanma aşamasındadır.

9. GAP Bölgesi için Konut Teknolojisi Seçimi (Fizibilite + dizayn)

GAP'ın gerçekleşmesi, kentsel alanlarda nüfus yığılmasını meydana getirecektir. Bu nedenle kentte yaşayan insanların barınma ihtiyacı hızla artacak ve bu talebi hızlı ve en ekonomik şekilde karşılamak gereği ortaya çıkacaktır. Bu proje, Bölge'nin özellikleri dikkate alınarak, en hızlı ve uygun konut üretim biçimini belirlemeyi amaçlamaktadır.

Projede, GAP Bölgesi'nin iklim, topoğrafya, jeolojik yapı, deprem kuşağı gibi özellikleri ile nüfusun barınma şekli, mevcut konutların nitelikleri, kullanım şekilleri, yerel malzeme miktarı ve kullanıcıların ekonomik durumu dikkate alınarak, en uygun konut yapım teknolojisinin belirlenmesi önemlidir.

Bir yıl süreli olan proje, gerek kentsel gerekse kırsal alanlar için yörenin koşullarına uygun konut tiplerinin veya toplu yerleşim alanlarının altyapı, rekreasyon, ulaşım vb. hususlar ile sağlık, ısıtma, havalandırma, belediye hizmetleri yönetimi konularını da içermek üzere bir fizibilite ve dizayn çalışması yapılacak, bu fizibilite ve dizayn çalışması, II. aşamada seçilecek pilot alanlarda uygulanacaktır.

Süresi 1 yıl olan Projenin yürütülmesini sağlamak amacıyla, ODTÜ ve gerekse konu ile ilgili yerli ve yabancı firmalar ile teknik düzeyde görüşmeler sürdürülmektedir.

GAP Bölgesi için Konut Teknolojisi Seçimi Projesi'nde, GAP Bölgesi'nin iklim, topoğrafya, jeolojik yapı, deprem kuşağı gibi özellikleri ile nüfusun barınma şekli, mevcut konutların nitelikleri, kullanım şekilleri, yerel malzeme miktarı ve kullanıcıların ekonomik durumu dikkate alınarak en uygun konut yapım teknolojisinin belirlenmesi önemlidir.

GAP kapsamında oluşan baraj gölleri bazı ulaşım olanaklarını aksatırken, diğer yandan Bölge'de diğer ulaşım türlerine göre daha ucuz olan içsu taşımacılığı imkanları yaratmıştır.

10. Baraj Rezervuarlarında Ulaşım Sisteminin ve Bağlantıları Konusunda Araştırma

GAP kapsamında oluşan baraj gölleri bazı ulaşım olanaklarını aksatırken, diğer yandan Bölge'de diğer ulaşım türlerine göre daha ucuz olan içsu taşımacılığı imkanları yaratmıştır. Bu imkanlar çerçevesinde baraj göllerinde ulaşım olanaklarının incelenmesi ve bu konuda teknik ve mali yapılabirliğin araştırılması önem kazanmaktadır.

Başlangıç ve bitiş tarihi 1999-2001 olarak belirlenen Projenin amacı; Bölge'deki baraj göllerinin bir ulaşım ortamı olarak kullanım imkanlarını araştırmak, içsu yollarının Bölge'nin taşıma hizmetlerine yapabileceği katkıları incelemek, göllerin çevresinde ulaşım ihtiyacını ve taşıma potansiyelini oluşturacak sosyo-ekonomik yapıyı ve arazi kullanım biçimini saptamak, Bölge'de kesintiye uğramış taşıma sisteminin bağlantılarını kurmak, bunların mali ve ekonomik analizlerini yapmak, alternatif yatırım projelerini önermektir.

Söz konusu proje kapsamında ele alınacak görevler;

1- Mevcut sosyo-ekonomik yapının, fiziki durumun ve ulaşım sisteminin incelenmesi,

2- GAP Master Planı ve GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması çerçevesinde baraj gölleri ve çevresine ait gelişme dokusunu arazi kullanım ve sosyo-ekonomik faaliyetlerin dağılımı yönünden belirleyen çevre düzeni plan kararlarının oluşturulması,

3- GAP Bölgesel Ulaşım ve Altyapı Çalışması Atatürk Baraj Gölü Köprü Geçişi çalışmasını da dikkate alarak, içsu yolları yolcu ve yük hareketlerinin analizi, arz ve talep projeksiyonlarının yapılması,

4- Mevcut ulaşım ağı ışığında öneri iskele yerleri, içsu hatları ve karayolu gelişmelerinin tasarlanması, projelerinin yapılması,

5- İskele tipi, gemi tipi ve yükleme boşaltma yönünden yapısal sistem alternatiflerinin geliştirilmesi,

6- İçsu yollarında geliştirilen taşıma sistemleri için alternatif yatırım planlarının oluşturulması ve bu yönde mali ve ekonomik analizlerin yapılmasıdır.

Atatürk Barajı alt bölge planlaması çalışmaları kapsamında Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı (CIDA) hibesi ile proje bütününe yönelik ön çalışmalar yapılmıştır. Temel politika ve stratejilerin belirlendiği bu çalışma proje için iyi bir baz oluşturmaktadır.

C. DİĞER PROJELER

1. 1999-2010 GAP Entegre Planı ve Uygulama Programı (GAP-2010 Planı)

GAP'ın, 2010 yılına kadar tamamlanmasına ilişkin olarak Hükümetin Haziran 1998'de aldığı karar uyarınca GAP İdaresi'ne verilmiş olan "GAP 2010 Entegre Planı ve Uygulama Programı"nın ön hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve 1999 Yılı Yatırım Programı'nda dikkate almak üzere Devlet Planlama Teşkilatı'nın bilgisine sunulmuştur.

Temel kalkınma felsefesi; sürdürülebilir insani gelişme olan GAP için "GAP 2010 Planı"nda aşağıdaki hususlar hedeflenmiştir:

1. Sulama yatırımlarının tamamlanması
2. Sağlık ve eğitim göstergelerinin ülke ortalamalarına getirilmesi
3. Bölge doğal kaynaklarının korunması
4. İnsani gelişmeye yönelik uygulamaların programlanması
5. Kentlerin nüfus emme kapasitelerinin artırılması
6. Kırsal altyapının tamamlanması
7. Sınai altyapı ihtiyacının karşılanması
8. Bölge-İçi ve Bölge-dışı ulaşılabilirliğin artırılması
9. İstihdam imkanlarının artırılması
10. GAP'ın değerleri ve ilkeleri itibarıyla evrenselliğinin ortaya konması.

Belirlenen bu hedef ve ilkeler, ilgili kamu kuruluşlarının 2010 yılında GAP'ın tamamlanması için 1999-2010 döneminde yapılması gerekli yatırımları konusunda verdikleri veriler ile birlikte değerlendirilmiştir. Bu çerçevede yapılan ön hazırlık çalışmasına göre; GAP yatırımlarının 12 yıllık (1999-2010) finansman ihtiyacı, 1998 fiyatlarıyla 6 katrilyon 536 trilyon TL olarak tesbit edilmiştir. Bu tutar yıllık ortalama 545 trilyonluk bir yatırımı ifade etmektedir.

GAP İdaresi'nce tamamlanan ön hazırlık çalışması ile, sektörler ve yıllar itibarıyla yatırım ihtiyaçları, yukarıdaki veriler dikkate alınarak belirlenmiştir.

Buna göre; önumüzdeki 12 yıllık dönem boyunca, bugüne kadar geri kalmış durumda bulunan tarım sektörü yatırımlarının oranı artırılmış, tüm GAP yatırımlarının % 46.8'inin tarım sektörüne ayrılması gerektiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda enerji sektörüne ayrılan pay % 18, ulaştırma-haberleşme sektörünün payı

GAP'ın, 2010 yılına kadar tamamlanmasına ilişkin olarak Hükümetin Haziran 1998'de aldığı karar uyarınca GAP İdaresi'ne verilmiş olan "GAP 2010 Entegre Planı ve Uygulama Programı"nın ön hazırlık çalışmaları tamamlanmış ve 1999 Yılı Yatırım Programı'nda dikkate almak üzere Devlet Planlama Teşkilatı'nın bilgisine sunulmuştur.

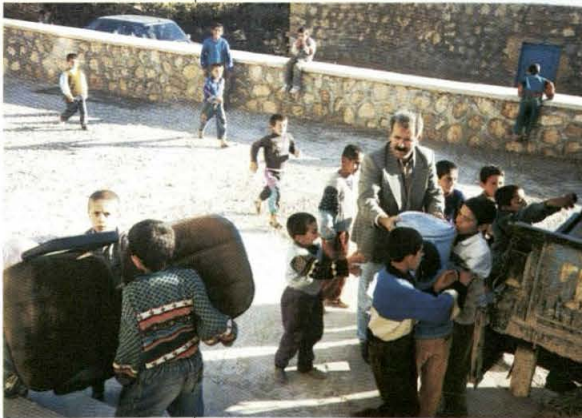
Önumüzdeki 12 yıllık dönem boyunca, bugüne kadar geri kalmış durumda bulunan tarım sektörü yatırımlarının oranı artırılmış, tüm GAP yatırımlarının % 46.8'inin tarım sektörüne ayrılması gerektiği belirlenmiştir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP Master Plan'ının Revizyonu ve Güncelleştirilmesi Çalışmasının iş tanımı hazırlanmış ve GAP İdaresi tarafından 21 Haziran 1999 tarihi itibarıyla uluslararası ihaleye açılmıştır.

"Diyarbakır Kentinde Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Projesi", 20 Kasım 1998'de yapılan bir basın toplantısı ile tanıtılmıştır.

% 12.2 ve diğer kamu hizmetlerinin payı ise %10 olarak öngörülmüştür.

Bu anlayış doğrultusunda hazırlanan GAP 2010 Planı'nda tarım sektörünün 1999-2010 dönemi yatırım ihtiyacı 3 katrilyon 057 trilyon 346 milyar TL, enerji sektörünün 1 katrilyon 178 trilyon 045 milyar TL, ulaştırma-haberleşme sektörünün 800 trilyon 017 milyar TL., eğitim-kültür sektörünün 630 trilyon 450 milyar TL ve diğer kamu hizmetleri sektörünün ise 662 trilyon 791 milyar TL olarak hesaplanmıştır.

Yatırımların bu öncelikler doğrultusunda gerçekleşmesi durumunda GAP'ta sulamaya açılacak alanların; 2000 yılında 237 bin hektara, 2005 yılında 907 bin hektara ve 2010 yılında da 1 milyon 697 bin hektara ulaşabileceği hesaplanmıştır.

Bir ön çalışma niteliğinde olan "GAP 2010 Planı", sonuçları 2000 yılı yatırım programına girdi verecek şekilde GAP Master Planı'nın revizyonu ve güncelleştirilmesi ile birlikte detaylandırılmak üzere planlanmıştır. Gerekli hazırlık çalışmaları tamamlanmıştır.

2. GAP Master Planı'nın Güncelleştirilmesi ve Gözden Geçirilmesi

GAP 2010 Planı çalışmalarında plan altyapısını oluşturacak en önemli kaynak, Proje bölgesinin önceliklerini, sosyo-ekonomik ve sektörel makro büyüklüklerini ortaya koyacak plan altyapısı GAP Master Planı'nın revizyonu ve güncelleştirilmesi ile sağlanacaktır. GAP Master Plan'ın Revizyonu ve Güncelleştirilmesi Çalışmasının iş tanımı hazırlanmıştır ve GAP İdaresi tarafından 21 Haziran 1999 tarihi itibarıyla uluslararası ihaleye açılmıştır.

3. Diyarbakır Kentinde Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Projesi

GAP İdaresi koordinasyonunda, ILO (International Labor Organization- Uluslararası Çalışma Örgütü-) ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarının katkılarıyla Diyarbakır Valiliği ve Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) tarafından uygulanacak olan "Diyarbakır Kentinde Sokakta Çalışan Çocukların Rehabilitasyonu Projesi", 20 Kasım 1998'de yapılan bir basın toplantısı ile tanıtılmıştır. Proje ile, Diyarbakır kent merkezinde kurulma çalışmaları süren 75. Yıl Çocuk Merkezi'nde 250 sokak çocuğuna, dışarıda da

1000 sokak çocuğuna sağlık, eğitim, çocuk işçiliği bürosu, anne-baba ve topluma yönelik bilgilendirme gibi hizmetler sunulacaktır.

4. Yeni Sulama Metod ve Teknolojilerinin Tanıtılması ve Demonstrasyonların Kurulması

Proje kapsamında; sulamanın başlamasıyla birlikte, çiftçilere su tasarrufu sağlayan sulama metod ve teknolojilerinin tanıtılması ve kullanılmasının yaygınlaştırılması amacıyla demonstrasyon faaliyetlerine başlanmıştır. GAP İdaresi'ne firmalarca hibe edilmiş olan sulama ekipmanları örnek ve önder nitelikteki çiftçilere yıllık sözleşme karşılığı ücretsiz olarak verilmektedir. Bu kapsamda, Dicle Üniversitesi, Nusaybin, Batman, Silopi, Şanlıurfa, Akçakale, Bozova, Bismil, Derik'te birer ve Kızıltepe'de iki olmak üzere toplam 11 adet demonstrasyon kurulmuş olup bunun sürekli takibi yapılmaktadır.

D. DIŞ İLİŞKİLER VE GAP'A YABANCI İLGİSİ

1. GAP'a Uluslararası Katılım

GAP, artık "insan" boyutu ve "sürdürülebilirlik" kavramı ile birlikte anılmaya başlanan bir bölgesel kalkınma projesi olarak örnek duruma ulaşmış, bu boyutlarıyla dış basın ve uluslararası forumlarda yoğun bir şekilde yer almaya ve olumlu yanıklar bulmaya başlamıştır.

Başlangıçta GAP konusunda "çekimser" bir tutum sergileyen yabancı ülke ve kuruluşlar artık, GAP ile işbirliği içinde olmaya istekli duruma gelmiştir. Bunda Proje'nin sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının ve Türkiye'nin GAP'ı tamamlama kararlılığının daha iyi anlaşılması ve Proje'nin somut yarar ve getirilerinin giderek ortaya çıkmasının büyük katkısı olmuştur.

1.1. Hibeler

GAP kapsamındaki, muhtelif projeler için ilgili kuruluşlarca (barajların, hidroelektrik santrallerinin yapımı, içme suyu projeleri, sağlık projesi, tarımsal yayım ve araştırma uygulamaları projesi vb.) dış kaynaklardan sağlanan kredilere ek olarak GAP İdaresi, bazı önemli projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere uluslararası veya yabancı kuruluşlardan yaklaşık 2.9 milyon ABD dolarına eşdeğer miktarda hibe finansman temin etmek imkanına sahip olmuştur. Dış kaynaklı hibe temin edilen kuruluşlar ve ilgili projeler aşağıda verilmektedir:

1. Amerika Birleşik Devletleri Ticaret ve Kalkınma Ajansı (US TDA)

- GAP Uluslararası Havaalanı : 720 000 ABD doları
- GAP Coğrafi Bilgi Sistemi : 377 000 ABD doları

Dicle Üniversitesi, Nusaybin, Batman, Silopi, Şanlıurfa, Akçakale, Bozova, Bismil, Derik'te ve Kızıltepe'de iki olmak üzere toplam 11 adet demonstrasyon kurulmuştur. Başlangıçta GAP konusunda "çekimser" bir tutum sergileyen yabancı ülke ve kuruluşlar artık, GAP ile işbirliği içinde olmaya istekli duruma gelmiştir.

GAP kapsamındaki, muhtelif projeler için ilgili kuruluşlarca dış kaynaklardan sağlanan kredilere ek olarak GAP İdaresi, bazı önemli projelerin gerçekleştirilmesinde kullanılmak üzere uluslararası veya yabancı kuruluşlardan yaklaşık 2.9 milyon ABD dolarına eşdeğer miktarda hibe finansman temin etmek imkanına sahip olmuştur.

Dünya Bankası (IBRD)
Finansmanı ile yürütülen
Projeler:

- Şanlıurfa-Harran Ovaları
Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme
Hizmetleri Projesi
- GAP Kentsel Planlama ve
Sanitasyon Projesi
- GAP Sürdürülebilir Kentsel
Gelişme Projesi
(GAP-SUD)

2. Amerika Birleşik Devletleri Ulusal Sağlık Enstitüsü (US NIH)

- GAP'ta Paraziter Hastalıklar (şark çibani, sıtma, Araştırma Projesi
kan işeme hastalığı) : 150 000 ABD doları

3. Kanada Uluslararası Kalkınma Ajansı (CIDA)

- Hasat Sonrası Teknolojileri : 399 000 Kanada doları
- Atatürk Baraj Gölü Çevresi Planlaması : 350 000 Kanada doları

4. Fransa Hükümeti Tarafından Sağlanan Hibeler

- Kanal Regülasyonu ve Sulama Teknolojileri : 1 milyon Fransız Frangı
- Tarımsal Sanayi Perspektif Çalışması

5. Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF)

- ÇATOM'ların oluşturulması : 20 000 ABD doları

6. Demonstratif Amaçlı Sulama Ekipmanı Temin Eden Yabancı Firma

- NAAAN ve NETAFİM (İsrail Firmaları) : 42 940 ABD doları

7. Atıksu Arıtma İçin

- Filtration Ltd. (İsrail Firması) : 40 000 ABD doları

8. Bilgisayar Sistemi Destekli Bağcılık Projesi

- S.Smith & Sons Ltd. ve Wingfield Micro
Irrigation (Avustralya) : 21 000 Avustralya doları

9. Dünya Bankası

- GAP- Sanitasyon ve Kentsel Planlama Projesi : 350 000 ABD doları
- GAP- Şanlıurfa-Harran Ovaları Tarlaıçi
Geliştirme Projesi : 300 000 ABD doları

1.2. Uluslararası Kuruluşlarla Ortaklaşa Yürütülen Projeler

a) Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile GAP İdaresi'nin Ortaklaşa Gerçekleştirdiği Sürdürülebilir Kalkınma Programı

IV.Bölüm, B.III.3'de geniş bir şekilde ele alınmıştır.

b) Dünya Bankası (IBRD) Finansmanı ile Yürütülen Projeler

Dünya Bankası, GAP Bölgesi'ndeki kentsel ve kırsal altyapımın geliştirilmesine ilişkin projelere katkı sağlamaktadır. Bu katkı, şu ana kadar iki proje için kesinleşmiştir. Bunlar; "Şanlıurfa - Harran Ovaları Tarla-ıçi ve Köy Geliştirme Hizmetleri Projesi" ile "GAP Kentsel Planlama ve Sanitasyon Projesi" hazırlık çalışmalarıdır. Bu iki proje için Dünya Bankası'ndan toplam 650 bin ABD doları hibe finansman sağlanmıştır. Hazırlık çalışmalarını takiben toplam 128.5 milyon ABD dolarlık kredinin Dünya Bankası'nca sağlanması öngörülmüştür. IV. Bölüm C.I.8 ve C.II.1'de daha detaylı anlatılan bu iki projenin yanı sıra GAP Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Projesi (GAP-SUD) de bu kapsamda yer almaktadır.

- GAP Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Projesi (GAP-SUD): GAP İdaresi'nin kentsel planlama ve proje hazırlama kapasitesinin güçlendirilmesi için, Dünya Bankası ve GAP İdaresi'nin beraberce hazırladığı 2 035 milyon ABD doları tutarında bir teknik yardım programı önerisi hazırlanmış ve Dünya Bankası'na (Learning Innovation Loan Programı'na) sunulmuştur.

Programın amacı, GAP için genel bir kentsel gelişme programının oluşturulması ve programın kapsamındaki en öncelikli üç projenin hazırlanmasıdır.

GAP Bölgesi kentlerinin kontrollü ve sürdürülebilir gelişimi ve GAP İdaresi'nin kurumsal kapasitesinin geliştirilmesi açısından büyük önem taşıyan Proje aşığıdaki bileşenlerden oluşmaktadır:

- GAP Bölgesi için detaylı bir "Sürdürülebilir Kentsel Gelişme" programı ile buna yönelik bir yatırım programı hazırlanması.
- Teknik, ekonomik, mali, çevresel ve kurumsal bileşenleri ile bir bütün olarak fizibilite çalışmalarının hazırlanması, devamında da tasarım ve ihale belgelerinin hazırlanması.
- Eğitim, danışmanlık hizmeti alınması ve büro donanımı temini de içine alacak şekilde, kentsel gelişme planlaması, proje hazırlığı ve proje izleme konularında GAP Bölge Kalkınma İdaresi'nin kurumsal kapasitesinin güçlendirilmesi.

Maliyeti yaklaşık 2 milyon ABD doları olarak öngörülen Proje, tümüyle Dünya Bankası tarafından temin edilecek kredi ile finanse edilmektedir.

Finansman Anlaşması Taslağı, 20 Ekim 1998 tarihinde Dünya Bankası tarafından Hazine Müsteşarlığı'na gönderilmiştir ve iki kurum arasında görüşmeler devam etmektedir.

c) Avrupa Birliği (AB)

GAP İdaresi, Avrupa Birliği (AB) fonlarından yararlanmak amacıyla hazırladığı proje teklif paketlerini 1996 yılı başından bu yana Hazine Müsteşarlığı aracılığı ile AB'a birkaç kez iletmiştir.

AB'nin, GAP ve Bölge'nin sosyo-ekonomik kalkınması ile ilgili konularda kendi ilgi alanına giren projelere finansman temin etmek, proje alanlarını, proje formülasyon olanaklarını belirlemek amacıyla görevlendirdiği danışmanlar proje hazırlama çalışmalarını tamamlayarak, yapılacak işler konusunda belirledikleri öncelikleri Hazine Müsteşarlığı'na iletmişlerdir.

Toplam maliyeti 30 milyon ECU olan ve GAP İdaresi tarafından yürütülmesi öngörülen bu proje önerisinde genel anlamda sulu tarım ve hayvancılık konusun-

AB, GAP İdaresi aracılığıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde AB Akdeniz Ortaklığı çerçevesinde fon kullandırma konusunda istekli görünmektedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

FAO ile başlatılan işbirliği programının en önemli halkasını, temelinde ileri eğitim bulunan projeler oluşturmaktadır.

daki potansiyelin en iyi biçimde değerlendirilebilmesi için Bölge koşullarının iyileştirilmesi amaçlanmaktadır.

AB, GAP İdaresi aracılığıyla Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde AB Akdeniz Ortaklığı çerçevesinde fon kullandırma konusunda istekli görünmektedir.

d) Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) ile İşbirliği

Bundan bir süre önce GAP ile elde edilen tecrübelerin uluslararası platformda değerlendirilmesi amacıyla FAO ile başlatılan işbirliği çerçevesinde ortaya konan "GAP-FAO Kırsal Kalkınma Programı" çerçevesinde bir dizi proje taslağı hazırlanmış ve hazırlanan bu proje taslakları resmi kanallardan Roma'daki FAO merkezine iletilmiştir. Bu işbirliği programının en önemli halkasını, temelinde ileri eğitim bulunan projeler oluşturmaktadır. Halihazırda gönderilen bu program için FAO merkezinden görüş beklenmektedir.

Buna ek olarak söz konusu işbirliği programı çerçevesinde T.C. Ziraat Bankası ile birlikte özellikle hayvancılık konusunda ortak çalışmaların yürütülmesi için prensipte anlaşmaya varılmıştır.

e) Uluslararası Su Kuruluşları ile İlişkiler

Su kaynakları yönetiminin küresel boyutu bağlamında GAP'ın uluslararası platformlarda doğru şekilde tanıtımı, uluslararası su kuruluşları ile görüş alış veriş

Su Kaynakları

ve bu kuruluşlarda GAP'ın temsili büyük önem taşımaktadır.

Su konusunda bilinç ve duyarlılığı artırmak, bilimsel ve teknolojik çalışmalarla bulunarak dünyada su konularında öncü rol oynamak gibi önemli bir misyon ile 22 Mart 1996'da Dünya Su Konseyi'nin (World Water Council: WWC) kurulmuştur.

Uluslararası bir sivil toplum örgütü olan WWC'nin Ekim 1998 itibariyle 172 üyesi vardır ve Dünya Su Konseyi Governörler Heyetine seçilen GAP İdaresi Başkanı Dr.İ.H.Olcay Ünver, halen Dünya Su Konseyi Yürütme Kurulu Üyeliği ve Finans Komitesi Başkanlığını yürütmektedir.

Türkiye, 18 üye ile, Fransa'dan sonra kuruluşta en çok üyesi bulunan ülke konumundadır. Merkezi Fransa'nın Marsilya kentinde bulunan Konsey, çalışmalarını kendi bünyesinde oluşturduğu 7 farklı komite ile sürdürmektedir.

GAP İdaresi Başkanı Dr. Ünver ayrıca, kaynakların sürdürülebilir yönetimine destek sağlamak amacıyla 1996'da kurulan Küresel Su Ortaklığı (GWP) Teknik Danışma Komitesinin on iki üyesinden biri ve merkezi İngiltere'de bulunan Uluslararası Hidrolik Enerji Birliği (IHA) Yönetim Konseyi'nin de 24 üyesinden biridir.

f) İsrail ile İlişkiler

Kırsal kalkınma ve tarım alanlarında büyük aşamalar kaydeden İsrail, bu alan-

Uluslararası bir sivil toplum örgütü olan WWC'nin Ekim 1998 itibariyle 172 üyesi vardır ve Dünya Su Konseyi Governörler Heyetine seçilen GAP İdaresi Başkanı Dr.İ.H.Olcay Ünver, halen Dünya Su Konseyi Yürütme Kurulu Üyeliği ve Finans Komitesi Başkanlığını yürütmektedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP İdaresi-MASHAV işbirliği protokolü ile; entegre bölgesel kalkınma programı kapsamında uygulamalı eğitim olanaklarının sağlanması ve bölgesel ekonomik gelişme potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik programların uygulanması amaçlanmaktadır.

daki birikimlerini, gelişmekte olan 124 ülkenin uzmanlarına iletmek üzere sürekli eğitim programları düzenlemektedir. İsrail Tarım ve Kırsal Kalkınma Bakanlığı Uluslararası Tarımsal Kalkınma İşbirliği Merkezi (CINADCO) ve İsrail Dışişleri Bakanlığı Uluslararası İşbirliği Merkezi (MASHAV) ile işbirliği neticesinde, ortak eğitim programları düzenlenmesi konusunda MASHAV ile anlaşmaya varılmıştır. Bu tarihten itibaren MASHAV'ın düzenlediği kırsal kalkınmaya yönelik eğitim programları, İsrail ve GAP Bölgesi'nde devam etmektedir.

GAP İdaresi'nin MASHAV ile başlatmış olduğu işbirliği çalışmaları kapsamında karşılıklı eğitim programları düzenlenmesi, uzmanlık ve danışmanlık hizmetleri alınması amaçlanmaktadır.

GAP İdaresi-MASHAV işbirliği protokolü ile; entegre bölgesel kalkınma programı kapsamında uygulamalı eğitim olanaklarının sağlanması ve bölgesel ekonomik gelişme potansiyelinin değerlendirilmesine yönelik programların uygulanması amaçlanmaktadır.

Bu kapsamda; GAP Bölgesi'nde "sulama ve gübreleme" kursu düzenlenmiştir. Söz konusu kurs Ağustos 1998'de, Şanlıurfa'da gerçekleştirilmiştir; GAP İdaresi uzmanları ile GAP Bölgesi'ndeki ilgili diğer kamu kuruluşlarından uzmanlardan oluşan yirmi sekiz kursiyer, İsrail'den gelen uzmanlar tarafından uygulanan iki haftalık bir eğitim programı sonunda sertifikalarını almışlardır.

Ayrıca yine bu protokol çerçevesinde, İsrail Kalkınma Araştırma Merkezi (DSC)'deki yedi aylık "Entegre Bölgesel Kalkınma Yönetimi" kursuna GAP İdaresi'nden sekiz uzman katılmıştır. Otuz beş kursiyer için düzenlenen kursun beş aylık

İcarda

kısımının İsrail'de, iki aylık uygulama aşamasının ise GAP Bölgesi'nde (26 Ocak-22 Mart 1999) gerçekleşmesi öngörülmüştür. İsrail'in her yıl farklı bir ülkede gerçekleştirdiği kursun bu yılki inceleme konusu Güneydoğu Anadolu Projesi'dir ve 22 ülkeden 35 kursiyer Şanlıurfa'da eğitim görmüşlerdir.

g) ICARDA (Kurak Alanlarda Tarımsal Araştırma Uluslararası Merkezi) ile İşbirliği Protokolü

GAP İdaresi ile işbirliği yapan uluslararası kuruluşlar arasına ICARDA (Kurak Alanlarda Tarımsal Araştırma Uluslararası Merkezi) da katılmıştır.

GAP İdaresi ile ICARDA arasında 26 Haziran 1998'de bir işbirliği protokolu imzalanmıştır. Protokole göre, GAP İdaresi ve ICARDA tarafından kırsal kalkınmaya ilişkin ortak araştırmalar yürütülecek ve projeler geliştirilecektir.

ICARDA ile;

- GAP Bölgesi'nde bir Tarımsal Araştırma Merkezi kurulması,
- GAP Bölgesi'nde Coğrafi Bilgi Sistemi kullanılarak sürdürülebilir arazi kullanımı ve yönetimi için doğal kaynak kullanımının izlenmesi,
- Tohum üretiminin artırılması ve çiftçi katılımı da sağlanarak yeni tahıl ve yemeklik bakliyat çeşitlerinin benimsenmesi,
- GAP Bölgesi'nde mera ıslahı

gibi projelerin gerçekleştirilmesinin yanı sıra, kurumlar arası eğitim ve işbirliği konularını içeren bir Mutabakat Zaptı imzalanmıştır.

GAP İdaresi ve ICARDA arasında 26 Haziran 1998'de imzalanan işbirliği protokolu, kırsal kalkınmaya ilişkin ortak çalışmalar yapılması ve projeler yürütülmesini öngörmektedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Başta Dünya Bankası, UNDP, FAO, Avrupa Komisyonu, Arap Fonu gibi uluslararası kuruluşlar olmak üzere 30 kadar ülke ve kuruluş, fonlarıyla ICARDA'ya desteklemektedir.

Merkezi Suriye-Halep'te bulunan ICARDA, gelişmekte olan ülkelerdeki ulusal, bölgesel ve milli kuruluşlar, üniversiteler, hükümet dışı kuruluşlar, bakanlıklar ve sanayileşmiş ülkelerin gelişmiş araştırma kuruluşları ile ortaklık ağı vasıtasıyla çalışmaktadır.

Başta Dünya Bankası, UNDP, FAO, Avrupa Komisyonu, Arap Fonu gibi uluslararası kuruluşlar olmak üzere 30 kadar ülke ve kuruluş, fonlarıyla ICARDA'ya desteklemektedir.

h) ABD ile İşbirliği Olanaklarının Araştırılması

GAP'ın, Türkiye-ABD ilişkilerinde önemli bir potansiyel oluşturduğu bilinmektedir. Bu bilinçle, iki ülke arasındaki tüm Karma Ekonomik Komite Toplantılarında GAP çerçevesinde işbirliği olanakları gündeme getirilmekte; GAP İdaresi, GAP'ın ve GAP kapsamındaki çeşitli işbirliği alanlarının tanıtılması konusunda farklı düzeylerdeki etkinliklerini sürdürmektedir.

İki ülke arasındaki işbirliğinde özel girişimin rolü dikkate alınarak, ekonomik işbirliği, ticaret hacminin ve yatırımların artırılmasına önem verilmekte; GAP kapsamında da işbirliğinin artırılması için aynı doğrultuda çaba harcanmaktadır.

GAP İdaresi, ABD'de GAP'a benzer özellikler gösteren bölgesel kalkınma kuruluşlarının örgütsel ve yasal yapılanmaları ve işleyişleri konusunda bilgi sahibi olmak; bölgesel kalkınma, su yönetimi, su kaynaklarının geliştirilmesi, sulama, taşkın kontrolü, sulama sistemleri gibi GAP İdaresi'nin ilgi alanına giren konularda deneyim ve bilgi alış verişinde bulunmak, işbirliği olanakları yaratmak amacıyla faaliyet göstermektedir.

Devlet Bakanı, OHAL Valisi ve GAP İdaresi Başkanı TVA ziyaretinde

1998 YILI FAALİYET RAPORU

Bu çerçevede ABD ile, aşağıdaki kuruluşlar bazında temaslar sürdürülmektedir.

- ABD Ticaret ve Kalkınma Ajansı (US Trade and Development Agency US-TDA)

GAP İdaresi'nin temasları sonucunda TDA, GAP kapsamındaki GAP Uluslararası Havalimanı ve GAP Coğrafi Bilgi Sistemi olmak üzere iki projenin finansmanına hibe sağlamıştır. GAP çerçevesinde işbirliğinin devamı için olanaklar araştırılmaktadır.

- Tennessee Vadisi Otoritesi (Tennessee Valley Authority-TVA)

TVA'nın nehrin potansiyelini optimize ederek, halkın ve çevrenin yararına bir yaklaşım benimseyen entegre yönetimi; nehirden sağlanacak faydaların dengelenmesi; suyun etkin kullanımı gibi konuları amaç edinmesi doğrultusunda, TVA ile ilişkilere önem verilmektedir. 1992 yılından bu yana süregelen görüşmeler sonucunda geline olumlu gelişme ise, TVA gibi alanında dünya çapında örnek oluşturan bir kuruluşla GAP İdaresi arasında bir işbirliği protokolü imzalama hazırlıklarına başlanması kararının alınması olmuştur. Görüşmeler sonucu hazırlanan protokol, ABD Dışişleri Bakanlığı'nda onay aşamasındadır.

- Aşağı Kolorado Nehir Otoritesi (Lower Colorado River Authority-LCRA)

Türk ve ABD Heyetleri arasında 1992 ve 1996 yıllarında gerçekleştirilen karşılıklı ziyaretlerde GAP İdaresi ve Aşağı Kolorado Nehir Otoritesi, görüş alışverişini ve deneyim aktarımı olanağı bulmuşlardır. Yapılan görüşmeler sonucunda bölgesel kalkınma kuruluşlarının örgütsel yapısı ve genel işleyişi ile bölgesel kalkınma ve su yönetimi gibi konularda işbirliğini geliştirme kararı alınmıştır.

- Tuz Nehri Projesi (Salt River Project-SRP)

Salt River Proje Ofisleri'ne Mayıs 1998'de yapılan ziyaretlerde SRP ve GAP hakkında karşılıklı bilgi alışverişinde bulunulmuştur. Dr. Olcay Ünver'in verdiği briefing su konusunda uluslararası üne sahip bilim adamları ve yöneticiler de katılmışlardır.

Ayrıca, Merkezî Arizona Projesi (Central Arizona Project-CAP), Kaliforniya Eyaleti Su Projesi (California State Water Project), Central Valley Projesi hakkında da bilgi edinilmiştir. Bu kuruluşlarla görüşmelere devam edilmektedir.

ABD ziyaretleri sırasında, ayrıca Dünya Bankası (World Bank-WB), ABD Eximbank ve ABD Denizaşırı Özel Yatırım Kuruluşu (Overseas Private Investment Corp.-OPIC), Türk Amerikan Konseyi (American-Turkish Council-ATC) de, GAP'ın yarattığı yeni yatırım olanakları hakkında bilgilendirmişlerdir.

- ABD ile işbirliği olanakları
- * ABD Ticaret ve Kalkınma Ajansı (US-TDA)
  - * Tennessee Vadisi Otoritesi (TVA)
  - * Aşağı Kolorado Nehir Otoritesi (LCRA)
  - * Tuz Nehri Projesi (SRP)
  - * Türkiye ve ABD Ortak Ekonomik Komite Toplantıları
  - * Arizona State University (ASU)

1998 YILI FAALİYET RAPORU

GAP İdaresi ile ASU arasında imzalanma aşamasına getirilen Protokol kapsamında, GAP Bölgesi'nin ekonomik, sosyal ve kurumsal kalkınmasına yardımcı olmak üzere iş planlaması, yönetimi ve teknik konularda yöntemler geliştirmek ve önermek yeralmaktadır.

- *Türkiye ve ABD Ortak Ekonomik Komite Toplantıları*

Türkiye-ABD Ortak Ekonomik Komite Toplantılarında Türk tarafı, GAP kapsamında yap-ışlet-devret modeli ile gerçekleştirilebilecek yatırımlar, sulama sistemleri donanım ve inşaatı, sebze ve meyve depolama muhafaza entegre tesisi, nehir havzalarında ormanlaştırma ve erozyon kontrolü gibi projelerin yanı sıra ulaşım ve kentsel altyapı projelerini de gündeme getirmiştir. ABD tarafı ise, bu toplantılarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin kalkınmasına ilişkin politikalara verdikleri önemi vurgulayarak ilişkilerin geliştirilmesi konusundaki kararlılıklarını belirtmiştir.

ABD üst düzey işadamlarından oluşan bir heyetin Kasım 1998'de Türkiye'ye yaptığı ziyaret programında GAP da yer almış; heyete GAP tanıtımı yapılarak, Bölge'deki yatırım olanakları hakkında bilgi verilmiştir. 11 Kasım 1998'de Şanlıurfa'ya giden Heyet, Atatürk Barajı'nı ziyaret etmiş, GAP GİDEM'lerin yöneticileri ve Bölgedeki yatırımcılar ve işadamları ile görüşmelerde bulunmuştur.

- *Arizona State University (ASU):*

GAP İdaresi ile ASU arasında protokol imzalanma çalışmaları sürdürülmektedir. İmzalanma aşamasına getirilen bu Protokol kapsamında, GAP Bölgesi'nin ekonomik, sosyal ve kurumsal kalkınmasına yardımcı olmak üzere iş planlaması, yönetimi ve teknik konularda yöntemler geliştirmek ve önermek suretiyle;

- Teknoloji transferi
- GAP Bölgesi'nde Uluslararası Araştırma, Kalkınma ve Eğitim Merkezi kurulması,
- İşadamları ve sanayiciler için fırsat yaratılması ve teşvik edilmesi, özel sektörün harekete geçirilmesi,
- Baraj gölleri çevresinde ağaçlandırma çalışması,
- Baraj gölleri çevresinde rekreasyon faaliyetleri,
- Araştırma programları, workshoplar düzenlenmesi

konularında işbirliği yapmayı planlanmaktadır.

Bu çerçevede, GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı ile Arizona Devlet Üniversitesi (Arizona State University-ASU, ABD) arasında, GAP Bölgesi'nde kurulacak Uluslararası Araştırma ve Eğitim Merkezi'nde, 2000 yılında uygulanmaya başlanacak olan teknoloji transferi, uzman eğitiminin ön çalışmalarının düzenlenmesi amacıyla bir Mutabakat Zaptı hazırlanmış ve 25 Haziran 1999 tarihinde imzalanmıştır. İmzalanan Mutabakat Zaptı doğrultusunda, GAP İdaresi ve ASU arasında 1999 yaz döneminde, eğitim programları kapsamında tarıma dayalı

sanayi, çevre yönetimi ve turizm olmak üzere 3 ayrı konuda eğitim amaçlı workshop düzenlenecektir.

1) GAP Çerçevesinde Türk - Alman Mali ve Teknik İşbirliği

Alman Mali Protokolü kapsamında hazırlanan Diyarbakır Atıksu Arıtma Tesisi Projesi'nin Alman Teknik ve Mali yardımlarından yararlanması hususu ilgili kuruluşlarca kabul görmüştür.

Diyarbakır Atıksu Arıtma Tesisi Projesi: Diyarbakır Kentsel Gelişme projeleri kapsamında yer alan bu projenin Alman Teknik Yardımından yararlanması hususunun öncelikle ele alınması ile Alman finans kuruluşu olan KfW (Kreditanstalt für Wiederaufbau) tarafından hibe finans sağlanmış ve Maibach & Partner firması KfW tarafından projenin fizibilitesini yapmakla görevlendirilmiştir.

Ön maliyet tahminleri yaklaşık 100 milyon Mark olan projenin 30-35 milyon Marklık bölümünün hibe olarak Almanya tarafından, geri kalanının ise iç kaynaklarla karşılanması sözkonusudur.

Alman Teknik İşbirliği Kuruluşu (GTZ) GAP Bölgesi'ne yönelik "Sosyo-Ekonomik Danışmanlık" adı altında bir proje geliştirmeye başlamıştır. GTZ bu amaçla 1997 Eylül ayı başında Şanlıurfa'da, GAP İdaresi'nin, ilgili kamu kuruluşlarının ve sivil toplum örgütlerinin temsilcilerinin katılımı ile bir "workshop" düzenlemiştir. GAP İdaresi'nin uygulayıcı kuruluş olarak belirlendiği bu çalışma çerçevesinde çeşitli alt projelerin oluşturulmasına karar verilmesine karşın herhangi bir gelişme kaydedilmemiştir.

1998 yılı ortalarından bu yana tekrar canlanan ilişkiler çerçevesinde Alman Mali Yardım Kuruluşu olan KfW ve Teknik İşbirliği kuruluşu olan GTZ, GAP İdaresi ile proje bazında görüşme talebinde bulunmuş, yapılan müzakereler sırasında çeşitli yönlendirmeler ile 16 Ekim 1998 tarihinde T.C. Hazine Müsteşarlığı ve Alman Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı arasında imzalanan Mutabakat Zaptına, GAP Bölgesi ile ilgili bazı projelerin alınması sağlanmıştır.

i) Makedonya ile İlişkiler

Makedonya'nın GAP'a dönük ilgisi, 1995'de Türkiye Ticaret Sanayi Deniz Ticaret Odaları ve Ticaret Borsaları Birliği'nin davetlisi olarak Türkiye'ye gelen Makedonyalı İşadamları heyetinin ziyaretinde dile getirilmiştir. 1995'den bu yana görüşmeler devam etmiş ve Karma Ekonomik Komisyon I. Dönem Protokolü'nde, Makedonya ile Vardar Vadisi Projesi'nde işbirliği yapılması öngörülmüştür. 2 Temmuz 1997 tarihinde Ankara'da, T.C. Başbakanlık Dış Ticaret Müsteşarlığı ile Makedonya Vardar Vadisi Projesi Konsorsiyumu arasında imzalanan protokol çerçevesinde, bir ortak daimi çalışma grubu oluşturulmuştur. 26-30 Eylül 1998'de Üs-

16 Ekim 1998 tarihinde T.C. Hazine Müsteşarlığı ve Alman Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Bakanlığı arasında imzalanan Mutabakat Zaptına, GAP Bölgesi ile ilgili bazı projelerin alınması sağlanmıştır.

Vardar Vadisi Projesi'nin, su kaynaklarının geliştirilmesine dayalı entegre bir proje olması nedeniyle; teknik bilgi birikimi ve tecrübesinden yararlanmak üzere, Makedonya Vardar Vadisi Projesi ile ilgili fizibilite etüdlerinin GAP İdaresi Başkanlığı tarafından incelenmesi konusu, Çalışma Grubu Toplantısında karara bağlanmıştır.

küp'te gerçekleştirilen Türkiye-Makedonya Vardar Vadisi Ortak Daimi Çalışma Grubu I. Dönem Toplantısı protokolü 30 Eylül 1998'de imzalanmıştır.

Vardar Vadisi Projesi'nin, su kaynaklarının geliştirilmesine dayalı entegre bir proje olması nedeniyle; teknik bilgi birikimi ve tecrübesinden yararlanmak üzere, Makedonya Vardar Vadisi Projesi ile ilgili fizibilite etüdlerinin GAP İdaresi Başkanlığı tarafından incelenmesi konusu, Çalışma Grubu Toplantısında karara bağlanmıştır.

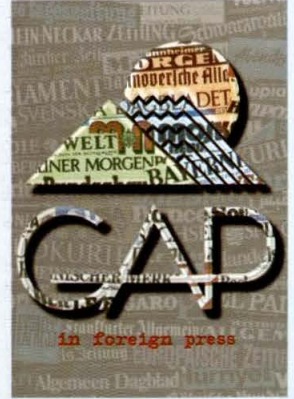
2. Uluslararası Platformlarda GAP

GAP, "insan" boyutu ve "sürdürülebilirlik" kavramı ile birlikte anılmaya başlayan bir bölgesel kalkınma projesi olarak örnek duruma ulaşmış bulunmakta, bu boyutlarıyla dış basın ve uluslararası forumlarda geniş bir şekilde yer almaya ve olumlu yankılar bulmaya devam etmektedir.

2.1. Dış Basında GAP

Güneydoğu Anadolu Projesi'ne uluslararası ilgi giderek artmakta, bu ilgi dış basına da yansımaktadır. Bu çerçevede 1991 yılından itibaren dış basında GAP'ın yer aldığı yayınlar aşağıdadır:

- 1991 : Economic Dialogue, "IMF World Bank (Special Issue)" (IMF Dünya Bankası Özel Sayısı)
- 14 Aralık 1991 : The Economist, "Life on the South East Frontier" (Güneydoğu Sınıırında Yaşam)
- 19 Ekim 1992 : Time, No: 42, "The Go-Between Turkey: Islam Link to the West" (Arabulucu Türkiye: Batıya İslam Bağlantısı)
- Eylül/Ekim 1992: Swiss Business, "Harnessing the Waters" (Suları Dizginlemek)
- Yaz 1993 : Infrastructure Finance, "The 7 Wonders of the Modern World" (Modern Dünyanın 7 Harikası)
- Ocak 1993 : GRÜN Magazin, 4.Sayı, "Tanrılar Ülkesi"
- Mayıs 1993 : National Geographic, "Water: A Critical Resource in the Middle East" (Su: Ortadoğu'da Hassas Bir Kaynak)

- 25 Haziran 1993 : Berlingske Tidende Erhverv adlı günlük gazetede çıkan makale
  - 4 Kasım 1993 : Guangmingnrbao (Çin), "Su Projeleri, Türkiye'nin Tarımının Çehresini Değiştirecek"
  - 24 Ocak 1994 : Time, "Eight Modern Wonders Abuilding" (İnşa Edilen Sekiz Modern Harika)
  - 18 Eylül 1995 : Time, "Quality Investments: GAP" (Kalite Yatırımı: GAP)
  - Şubat 1996 : Hydro Review Worldwide
  - 3 Haziran 1996 : Financial Times (Türkiye Özel Eki), "The South Eastern Anatolia Project: Irrigation Transforms Area's Prospects" (GAP: Sulama Bölge'nin Görünümünü Değiştiriyor)
  - 12 Ağustos 1996 : Politiken (Danimarka), "The World's Most Ambitious Project" (Dünyanın En İddialı Projesi)
  - Eylül 1996 : Hydrophus Magazine, International de l'eau No:66, "Le GAP (à la Recherche de Nouveaux Financements" (GAP Yeni Finansman Kaynakları Arıyor)
  - 2 Aralık 1996 : Newsweek, "Turkey: An Awakening Giant/A Country of Potential and Hidden Wealth" (Türkiye: Uyanan Dev/Potansiyel ve Gizli Zenginlikler Ülkesi)
  - 31 Ocak 1997 : The Times (Türkiye eki), "Dam Project Fights Setbacks" (Baraj Projesi Engellerle Mücadele Ediyor)
  - 1997 : The Washington Times, A Special Supplement to The Washington Times, "Turkey Aims to Turn Arid Southeast into a Middle East Breakfast" (Türkiye, Çorak Güneydoğu'yu Ortadoğu'nun Şölen Sofrasına Dönüştürmeyi Amaçlıyor)
  - Eylül 1997 : International Herald Tribune (IHT) Gazetesi, Dünya Su Zirvesi ve Özel Eki
  - Aralık 1997 : International Journal Of Water Resources Planning And Management, Özel Sayı
  - 23 Temmuz 1998 : Le Monde, "GAP Project"
  - 28 Eylül 1998 : ENR (Engineering News-Record), "Turkey's Giant Agro Industrial Development Program:GAP"
  - 16 Kasım 1998 : U.S News & World Report, Turkey eki I: "GAP will Open a Whole New Way of Life for Turkey (GAP Türkiye'nin Yeni Bir Yeni Yaşamında Bütünüyle Yol Açacak), II: Gol den Year as GAP Project Gathers Pace (GAP Safhalandıkça Bölge Altın Yılına Yaşıyor)"
- "Region enjoys a

GAP, "insan" boyutu ve "sürdürülebilirlik" kavramı ile birlikte anılmaya başlayan bir bölgesel kalkınma projesi olarak örnek duruma ulaşmış bulunmakta, bu boyutlarıyla dış basm ve uluslararası forumlarda geniş bir şekilde yer almaya ve olumlu yankılar bulmaya devam etmektedir.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

SOUTHEASTERN ANATOLIA PROJECT

TOWARD SUSTAINABLE HUMAN DEVELOPMENT IN THE FERTILE CRESCENT

An ambitious development project based on a sustainable human development philosophy is being implemented in southeastern Anatolia. It is designed to improve the lives of 10 million people by combining water from 10 major rivers, modern irrigation and rural infrastructure.

• The GAP development benefits 10 million people in southeastern Anatolia. With significant aid from the World Bank, the United States and other countries, the region is being developed in the agricultural sector. This program will contribute to the economic and social development of the region.

THE RIGHT PLACE AT THE RIGHT TIME TO MAKE THE RIGHT INVESTMENT

• The project will help to build a sustainable human development in the region. It will help to improve the lives of 10 million people in southeastern Anatolia. It will help to improve the lives of 10 million people in southeastern Anatolia. It will help to improve the lives of 10 million people in southeastern Anatolia.

Specifically, GAP/IBRD can help investment in the following ways:

- Financing water resources
- Financing power sector
- Financing irrigation and rural infrastructure
- Financing the World Bank
- Financing the private sector
- Financing and professional program

ANKARA
Tel: 0312 445 11 00
Fax: 0312 445 11 00
E-mail: info@gap.gov.tr

ISTANBUL
Tel: 0212 445 11 00
Fax: 0212 445 11 00
E-mail: info@gap.gov.tr

HAZİRAN
Tel: 0312 445 11 00
Fax: 0312 445 11 00
E-mail: info@gap.gov.tr

SAMSUN
Tel: 0346 214 44 00
Fax: 0346 214 44 00
E-mail: info@gap.gov.tr

Dış Yayınlarda GAP İlanları

- US News and World Report Dergisi
- Paris Büyükelçiliği'nin bastığı Türkiye Ajansı
- Institutional Investor
- Observer Gazetesi

Yukarıda sözü edilen dış yayınlarda GAP ilanları hazırlanmıştır.

Ayrıca çeşitli tarihlerde, Voice of America, BBC World Service, ABD National Public

Radio, ABD PBS TV, BBC TV, ORT, Yeni Zelanda TV, Arnavutluk TV gibi yaygın kuruluşlarında da GAP yer almıştır.

2.2. Uluslararası Forumlarda GAP

Aşağıda belirtilen uluslararası toplantı/etkinliklerde GAP yer almıştır.

- 1994 : Dünya Su Kongresi, Mısır
- 1994, 1995, 1996 : Küresel Süper Projeler Konferansı (10 Mega Proje)

- 1995 : Kadın Konferansı, Pekin
- 1995 : GAP'ta Yatırım İmkanları Semineri, Kalifornia, ATAA
- Nisan 1995 : GAP ve Sürdürülebilir Kalkınma (UNDP ile), Şanlıurfa
- 1994, 1995, 1996 : GAP Konulu Oturum Washington, ATC Konferansı
- Mart, Temmuz 1996: Dünya Su Konseyi, Marsilya
- Haziran 1996 : HABİTAT II, İstanbul
- Ağustos 1996 : Stockholm Su Sempozyumu, İsveç
- Eylül 1997 : Dünya Su Kongresi 1997 ve Dünya Su Konseyi Genel Kurulu, Montreal

- Eylül-Ekim 1997 : Su Zirvesi (IHT (International Herald Tribune)), İstanbul
- 1997 Sonbahar : Suya Dayalı Kalkınma Workshop'u (UNDP ile), Şanlıurfa
- Ekim 1997 : Uluslararası Atatürk Barajı Su Sporları Müsabakaları, Şanlıurfa
- Mart 1998 : Dünya Su Günü, Şanlıurfa
- Mart 1998 : Güneydoğu'da Yeni Ufuklar Paneli (AIESEC-Association Internationale des Etudiants en Sciences Economiques et Commerciales- (Uluslararası Ekonomik ve Ticari Bilimler Öğrencileri Birliği)), Gaziantep, Şanlıurfa, Diyarbakır
- Nisan 1998 : 11. AGRO-GAP Uluslararası Tarım Fuarı (CNR Uluslararası Fuarçılık A.Ş. tarafından düzenlenen ve GAP İdaresi Başkanlığı tarafından desteklenen) Şanlıurfa
- Nisan-Mayıs 1998 : Sürdürülebilir Kalkınma Komisyonu (SKK), New York
- Haziran 1998 : GAP Bölgesi'nde Kültür Varlıklarının Korunması, Yaşatılması ve Tanıtılması Sempozyumu (Başbakanlık Tanıtma Fonu Kurulu Başkanlığı ve UNESCO'nun katkılarıyla), Şanlıurfa
- Ağustos 1998 : 8.Su: Kaliteli Yaşam ve Sosyo-Ekonomik Kalkınmanın Anahtarı Sempozyumu, Stockholm
- Eylül 1998 : Sachsen-Anhalt eyaleti ile federal başkenti olan Magdeburg'da uluslararası faaliyette bulunan SKET ve ÖHMI firmalarının tanıtım ve panel programı; Almanya
- Eylül 1998 : I.Uluslararası Tarım Fuarı, İzmir
- Ekim 1998 : GAP'98 Fuarı, Şanlıurfa
- Ekim 1998 : 50.Uluslararası Kitap Fuarı, Frankfurt
- Ekim 1998 : 4. Uluslararası Atatürk Barajı Su Sporları
- Ekim 1998 : "Güneydoğu'98" I.Uluslararası Sanayi Ve Ticaret Fuarı, Diyarbakır

- Ekim 1998 : Dünya Su Konseyi Finans Komitesi Toplantısı, Marsilya
- Ekim 1998 : Bölgesel Kalkınma Semineri, İsrail
- Kasım 1998 : Türkiye-Almanya İşbirliği Konseyi V. Toplantısı, Almanya
- Kasım 1998 : Dünya Ekonomik Forumu, İstanbul
- Aralık 1998 : Dünya Su Konseyi Governörler Heyeti Toplantısı, Kanada

Ayrıca, Kanada, Danimarka, Macaristan, İsrail, Japonya, Hollanda ve İrlanda'da yapılan KEK ve İş Konseyi Toplantıları ve DEİK'in düzenlediği Balkan İşadamları toplantısında da GAP temsil edilerek bilgi aktarımında bulunulmuştur.

E. HALKLA İLİŞKİLER VE TANITIMA İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

GAP İdaresi, GAP hakkında bilgi almak ve proje çalışmalarını yerinde görmek amacıyla, GAP Bölgesi'ni ve GAP İdaresi'ni ziyaret eden basın-yayın kuruluşları, iş adamları, üniversiteler, meslek kuruluşları gibi çevrelerden çok sayıda yerli ve yabancı konuğa rehberlik, bilgilendirme ve diğer hususlarda yardımlarda bulunmaktadır. 1998 yılında da Bölge'ye çok sayıda yerli/yabancı gazeteci, yatırımcı, bilim adamı ve devlet adamının ziyareti gerçekleşmiş ve birçok yerli ve yabancı heyete GAP hakkında brifing verilmiştir.

GAP İdaresi dış tanıtım faaliyetlerine de özel bir önem ve ağırlık vermektedir. Öte yandan Proje'nin ülkemiz insanına ve özellikle bu yöreye yatırım yapmak is-

GAP İdaresi, GAP hakkında bilgi almak ve proje çalışmalarını yerinde görmek amacıyla, GAP Bölgesi'ni ve GAP İdaresi'ni ziyaret eden basın-yayın kuruluşları, iş adamları, üniversiteler, meslek kuruluşları gibi çevrelerden çok sayıda yerli ve yabancı konuğa rehberlik, bilgilendirme ve diğer hususlarda yardımlarda bulunmaktadır.

1998 YILI FAALİYET RAPORU

1998'de GAP Bölgesi'ni yerli ve yabancı olmak üzere 125 grup ziyaret etmiş, bu gruplardan 65'ini yabancı heyetler 60'ını ise yerli heyetler oluşturmaktadır.

teyen yerli ve yabancı iş çevrelerine yönelik tanıtımı da aynı doğrultuda devam etmektedir.

1. Ziyaretler

En yoğun tanıtımı, Bölge'ye düzenlenen ziyaretler oluşturmaktadır. 1998'de GAP Bölgesi'ne yerli ve yabancı olmak üzere 125 grup ziyaret etmiş, bu gruplardan 65'ini yabancı heyetler 60'ını ise yerli heyetler oluşturmaktadır.

Bu gruplardan 22'si basın-yayın kuruluşu, 11'si büyükelçilik, 17'si Üniversite ve Eğitim Kuruluşları, 21'i sanayici ve işadama, 14'i sivil toplum örgütü, 28'i yabancı misyon, 12'si ise yerli kamu kuruluşu yetkilileridir.

GAP'ın yeterince tanıtılması, Türkiye'nin dış imajının güçlendirilmesinde et-

kin bir araç olduğu kadar, uluslararası kuruluşların, müteahhitlik, danışmanlık ve finans kuruluşlarının projeye ilgilerinin çekilmesi açısından da ayrı bir önem taşımaktadır. GAP İdaresi, bu amaç çerçevesinde seçilmiş kuruluşların üst düzey yetkilileri için, 1998 yılı içerisinde GAP'ı ve GAP'taki gelişmeleri tanıtmak amacıyla "GAP Tanıtım Programı" düzenlemiştir.

Bu çerçevede; Dışişleri Bakanlığı, Dış Ticaret Müsteşarlığı, Hazine Müsteşarlığı ve Devlet Planlama Teşkilatı üst düzey yetkililerine GAP Tanıtım Programı çerçevesinde GAP gezisi düzenlenmiştir.

2. Tanıtım Faaliyetleri

1998 yılında tanıtım ve amaçlı olarak GAP İdaresi'nce yurtiçi ve yurtdışında gerçekleştirilen veya GAP İdaresi'nin katılımcı olarak bulunduğu faaliyetler ise aşağıda sunulmuştur:

- "AFSAD-GAP Fotoğraf Sergisi" ve "ÇATOM Ürünleri Sergisi", Ankara

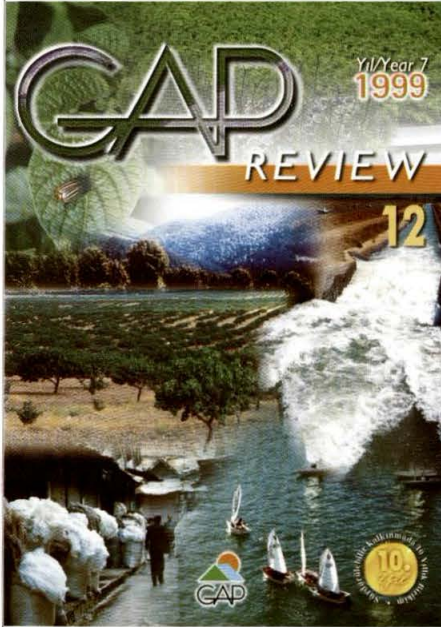
- “Sözümüz GAP Üstüne” adlı AFSAD - Fotoğraf Sergisi, Kilis, Batman, Şanlıurfa, Cizre, Adıyaman
- “Bilkent Klasik Gitar Üçlüsü”nün konseri, Cizre, Mardin ve Şanlıurfa
- 7.GAP Konulu Okullararası Resim, Şiir ve Kompozisyon Yarışması Ödül Töreni, Ankara
- Hasat Şenlikleri
- GAP Bölgesi Kalkınması için Elele Koşusu, Adıyaman

3. Yayın Faaliyetleri

GAP Review

GAP çerçevesinde ilgili kurum ve kuruluşlar arasında gerekli koordinasyona yardımcı olmak, GAP ile ilgili tüm kuruluş ve kişiler arasındaki iletişimi kolaylaştırmak, ayrıca projeye ilişkin görüş ve düşünceleri aksettirmek amacıyla “GAP Review” adında periyodik bir dergi çıkarılmaktadır.

Her sayısında farklı bir ana konunun işlendiği GAP Review’in, 1998 yılında GAP Bölgesi’ndeki kültür varlıkları ağırlıklı 11. sayı ile yine GAP Bölgesi’ndeki tarım faaliyetleri ağırlıklı 12. sayısı çıkmıştır.

Diğer Süreli Yayınlar

- GAP’ta Son Durum; Güneydoğu Anadolu Projesi’ndeki son durumu kamuoyuna en doğru şekliyle aktarmak amacıyla olağan olarak 6 ayda bir yayınlanan ve periyodik basın bülteni niteliği taşıyan bu yayından İngilizce ve Türkçe olarak 2 adet (Temmuz 1998 ve Aralık 1998) yayınlanmıştır.
- GAP İdaresi 1997 Yılı Faaliyet Raporu; Güneydoğu Anadolu Projesi’ni ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı’nın gerçekleştirmiş olduğu faaliyetleri kamuoyuna tanıtmak ve en doğru şekliyle aktarmak amacıyla yayınlanmıştır.
- GAP Konulu Yarışmalar Albümü (1993-1998); GAP’ta ortaya çıkmaya

başlayan değişimle birlikte, Bölge'den artık sefalet ve acı edebiyatı, resmi değil, umut öyküleri, şiirleri, resimleri gelmeye başlamıştır. İşte, 1993'ten 1998'e kadar yapılan GAP konulu Okullararası resim, şiir ve kompozisyon yarışmalarında derece alan ve sergilenmeye hak kazanan eserlerin toplandığı bir albüm 1998'de çıkartılmıştır.

- Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları için Planlama ve Uygulama Projesi (Türkçe-İngilizce)

- Su ve GAP Makaleleri: Dr. İ. H. O. Ünver (İngilizce)

- Dış Basında GAP

- ÇATOM Bülteni

- ÇATOM (Türkçe)

Broşürler

- GAP-GİDEM (2 adet)

- Birecik Barajı'ndan Etkilenen Nüfusun Yeniden Yerleşimi, İstihdamı ve Ekonomik Yatırımları için Planlama ve Uygulama Projesi (2 adet) (Şubat 1998, Nisan 1998)

- Ekonomik Yatırım Seçenekleri (Temmuz 1998)

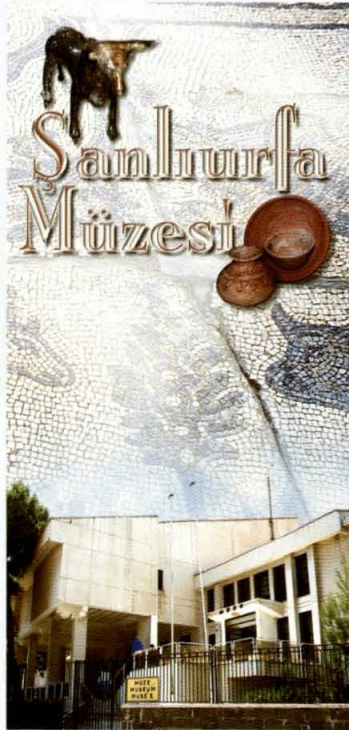
- GAP İdaresi'nce Geliştirilen Küçük Ölçekli Gelir Getirici Projeler (Temmuz 1998)

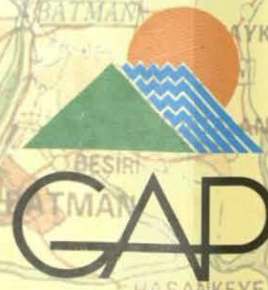
- Şanlıurfa Müzesi Broşürü

Yayınına Destek Verilen Kitaplar

- Güneydoğu Anadolu Projesi Su Kaynakları

- Tarım ve Tekstil Sektörleri Arasındaki Yapısal İlişkiler

TC. BAŞBAKANLIK GÜNEYDOĞU ANADOLU PROJESİ
BÖLGE KALKINMA İDARESİ BAŞKANLIĞI

İnternet: www.gap.gov.tr

Merkez: Willy Brandt sok. No: 5, Çankaya, 06680 Ankara

Tel: (312) 442 23 24 • Fax: (312) 440 13 84

E-mail: gap-x@gap.gov.tr

Bölge Müdürlüğü: Şanlıurfa Tüneli Çıkış Ağızı, P.K. 155, 6300 Şanlıurfa

Tel: (414) 314 17 50 • Fax: (414) 313 50 73

E-mail: gapbolge@superonline.com